

မာလုကျပုတ္တသုတ်တရားတော်

မာတိကာ

တရားပလ္လင်ခံ
 သူတ်တရားတော်၏ အမည်စသည်ကို ဖော်ပြချက်
 ဒီသူတ်ကို ဟောရခြင်း၏အကြောင်း
 အပ္ပမတ္တောအပ္ပဋ္ဌိ
 အာတာပိ-အပ္ပဋ္ဌိ
 သမ္မပ္ပဓာန် ၄-ပါးအကြောင်း
 ပဟိတတ္တော အပ္ပဋ္ဌိ
 မြတ်စွာဘုရား၏ မိန့်ခွန်းတော်
 ဝိပဿနာအခြေခံမေးခွန်းတော်(၁)
 အနိတ္တိဂန္ဓကုမာရဝတ္ထု
 မေးခွန်းတော်နှင့်အဖြေ
 မေးခွန်းဆိုင်ရာ ဆောင်ပုဒ်များ
 ဝိပဿနာလုပ်ငန်းစဉ် အကျဉ်းချုပ်
 မြင်ဆင်၍ စိတ်အစဉ်ဖြစ်ပုံ
 ကြားဆဲစသည်၍ စိတ်အစဉ်ဖြစ်ပုံ
 မြင်တယ် ရှုတယ်မှတ် ပရမတ်သိပုံ
 မြင်သိပြီးလျှင် ကြံသိဖြစ်ပုံ
 ပညတ်ထင်ရှားပေါ်လာပုံ
 အရှင်ပေါဠိမထေရ် ဝတ္ထု
 ချက်ခြင်း မရှုနိုင်လျှင် ပညတ်ရောက်သွားပုံ
 ချက်ခြင်း ရှုနိုင်လျှင် ပရမတ်၍ တည်ပုံ- ဉာဏ်ဖြစ်ပုံ
 လူတယောက်က စောဒနာပုံ
 စောဒနာကို ဖြေရှင်းချက်
 ကြားရာစသည်၍ ရှုပုံ
 မြန်မာပြန် အကျဉ်းချုပ်
 ရှင်းပြချက်
 ဝိပဿနာ၏ အကျိုးအာနိသဋ္ဌိ ပြဆိုချက်
 မြန်မာပြန် အကျဉ်းချုပ် ဆောင်ပုဒ်
 နိဗ္ဗာန်ဆိုက်ရောက်ပုံ
 နိဗ္ဗာန်မှတ်မှောက်ပြုပုံ
 မာလုကျပုတ္တသူတ် တရားတော်၏ မြန်မာပြန် အတိုချုပ်
 မြင်ခိုက်၍ မရှုသူမှာ နိဗ္ဗာန်နှင့် ဝေးသည်
 နိဗ္ဗာန်နှင့်ဝေးပုံ ဆောင်ပုဒ်များ
 မြင်ခိုက်၍ ရှုသိသူမှာ နိဗ္ဗာန်နှင့်နီးသည်
 နိဗ္ဗာန်နှင့်နီးပုံ ဆောင်ပုဒ်များ
 အထူးသတိပြုရန်
 ရှုမှတ်မှ တရားအလိုတော်ကျဖြစ်သည်
 မြင်ခိုက်၍ ရှုမှတ်သူမှာ နိဗ္ဗာန်နှင့်နီးသည်
 ဝိပဿနာအခြေခံ မေးခွန်းတော်(၂)
 ကြားပြီး မရှုနိုင်လျှင် ပညတ်ရောက်ပုံ
 ကြားပြီး ရှုမှတ်နိုင်လျှင် ပရမတ်၍ တည်ပုံ-ဉာဏ်ဖြစ်ပုံ
 ကြားခိုက်၍ မရှုသူမှာ နိဗ္ဗာန်နှင့်ဝေးသည်
 အရှင်နန္ဒမထေရ် ဝတ္ထု

ကြားခိုက်၍ ရှုသိသူမှာ နိဗ္ဗာန်နှင့်နီးသည်
ဝိပဿနာ အခြေခံ မေးခွန်းတော်(၃)
နံ့ခိုက်၍ မရှုသူမှာ နိဗ္ဗာန်နှင့် ဝေးသည်
နံ့ခိုက်၍ ရှုသိသူမှာ နိဗ္ဗာန်နှင့်နီးသည်
ဝိပဿနာ အခြေခံ မေးခွန်းတော် (၄)
စားသိခိုက်၍ ရှုသိသူမှာ နိဗ္ဗာန်နှင့်ဝေးသည်
စားသိခိုက်၍ ရှုသိသူမှာ နိဗ္ဗာန်နှင့်နီးသည်
ရှုသူမှာ ဘယ်အချိန်မဆို တရားထူးရနိုင်သည်
ဝိပဿနာအခြေခံ မေးခွန်းတော် (၅)
အာနာပါနက္ခိယတို့ ဘာကြောင့် မညွှန်းသလဲ
အဖောင်းအပိန်မှတ်တာဟာ ပါဠိတော်နဲ့ မဝေးဘူးလား
ထိသိခိုက်၍ မရှုသူမှာ နိဗ္ဗာန်နှင့်ဝေးသည်
ထိသိခိုက်၍ ရှုသိသူမှာ နိဗ္ဗာန်နှင့်နီးသည်
နည်းမှန်ကို ရှုတ်ချပစ်ပယ်တာတွေလဲ ရှိတယ်
အဓမ္မဆိုတဲ့ မတရားကို ဟောရာရောက်တယ်
ဝိပဿနာရှုနည်း အကျဉ်းဆုံးဆောင်ပုဒ်
ဝိပဿနာအခြေခံ မေးခွန်းတော် (၆)
လှုပ်ငန်းစဉ်နှင့်တကွ အကျိုးအာနိသင်
မြန်မာပြန်အတိုချုပ် ဆောင်ပုဒ်များ
ကြံသိခိုက်၍ မရှုသူမှာ နိဗ္ဗာန်နှင့် ဝေးသည်
ကြံသိခိုက်၍ ရှုသူမှာ နိဗ္ဗာန်နှင့် နီးသည်
နိဗ္ဗာန်နှင့် ဝေးပုံ၊ နီးပုံ၊ နိဂုံးချုပ်ဆောင်ပုဒ်
နိဂုံးချုပ်စကားတော်
သံဂါယနာတင် မှတ်တမ်း
ဗာဟိယဝတ္ထု အကျဉ်းချုပ်
နောက်ဆက်တွဲ မှတ်ချက်များ
စာမျက်နှာ ၂၉-စသည်နှင့် ဆိုင်သောမှတ်ချက်
စာမျက်နှာ ၇၃-စသည်နှင့်ဆိုင်သော မှတ်ချက်
စာမျက်နှာ ၇၃-နှင့်ဆိုင်သောမှတ်ချက်

မာလုကျပုတ္တသုတ် တရားတော်

မိတ်ဆက်အချိုး

ပေါ်လွင်ထင်ရှားစေခဲ့ပြီ

ပရိယတ္တိ-စာပေနှင့် ပဋိပတ္တိ-လုပ်ငန်း၌ နှံ့စပ်နိုင်ရန် ကျွမ်းကျင်တော်မူခြင်းကြောင့် ကမ္ဘာ့ဆန် နာမည်တော် သင့်ပျံ့ကျော်ကြားတော်မူသော ကျေးဇူးရှင် မဟာစည်ဆရာတော်ဘုရားကြီးသည် သတ္တဝါဝေနေယျအများတို့အား မဂ်ဖိုလ် နိဗ္ဗာန် တရားထူးတရားမြတ်ကို ဧကန်အမှန် ရစေနိုင်သော သုတ်တရားတော်များစွာကို ဟောကြားတော်မူခဲ့ပြီ။ ရေးသားတော်မူ ခဲ့ပြီ။

ယင်းသုတ်တရားတော်ကြီးများ၌ စာပေအယူ အမြင်အားဖြင့် တိမ်မြုပ်ကွယ်ဝှက် အသိခက်သော အရာတို့ကိုလည်း ပေါ်လွင်လွယ်ကူစေခဲ့ပြီ။ ပဋိပတ်ကျင့်စဉ် ဉာဏ်အမြင် ဖြစ်ပေါ်ပုံအားဖြင့်လည်း ယောဂီများ၏ ရှုမှတ်၍ ကိုယ်တိုင်တွေ့သိပုံ များနှင့် ယှဉ်စပ်ကာ ထင်ရှားစေခဲ့ပြီ။

ကြည့်နူးရွှင်ပျ ဖတ်မဝ

ထို့ကြောင့် ပရိယတ္တိ-စာပေဉာဏ် အမြင်သန်တော်မူကြသော ပညာရှိ သူတော်ကောင်းကြီးများသည် ကြည့်ရှုမဝ - ဖတ်မဝဖြင့် နှစ်သိမ့်ကြည့်နူး ချီးကျူး ဝမ်းသာမဆုံး ရှိကြသည်။ မဟာသတိပဋ္ဌာန်- ဝိပဿနာအလုပ်ကို ဟုတ်ဟုတ်ငြားငြား အားထုတ်ရှုမှတ်ဖူးသော စာမတက်ကျမ်းသူ ယောဂီများပင် ဖတ်ရှုမဝ-နာမဝ ကျေနပ်အားရရှိကြသည်။ အကြောင်းမှာ တရား ရှုမှတ် အားထုတ်စဉ်က ကိုယ်တိုင် တွေ့သိခဲ့သည်များနှင့် ကျမ်းစာမူဟောဖော် ညွှန်ကြားချက်များသည် တိုက်ဆိုင် ကိုက်ညီ နေခြင်းကြောင့်ပင်ဟု ဆိုကြပါသည်။

ယုံတွယ်ညွှန်းပြ သာဓက

ဤစာရေးသူ၏ ရဟန်းဒါယကာ ဦးမြစိန်သည် ညစဉ် (၂)နာရီမျှ တလခန့် အားထုတ်ဖူးသည်။ ရဟန်းအမသည်ကား ထူးကြီးမို့ (၄၅)ရက်စခန်းမှာ ၄၃-ရက်ကြာ အားထုတ်ဖူးသည်။ ထိုမှနောက်၌ ရဟန်းဒါယကာထံမှ စာတစောင် ဖတ်ရသည် မှာ-

“တပည့်တော်တို့ တရားအားထုတ်လို့ ရလာတဲ့အကျိုးအမြတ်ဟာ ကျေးဇူးရှင် မဟာစည် ဆရာတော်ဘုရားကြီးရေးတဲ့ ကျမ်းစာတွေကို ဖတ်ရတာ အရသာတွေ့လာတယ်။ ဖတ်မိယင် စာအုပ်ကို လက်ကမချချင်ဘူး။ ဦးပဉ္စင်းရဲ့ ဒါယိကာမ မိအေးမြိုင်ကလဲ ခဏ ခဏ စာဖတ်ပြပါဆိုတယ်။ သူ့အားထုတ်တုန်းက တွေ့သိတာတွေနဲ့ ကိုက်တာတွေပါနေလို့တဲ့။ သူက စာမဖတ်တတ်တော့ တပည့်တော်ကဘဲ ဖတ်ပြနေရတယ်။ အရင်ကဆို မဟာစည်စာအုပ်ကို ဖတ်ရတာ နားထောင်ရတာ ဖိတ်မဝင်စားကြဘူး။ အခုတရားလဲ နာတတ်ပြီ။ စာလဲ ဖတ်တတ် ပြီ။ တရားအားထုတ်တာ အချိန်တွေ နောက်ကျသွားတယ် တွေးမိတယ်” ဟူ၍ ဖြစ်သည်။

မာလုကျပုတ္တသုတ် တရားတော်

ပရိယတ္တိ-စာပေပညာရှင် သူတော်စင်များနှင့် ပဋိပတ္တိ ကိုယ်တွေ့ဉာဏ်မြင်ပညာရှင် မြော်လင့်နေကြတဲ့ မာလုကျပုတ္တ သုတ်တရားတော်ကြီး ယခု ထွက်ပေါ်လာပြန်ပါပြီ။ ဤမာလုကျပုတ္တသုတ် တရားတော်ကြီး၌ ကျေးဇူးရှင် မဟာစည်ဆရာတော် ဘုရားကြီးက-

“ဒိဋ္ဌေ ဒိဋ္ဌ မတ္တံ ဘဝိဿတိ” စသည်အရ ဒွါရခြောက်ဖြာမှ ထင်ပေါ်ရာ ရုပ်နာမ်ကို ရှုမှတ်၍ ဝိပဿနာဉာဏ်ဖြစ်ပုံ၊ ကိလေသာကင်းပုံ၊ ဝဋ်ဆင်းရဲ ငြိမ်းပုံတို့ကို တိကျစွာ ပေါ်လွင်စွာ ရှင်းလင်း ဟောကြားထားပါသည်။

လက်ငင်းချမ်းသာလို့သလော

အို-ပညာရှိ သူတော်ကောင်း၊ သင်သည် လက်ငင်း ချမ်းသာခြင်းကို ရယူလိုပါမူ ရှုမှတ်ပွားများ အားထုတ်ပုံ ပြည့်စုံစွာညွှန်ပြ ဟောကြားထားသာ ဤ ‘မာလုကျပုတ္တသုတ်’ တရားတော်ကြီးကို သေချာဂရု ဖတ်ရှု လေ့လာပြီး တိကျပြည့်ဝစွာ အားထုတ်ကြည့်စမ်းပါ။

အာမခံရဲတင်း ပွင့်လင်းလှသည်

(အာနိသံသကထာ-အကျိုးပြုစကား၊ မဟာသတိပဋ္ဌာနသုတ်တော်။)

ဘိက္ခုဝေ-သံသရာအပြစ်ဘေး နောင်အရေးကို မြှော်တွေးသိမြင် ပညာရှင် အို-သူတော်ကောင်းတို့၊ ယော ဟိ ကောစိ အမှတ်မရှိ တစုံတယောက်သော ယောဂီသည်။ ဣမေ စတ္တာရော သတိပဋ္ဌာနေ- (ကာယာနုပဿနာ သတိပဋ္ဌာန်၊ ဝေဒနာနုပဿနာ သတိပဋ္ဌာန်၊ စိတ္တာနုပဿနာသတိပဋ္ဌာန်၊ ဓမ္မာနုပဿနာသတိပဋ္ဌာန်) ဤသတိပဋ္ဌာန်တရားလေးပါးတို့ကို၊ ဧဝံ-ယခုဟောပြောခဲ့တဲ့ ရှုမှတ်အားထုတ်ပုံနည်းအတိုင်း သတ္တာဟံ-ခုနစ် (၇)ရက်၊ ဘာဝေယျ- (ရှုမှတ်အားထုတ်လျက် ဝိပဿနာ ဉာဏ်တို့ကို) ဖြစ်ပွားစေခြင်းအံ့၊ (ဧဝံ ဤသို့ဖြစ်ပွားစေပါလျှင်) တဿ- ထိုယောဂီအား၊ ဒိဋ္ဌေဝဓမ္မေ- မျက်မှောက် အတ္တဘော ယခုဘဝ၌ပင်လျှင်၊ အညာ ဝါ-အရဟတ္တဖိုလ် ဖြစ်စေ၊ သတိ ဥပါဒိသေသေ၊ စွဲလမ်းမှု ဥပါဒါန်အကြွင်းအကျန် ရှိသေးလျှင်၊ အနာဂါမိတာ ဝါ-အနာဂါမိဖိုလ်ဖြစ်စေ၊ ဒိန္နံ ဖလာနံ-ဤ ၂-ပါးသောဖိုလ်တို့တွင်၊ ဝါ-အရဟတ္တဖိုလ်၊ အနာဂါမိဖိုလ် ၂-ပါး ထဲက၊ အညတရံ ဖလံ တပါးပါးသောဖိုလ် (ရဟန္တာအဖြစ် အနာဂါမိအဖြစ် တပါးပါး)ကို၊ ပါဠိကံခံ- မချွတ်ဧကန် အမှန်ပင် ရမည်ဟု ပုံသေဒိဋ္ဌ စိတ်ချယုံကြည်ရပေသတည်း။

ဤသည်မှာ မြတ်စွာဘုရား၏ ပွင့်လင်းရဲတင်းသော အာမခံချက်ကြီးဖြစ်ပါသည်။ ရ-ရက်အားထုတ်လျှင်ပင် ရဟန္တာ ဖြစ်၍ အနာဂါမိဖြစ်၍ လက်ငင်းချမ်းသာခြင်းကို ရယူနိုင်သည်။ သကဒါဂါမိဖြစ်၍ သောတာပန်ဖြစ်၍လည်း လက်ငင်းချမ်း သာခြင်းကို ရယူနိုင်သည်။ ဆိုပြီးသော အရိယာ စခန်းသို့ မရောက်သေးတောင်မှ ဝိပဿနာဉာဏ်များ ပြည့်စုံစွာဖြစ်အောင် အားထုတ်ထားသူ ယောဂီမှာ “ဖြစ်ပေါ်လာသော စိတ်အနှောက်အယှက်များကို ရှုမှတ်ပြီးပယ်လိုက်လျှင် လက်ငင်းပင် ချမ်းသာ ခြင်းကို ရယူနိုင်သည်” ဟု တိကျပြည့်ဝစွာ အားထုတ်ဖူးသူ ယောဂီတိုင်း မငြင်းကွယ်သာ ဝန်ခံကြရပါသည်။

လက်တွေ့ရှုမှတ်ကြည့်ပါ

လိုချင်နှစ်သက်မှု (သရာဂစိတ်)، မကျေနပ်မုန်းတီးမှု (သဒေါသ စိတ်) စသည် ထင်ရှားဖြစ်ပေါ်လာလျှင် “လိုချင် တယ်၊ နှစ်သက်တယ် မုန်းတယ်” စသည်ဖြင့် ရှုမှတ်ကြည့်စမ်းပါ။ ငါးချက် ဆယ်ချက်မှတ်၍ မပျောက်သေးလျှင် အချက် နှစ်ဆယ် သုံးဆယ်စသည် ဆင့်ကဲဆင့်ကဲ ရှုမှတ်ကြည့်စမ်းပါ။ ယင်းလိုချင်နှစ်သက်မှု၊ မကျေနပ် မုန်းတီးမှုစသော စိတ်ဆိုး များ ကင်းပျောက်ကာ လက်ငင်းချမ်းသာခြင်းကို ကိုယ်တိုင်တွေ့ရှိကာ ကျေနပ်ယုံကြည်ပါလိမ့်မည်။

စစ်မှန်သော ဝိပဿနာ

သတိပဋ္ဌာန် မပါလျှင် စစ်မှန်သော ဝိပဿနာမဟုတ်။ ထို့ကြောင့် ဝိပဿနာအားထုတ်ဖို့ တောထွက်လျှင် “သတိ ပဋ္ဌာန် စာစောင်ကို ပါအောင်ယူရမည်” ဟု ရှေးပညာရှင်များ မှာကြားဆုံးမခဲ့သည် မဟုတ်လော၊ သတိပဋ္ဌာန်သုတ်တော်မှာ ညွှန်ကြားချက်နှင့်အညီ အားထုတ်မှု စစ်မှန်သော ဝိပဿနာ ဖြစ်သည်။

စစ်မှန်သော ဝိပဿနာဖြစ်သောကြောင့်ပင် လိုချင်နှစ်သက်မှု သဘော-လောဘ မုန်းတီးမှုသဘော ဒေါသအစရှိသော ဓမ္မာနုပဿနာ သတိပဋ္ဌာန် စသည်တို့၏ အာရုံများကို ရှုစိတ်မှတ်စိတ်ခေါ် ဝိပဿနာဉာဏ်ဖြင့် သဘာဝလက္ခဏာ သာမည လက္ခဏာ (အနိစ္စ ဒုက္ခ အနတ္တ) သဘောမှန်အတိုင်း သိလိုက်သော အခါ ယင်း လောဘ၊ ဒေါသ စသော ကိလေသာများ ချုပ်ကွယ်ကာ မဖြစ်ပေါ်လာတော့ဘဲ လက်ငင်းချမ်းသာခြင်းကို ရရှိလေတော့သည်။

မဟာသတိပဋ္ဌာနသုတ်တော် ညွှန်ကြားချက်နှင့်အညီ

ကျေးဇူးရှင် မဟာစည် ဆရာတော် ဘုရားကြီးသည် ဤ “မာလုကျပုတ္တသုတ်” တရားတော်ကြီးကို မဟာသတိပဋ္ဌာန သုတ်တော် ညွှန်ကြားချက်များဖြင့် တိကျပြည့်စုံစွာ အမွန်းတင်လျက် တန်ဆာဆင်၍ “ဒိဋ္ဌေ ဒိဋ္ဌမတ္တံ ဘဝိဿတိ” စသည်အရ မြင်တိုင်းကြားတိုင်း၊ နံတိုင်း၊ စားသိတိုင်း၊ တွေ့ထိတိုင်း၊ လှမ်းသွားတိုင်း၊ ကွေးတိုင်း၊ ဆန့်တိုင်း၊ စောင်းတိုင်း၊ လှည့်တိုင်း၊ ယူတိုင်း၊ ထားတိုင်း၊ ထိုင်တိုင်း၊ အိပ်တိုင်း၊ ရပ်တိုင်း၊ ဖောင်းတိုင်း၊ ပိန်တိုင်း၊ ပူတိုင်း၊ အေးတိုင်း၊ နွေးတိုင်း၊ ရှိန်တိုင်း၊ စိတ်ကူး၊ စဉ်းစားကြံစည်တိုင်း၊ တွေးတိုင်း၊ ဒွါရခြောက်ဖြာမှ ထင်ပေါ်ရာ ရုပ်နာမ်ကို ရှုမှတ်၍ ဝိပဿနာဉာဏ်များ ဖြစ်ပေါ်ပုံ၊ မဂ်ဖိုလ်ဉာဏ်များ ဖြစ်ပေါ်ပုံ၊ နိဗ္ဗာန်ကို မျက်မှောက်ပြုပုံ၊ သိမြင်ပုံ၊ ကိလေသာကင်းပုံ၊ ဝဋ်ဆင်းရဲကင်းပုံတို့ကို အကွက်စေ့စေ့ သူတော်ကောင်း ပညာရှင်များ သဘောတွေ့ မနောခွေအောင် ပြောင်မြောက်စွာ ဟောတော်မူထားပါသည်။

သိဘွယ် မှတ်ဖွယ် အသွယ်သွယ်

ဤ “မာလုကျပုတ္တသုတ်” တရားတော်ကြီးကို သေချာစွာလေ့လာဖတ်ရှုပါလျှင် မြတ်စွာဘုရားအလိုတော်နှင့် ညီညွတ်သော မှန်ကန်တိကျသော ဝိပဿနာ အားထုတ်နည်းကို ဧကန်သိနားလည်ကြရမည်သာ ဖြစ်ပါသည်။ ထို့အပြင် သိဘွယ် မှတ်ဖွယ် အသွယ်သွယ်သော ဗဟုသုတများလည်း ပြည့်ဝလာမည်မှာ မလွဲဧကန် အမှန်ပင်ဖြစ်ပါသည်။ အနည်းငယ် အမြွက် မှု ထုတ်ပြရပါမူ-

သမ္ပပ္ပဓာန် အမှတ် (၃)

ဒါန၊ သီလ၊ သမထ၊ ဝိပဿနာကုသိုလ်များကို ပြုလုပ်ဖွယ်မလိုဟူသော အယူအစွဲ ထင်ပေါ်လာသော ဤခေတ်မှာ ယင်းလွဲမှားမှုကို ဤတရားတော်စာအုပ် နှာ (၈) က သမ္ပပ္ပဓာန် အမှတ် (၃) ဖြင့် လမ်းတည့်ပေးထားသည်။

ကိုယ်နှင့်အသက် မငဲ့ကွက်ပဲ

နိဗ္ဗာန်ရရေးအတွက် တကယ်တမ်း အားထုတ်သော ပုဂ္ဂိုလ်မှန်လျှင် ကိုယ်နှင့်အသက် မငဲ့ကွက်ပဲ တင်းတင်းရင်းရင်း ထက်ထက်သန်သန် အားထုတ်သင့်ကြောင်းကို ဤတရား စာအုပ်နှာ (၉)၌ ပဟိတတ္တော-ပုဒ်အဖွင့်ဖြင့် ဖော်ပြထားသည်မှာ သဘာဝကျလှပါပေသည်။

အတုယူဖွယ်

အသက်ငယ်သူများလည်း တရားအားထုတ်သင့်ပုံ၊ အသက်ကြီး၍ အရွယ်လွန်သူများလည်း စိတ်ဓာတ်ကျဆင်းဖွယ် မရှိပုံကို နှာ (၁၂) မာလုကျပုတ္တ ရဟန်းအိုကြီးဖြင့် စာရှုသူအား ပညာပေးထားသည်။

အဒိဋ္ဌပုဗ္ဗာ မှတ်ဖွယ်

မြင်မှုဆိုင်ရာမှာ ကိလေသာဖြစ်နိုင်၊ မဖြစ်နိုင် မေးခွန်းထုတ်ကာ ဝိပဿနာအလုပ် ထုတ်ဖော်ညွှန်ကြား ထားသည်ကို လည်း နှာ (၁၄) မှ စ၍ ဖတ်ရှုလေ့လာနိုင်ပါသည်။ အာရမ္မဏာနုသယ ကိလေသကိန်းသည်ကို ဓာတ်ပုံဥပမာဖြင့် နှာ (၂၅) မှာ ပြထားသည်။ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်၊ ပဋ္ဌာန်း အဘိဓမ္မာစသည် လေ့လာပြီး ရုပ်နာမ် အနိစ္စ ဒုက္ခ အနတ္တဟု စိတ်ကူးမျှဖြင့် ရှုနေသော ဝိပဿနာ အတုများကို နှာ (၂၆) နှင့် (၇၃)မှာ သုံးသပ်၍ အစစ်ကို ညွှန်ပြထားသည်။ မြင်ရာစသည်၌ စိတ်ဖြစ်ပေါ်လာပုံ များကိုလည်း နှာ (၃၀) မှစ၍ စိတ်ဝင်စားဖွယ် ဖတ်ရှုနိုင်ပါသည်။

အာရမ္မဏာနုသယ ကင်းငြိမ်းအောင်

မြင်တဲ့အခါ ဖြစ်ပေါ်တဲ့ ရုပ်နာမ်များ၌ မရူမမှတ်၍ (အနိစ္စ ဒုက္ခ အနတ္တ) ဟု အမှန်အတိုင်းမသိလျှင် ကိလေသာ ကိန်းသည်။ အကြောင်းသင့်သောအခါ ဖြစ်ခွင့်ရရှိသွားသည်။ ယင်းသို့ကိလေသာ ဖြစ်ခွင့်ရရှိသွားခြင်းကိုပင် အာရမ္မဏာ နုသယ ကိလေသာ ကိန်းသည်ဟု ခေါ်သည်။ ယင်း ကိလေသာ မကိန်းနိုင်အောင် ပညတ်နယ်သို့ မရောက်မီမှာ “မြင်တယ်” ဟု ရှုမှတ်ရပုံကို ဤစာအုပ် နှာ (၃၇) မှာ ဖော်ပြပြီးနောက်--

မြင်ဆဲမှာ မြင်နေတုန်းမှာ

‘မြင်တယ်’ ဟု ရှုမှတ်သူမှာ သတိသမာဓိဉာဏ်အားကောင်း၍ ဘင်္ဂဉာဏ် ထက်သန်စွာ ဖြစ်ပေါ်လာတဲ့အခါ ‘ဒိဋ္ဌေ ဒိဋ္ဌမတ္တံ ဘဝိဿတိ’ လမ်းညွှန်ချက်နှင့်အညီ ‘မြင်ရုံမျှ’ တွင် တည်ပုံယောဂီများ အတွေ့အကြုံဖြင့် နှာ (၄၄) မှာ လေ့လာမှတ် သားနိုင်ပါသည်။

လူတယောက်၏ စောဒနာရှင်းပြချက်

မြင်သိစိတ်၏ ဝါ-စက္ခုဒွါရိက စိတ်အားလုံး၏ ၎င်း၊ ထိုစိတ်များ စွဲမှီရာ အာရုံ၏ ၎င်း အဖြစ်အပျက်ကို ရှုမှတ်၍ သိပုံ ကို လူတယောက် စောဒနာသော စကားနှင့် အဘိဓမ္မာ၊ သုတ္တန်သဘော နှီးနှောကာ နှာ (၄၄-၄၈) မှာ လေ့လာနိုင်ပါသည်။ ရူပါရုံအဆင်းရပ်၏ ဥပါဒ်၊ ဘင်္ဂဖြစ်ပျက်ကို မှန်ကန်စွာသိရန်နှင့် ပစ္စုပ္ပန်ကိုသာ ရှုသိရသည်ဆိုရာမှာလည်း ချုပ်ပြီးကာစ အနီးကပ်ပစ္စုပ္ပန်ကိုသာ ရှုသိနိုင်ခြင်းဖြစ်ကြောင်း နှာ (၄၉) မှာလေ့လာ၍ အဘိဓမ္မာဆရာများ အသိဉာဏ်ပွားနိုင်ပါသည်။

န တတ္ထ-ထို၌ မတည်ပုံကို နှာ (၅၇) မှာ နိဗ္ဗာန်တွေ့ပုံနှင့် အညေဆရာတို့၏ အယူအဆကို မျက်မှောက်ခေတ် လက်ရှိယောဂီများ၏ အတွေ့အကြုံဖြင့် ညှိထားသည်ကို နှာ (၅၉) မှာ ဖတ်ရှုနိုင်ပါသည်။ နှာ (၆၁) ကို ဆက်လေ့လာပါက နိဗ္ဗာန်သို့ ဆိုက်ရောက်ပုံကိုလည်း သိခွင့်ရပါလိမ့်မည်။

တရားနယ်မှ မေ့ပုံနှင့် လောကနယ်မှ မေ့ပုံ ခြားနားချက်ကို နှာ (၆၅-၆၆) မှာ စိတ်ဝင်စားဘွယ် လေ့လာမှတ်သား နိုင်ပါသည်။

နှာ (၇၃) မှာ “ရူပံ ဒိသွာ အဆင်းကိုမြင်ပြီး၍၊ ဝါ-မြင်ပြီးလျှင်” ဟူသောစကားဖြင့် စိတ်ကူးဝိပဿနာ ဆရာများကို အလင်းသို့ ရောက်စေသည်။ နှာ (၇၃-၇၆) မှာတော့ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်သင်တန်း (စာသိမျှ)ကို ရှေ့တန်းတင် ဦးစားပေးနေသူတို့ အား “ဝေဒနာပစ္စယာ တဏှာ” တကယ် ရှုမှတ်လျှင် ဝေဒနာနောက်ဆွယ်မှ တဏှာစသော ကိလေသဝဋ်၊ ကမ္မဝဋ်၊ ဝိပါကဝဋ် များမှ ကျွတ်လွတ်ပုံကို ဖော်ပြကာ လက်တွေ့အားထုတ်ဖို့ ညွှန်ပြထားသည်။

ဉာဏ်စဉ်မလိုပါဘူး

နှာ (၈၁-၈၄) မှာ ဝိပဿနာကို နည်းမှန် စည်းမှန် အားထုတ်သူတိုင်း၌ နာမရူပပရိစ္ဆေဒဉာဏ်မှစ၍ ဝိပဿနာဉာဏ် အစဉ်အတိုင်း ဖြစ်ပေါ်သည်ကို ပဋ္ဌာန်းပါဠိတော်ကြီးကို ကိုးကားလျက် “ဉာဏ်စဉ်မလိုပါဘူးကွာ ဘုရားက သုံးဉာဏ်ထည်း ဟောထားတယ်” လို့ အယူ ကောက်သူတို့အား ဖြောင့်ပေးထားသည်။

မြင်တာကိုသာ ပြသည်

သုဏတော-ပါဠိကိုထောက်ဆ၍ ‘ပဿတော’ ပါဠိသည် ဝိပဿနာရူပုံကို မပြည့်နားဘဲ မျက်စိဖြင့် မြင်တာကိုသာ ပြဆိုသည် စာပေပညာရှင်များအတွက် အဋ္ဌကထာကို သုံးသပ်ထားသည်မှာ (နှာ ၁၀၄) ၌ တွေ့ရမည်။

ဝိပဿနာရူပတယ်လို့ မသိကြဘူး

ဝိပဿနာယောဂီမှာ ရွံ့ဘွယ်အပုပ်အညှို့နဲ့များကို နံရတတ်ကြောင်း စသည်ကို နှာ (၁၁၃) မှာ ပြကာ စားသောက်ရာ မှာ စက်ဆုပ်ဘွယ် ဆင်ခြင်၍ မစားသင့်ကြောင်း လူတယောက်၏ ထင်မြင်ချက်ကို နှာ (၁၂၆) မှာ ပြပြီးလျှင် ရဟန်းများမှာ ပစ္စဝေက္ခဏာဖြင့်၎င်း၊ ပဋိကူလသညာဖြင့်၎င်း ဆင်ခြင်၍ စားသင့်ပုံများကို ဖော်ပြပြီးနောက် ရှုမှတ်၍ စားသောက်တာ အကောင်းဆုံးဟု နှာ (၁၂၈) ၌ ညွှန်ပြထားသည်မှာ သိမှတ်ဖွယ် ကျင့်ဖွယ်ကောင်းလှပါသည်။ စားသောက်ရင်း ဝိပဿနာ ရှုမှတ်၍ မဂ်ဖိုလ်ရသည်ကို ခိုင်လုံသော ပုဂ္ဂလပညတ် အဋ္ဌကထာကို ကိုးကား၍ နှာ (၁၃၉) မှာ ဆက်လက်ညွှန်ကြားထား သည်။ ကက္ကဋကရသဝိမာနဝတ္ထုဖြင့်လည်း စားသောက်ရာ၌ ဝိပဿနာရှုမှတ်ရကြောင်း ထင်ရှားပါသည်။

စိတ်ဝင်စားဖွယ် ဖြေရှင်းချက်

“အာနာပါနုကို ဝိပဿနာရှုဘို့ရာ မညွှန်ကြားဘဲ ဖေါင်းတာပိန်တာကိုသာ ဝိပဿနာရှုဘို့ ဘာကြောင့် ညွှန်ပြရသနည်း” ဤမေးခွန်း၏ အဖြေကို နှာ (၁၄၆-၁၅၁)မှာ စိတ်ဝင်စားဖွယ် ဖတ်ရှုနိုင်ပါသည်။

ဖောဋ္ဌဗ္ဗအာရုံ (အတွေ့အထိ)ကို ခံစားရာမှာတောင်မှ ဒို့က ဝိပဿနာဖြစ်ပါတယ်ဟု ပြောတတ်သူတို့အား ရှုနည်းမှန်ကို သိရအောင် နှာ (၁၅၁)စသည်မှာ အတိအကျ ညွှန်ပြထားပါသည်။

ဓာတ်ဟု ရှုရမယ်၊ ရုပ် ရုပ်ဟု ရှုရမယ်၊ နာမ် နာမ်ဟု ရှုရမယ်၊ မျက်မြင်ကို မရှုမှတ်ရဘူး၊ ဉာဏ်မြင်ကိုသာ ရှုမှတ်ရမယ် စသည်ဖြင့် ဉာဏ်ကွန့်လျက် နည်းညွှန်ချက်များ စသည်ကို နှာ (၁၅၉) မှာ ဖြောင့်ပေးထားသည်။

ဝိပဿနာနည်းမှန်ကို ပစ်ပယ်၍ဟောပြုလျှင် အဓမ္မ-မတရားဟောသည်ဟု နှာ (၁၆၈-၉)မှာ ပါဠိသာဓက ထောက်ပြ၍ ဆုံးမထားသည်ကို လေ့လာကျင့်သုံးနိုင်ပါသည်။

“မနောစိတ်ကူးထဲမှာ ထင်ပေါ်လာတဲ့ သဘောအာရုံဆိုတာဘာလဲ” ဤမေးခွန်းကို နှာ (၁၈၃)မှာ မှတ်သားဖွယ် ဖြေဆိုထားပါသည်။ မျက်စိမှိတ်ကာ ဖောင်းတယ် ပိန်တယ်စသည် ရှုမှတ်နေယင်း စိတ်ကူးဖြင့် ဘုရားပုံတော်စသည်များကို မြင်ရာ တွေ့ရာမှာ သိမှတ်ဖွယ်အချက်ကိုလည်း နှာ (၁၈၃)မှာပင် ဖတ်ရှုနိုင်ပါသည်။

မိတ်ဆက်အချိုး၌ ဤစာရေးသူညွှန်ပြထားသည်မှာ အနည်းငယ် အမြွက်မျှသာ ဖြစ်ပါသည်။ စာမျက်နှာ မကျော်ဘဲ အစဉ်အတိုင်း ဤကျမ်းစာကို လေ့လာဖတ်ရှုပါက များစွာသောကျင့်ဖွယ် မှတ်သားဖွယ်များကို တွေ့သိရမည် ဧကန်ဖြစ်ပါသည်။ ဒါကြောင့် ဤ“မာလုကျပုတ္တသုတ်” တရားတော်ကြီးကို ဖတ်ရှုလေ့လာ ကျင့်သုံးကာလျှင် ခုဘဝမှာပင် ချမ်းသာလက်ငင်း ရပါစေဟု ပတ္တနာ ပြုပါသတည်း။

အရှင်စန္ဒာဝရ
(သရက်-အောင်မင်္ဂလာ)
နည်လှည့်ဓမ္မကထိက ကမ္မဋ္ဌာနာစရိယ
မဟာစည်သာသနာ့ရိပ်သာ
ရန်ကုန်မြို့

၁၃၃၉-ခုနှစ်၊ နတ်တော်လဆန်း (၁၀)ရက်
၁၉၇၇-ခုနှစ်၊ ဒီဇင်ဘာလ (၂၁)ရက်

မာလုကျပုတ္တသုတ် တရားတော်

၁၃၃၈-ခုနှစ် ဝါခေါင်လဆုတ် (၈)ရက် နေ့စဉ် ဟောသည်

တရားပလ္လင်ခံ

ဒီကနေ့ ၁၃၃၈-ခုနှစ် ဝါခေါင်လဆုတ် (၈)ရက်နေ့ဖြစ်တယ်။ ဒီကနေ့ကစပြီး မာလုကျပုတ္တသုတ် တရားတော်ကို ဟောရမယ်။ အခုလို နံနက်ပိုင်း သီလပေးပြီးမှာ ဒီသုတ်တရားတော်ကို ဟောရခြင်း၏ အကြောင်းကတော့ ဝါတွင်း သီတင်း နေ့များမှာ ရှစ်ပါးသီလ ခံယူကျင့်သုံးကြတဲ့ပုဂ္ဂိုလ်တွေက သုံးလေးရာထက်မနည်း များနေတယ်။ ဘုန်းကြီးကိုယ်တိုင် တရား ဟောရတဲ့ရက်ကလဲ လပြည့်နေ့တရက် တရက်သာရှိတဲ့အတွက် နဲနေတယ်။ ဒါကြောင့် ရှစ်ပါးသီလ ယူပြီးတဲ့အခါ ဘုန်းကြီး ဟောတဲ့တရားကို နာကြားကြရအောင်လို့ ဒီမာလုကျပုတ္တသုတ် တရားတော်ကို တနေ့ တနေ့မှာ တနာရီခန့် တနာရီခန့် တပိုင်း ချင်း ဟောဦးမှပဲလို့ စိတ်အကြံဖြစ်လာပါတယ်။ ပြီးတော့ ရှေးကလဲ ဒီသုတ်တရားကို အကြိမ် တော်တော်များများ ဟောခဲ့ပေမဲ့ အဲဒီတုန်းက တရားသံကို ဖမ်းယူမထားခဲ့ရတဲ့အတွက် နောက်ထပ်နာကြားဖို့ရာ အခွင့်မရခဲ့ကြဘူး။ ယခုတော့ တရားသံကိုလဲ ဖမ်းယူထားရမယ်။ ပြီးတော့ ဒီသုတ်တရားတော်က ဝိပဿနာအလုပ်နဲ့ စပ်ပြီးတော့ အခြေအမြစ်ကစပြီး အင်မတန်လဲ ပေါ် လွင့်ပါတယ်။ အဲဒီ အကြောင်းများကြောင့် ဒီသုတ်တရားကို ဒီကနေ့ကစပြီး တဖန် ဟောတာပါ။

သုတ်တရားတော်၏ အမည်ခမည်ကို ဖော်ပြချက်

ဒီသုတ်၏အမည်က မာလုကျပုတ္တသုတ်တဲ့။ အဲဒီမှာ မာလုကျဆိုတာက တရားတောင်းသူရဲ့ မိခင်ဖြစ်သူ ပုဏ္ဏားမ၏ အမည်ပဲ။ အဲဒီအမည်ထဲက ကကြီး ယပင်း၏ အသံထွက်ကို အနိန္ဒိယ သိရိလင်္ကာတို့၏ ရွတ်ဆိုသံအားဖြင့် ကယလို့ အသံ ထွက်တယ်။ နောက်ပြီးတော့ သိရိလင်္ကာ ကျမ်းစာမှာ ကကြီး ယပင်းပေါ်၌ င-သတ်လေးလဲ ပါတယ်။ မာလုကျ-လို့ ရှိတယ်။ ပုတ္တ ဆိုတာကတော့ သားလို့အနက်ရှိတယ်။ ဒါကြောင့် မာလုကျပုတ္တ ဆိုတာ မာလုကျ ဆိုတဲ့ ပုဏ္ဏားမ၏ သားလို့ အနက်ရ ပါတယ်။ သိရိလင်္ကာ စာမူအရဆိုလျှင် မာလုကျမှာ သားလို့ဆိုရမှာပဲ။ အဲဒီ မာလုကျပုတ္တ ဆိုတဲ့ရဟန်းက တောင်းပန်လို့ အဲဒီရဟန်းအား ဟောထားတဲ့ တရားတော် ဖြစ်သောကြောင့် မာလုကျပုတ္တ သုတ်လို့ အမည်ပေးထားတာပါ။ အဲဒီသုတ်က သံယုတ်ပါဠိတော် ဒုတိယအုပ် စာမျက်နှာ (၂၉၄-၉) များ၌ ရှိပါတယ်။ အဲဒီသုတ်မှာပါတဲ့ ဂါထာ ၂၄-ပုဒ်ကတော့ ထေရ ဂါထာ ဝိသတိနိပါတ် စာမျက်နှာ (၃၂၈-၃၃၀) တို့၌လဲ ရှိပါတယ်။

ဒီသုတ်ကို ဟောရခြင်း၏ အကြောင်း

မာလုကျပုတ္တဆိုတဲ့ ရဟန်းတော်က မြတ်စွာဘုရားထံ ချဉ်းကပ်ပြီး ရိုသေစွာရှိခိုးလျက် ဒီလိုတရားတောင်းပါ တယ်။

သာဓု မေ ဘန္တေ ဘဂဝါ သံခိတ္တေန ဓမ္မံ ဒေသေတု၊ ယမဟံ ဘဂဝတော ဓမ္မံ
သုတွာ ဧကော ဂူပကဋ္ဌော အပ္ပမတ္တော အာတာပီ ပဟိတတ္တော ဝိဟရေယျံ။

ဘန္တေ- မြတ်စွာဘုရား၊ ဘဂဝါ- မြတ်စွာဘုရားသည်။ မေ-တပည့်တော်အား၊ ဓမ္မံ-တရားကို၊ သံခိတ္တေန-အကျဉ်း အားဖြင့်၊ သာဓု ဒေသေတု-ဟောလျှင် ကောင်းပါလိမ့်မည် ဟောစေချင်ပါသည်တဲ့။ အနက်ပြန်ရိုး ပြန်စဉ်ကတော့ သာဓု- တောင်းပန်ပါ၏။ ဒေသေတု-ဟောတော်မူပါတဲ့။ သာဓု-ပုဒ်က ကောင်းသည်လို့လဲ အနက်ရှိပါတယ်။ ဒါကြောင့် ဒေသေတု- ဟောတော်မူပါ-ဟောတော်မထလျှင်၊ သာဓု-ကောင်းပါသည်-ကောင်းပါလိမ့်မည်လို့ ဒီလို အနက်ပြန်ယင်လဲ သင့်တာပါ။ ဒါပေမဲ့ (အာယာစနတ္ထေ) ရိုသေစွာ တောင်းပန်ခြင်းအနက်၌ နိပါတ်ပုဒ်ဖြစ်ကြောင်း ဖွင့်ပြထားတဲ့အတိုင်း သန္တေ-မြတ်စွာ ဘုရား၊ သာဓု-တောင်းပန်ပါ၏။ ဘဂဝါ မြတ်စွာဘုရားသည်။ မေ-တပည့်တော်အား၊ သံခိတ္တေန-အကျဉ်းအားဖြင့်။ ဓမ္မံ- တရားကို၊ ဒေသေတု-ဟောတော်မူပါလို့ ဒီလိုပဲ အနက်ပြန်လေ့ရှိကြပါတယ်။ (ဘာ လုပ်ဖို့ တောင်းပန်တာလဲလို့ မေးဘွယ်ရှိ သောကြောင့် ဒီလိုလဲ ဆက်ပြီးလျှောက်ပါတယ်။) အဟံ-တပည့်တော်သည်။ ဘဂဝတော-မြတ်စွာဘုရား၏။ ယံ ဓမ္မံ-အကျဉ်း အားဖြင့် ဟောကြားသည့် ယင်းတရားတော်ကို၊ သုတွာ-ကြားနာပြီးလျှင်၊ ဧကော-တပါးတည်း၊ ဂူပကဋ္ဌော-ဆိတ်ငြိမ်ရာသို့ ကပ်ရောက်လျက်၊ အပ္ပမတ္တော- မမေ့မလျော့သည်ဖြစ်၍၊ အာတာပီ- ကိလေသာကို ပူလောင်သွေ့ခြောက် ကင်းပျောက်စေနိုင် သော ပြင်းစွာအားထုတ်မှု သမ္ပပ္ပဓာန် လုံ့လဝီရိယနှင့် ပြည့်စုံသည်ဖြစ်၍၊ ပဟိတတ္တော-တရားထူးကိုရရန် စေလွှတ်အပ်သော စိတ်- စွန့်လွှတ်အပ်သော ကိုယ်စိတ်ရှိသည်ဖြစ်၍၊ ဝိဟရေယျံ- နေလိုပါသည် အရှင်ဘုရားတဲ့။

လျှောက်ထားလိုတာ အတိုချုပ်ကတော့ တပည့်တော်အား တရားအားထုတ်ဖို့ ကမ္မဋ္ဌာန်း တရားကို အကျဉ်းချုပ်ဟော တော်မူပါဘုရား၊ အဲဒီတရားကို နာပြီးယင် တပည့်တော်ဟာ တပါးတည်း ဆိတ်ငြိမ်ရာမှာနေပြီး မမေ့မလျော့ အပြင်းအထန်

အားထုတ်နေပါမည်လို့ ဆိုလိုတာပါ။ အဲဒီမှာ တပါးတည်း ဆိတ်ငြိမ်ရာနေပြီး တရားအားထုတ်တယ်ဆိုတာ အလွန် အရေးကြီးပါတယ်။ တပါးတည်း တရားအားထုတ်နေတယ်ဆိုတော့ အခြားပုဂ္ဂိုလ်နဲ့စပ်ပြီး သမာဓိမပျက်ဘူး။ သမာဓိရတဲ့ ဉာဏ်ဖြစ်ဖို့ အကောင်းဆုံးပါ။ ဒါပေမဲ့-တပါးတည်းနေရန် အခွင့်မသာလို့ အများနဲ့အတူနေပြီး အားထုတ်ရယင်လဲ အဲဒီ အခြားပုဂ္ဂိုလ်တွေက သူတို့တရားကိုသာ သူတို့ဂရုစိုက်ပြီး အားထုတ်နေကြယင် မိမိကလဲ အခြားသူတွေကို ဂရုမစိုက်ပဲ ကိုယ့် တရားကိုသာ ဂရုစိုက်ပြီး အားထုတ်နေယင် ဆိတ်ငြိမ်ရာမှာ နေသလိုပင် သမာဓိဉာဏ် ဖြစ်နိုင်ပါတယ်။ ဒါကြောင့် သူတပါး တွေကိုမကြည့်နဲ့၊ သူတပါးကို စကားလဲမပြောနဲ့၊ ကိုယ့်တရားကိုသာ မဲသဲသဲ ဂရုစိုက်ပြီး အားထုတ်နေရမယ်။ အဲဒီလိုဆိုယင် အနီးအပါးမှာ အခြားသူတွေ ရှိနေပေမယ်လို့ တဦးတယောက်တည်း နေသလိုပင် စိတ်ထဲမှာ ဆိတ်ငြိမ်မှုကို ရနေပါတယ်။

အပ္ပမတ္တော-အပ္ပဋ္ဌိ

နောက်ပြီးတော့-အပ္ပမတ္တော မမေ့မလျော့သည်ဖြစ်၍တဲ့။ တရားအားထုတ်ယင် မမေ့မလျော့ရဘူးဆိုတာကို နားလည် ပြီးသိပြီး ဖြစ်နေဟန်တူပါတယ်။ မမေ့မလျော့အားထုတ်တယ်ဆိုတာ အင်မတန် အရေးကြီးပါတယ်။ ယခုဒီရိပ်သာမှာ တရား အားထုတ်နေကြတဲ့ ယောဂီတွေဟာ မမေ့မလျော့အားထုတ်နေကြတာ။ မြင်တိုင်း မြင်တိုင်းလဲ မမေ့မလျော့ ရှုမှတ်ရတယ်။ ကြားတိုင်း နံတိုင်း စားသိတိုင်း ထိသိတိုင်း ကြံသိတိုင်းလဲ မမေ့မလျော့ ရှုမှတ်အားထုတ်နေကြရတာ။ ကိုယ်အမူအရာ ပြုတိုင်း ခံစားမှုဝေဒနာ ပေါ်လာတိုင်း စိတ်အမူအရာဖြစ်တိုင်း မြင်မှုစသော သဘောတရားတွေ ထင်ရှားတိုင်း မမေ့မလျော့ ရှုမှတ်အားထုတ် နေကြရတာ။

အာတာပီ-အပ္ပဋ္ဌိ

နောက်ပြီးတော့- အာတာပီ- ကိလေသာကို ပူလောင်သွေ့ခြောက်ကင်းပျောက်စေနိုင်သော သမ္ပပ္ပဓာန်လုံ့လ ဝီရိယနှင့် ပြည့်စုံသည်ဖြစ်၍တဲ့။ အဲဒီမှာ အာတာပီ ဆိုတာက ပူလောင်စေတတ်တယ်တဲ့။ ဘာကိုပူလောင်စေသလဲဆိုယင် ကိလေသာတွေ ကို ပူလောင်စေတာပါ။ နေပူ မီးပူကြောင့် ရေအစိုများ ခြောက်သွားသလိုပင် လုံ့လဝီရိယဖြင့် အပြင်းအထန် အားထုတ်နေ ယင် လောဘ ဒေါသစသော ကိလေသာတွေ ဖြစ်ခွင့်မရပဲ ကင်းသွားပါတယ်။ ဥပမာအားဖြင့် သံတုံး သံခဲကြီးဟာ ရဲရဲတောက် မီးပူနေယင် အဲဒီ သံတုံး သံခဲကို ယင်ကောင်တွေ မကပ်နိုင်ဘူး။ သံတုံး သံခဲကြီးက မပူပဲ အေးနေယင်တော့ ယင်ကောင်တွေ က အဲဒီ သံတုံး သံခဲကြီးကို ကပ်ရောက်နိုင်တယ်။ အဲဒါလိုပင် ရှုမှတ်အားထုတ်မှုမရှိတဲ့ ပကတိပုဂ္ဂိုလ်တွေသန္တာန်မှာ ကိလသာ တွေက ကပ်ရောက်ပြီး ဖြစ်နိုင်တယ်။ မြင်တိုင်း ကြားတိုင်း တွေ့တိုင်း သိတိုင်း ဒွါရ ၆-ပါးက ဝင်ရောက်ပြီးဖြစ်နိုင်တယ်။ ယခု ပကတိလူတွေမှာ အဲဒီလို ကိလသာတွေ ဖြစ်နေတာဟာ ရှုမှတ်အားထုတ်မှု မရှိလို့ပါ။ မပြတ်ရှုမှတ်နေတဲ့ ယောဂီမှာတော့ မြင်ရာကလဲ ကိလသာဖြစ်ခွင့်မရဘူး။ ကြားရာစသည်ကလဲ ကိလသာဖြစ်ခွင့်မရဘူး။ အဲဒါဟာ ပူနေတဲ့ သံတုံး သံခဲကြီးမှာ ယင်ကောင်တွေ မကပ်နိုင်တာလိုပင် ရှုမှတ်အားထုတ်မှု လုံ့လကြောင့်ပါ။ အစိုဓာတ်နှင့်တူတဲ့ ကိလေသာတွေ ခမ်းခြောက် ကင်းပျောက်နေတဲ့ သဘောပါ။

သမ္ပပ္ပဓာန် ၄-ပါး အကြောင်း

အဲဒီလို ကိလေသာ အစိုဓာတ်တွေကို ပူလောင်သွေ့ခြောက်စေတတ်တဲ့ အားထုတ်မှုကို သမ္ပပ္ပဓာန် လုံ့လဝီရိယလို့ ခေါ်တယ်။ အဲဒီ သမ္ပပ္ပဓာန်က ကိစ္စအားဖြင့် ၄-ပါးရှိတယ်။ (၁) မဖြစ်ဘူးသေးတဲ့ အကုသိုလ်ကို မဖြစ်အောင်အားထုတ်တာက ကိစ္စတပါး။ အခါအားလျော်စွာ သူတပါးတွေမှာ တုပ်ကွေးဖျား စသောရောဂါ ဖြစ်နေကြတယ်ဆိုယင် မိမိမှာ အဲဒီလို ရောဂါမ ဖြစ်အောင် ကြောင့်ကြစိုက်ရသလိုပင် သူတပါးမှာ အကုသိုလ်တွေ ဖြစ်ပွားနေတာကို မြင်ရကြားရယင် မိမိမှာ အဲဒီလို အကုသိုလ်တွေ မဖြစ်အောင် စောင့်ရှောက်အားထုတ်ရမယ်တဲ့။

(၂) နောက်ပြီးတော့-ဖြစ်ဘူးတဲ့ အကုသိုလ်ကို မဖြစ်အောင် အားထုတ်တာကလဲ ကိစ္စတပါးတဲ့။ အဲဒါကတော့ မိမိမှာ မတော်တဆ ဖြစ်ဘူးယင် အဲဒီအကုသိုလ်မျိုး နောက်ထပ် မဖြစ်အောင် ကြောင့်ကြစိုက်ရမယ်။ ဒီနေရာမှာတော့ တကယ် မဖြစ်သေးပေမဲ့ အကြောင်းညီညွတ်ယင် ဖြစ်နိုင်တဲ့ အနုသယကိလေသာကိုလဲ (ဥပ္ပန္န) ဖြစ်နေတဲ့ ရှိနေတဲ့ အကုသိုလ်လို့ ဆိုရ တယ်။ အဲဒီဖြစ်နိုင်တဲ့ အနုသယ အကုသိုလ်ကိလေသာကိုလဲ ဖြစ်ခွင့်မရအောင် အားထုတ်ရမယ်တဲ့။ မြင်တိုင်း ကြားတိုင်း တွေ့တိုင်း သိတိုင်း မပြတ်ရှုမှတ်နေတဲ့ ယောဂီမှာတော့ အာရမ္မဏာနုသယ ခေါ်တဲ့ အဲဒီ အကုသိုလ်ဟာ ဖြစ်ခွင့်မရပဲ ကင်းနေ ပါတယ်။ အရိယမဂ် ရောက်တဲ့အခါကျတော့ သန္တာနာနုသယဆိုတဲ့ အကုသိုလ်လဲ ကင်းငြိမ်းသွားတော့တာပါ။ အဲဒီ မဖြစ် ဘူးတဲ့ ရိုးရိုးအကုသိုလ်လဲ မဖြစ်ရအောင်၊ အနုသယအကုသိုလ်လဲ မဖြစ်ရမကိန်းရအောင် အားထုတ်ရမယ်တဲ့။

(၃) နောက်တခုကတော့-မဖြစ်ဘူးသေးတဲ့ ကုသိုလ်ဖြစ်အောင် အားထုတ်တာလဲ သမ္ပပ္ပဓာန် ကိစ္စတခုပါ။ ဒါန ကုသိုလ်ဖြစ်ဖြစ်၊ သီလကုသိုလ်ဖြစ်ဖြစ်၊ ဘာဝနာကုသိုလ်ဖြစ်ဖြစ် မဖြစ်ဘူးသေးယင် ဖြစ်အောင် အားထုတ်ရမယ်။ အထူးအား

ဖြင့် ဝိပဿနာ ကုသိုလ်ဟာ မဖြစ်ဘူးသေးယင် ဖြစ်အောင် အားထုတ်ရမယ်။ အစပိုင်း ဉာဏ်များလောက်သာ ဖြစ်ဘူးသေး ယင် အထက်ပိုင်း ဝိပဿနာဉာဏ်တွေလဲ ဖြစ်အောင်အားထုတ်ရမယ်။ အရေးကြီးဆုံးကတော့ အရိယမဂ် ကုသိုလ်တွေဖြစ် အောင် ဝိပဿနာ ရှုမှတ် အားထုတ်ဖို့ပါဘဲ။

(၄) နောက်တခုကတော့- ဖြစ်ဘူးတဲ့ ကုသိုလ်ကိုလဲ ဖြစ်မြဲဖြစ်ပြီး တည်နေအောင်၊ တိုးပွားအောင်၊ မဂ်ဖိုလ်ဉာဏ် အထိပြည့်စုံသွားအောင် အားထုတ်ရမယ်တဲ့။ ဝိပဿနာ ရှုမှတ်နေတဲ့ ယောဂီကတော့ ရှုမှတ်တိုင်း ရှုမှတ်တိုင်း မဖြစ်သေးတဲ့ အကုသိုလ်ကိုမဖြစ်အောင် အားထုတ်နေသည် မည်ပါတယ်။ ဖြစ်ပြီး အကုသိုလ်ကိုလဲ ပယ်နိုင်အောင်၊ မဖြစ်သေးတဲ့ ဝိပဿနာ ကုသိုလ် အရိယမဂ် ကုသိုလ်များလဲဖြစ်ပွားအောင်၊ ဖြစ်ပြီးသောဝိပဿနာ ကုသိုလ်များလဲ တည်တံ့တိုးပွား ပြည့်စုံသွားအောင် အားထုတ်နေသည်မည်ပါတယ်။ ဒါကြောင့် အဲဒီသမ္ပပုဗ္ဗဓာန်ကိစ္စလေးပါးဖြင့် အပြင်းအထန် အားထုတ်သွားလိုကြောင်းကို (အာ တာပီ) ကိလေသာကို ပူလောင်သွေ့ခြောက် ကင်းပျောက်စေနိုင်သော ပြင်းစွာအားထုတ်မှု သမ္ပပုဗ္ဗဓာန်လုံ့လဝီရိယနှင့် ပြည့်စုံ သည်ဖြစ်၍ နေလိုပါတယ်လို့ ဝန်ခံ လျှောက်ထားတာပါဘဲ။ အတိုချုပ်အားဖြင့်တော့ အပြင်းအထန် အားထုတ်လျက် နေလိုပါ တယ်လို့ ဆိုလိုတာပါဘဲ။

ပဟိတတ္တော အပ္ပဋ္ဌိ

အပြင်းအထန် အားထုတ်တယ်ဆိုတာ ကိုယ်နဲ့ အသက်ကို မငဲ့ကွက်ပဲ စွန့်စွန့်စားစား အားထုတ်တာကို ဆိုတာပါဘဲ။ ဒါကြောင့် ပဟိတတ္တော-စေလွှတ်အပ်သောစိတ်- စွန့်လွှတ်အပ်သော ကိုယ်စိတ် ရှိသည်ဖြစ်၍ နေလိုကြောင်းလဲ ဆက်ပြီး လျှောက်ထားဝန်ခံပါတယ်။ အဲဒီမှာ ရှေးနိဿယများက (ပဟိတတ္တော- နိဗ္ဗာန်သို့ စေလွှတ်အပ်သော စိတ်ရှိသည်ဖြစ်၍-လို့) ပြန်ဆိုထားကြတဲ့အတွက် တချို့က “စိတ်ကို နိဗ္ဗာန်ပို့ထားယင် ပြီးတာဘဲ၊ တရားအားထုတ်ဘို့ မလိုဘူး” လို့ ဘုရားဟော ကျမ်းဂန်များနဲ့ ပြောင်းပြန် ဆန့်ကျင်ဘက် ဟောပြော နေကြတာလဲ ရှိတယ်။ အမှန်ကတော့ ကိုယ်နဲ့အသက်ကို မငဲ့ကွက်ပဲ မဂ်ဖိုလ်နိဗ္ဗာန်ရရေးအတွက်သာ အလေးပြုပြီး ဘာဝနာတရားကို တင်းတင်း ရင်းရင်း ပြင်းပြင်းထန်ထန် အားထုတ်ပါမယ်လို့ ဆိုလိုတာပါဘဲ။ ဒါကြောင့် အဲဒီ ပဟိတတ္တော-ပုဒ်ကို နိဒါနဝဂ္ဂသံယုတ် အဋ္ဌကထာ (နာ ၁၉၆)-၌

“ဝိသေသာဓိဂမတ္ထာယ-မဂ်ဖိုလ်နိဗ္ဗာန် တရားထူးကို ရခြင်းအကျိုးငှါ၊ ပေသိတတ္တော ဟုတွာ စေလွှတ်အပ်သော စိတ် ရှိသည်ဖြစ်၍” လို့ ဖွင့်ပြထားပါတယ်။ အဲဒီ အဖွင့်အရ ရှေးနိဿယများက တရားထူးသုံးပါးထဲက ပဓာနဖြစ်တဲ့ နိဗ္ဗာန်ကိုသာ ဖော်ပြပြီးတော့- “ပဟိတတ္တောနိဗ္ဗာန်သို့ စေလွှတ်အပ်သော စိတ်ရှိသည်ဖြစ်၍” လို့ အနက်ပြန်ဆိုတော်မူခဲ့ကြတာပါဘဲ။

နောက်ပြီးတော့ သုတ်သီလက္ခန္ဓ် အဋ္ဌကထာ (နာ-၂၉၉) ၌လဲ-

“ကာယေစ-ကိုယ်၌၎င်း၊ ဇီဝိတေစ အသက်၌၎င်း၊ အနပေက္ခတာယ မငဲ့သည်၏ အဖြစ်ဖြင့်၊ ပေသိတတ္တော-စေလွှတ်အပ်သော စိတ်ရှိသည်ဖြစ်၍၊ ဝိဿဋ္ဌအတ္တဘာဝေါ-စွန့် လွှတ်အပ်သော အတ္တဘော (ကိုယ်) ရှိသည် ဖြစ်၍” လို့ ဖွင့်ပြထားပါတယ်။

ဒါကြောင့် နိဗ္ဗာန်သို့ စေလွှတ်အပ်သော စိတ်ရှိတယ်ဆိုတာဟာ “ နိဗ္ဗာန်ရယင်ပြီးရော၊ ကိုယ်နှင့်အသက်ကို မငဲ့ဘဲ သေသေကြေကြေ အပြင်းအထန် အားထုတ်ပါမည်” လို့ဆိုလိုတာပါဘဲ။ ဒါကြောင့် “ပဟိတတ္တော နိဗ္ဗာန်ရရေးကိုသာ အလေး ပြုသည်ဖြစ်၍” တို့ ဒီလိုဆိုလိုရင်း အနက်ပြန်ယင်လဲ သင့်တာပါဘဲ။

မာလုကျပုတ္တဆိုတဲ့ ရဟန်းတော်က တပါးတည်း ဆိတ်ငြိမ်ရာကပ်ရောက်ပြီး မမေ့မလျော့ အားထုတ်လိုပါတယ်။ အပြင်းအထန် အားထုတ်လိုပါတယ်။ တရားအားထုတ်လို့ သေချင်လဲ သေသွားပါစေ၊ နိဗ္ဗာန်ရရေးကိုသာ အလေးပြုပြီး တင်းတင်းရင်းရင်း အားထုတ်လိုပါတယ်။ ကမ္မဋ္ဌာန်းတရားကို အကျဉ်းချုပ် ဟောကြားတော်မူပါလို့ ဒီလိုတောင်းပန်တယ်။ အဲဒီလို တောင်းပန်တော့ မြတ်စွာဘုရားက ဒီလို မိန့်တော်မူပါတယ်။

မြတ်စွာဘုရား၏ မိန့်ခွန်းတော်

မာလုကျပုတ္တ-မာလုကျာ၏ သားရဟန်း၊ ဧတ္ထဒါနိ-ယခု သင့်လျှောက်တောင်းပန်သော ဤစကားရပ်၌၊ ဝါ-ဤစကားနှင့်စပ်၍၊ ဒဟရေ ဘိက္ခု-ရဟန်းငယ်တို့ကို၊ ကိဝက္ခာမ-အဘယ်သို့ ဆိုကုန်အံ့နည်း၊ ဝါဆိုဘွယ်မရှိတော့ပါ။ ဘိက္ခု-မာလုကျာ၏ သားရဟန်း၊ ယတြ-ယော တွဲ-ယင်းသင်သည်။ ဇိဏ္ဏော-အိုမင်း ရင့်ယော်လှပြီ ဖြစ်ပါလျက်၊ ဝုဒ္ဓေါ မဟလ္လကော-အသက်အရွယ် ကြီးလှပြီ ဖြစ်ပါလျက်၊ အဒ္ဓဂတော ဝယော အနုပ္ပတ္တော-နောက်ဆုံးအရွယ်သို့ ရောက်နေပြီဖြစ်ပါလျက်၊ သံခိတ္တေန ဩဝါဒံ အကျဉ်းချုပ် အဆုံးအမကို၊ ယာစသိနာမ-လျှောက်တောင်း တုံ့သေး၏-လို့ မိန့်တော်မူပါတယ်။

အဲဒီမေးခွန်းတော်ထဲမှာ ဇိဏ္ဏော အိုမင်းရင့်ယော်လှပြီ စသောစကားရပ်ဖြင့် အဲဒီမာလုကျပုတ္တရဟန်းဟာ အသက်ရှစ်ဆယ်ကျော် ကိုးဆယ်ကျော် သေခါနီးအရွယ် ရောက်နေပြီလို့ မှတ်ယူရပါတယ်။ အဲဒီ မိန့်ခွန်းတော်ဖြင့် မာလုကျပုတ္တရဟန်းအိုကြီးကို နှိမ်ချရာလဲရောက်တယ်။ ချီးမြှောက်ရာလဲ ရောက်တယ်တဲ့။ နှိမ်ချရာ ရောက်ပုံကတော့ မာလုကျပုတ္တဟာ ငယ်ရွယ်စဉ်ကတော့ တရားအားမထုတ်ခဲ့ပဲ မေ့မေ့လျော့လျော့ နေလာခဲ့တယ်။ ယခု သေခါနီးအရွယ် အိုမင်းလှမှ တရားအားထုတ်မလို့တဲ့။ ဒါကြောင့် သင်တို့ရဟန်းငယ်တွေလဲ မာလုကျပုတ္တလိုပင် ငယ်ရွယ်စဉ်မှာ တရားအားမထုတ်ပဲ မေ့မေ့လျော့လျော့နေကြ၊ အရွယ်ကြီးရင့်လှမှ တရား အားထုတ်ကြလို့ ပြောဆိုရမှာလို ဖြစ်နေကြောင်း ရည်ရွယ်ယင် မာလုကျပုတ္တအား နှိမ်ချရာရောက်ပါတယ်တဲ့။

ချီးမြှောက်ရာရောက်ပုံကတော့ မာလုကျပုတ္တဟာ အလွန်အိုမင်း ရင့်ယော်နေတာတောင်မှ တောအရပ်သို့ ကပ်ရောက်ပြီး တရားအားထုတ်ဦးမလို့တဲ့။ ဒီတော့ သင့်တို့ရဟန်းငယ်တွေဟာ တရားအားထုတ်သင့်ကြောင်း အထူးပြောစရာ မလိုပါဘူးလို့ ရည်ရွယ်ယင်တော့ မာလုကျပုတ္တ ရဟန်းအိုကြီးကို ချီးမြှောက်ရာရောက်ပါသတဲ့။ ဟုတ်တယ်။ အခုနေအခါလဲ အိုမင်းမစွမ်းဖြစ်နေတဲ့ အဘိုးအို အဖွားအိုကြီးတွေ တင်းတင်းရင်းရင်း အပြင်းအထန် အားထုတ်နေတာကို မြင်တွေ့ရယင် ပျိုရွယ်တဲ့သူတွေလဲ တင်းတင်းရင်းရင်း အပြင်းအထန်အားထုတ်ဘို့ ဝန်လေးစရာ မရှိပါဘူး။ အဲဒီ အဖိုးကြီးအဖွားကြီးတွေကို အားကျပြီး အားထုတ်သင့်တာပါဘဲ။ ထို့အတူပင် ငယ်ရွယ်တဲ့သူတွေ ကြိုးကြိုးစားစား အားထုတ်နေတာ မြင်တွေ့ရယင်လဲ အရွယ်ကြီးတဲ့သူတွေဟာ အားကျပြီး အားထုတ်သင့်တာပါဘဲ။

အဲဒီတော့ မာလုကျပုတ္တရဟန်းက ဒီလိုထပ်ပြီး လျှောက်ပြန်ပါတယ်။ တပည့်တော်ဟာ အိုမင်းရင့်ယော်လှပြီ ဖြစ်ပေမဲ့ မြတ်စွာဘုရားက တပည့်တော်အား အကျဉ်းချုပ်အားဖြင့် ဩဝါဒတရားကို ဟောကြားတော်မူပါ။ တပည့်တော်ဟာ မြတ်စွာဘုရား၏ တရားတော်ကို ကိုယ်တိုင်တွေ့ပြီး သိနားလည်တဲ့သူ ဖြစ်ကောင်း ဖြစ်ပါလိမ့်မယ်။ မြတ်စွာဘုရား၏ တရား အမွေခံအစစ် ဖြစ်ကောင်း ဖြစ်ပါလိမ့်မည်။ ဖြစ်လိမ့်မယ်လို့ မြော်လင့်ပါတယ်လို့ ထပ်မံပြီး လျှောက်ထားတောင်းပန်ပါတယ်။

အဲဒီတော့ မြတ်စွာဘုရားက ဝိပဿနာရူခြင်း၏ အကြောင်းကို အခြေအမြစ်မှစပြီး သိနားလည်ရအောင်လို့ ရှေးဦးစွာ မေးခွန်းများဖြင့် မေးတော်မူပါတယ်။ အဲဒီမေးခွန်းတွေက အင်မတန် ခိုင်လုံပါတယ်။ သဘောပေါက် နားလည်ဘို့ရာလဲ အင်မတန် ကောင်းပါတယ်။ ဒါပေမဲ့ သူတနည်းတဲ့သူတွေ အတွက်ကတော့ နက်နဲတဲ့သဘော ရှိပါတယ်။ ရှေးကဆိုယင် နေရာအသစ်မှာ တရားဟောတဲ့အခါ ဘုန်းကြီးက ဒီသုတ်ကို စပြီးဟောခဲ့ပါတယ်။ ယခုတော့ အများက ရှုပုံရှုနည်းကို နားလည်နေကြပြီ ဖြစ်တဲ့အတွက် ဒီသုတ်ကို မဟောပဲနေခဲ့တာ နှစ်ပေါင်းတော်တော်ကြာသွားပါပြီ။ အဲဒီမှာ မြတ်စွာဘုရားမေးတော်မူပုံကတော့-

ဝိပဿနာအခြေခံ မေးခွန်းတော် (၁)

တံ ကိံ မညသိ မာလုကျပုတ္တ၊ ယေ တေ စက္ခု ဝိညေယျာ ရူပါ အဒိဋ္ဌာ အဒိဋ္ဌပုဗ္ဗာ၊
န စ ပဿတိ၊ န စ တေ ဟောတိ ပဿေယျန္တိ၊ အတ္ထိ တေ တတ္ထ ဆန္ဒော ဝါ ရာဂေါ ဝါ ပေမံ ဝါ။

မာလုကျပုတ္တ-မာလုကျာ၏ သားဖြစ်သောရဟန်း၊ တံ-ငါမေးမည့် ထိုအရာကို၊ တွံ-သင်သည်၊ ကိံ မညသိ- ဘယ်လိုထင်သလဲ-သင် သဘောကျသည့်အတိုင်း ဖြေပါတဲ့။ စက္ခုဝိညေယျာ- မျက်စိဖြင့် မြင်နိုင်ကောင်းကုန်သော၊ ယေရူပါ- အကြင် အဆင်းတို့ကို၊ တေ-သင်သည်၊ အဒိဋ္ဌာ-မမြင်ဘူးသေး၊ မျက်စိဖြင့် မြင်နိုင်ကောင်းတဲ့ အဆင်းတွေတဲ့။ အဲဒါ ပရမတ်ရုပ်တရားအစစ်ဖြစ်တဲ့ အဆင်းတွေဘဲ။ မျက်စိဖြင့် မမြင်ကောင်းတဲ့ အဆင်းတွေဆိုတာလဲ ရှိတယ်။ ဘယ်လိုဟာတွေလဲ ဆိုတော့ စိတ်ကူးဖြင့် ကြံတွေးပြီး သိရတဲ့ အဆင်း၊ အိပ်မက်မြင်မက်ရသလို သမာဓိကြောင့် ထင်ပေါ်လာတဲ့ အဆင်းတွေ ဒီလို

အဆင်းတွေကတော့ တကယ်ရှိတဲ့ ပရမတ် တရားတွေ မဟုတ်ဘူး၊ ပညတ်တွေဘဲ၊ အဲဒီ ပညတ်အဆင်းတွေကို ပြောတာ မဟုတ်ဘူး၊ တကယ်ရှိနေလို့ မျက်စိနဲ့ တိုက်ဆိုင်မိယင် တကယ်မြင်နိုင်တဲ့ အဆင်းကို ပြောတာ၊ အဲဒီအဆင်းတွေကို သင်ဟာ ဒီဘဝမှာ တခါမှမမြင်ဘူးသေးဘူးတဲ့။ အဒိဋ္ဌပုဗ္ဗာ- ရှေးဘဝများကလဲ မမြင်ဘူးခွဲသေးဘူးတဲ့၊ ဒါကတော့ ရှေးဘဝကို ပြန်လည် အောက်မေ့နိုင်တဲ့ သူများအတွက်ပါဘဲ၊ မြတ်စွာဘုရား လက်ထက်တော်က ပတိပုဇိကာဆိုတဲ့ အမျိုးသမီးဟာ ရှေးဘဝက ခင်ပွန်းဖြစ်တဲ့ မာလာဘာရီဆိုတဲ့ နတ်သားကြီးကို မှတ်မိနေတယ်၊ သတိရနေတယ်၊ အဲဒီလို သတိရနေတဲ့အတွက် မာလာဘာရီနတ်သားကြီးထံ ပြန်ရောက်ချင်နေတယ်၊ အဲဒီလို ပုဂ္ဂိုလ်အတွက် ရည်ပြီးတော့ ရှေးဘဝကလဲ မမြင်ဘူးသေးတဲ့ အဆင်းလို့ဆိုပါတယ်၊ အခြားပုဂ္ဂိုလ်တွေ အတွက်ဆိုယင်တော့ မကြာမီကလဲ မမြင်ဘူးသေးဘူး၊ ရှေးတုန်းကလဲ မမြင်ဘူးသေးဘူးလို့ ဆိုယင် လုံလောက်နေပါပြီ။

စက္ခုဝိညေယျာ- တွေ့ဆုံပါက မျက်စိဖြင့် တကယ်မြင်နိုင်ကောင်းကုန်သော၊ ယေ ရူပါ အကြင်အဆင်းတို့ကို၊ တေသင်သည်၊ အဒိဋ္ဌာ- မကြာမီကလဲ မမြင်ဘူးသေး၊ အဒိဋ္ဌပုဗ္ဗာ ရှေးကာလ ရှေးဘဝကလဲ မမြင်ခဲ့ဘူးသေး။ န စ ပဿသိ ယခုမြင်ဆဲလဲ မဟုတ်ဘူး၊ (ရှေးကလဲ မမြင်ခဲ့ဘူးသေး၊ ယခုလဲ မြင်နေဆဲ မဟုတ်ဘူး၊ အဲဒီလို အဆင်းတွေက ရှိတော့ ရှိနေတာဘဲ။) တေ-သင့်အား၊ န စ ဟောတိ ပဿယုန္တိ-မြင်နိုင်သည် ဟူ၍လဲ စိတ်ကူးထဲမှာ မဖြစ်သေး၊ ဒီလိုအဆင်းတွေကို တနေ့ကျယ် မြင်ရလိမ့်မယ်၊ မြင်နိုင်တယ်လို့ သင်၏ စိတ်ကူးထဲမှာတောင် မဖြစ်သေးဘူးတဲ့။

တတ္ထ-မြင်လဲ မမြင်ဘူးသေး၊ မြင်ဆဲလဲမဟုတ်၊ မြင်နိုင်တယ် မြင်ရလိမ့်မယ်လို့တောင် စိတ်ကူးထဲမှာ မပေါ်သေးတဲ့ ထိုအဆင်းတို့၌၊ တေ-သင့်အား၊ ဆန္ဒော ဝါ-လိုချင် နှစ်သက်မှုသည်၎င်း၊ ရာဂေါဝါ-တပ်မက်စွဲလမ်းမှု သည်၎င်း၊ ပေမံဝါ-ချစ်ခင်မှုသည်၎င်း၊ အတ္ထိ-ရှိပါသလား ဖြစ်ပါသလားတဲ့၊ ဒီလို မေးတော်မူပါတယ်။

ရှေးကလဲ မမြင်ဘူးသေးဘူး၊ ယခုလဲ မြင်နေဆဲ မဟုတ်ဘူး၊ ဒီလိုအဆင်း ဒီလိုလူကို မြင်နိုင်တယ် မြင်ရလိမ့်မယ်လို့ စိတ်ကူးတောင် မဖြစ်သေးဘူး၊ အဲဒီလို အဆင်းတဲ့-အဆင်းဆိုပေမဲ့ အဆင်းသက်သက် မဟုတ်ပါဘူး၊ မိန်းက ယောက်ျားဆိုတဲ့ပုဂ္ဂိုလ်တွေကို ပြောတာပါဘဲ၊ အဲဒီလိုမမြင်ဘူးတဲ့ မြင်ဆဲလဲမဟုတ်တဲ့ မြင်ရလိမ့်မယ်လို့ စိတ်ကူးထဲမှာတောင် မပေါ်သေးတဲ့ အဆင်း အဲဒီလိုမိန်းမဖြစ်သူ ယောက်ျားဖြစ်သူကို အာရုံပြုပြီး လိုချင်နှစ်သက်ခြင်း တပ်မက်ခြင်း ချစ်ခင်ခြင်း ဖြစ်ပါ့မလားတဲ့။ အဲဒီလို အဆင်းပုဂ္ဂိုလ်တွေက ဘယ်မှာ ရှိတာလဲဆိုတော့ ကိုယ်မရောက်ဘူးတဲ့ အရပ်တွေမှာ ရှိပါတယ်၊ တခြားမြို့ တခြားရွာ တခြားနိုင်ငံတွေမှာ မြင်တွေ့ရယင် ချစ်စရာကောင်းတဲ့ မိန်းမတွေ ယောက်ျားတွေ အများကြီးရှိနေတာဘဲ၊ ဒီရန်ကုန်မြို့ထဲမှာ တောင်မတွေ့ဘူး မမြင်ဘူးတဲ့လူတွေ အများကြီးရှိနေတာဘဲ၊ လောကမှာ မြင်ဘူးတဲ့လူထက် မမြင်ဘူးတဲ့ လူတွေက အတိုင်း မသိများနေတာဘဲ၊ အဲဒီမမြင်ဘူးတဲ့ အဆင်းတွေ လူတွေ မိန်းမ (ယောက်ျား) တွေနှင့်စပ်ပြီး နှစ်သက်လိုချင်ခြင်း တပ်မက်ခြင်း ချစ်ခင်ခြင်း ဖြစ်ပါ့မလားလို့ မြတ်စွာဘုရားက မေးတော်မူပါတယ်။ (အဲဒီမှာ မာလုကျပုတ္တ အတွက်ကတော့ မိန်းမ အဆင်းက လိုရင်းပါဘဲ။)

အဲဒီတော့ မာလုကျပုတ္တမထေရ်က “နော ဟေတံ ဘန္တေ-မြင်လဲ မမြင်ဘူးဘူး၊ မြင်ဆဲလဲ မဟုတ်ဘူး၊ မြင်ရလိမ့်မယ်လို့ စိတ်ကူးထဲမှာတောင် မပေါ်လာတဲ့အဆင်းတွေ လူတွေ မိန်းမတွေ (ယောက်ျားတွေ) နဲ့စပ်ပြီး နှစ်သက်လိုချင်ခြင်း တပ်မက်ခြင်း ချစ်ခင်ခြင်း မဖြစ်နိုင်ပါဘူးဘုရား” လို့ ဖြေကြားပါတယ်။

အဲဒါဟာ တိကျမှန်ကန်တဲ့ အဖြေပါဘဲ၊ မမြင်ဘူးတဲ့ အမျိုးသမီး အလှကလေးတွေကို အကြောင်းပြုပြီး ယောက်ျားတွေမှာ နှစ်သက်တပ်မက်ခြင်း ချစ်ခင်ခြင်း မဖြစ်နိုင်ဘူး၊ မမြင်ဘူးတဲ့ အမျိုးသား အလှကလေးတွေကို အကြောင်းပြုပြီးတော့ အမျိုးသမီးတွေမှာလဲ နှစ်သက်တပ်မက်ခြင်း ချစ်ခင်ခြင်း မဖြစ်နိုင်ပါဘူး။ ရှေးက မြင်ခဲ့ဘူးတဲ့သူ မကြာမီက မြင်ခဲ့ဘူးတဲ့သူ အဲဒီလို အမျိုးသမီး အမျိုးသားတွေကို အကြောင်းပြုပြီးတော့ နှစ်သက်တပ်မက်ခြင်း ဖြစ်နိုင်တယ်၊ မြင်လျှင်မြင်ချင်း မြင်ဆဲမှာလဲ နှစ်သက်တပ်မက်ခြင်း ဖြစ်နိုင်တယ်။

စိတ်ကူးထဲမှာ မြင်ရလိမ့်မယ်လို့ မြော်လင့်တဲ့ အဆင်း ပုဂ္ဂိုလ်နဲ့စပ်ပြီးတော့လဲ နှစ်သက်တပ်မက်ခြင်း ဖြစ်နိုင်တယ်၊ အဲဒါကတော့ ဓမ္မပဒအဋ္ဌကထာမှာ ပြထားတဲ့ အနိတ္ထိဂန္ဓကုမာရဝတ္ထုဖြင့် ထင်ရှားပါတယ်။

အနိတ္တိဂန္ဓကုမာရဝတ္ထု

မြတ်စွာဘုရား လက်ထက်တော်ကာလတုန်းက သာဝတ္ထိပြည် (မြို့) မှာ အနိတ္တိဂန္ဓကုမာရဆိုတဲ့ လူကလေးတစ်ယောက် ရှိခဲ့တယ်။ အဲဒီ လူငယ်က ဗြဟ္မပြည်မှ စုတေပြီး လူ့ဘဝ ရောက်လာတဲ့သူပါ။ ဗြဟ္မာဖြစ်နေစဉ်က မိန်းမနဲ့ စပ်ပြီး နှစ်သက်သာယာမှု ကင်းနေခဲ့တယ်။ အဲဒီလို ကြာရှည်စွာ ကာမရာဂ ကင်းလာခဲ့တဲ့အတွက် ကလေးငယ်ဘဝကတည်းက သူဟာ မိန်းမ အနီးသို့ မချဉ်းကပ်လိုဘူး။ မိခင်စသော မိန်းမများက သူ့ကိုထိယင် သူက ငိုပါသတဲ့။

လူလားမြောက်ပြီး အရွယ်ရောက်လာတဲ့ အခါကျတော့ မိဘတွေက သူ့ကို အိမ်ထောင်ပြုဘို့ ပြောကြတဲ့အခါ သူက “(န မေ ကုတ္တိယာ အတ္ထော) ကျွန်တော်ဟာ မိန်းမဖြင့် အလိုမရှိဘူး” လို့ ငြင်းပယ်နေပါသတဲ့။ ဒါပေမဲ့ မိဘများက အဖန်ဖန် ထပ်မံတိုက်တွန်းနေတဲ့အတွက် သူက ရွှေပန်းထိမ်သည်တွေကိုခေါ်ပြီး၊ ရွှေဖြင့် အလွန်လှပတဲ့မိန်းမရုပ်ကို လုပ်စေတယ်။ မိဘများက အိမ်ထောင်ပြုဘို့ တိုက်တွန်းတဲ့အခါ “ဟောဒီ ရွှေရုပ်လောက်လှပတဲ့ အမျိုးသမီးကိုရယင်တော့ မိဘတို့၏ စကားကို လိုက်နာပါ့မယ်” လို့ သူကပြောသတဲ့။ အဲဒီတော့ မိဘများကလဲ ပစ္စည်းဥစ္စာ ပေါများကြွယ်ဝသူများ ဖြစ်သောကြောင့် ထင်ရှား ကျော်စောတဲ့ ပုဏ္ဏားတွေကို ခေါ်ပြီး အဲဒီ ရွှေရုပ်နဲ့တူတဲ့ သတို့သမီးကို အရှာခိုင်းတယ်။

အဲဒီပုဏ္ဏားတွေက ရွှေရုပ်ပါ ယူဆောင်ပြီး အရပ်ရပ်အနယ်နယ် လိုက်လံပြီး စုံစမ်းရှာဖွေကြတယ်။ မဒ္ဒတိုင်း ဘာဂလမြို့မှာ အဲဒီရွှေရုပ်နဲ့တူတဲ့ ၁၆-နှစ် အရွယ် အလွန်လှပတဲ့ သူငယ်မကလေးအကြောင်းကို ကြားသိရလို့ အဲဒီအိမ်ကို သွားကြည့်ကြတယ်။ မိဘဖြစ်သူတို့က သမီးပျိုအလှကလေးကို ဘုံခုနစ်ဆင့်အထက်ထပ်မှ ဆင်းစေပြီးတော့ ပြကြတယ်။ အဲဒီ သူငယ်မကလေးက ရွှေရုပ်နဲ့ယှဉ်ပြီး ထိုင်နေတဲ့အခါ ရွှေရုပ်ထက် အမျိုးသမီးကလေးက အရောင်တောက်ပပြီး ပို၍ လှပနေပါသတဲ့။

စုံစမ်းရေးပုဏ္ဏားတွေက အဲဒီရွှေရုပ်ကို အမျိုးသမီး၏ မိဘများအား ပေးပြီးတော့ အနိတ္တိဂန္ဓသူငယ်နဲ့ ထိမ်းမြားဘို့ရာ တောင်းဆိုကြတယ်။ တောင်းဆိုပြီးတော့ အဲဒီ သတို့သား၏ မိဘများထံ ပြန်လာပြီး ပြောကြားကြတယ်။ မိဘတွေက မြန်မြန် သွားပြီး အဲဒီအမျိုးသမီးကလေးကို ခေါ်ဆောင်ခဲ့ဘို့ စေခိုင်းကြပါတယ်။

အနိတ္တိဂန္ဓ သူငယ်ကလဲ အဲဒီအကြောင်းကို ကြားရတော့ ရွှေရုပ်ထက်တောင် လှတယ်ဆိုတဲ့အကြောင်းသိရ၍ ထိုအမျိုးသမီးကလေး၌ ချစ်ခင်စိတ်ဖြစ်ပြီးလျှင် မြန်မြန်ခေါ်ဆောင်ခဲ့ကြပါလို့ ပြောပါသတဲ့။ အဲဒါဟာ ဒီလိုလှပတဲ့ အမျိုးသမီးကလေးကို မြင်နိုင်တယ် မြင်ရလိမ့်မယ်လို့ စိတ်ကူးမျှဖြင့် ဖြစ်ပေါ်လာတဲ့ နှစ်သက်တပ်မက်ခြင်း ချစ်ခင်ခြင်းပါ။

တာဝန်ဆောင် ပုဏ္ဏားတွေက အဲဒီအမျိုးသမီးကလေးကို ယာဉ်ပေါ်မှာတင်ပြီး ခေါ်ဆောင်လာခဲ့ကြရာ အဲဒီအမျိုးသမီးကလေးက အလွန်နူးညံ့တဲ့အတွက် ယာဉ်တောက်ပြီးဖြစ်တဲ့ လေနာရောဂါကြောင့် လမ်းခရီးအကြားမှာဘဲ သေဆုံးသွားရှာပါသတဲ့။ မဒ္ဒတိုင်း သာဂလမြို့ဆိုတာ ပန်ဂျပ်နယ်ထဲမှာရှိတယ်။ သာဝတ္ထိမြို့နဲ့ မိုင်လေးငါးခြောက်ရာ ထက်မနဲ ဝေးကွာပါလိမ့်မယ်။ ယာဉ်ဆိုတာက ဘာယာဉ်လဲလို့မသိရဘူး။ မြင်းရထား ယာဉ်ပဲ ဖြစ်ဖွယ်ရှိပါတယ်။ ဟိုတုန်းက လမ်းလဲ ကောင်းမှာမဟုတ်ဘူး။ ဒါကြောင့် ပင်ပန်းပြီး ရောဂါဖြစ်၍ သေဆုံးသွားရှာတာ ဖြစ်မှာပါ။

အနိတ္တိဂန္ဓကုမာရဆိုတဲ့ သူငယ်ဟာ အဲဒီသတင်းကိုကြားရတော့ ဒီလိုလှပတဲ့ သူငယ်မကလေးနဲ့ တွေ့ဆုံခွင့်တောင် မရပါကလားလို့ နှလုံးသွင်းပြီး စိုးရိမ်ပူဆွေးမှုကို အကြီးအကျယ် ခံစားရပါသတဲ့။ မအိပ်နိုင် မစားနိုင် ဖြစ်နေပါသတဲ့။ အဲဒီအကြောင်းကို သိမြင်တော်မူတဲ့အတွက် မြတ်စွာဘုရားရှင်က သနားခြင်း ကြီးစွာမဟာ ကရုဏာတော်ဖြင့် ဆွမ်းခံကြွယ်ဝ အဲဒီအိမ်ရှေ့ကို ကြွရောက်တော်မူတယ်။ သူငယ်၏ မိဘများက ရိုသေစွာ ပင့်လျှောက်ပြီး ဆွမ်းကပ်တယ်။ ဆွမ်းဘုဉ်းပေးပြီးတဲ့အခါ အဲဒီသူငယ်အကြောင်းကို မေးတော်မူတယ်။ သူငယ်ကလဲ မိဘများ၏ ပြောကြားချက်အရ မြတ်စွာဘုရားထံ လာရောက်ပြီးရှိခိုးလျက်ထိုင်နေတယ်။ မြတ်စွာဘုရားကမေးတော်မူလို့ လမ်းခရီးမှာသေဆုံးသွားလေတဲ့ အမျိုးသမီးကလေးကို အကြောင်းပြုပြီး စိုးရိမ်ပူဆွေးမှု အကြီးအကျယ်ဖြစ်နေကြောင်း မစားနိုင် မသောက်နိုင်အောင် ပူဆွေးနေရကြောင်း လျှောက်ထားတယ်။ အဲဒီတော့ မြတ်စွာဘုရားက စိုးရိမ်ပူဆွေးမှုနှင့် ကြောက်ဖွယ်ဘေး ကြောက်ခြင်းဘေးဟာ လိုချင်စရာ ကာမဂုဏ်နှင့် လိုချင်နှစ်သက်မှုကို မှီပြီးဖြစ်ကြောင်း ဒီလိုဟောကြားတော်မူပါတယ်။

ကာမတော ဇာယတေ သောကော၊
ကာမတော ဇာယတေ ဘယံ။
ကာမတော ဝိပ္ပမုတ္တဿ၊
နတ္ထိ သောကော ကုတော ဘယံ။

ကာမတော-လိုချင်နှစ်သက်စရာနှင့် လိုချင်နှစ်သက်မှုဆိုတဲ့ ကာမကြောင့်၊ သောကော- စိုးရိမ်ပူဆွေးခြင်းသည်၊ ဇာယတေဖြစ်၏တဲ့။ နှစ်သက်ချစ်ခင်စရာ မိန်းမယောက်ျား စသောအာရုံနဲ့ နှစ်သက်ချစ်ခင်မှုဆိုတဲ့ ကာမတရားရှိနေလို့

ချစ်ခင်နှစ်သက်တဲ့ အာရုံဝတ္ထုနှင့် ကင်းကွာတဲ့အခါ စိုးရိမ်ပူဆွေးမှု ဖြစ်ပေါ်တာဘဲ။ အဲဒါလဲ မမြဲတဲ့တရားဘဲလို့ ဆိုလိုပါတယ်။ ကာမတော လိုချင်နှစ်သက်စရာနှင့် လိုချင်နှစ်သက်မှုဆိုတဲ့ ကာမကြောင့်၊ ဘယ်-ကြောက်ဖွယ်နှင့် ကြောက်လန့်ခြင်း ဟူသောဘေးသည်။ ဇာယတေ-ဖြစ်၏။ (ပါဠိမှာ ကတ္တားဟောအရာ၌ ပရဿပုဒ်တိ-ဝိဘတ်နှင့် သာရိသင့်သည်ဟု နှစ်သက်သောဆရာတို့၏ အလိုအားဖြင့် ဇာယတီဟု ဆန်းနှင့်ညီအောင် ဒီဃလဲပြုထား၏။ သို့သော် ဆန္ဒာနုရက္ခဏအားဖြင့် မပြုပြင်ရပဲ အတ္တနောပုဒ်တေ-ဝိဘတ်နှင့်ရှိခြင်းက ပို၍ဂုဏ်မြောက်ဖွယ်ရှိသည်။ ပါဠိပညာရှင်တို့အတွက်သာ ဖြစ်သည်။) ကာမတော-လိုချင် နှစ်သက်စရာနှင့် လိုချင်နှစ်သက်မှု ကာမမှ၊ ဝိပုဗ္ဗတ္တဿ- လွတ်ကင်းသောသူအား၊ သောကော-စိုးရိမ် ပူဆွေးခြင်းသည်၊ နတ္ထိ-မရှိပေ၊ ဘယ် ကြောက်ခြင်းသည်၊ ကုတော အဘယ်မှာရှိတော့အံ့နည်း၊ မရှိတော့သည်သာတည်း-လို့ မြတ်စွာဘုရားက ဟောကြားတော်မူပါတယ်။

အဲဒီ ဂါထာပုဒ်တရားကို နာပြီးတော့ အနိတ္ထိဂန္ဓကုမာရဆိုတဲ့ သူငယ်ဟာ သောတာပတ္တိမဂ်ဖိုလ်ရောက်ပြီး သောတာပန် ဖြစ်သွားပါသတဲ့။

အဲဒီအနိတ္ထိဂန္ဓကုမာရဆိုတဲ့ လူကလေးဟာ အစတုန်းကတော့ မိန်းမအနံ့ကိုတောင် မခံနိုင်အောင် စက်ဆုပ်နေခဲ့တယ်။ ရွှေရုပ်နဲ့တူတဲ့ မိန်းမတော့ ရှိမှာမဟုတ်ဘူးလို့ထင်မြင်ပြီး အဲဒီရွှေရုပ်နဲ့တူတဲ့ သတို့သမီးကိုရယင်တော့ မိဘများ ညွှန်ကြားတဲ့ အတိုင်း အိမ်ထောင်ပြုပါမယ်လို့ ပြောခဲ့တယ်။ အဲဒီတုန်းကတော့ အဲဒီ ရွှေရုပ်လောက် လှပတဲ့ အမျိုးသမီးကတော့ မရှိနိုင်ဘူး။ အဲဒီလို အဆင်းကို မမြင်နိုင်ဘူးလို့ ထင်ခဲ့တယ်။ ဒါကြောင့် မိန်းမအဆင်းနဲ့ စပ်ပြီး နှစ်သက် တပ်မက်ခြင်း မဖြစ်ခဲ့သေးဘူး။ နောက်-အဲဒီရွှေရုပ်ထက်တောင် လှပတဲ့ကလေးမကလေးကို တွေ့ရတယ်ဆိုတော့ အဲဒီလိုအဆင်းကို မြင်နိုင်တယ် မြင်ရတော့ မှာပဲလို့ သူ့စိတ်ထဲမှာ ပေါ်လာတယ်။ အဲဒီအခါကျတော့ မမြင်ရသေးတဲ့ အဲဒီကလေးမကို အကြောင်းပြုပြီး နှစ်သက်တပ်မက်မှု တွေ အကြီးအကျယ် ဖြစ်တော့တာဘဲ။

မေးခွန်းတော်နှင့် အဖြေ

ယခု မေးခွန်းမှာတော့ အဲဒီလို ချစ်ခင်နှစ်သက်ဖွယ် အဆင်းကို မမြင်ဘူးဘူး၊ မြင်ဆဲလဲမဟုတ်ဘူး၊ စိတ်ကူးထဲမှာ တောင် အဲဒီလိုအဆင်းကို မြင်နိုင်တယ် မြင်ရလိမ့်မယ်လို့ မထင်ပေါ်သေးဘူး။ အဲဒီလို အဆင်းပုဂ္ဂိုလ်နဲ့စပ်ပြီး နှစ်သက်တပ်မက်ခြင်း ချစ်ခင်ခြင်း ဖြစ်ပါ့မလားလို့ မေးတော်မူတယ်။ အဲဒီအမေးကို အရှင်မာလုကျပုတ္တမထေရ်က မဖြစ်နိုင်ပါဘူးလို့ ဖြေကြားလျှောက်ထားပါတယ်။

အဲဒါဟာ ရှင်းပါတယ်။ ယခုဒီရိပ်သာမှာ တရားအားထုတ်နေကြတဲ့ ယောဂီတွေအနေအားဖြင့် ပေါ်လွင်ပါတယ်။ ဒါပေမဲ့ တရားအားထုတ်ဘူးတဲ့ ပကတိလူတွေအနေနဲ့ ဆိုယင်တော့ ဒါကပေမဲ့ နားမလည်ပဲ ရှိနေတတ်တယ်။ မလွယ်လှဘူး။ ပုသိမ်မြို့မှာ သဒ္ဓမ္မသီတဂူရိပ်သာ ဘုံကျောင်းရိပ်သာတို့ စပြီးဖွင့်တဲ့ ၁၃၁၃-ခုနှစ်တုန်းက ဒီမာလုကျပုတ္တသုတ်ကို ဘုန်းကြီးက ဟောတယ်။ အဲဒီတုန်းက သဒ္ဓမ္မသီတဂူဆရာတော်ရဲ့ နှမက ဒီတရားကိုနာပြီး သဘောမပေါက်ခဲ့ပဲ ရှိနေသတဲ့။ ဘယ်နှယ်လဲ အဆင်းတွေကို မမြင်သေးဘူး၊ မြင်းဆဲလဲ မဟုတ်ဘူး၊ မြင်နိုင်တယ်လို့တောင် စိတ်ထဲမှာ မပေါ်သေးဘူးတဲ့။ အဲဒီလို အဆင်းတွေက ဘယ်လိုဟာတွေပါလိမ့်မလဲ။ ဘာတွေကို ဟောနေတာပါလိမ့်မလဲလို့ သူ့မှာ နားမလည်ပဲ ရှိနေခဲ့ကြောင်းကို တရားအားထုတ်ပြီးလို့ နားလည်နေတဲ့အခါကျမှ သူကပြောပါတယ်။ သူက ဉာဏ်လဲထက်မြက်ပါတယ်။ တရားအားထုတ်ပြီးလို့ သဘောကျတဲ့အခါကျတော့ သူက သိပ်နားလည်တာ။ အဲဒီတုန်းက ဟောတာ သိပ်ကောင်းတာဘဲလို့လဲ ချီးမွမ်းတယ်။ သူများကိုလဲ သူက တဆင့် ဟောပြောနေတယ်။ ဒါကြောင့် တရားအားထုတ်ဘူးတဲ့ သူတွေကတော့ နားမလည်ပဲလဲ ရှိတတ်တယ်။ တရားအားထုတ်တဲ့ သူတွေကတော့ အင်မတန် သဘောကျ နားလည်တတ်ပါတယ်။

မမြင်ရတဲ့ အဆင်းတွေ ပုဂ္ဂိုလ်တွေနဲ့ စပ်ပြီး နှစ်သက်ချစ်ခင်မှု ရာဂ မဖြစ်နိုင်ဘူးဆိုတာ အင်မတန် ထင်ရှားပါတယ်။ ယခုစဉ်းစားကြည့်ပါ။ မတွေ့ဘူး မမြင်ဘူးတဲ့ လူတွေကို အကြောင်းပြုပြီး နှစ်သက်ချစ်ခင်မှု ဖြစ်နိုင်ပါ့မလား၊ (မဖြစ်နိုင်ပါဘုရား)။ နှစ်ခင်ချစ်သက်မှု ရာဂသာမဖြစ်နိုင်တာ မဟုတ်ပါဘူး။ အဲဒီ မမြင်ရတဲ့လူတွေကို အကြောင်းပြုပြီး ဒေါသလဲ မဖြစ်နိုင်ဘူး၊ မြဲတဲ့အနေ ချမ်းသာတဲ့အနေ ပုဂ္ဂိုလ်သတ္တဝါကောင်အနေနဲ့ အထင်မှား အသိမှားတဲ့ မောဟလဲ မဖြစ်နိုင်ဘူး။ ဒီပြင် မာနဒိဋ္ဌိစသည်တွေလဲ မဖြစ်နိုင်ဘူး။ ဘာကိလေသာမှ မဖြစ်နိုင်ဘူး။ ဒါကြောင့် ဘုန်းကြီးက “မမြင်ရရာ၊ ကိလေသာ၊ သူ့ဟာသူ ငြိမ်းသည်” လို့ ဆောင်ပုဒ်စီထားတယ်။ အဲဒါကို ဆိုကြရမယ်။

မေးခွန်းဆိုင်ရာ ဆောင်ပုဒ်များ

၁။ မမြင်ရရာ၊ ကိလေသာ၊ သူ့ဟာ သူ ငြိမ်းသည်။

မြတ်စွာဘုရား၏ မေးခွန်းမှာ တဏှာ ရာဂကိုသာ ပဓာနပြုပြီး မေးထားပါတယ်။ အဲဒီ အမေးဖြင့် အပ္ပဓာနဖြစ်တဲ့ ဒေါသ မောဟ ဒိဋ္ဌိစတဲ့ ကိလေသာတွေလဲ မဖြစ်နိုင်ဘူးဆိုတာကို သိစေတော်မူပါတယ်။ ဒါကြောင့် သိသင့်သမျှတွေ အကုန် သိနားလည်ရအောင်လို့ ဘုန်းကြီးက “မမြင်ရရာ၊ ကိလေသာ၊ သူ့ဟာ သူ ငြိမ်းသည်” လို့ ဆောင်ပုဒ် စီထားတာပါ။ အဲဒီ ဆောင်ပုဒ်ကလဲ ပေါ်လွင်ထင်ရှားပါတယ်။ ဗမာစကားတတ်တဲ့သူဆိုယင် “မမြင်ရတဲ့ အဆင်းကို စွဲမှီပြီး ဘယ်ကိလေသာမှ မဖြစ်နိုင်ဘူး၊ အဲဒီလို အာရုံနဲ့စပ်ပြီး ဘယ်ကိလေသာမှ ဖြစ်ခွင့်မရှိဘူး၊ ကင်းငြိမ်းနေတယ်” ဆိုတာ အင်မတန်ထင်ရှားပါတယ်။ အဲဒီလို မမြင်ရတဲ့အာရုံစွဲပြီး ကိလေသာ မဖြစ်တာ ကင်းငြိမ်းတာဟာ ဘာ့ကြောင့်လဲ၊ မမြင်ရလို့ပဲ မဟုတ်ပါလား။ (ဟုတ်ပါတယ် ဘုရား) အဲဒီမမြင်ရတဲ့ အာရုံတွေနဲ့ စပ်ပြီး ကိလေသာငြိမ်းအောင် အားထုတ်ဖို့ လိုပါဦးမလား၊ မလိုပါဘူး။ ဒါကြောင့် အဲဒီမမြင်ရတဲ့အာရုံမှာ ကိလေသာမဖြစ်အောင် ဆင်ခြင်ပြီး ရှုနေဘို့လဲ မလိုဘူး၊ အဲဒါကို ကိန်းသေမှတ်ထားရမယ်။

မမြင်ရတဲ့ အာရုံမှာ ကိလေသာ မဖြစ်ဘူးဆိုတော့ “မြင်ရတဲ့ အာရုံမှာ ကိလေသာ ဖြစ်နိုင်တယ်” ဆိုတာလဲ ထင်ရှား ပေါ်လာတယ်။ အဲဒါကို သိနားလည်ရအောင်လို့ပဲ မြတ်စွာဘုရားက မေးခွန်းထုတ်ပြီး မေးတော်မူတာပဲ။ အဲဒါကို ဘုန်းကြီးက “မြင်ရရာမှာ၊ ကိလေသာ၊ ကိန်းကာဖြစ်နိုင်သည်” လို့ ဒုတိယဆောင်ပုဒ်လဲ စီထားတယ်။ အဲဒါကို ဆိုကြရမယ်။

၂။ မြင်ရရာမှာ၊ ကိလေသာ၊ ကိန်းကာဖြစ်နိုင်သည်။

မြင်ရရင်တော့ မြင်ဆဲမှာလဲ ကိလေသာ ဖြစ်နိုင်တယ်။ မြင်ပြီးတဲ့ နောက်နောက်ကာလတွေမှာလဲ အဲဒီမြင်ခဲ့တဲ့အာရုံကို ပြန်လည် စဉ်းစားပြီး ကိလေသာတွေ ဖြစ်နိုင်တယ်။ ဓာတ်ပုံရိုက်ထားတဲ့ အရုပ်ကလေးကို ကြည့်ကြည့်ပြီး နှစ်သက်သာယာမှု ဖြစ်နေသလိုပါ။ ပြန်လည် စဉ်းစားတိုင်း မူလမြင်ခဲ့စဉ်က ရုပ်ပုံကလေးက စိတ်ထဲမှာ ထင်ရှားပေါ်နေတယ်။ မြင်ခဲ့စဉ်က ပြုံးပြုံးကလေးဆိုယင် ပြုံးပြုံးကလေး ပေါ်နေတယ်။ ရှုံ့မဲ့စိတ်ဆိုး နေတာကို မြင်ခဲ့ယင်လဲ အဲဒီရှုံ့မဲ့စိတ်ဆိုးနေတဲ့ ပုံအတိုင်း ပေါ်နေတာပဲ။ ဒါကြောင့် အဲဒီမြင်ဘူးတဲ့အာရုံကို ထပ်မံပြီး ဆင်ခြင်မိတိုင်း နှစ်သက်တပ်မက်တဲ့ ရာဂလဲဖြစ်ပွားတယ်။ ရှုံ့မုန်း တဲ့ ဒေါသလဲ ဖြစ်ပွားတယ်။ အမြဲတည်နေသလိုလို ထင်မြင်တဲ့ မောဟလဲ ဖြစ်ပွားတယ်။ အဲဒီလို ရာဂ ဒေါသ မောဟတွေ ဖြစ်ပွားတာဟာ မြင်စဉ်ကာလက မရှုခဲ့လို့၊ အနိစ္စ ဒုက္ခ အနတ္တအခြင်းအရာဖြင့် အမှန်အတိုင်း မသိခဲ့လို့ပဲ။ မြင်တိုင်း မြင်တိုင်း ရှုမှတ်ပြီး ချက်ခြင်းပင် ပျောက်ပျောက်သွားတယ်။ မမြဲဘူးစသည်ဖြင့် သိရယင်တော့ အဲဒီလို ပြန်လည်ပြီးတော့လဲ မစဉ်းစားမိဘူး၊ စဉ်းစားယင်လဲ မမြဲဘူး စသည်ဖြင့် သိခဲ့တဲ့ အတိုင်းပင် စိတ်ထဲမှာ ထင်ပေါ်နေတယ်။ အဲဒီတော့ အဲဒီမမြဲတာ ပျောက်ပျက်သွားခဲ့တာ နှင့်စပ်ပြီး ချစ်ခြင်း မုန်းခြင်း စသော ကိလေသာတွေ ဘာမျှ မဖြစ်နိုင်ဘူး။

ဒါကြောင့် “မြင်တိုင်း မြင်တိုင်း မြင်ဆဲမှာ ကိလေသာကိန်းခွင့် ဖြစ်ခွင့်မရအောင် ရှုမှတ်ပြီး ပယ်ဘို့လုပ်တယ်” ဆို တာလဲ ထင်ရှားလာပါတယ်။ အဲဒါကို ဘုန်းကြီးက “မြင်တိုင်း မှတ်ရှု၊ ကိလေစု၊ ကိန်းမှုပယ်သင့်သည်” လို့ တတိယဆောင်ပုဒ် လဲ စီထားပါတယ်။ အဲဒါကို ဆိုကြရမယ်။

၃။ မြင်တိုင်းမှတ်ရှု၊ ကိလေစု၊ ကိန်းမှုပယ်သင့်သည်။

မမြင်ရယင် အဲဒီမမြင်ရတဲ့အာရုံမှာ ကိလေသာမဖြစ်နိုင်ဘူး၊ သူ့အလိုလိုဖြစ်ခွင့်မရဘဲ ငြိမ်းနေတယ်။ မြင်ရယင်တော့ အဲဒီမြင်ရတဲ့အာရုံကို ပြန်လည်စဉ်းစားပြီး ကိလေသာ ဖြစ်နိုင်တယ်။ အဲဒီလို ဖြစ်နိုင်တာကို ကိန်းတယ်လို့ ဆိုရတာပါ။ ကိန်းဆိုပေမဲ့- အဲဒီ ကိလေသာတွေက တနေရာရာဝင်ပြီး တည်ရှိနေတာတော့ မဟုတ်ပါဘူး၊ ဖြစ်နိုင်ခွင့်ရှိတာကို ဆိုတာပါ။ အဲဒီ ဖြစ်နိုင်ခွင့်ရှိတဲ့ ကိလေသာကိန်းမှုကို မြင်တိုင်း မြင်တိုင်း ရှုမှတ်ပြီးပယ်ရမယ်တဲ့။ အဲဒီလို ရှုမှတ်ပြီး အနိစ္စ စသည်ဖြင့် အမှန်အတိုင်း သိသိနေလျှင် အဲဒီမြင်ရတဲ့ အဆင်းမှာလဲ ကိလေသာဖြစ်ခွင့်မရှိတော့ဘဲ ငြိမ်းသွားပါတယ်။ မမြင်ရတဲ့အာရုံမှာ လိုပင်ဖြစ်သွားပါတယ်။ ဒါကြောင့် မြင်တိုင်း မြင်တိုင်း အနိစ္စ စသော သဘောမှန်ကို သိအောင် ရှုမှတ်ပြီးတော့ ကိလေသာ ကိန်းမှုဆိုတဲ့ ဖြစ်နိုင်ခွင့်ကို ပယ်ပယ်သွားရမယ်လို့ ဆိုလိုတာပါ။ ယခုပြောခဲ့တဲ့အတိုင်း “မမြင်ရယင် ကိလေသာ မဖြစ်နိုင်ဘူး၊ မြင်ရယင်တော့ ဖြစ်နိုင်တယ်။ အဲဒီတော့ ကိလေသာ ကင်းငြိမ်းပြီး သံသရာဝဋ်ဆင်းရဲမှ လွတ်မြောက်ချင်ယင် မြင်တိုင်း မြင်တိုင်း ရှုမှတ်ပြီး ကိလေသာဖြစ်ခွင့်ကို ပယ်ရမယ်” ဆိုတာကို မြတ်စွာဘုရားက မေးခွန်းဖြင့်ပင် သဘောပေါက်နား လည်စေပါတယ်။ အဲဒါကိုလဲ “မေးခွန်းဖြင့်ပင်၊ လုပ်ငန်းစဉ် ပေါ်လွင်စေခဲ့သည်” လို့ နိဂုံးချုပ်ဆောင်ပုဒ် စီထားတယ်။ အဲဒါကို ဆိုကြရမယ်။

၄။ မေးခွန်းဖြင့်ပင်၊ လုပ်ငန်းစဉ်၊ ပေါ်လွင်စေခဲ့သည်။

မမြင်ရရာမှာ ကိလေသာမဖြစ်ဘူး၊ ဒါကြောင့် မမြင်ရတာတွေကို ကြံတွေးဆင်ခြင်ပြီး အနိစ္စ ဒုက္ခစသည်ဖြင့် ရှုနေဘို့ မလိုဘူး၊ မြင်ရရာမှာတော့ ကိလေသာဖြစ်နိုင်တယ်၊ ဒါကြောင့် မြင်တိုင်း မြင်တိုင်း ကိလေသာဖြစ်ခွင့်မရအောင် ရှုမှတ်ပြီး တော့ ပယ်ရမယ်ဆိုတဲ့ ဝိပဿနာလုပ်ငန်းစဉ်ကို သဘောပေါက်နားလည်အောင် မြတ်စွာဘုရားက မာလုကျပုတ္တအား မေးခွန်း ထုတ်ပြီး မေးတော်မူခဲ့ပါတယ်။ အဲဒီအမေးဟာ အင်မတန် ကောင်းပါတယ်။ သတိပဋ္ဌာန် ဒေသနာတော်နှင့်အညီ ရှုမှတ်ဘူးတဲ့ ယောဂီတွေမှာ ဆိုယင် အင်မတန်ကို ထင်ရှားနေတာပါဘဲ။ ယခု ထုတ်ပြခဲ့တဲ့ မြင်စရာအဆင်းနဲ့ စပ်ပြီး မေးတော်မူသလိုပင် ကြားစရာအသံ စသည်တို့နဲ့လဲ စပ်ပြီး မေးတော်မူပါသေးတယ်။ အဲဒီ မေးခွန်းတွေကိုတော့ နောက်ရက်များကျမှာ ဟောရမယ်။ အဲဒီလိုမေးပြီးလို့ သဘောပေါက်နားလည်တဲ့အခါမှာ မြတ်စွာဘုရားက ဝိပဿနာလုပ်ငန်းစဉ်ကို ဒီလိုအကျဉ်းချုပ် ဟောတော် မူပါတယ်။

ဝိပဿနာ လုပ်ငန်းစဉ် အကျဉ်းချုပ်

ဧတ္ထ စ တေ မာလုကျပုတ္တ ဒိဋ္ဌ သုတ မုတ ဝိညာတေသု ဓမ္မေသု ဒိဋ္ဌေ ဒိဋ္ဌမတ္တံ ဘဝိဿတိ၊ သုတေ သုတမတ္တံ ဘဝိဿတိ၊ မုတေ မုတမတ္တံ ဘဝိဿတိ၊ ဝိညာတေ ဝိညာတမတ္တံ ဘဝိဿတိ။

မာလုကျပုတ္တ- မာလုကျာ၏ သားဖြစ်သော ရဟန်း၊ တေ-သင်အား၊ ဧတ္ထ စ ဒိဋ္ဌ သုတ မုတ ဝိညာတေသု ဓမ္မေသု မြင်ရ ကြားရ ရောက်ရ သိရသော ဤတရားတို့တွင်လဲ၊ ဒိဋ္ဌေ မြင်ရသည်၌၊ ဒိဋ္ဌမတ္တံ ဘဝိဿတိ-မြင်ရုံမျှဖြစ်လတ်။ (ပါဠိ စာအုပ်တို့၌ ဝိညာတဗ္ဗေသု ဟု တဗ္ဗ ပစ္စည်းနှင့် ရှိ၏။ ယင်းသည် ဒိဋ္ဌသုတ မုတ ဟူသော ယှဉ်ဘက်ပုဒ်များနှင့်လဲ မညီ၊ ဝိညာတေဟူသော နိဒ္ဒါရဏီယပုဒ်နှင့်လဲ မညီ၊ ထို့ကြောင့် ဤ၌ တပစ္စည်းနှင့် ဝိညာတေသု ဟု ရွတ်ဆိုထုတ်ပြထားပါသည်။ ဤအညွှန်းမှာ ပါဠိပညာရှင်တို့၏ အတွက်သာ ဖြစ်သည်။)

ရှေ့နားက အမေး၌ မမြင်ရတဲ့ အဆင်း မကြားရတဲ့ အသံအစရှိတဲ့ ၆-မျိုးမှာ ကိလေသာဖြစ်ခွင့်မရှိလို့ အဲဒီလိုမမြင်ရ တာ စသည်နှင့်စပ်ပြီး ကိလေသာကို ပယ်နိုင်အောင် အားထုတ်ဘို့ မလိုဘူးဆိုတာ ဖော်ပြခဲ့ပြီ၊ မြင်ရတဲ့အဆင်းစသည်နှင့် စပ်ပြီးတော့ ကိလေသာကို ပယ်နိုင်အောင် ဘယ်လို အားထုတ်သင့်ပါသလဲလို့ မေးခွန်းရှိနေလို့၊ နောက်ပြီးတော့ အကျဉ်းချုပ် ဟောပါလို့လဲ လျှောက်ထား တောင်းပန်တဲ့အတွက် (ဧတ္ထ စတေ မာလုကျပုတ္တ ဒိဋ္ဌ သုတ မုတ ဝိညာတေသု ဓမ္မေသု) မာလု ကျာ၏ သားဖြစ်သော ရဟန်း၊ မြင်ရ ကြားရ ရောက်ရ သိရသော ဟောဒီလေးမျိုးထဲကလဲ မြင်ရသည်၌ မြင်ရုံမျှ ဖြစ်လတ် စသည်ဖြင့် ဝိပဿနာလုပ်ငန်းစဉ်ကို အကျဉ်းချုံးပြီး ဟောတော်မူပါတယ်။ အကျဉ်းချုံးပုံ ကတော့ နံသိရတာ စားသိရတာ ထိသိရတာ ဆိုတဲ့ ဒီသုံးမျိုးကို မုတ-ရောက်ရတာ လို့ တမျိုးတည်း ချုံးပြီးတော့လဲ ဟောတော်မူပါတယ်။ နောက်ပြီးတော့ အနိစ္စ ဒုက္ခ အနတ္တလို့ ရှုပုံ၊ (နေတံ မမ၊ နေသောဟမသ္မိံ၊ န မေ သော အတ္တာ) ဒါ ငါ့ဟာမဟုတ်၊ ငါမဟုတ်၊ ငါ့အတ္တမဟုတ် စသည်ဖြင့် ရှုပုံများကိုလဲ မြင်ရုံမျှ ဖြစ်လတ် စသည် ၄-ချက် မျှဖြင့် ချုံးပြီးဟောတော်မူပါတယ်။ အဲဒီမှာ ဆိုလိုတာကတော့ မမြင်ရတဲ့ အဆင်းစသည်နှင့်စပ်ပြီး ကိလေသာမဖြစ်နိုင်ဘူး၊ ဒါကြောင့် အဲဒီမမြင်ရတဲ့အဆင်းစသည်နှင့် စပ်ပြီး ကိလေသာကို ပယ်နိုင်အောင် အားထုတ်ဖို့မလိုဘူး၊ ဟောဒီမြင်ရတဲ့ အဆင်းစသည်နှင့် စပ်ပြီးတော့ ကိလေသာ ဖြစ်နိုင်တယ်၊ ဒါကြောင့် အဲဒီမြင်ရတာစသည်နှင့်စပ်ပြီး ဖြစ်နိုင်တဲ့ကိလေသာကို ပယ်နိုင်အောင်အားထုတ်ဖို့လိုတယ်၊ အားထုတ်ပုံကတော့ အဲဒီမြင်ရတာ ကြားရတာ ရောက်ရတာ သိရတာဆိုတဲ့ ဒီလေးမျိုးထဲက မြင်ရာ၌ မြင်ရုံမျှတွင် တည်စေရမယ် စသည်ဖြင့် ဆိုလိုပါတယ်။

မြင်ဆဲ၌ ခိတ်အစဉ်ဖြစ်ပုံ

မြင်တယ်ဆိုတာ မျက်စိအကြည့်ထဲမှာ ထင်ပေါ်လာတဲ့အဆင်းကို မြင်သိတာဘဲ၊ အဲဒါကို ပါဠိလို စက္ခုဝိညာဏခေါ် တယ်၊ ဗမာလို စက္ခုဝိညာဏ်လို့ပြန်ကြတယ်၊ အရပ်သုံးစကား အရအားဖြင့် မြင်သိရုံမျှသဘောပါဘဲ၊ အဲဒီ မြင်သိတဲ့ စက္ခု ဝိညာဏ်စိတ်မှာ နှစ်သက်မှုစသော ကိလေသာတွေ ဘာတခုမျှ မပါသေးဘူး၊ မြင်သိတဲ့စိတ် ပြီးတော့ အဲဒီအဆင်း အာရုံကို လက်ခံတဲ့ သမ္ပဋိဈိန်းဆိုတဲ့စိတ်ဖြစ်တယ်၊ အဲဒီစိတ်ပြီးတော့ စုံစမ်းတဲ့ သန္တရဏဆိုတဲ့စိတ်ဖြစ်တယ်၊ အဲဒီထိအောင် ကောင်း တယ် မကောင်းဘူးစသည်ဖြင့် ဆုံးဖြတ်မှုလဲ မပါသေးဘူး။ ဘာကိလေသာမှလဲ မပါသေးဘူး၊ အဲဒီကနောက် ချစ်ဖွယ် မုန်းဖွယ် ကြည်ညိုဖွယ် စသည်ဖြင့် ဆုံးဖြတ်တဲ့ ဝုဋ္ဌောစိတ်ဆိုတာ ဖြစ်တယ်၊ အဲဒီစိတ်မှာလဲ ကိလေသာ မပါသေးဘူး၊ ဒါပေမဲ့ သူကတော့ ချစ်ဖွယ် မုန်းဖွယ်စသည်ဖြင့် ဆုံးဖြတ်ယင် ချစ်ခြင်း မုန်းခြင်းစသော ကိလေသာဖြစ်ဖို့နဲ့ နီးစပ်လာပြီ၊ ဒါကြောင့် အဲဒီဝုဋ္ဌောစိတ်က ချစ်ဖွယ်မုန်းဖွယ်လို့ ဆုံးဖြတ်လိုက်ယင် သူ့နောက်က လောဘ ဒေါသ မောဟနှင့်ယှဉ်တဲ့ အကုသိုလ်ဇော တွေ ခုနစ်ကြိမ်တိုင်တိုင် ဆက်ပြီးဖြစ်သွားတော့တာဘဲ၊ အဲဒီလို ဝီထိစိတ်အစဉ်ဖြစ်ပုံကို ဘုန်းကြီးက (ဘဝင်၊ ဆင်ခြင်၊ မြင်ပြီး လျှင်၊ ထိုပြင် လက်ခံတဲ့) စသည်ဖြင့် ဆောင်ပုဒ်ကလေးများနှင့်တကွ ဟောနေကျပါဘဲ၊ တချို့က အဲဒီ ဆောင်ပုဒ်ကလေးတွေ နှုတ်တက်တောင်ရနေကြပါလိမ့်မယ်။

ယခု အဲဒီဆောင်ပုဒ်တွေကို ဆိုပြီး ရှင်းပြရဦးမယ်။ ကဲ လိုက်ဆိုကြ။

ဘဝင်၊ ဆင်ခြင်၊ မြင်ပြီးလျှင်၊ ထို့ပြင် လက်ခံတုံ။

အိပ်ပျော်နေတဲ့အခါ ဖြစ်နေတဲ့စိတ်မျိုးကို ဘဝင်စိတ်လို့ခေါ်တယ်။ အဲဒီဘဝင်စိတ်က ယခုလောလောဆယ် တွေ့နေရတဲ့ အာရုံကိုတော့ အာရုံမပြုဘူး။ ရှေးဘဝက သေခါနီးမှာ စွဲလမ်းလာခဲ့တဲ့ အာရုံကိုသာ အာရုံပြုနေတယ်။ ဒီဘဝမှာ အစဆုံးဖြစ်ခဲ့တဲ့ ပဋိသန္ဓေစိတ်နှင့် အတူတူပါဘဲ။ ဒီဘဝင်စိတ်က မြင်သိ ကြားသိစသော လတ်တလော အသိစိတ်တွေ ပြတ်စဲနေတဲ့ အကြားအကြားကာလများမှာလဲ သူကမပြတ်ဖြစ်နေတာဘဲ။ အဲဒီလိုဘဝင်စိတ်တွေ မပြတ်ဖြစ်နေရာမှာ မျက်စိထဲ၌ အဆင်းရိပ် ထင်ပေါ်လာယင် အဲဒီဘဝင်စိတ်အစဉ် ပြတ်စဲပြီးဒါ မျက်စိထဲပေါ်လာတဲ့ အဆင်းကို “ဘာပါလိမ့်” လို့ ဆင်ခြင်တဲ့အနေဖြင့် စိတ်အထူးဖြစ်လာတယ်။ အဲဒါဟာ အိပ်ပျော်ရာက နိုးလာတာလို ဘဝင်စိတ်မှ ဖြစ်ပွားလာတဲ့ ဆင်ခြင်စိတ်ပါဘဲ။ အဲဒီလို ဖြစ်ပုံကိုဆောင်ပုဒ်မှာ “ဘဝင်၊ ဆင်ခြင်” လို့ ဆိုထားတယ်။ အိပ်ပျော်နေတာလို ဘဝင်စိတ်အစဉ် ဖြစ်နေရာမှ အဲဒီဘဝင်စိတ်အစဉ် ပြတ်စဲပြီး ဆင်ခြင်တဲ့ (အာဝဇ္ဇန်း) စိတ် ဖြစ်လာတယ်လို့ ဆိုလိုတာပါဘဲ။

အဲဒီဆင်ခြင်တဲ့ စိတ်ကလဲ ဖြစ်ပြီး ချက်ခြင်း ချုပ်ပျောက် သွားတယ်။ အဲဒီတော့ မျက်စိထဲ ထင်ပေါ်နေတဲ့ အဆင်းကို မြင်သွားတယ်။ အဲဒါကို စက္ခုဝိညာဏ်စိတ်လို့ ခေါ်တယ်။ အဲဒီ မြင်သိစိတ် ချုပ်သွားတော့ အဲဒီမြင်ရတဲ့ အဆင်းကို လက်ခံတုံ (သမ္ပဋိစ္ဆိန်) စိတ် ဖြစ်ပေါ်လာတယ်။ အဲဒီ အစဉ်အတိုင်းဖြစ်ပုံကို (ဘဝင်၊ ဆင်ခြင်၊ မြင်ပြီးလျှင်၊ ထို့ပြင် လက်ခံတုံ-လို့ ဆောင်ပုဒ်မှာ ဆိုထားတာဘဲ။

အဲဒီလက်ခံတုံစိတ် ချုပ်သွားတော့ စူးစမ်းဆင်ခြင်တဲ့ (သန္တိရဏ) စိတ် ဖြစ်ပေါ်လာတယ်။ အဲဒီကနောက် ဆုံးဖြတ်တဲ့ (ဝုဠော) စိတ်ဖြစ်ပေါ်လာတယ်။ အဲဒီကနောက် အဲဒီစိတ်က ချစ်စရာ မုန်းစရာ ကြည့်ညိုစရာ သနားစရာစသည်ဖြင့် ဆုံးဖြတ်လိုက်သည်အားလျော်စွာ ချစ်တဲ့ မုန်းတဲ့ အကုသိုလ်ဇောစိတ်၊ ကြည့်ညိုတဲ့ သနားတဲ့ ကုသိုလ်ဇောစိတ်စသည် ခုနစ်ကြိမ် တိုင်တိုင် ဆက်ဖြစ်သွားတယ်။ အဲဒီကနောက် ဇောစိတ်၏အာရုံကိုပင် ဆက်ပြီးအာရုံပြုတဲ့ (တဒါရုံ) စိတ် ၂-ကြိမ် ဆက်ဖြစ်တယ်။ အဲဒီကနောက်တော့ အိပ်မောကျသွားသလိုပင် ဘဝင်စိတ်တွေ ဖြစ်သွားတယ်။ အဲဒီလို ဖြစ်ပုံကိုလဲ “စုံစမ်း၊ ဆုံးဖြတ်၊ ဇောစိတ်-သတ်၊ နှစ်ရပ် တဒါရုံ” လို့ ဆောင်ပုဒ်ဆိုထားတယ်။ အဲဒါကို ဆိုကြရမယ်။

စုံစမ်း၊ ဆုံးဖြတ်၊ ဇောစိတ် သတ်၊ နှစ်ရပ် တဒါရုံ။

အဲဒီမှာ “ဇောစိတ်သတ်” ဆိုတာ ဇောစိတ် (သတ္တ) ခုနစ်ကြိမ်လို့ ဆိုလိုတာပါဘဲ။ အဲဒီဇောစိတ်ကတော့ သာမန် ပုဂ္ဂိုလ်တွေမှာ ဝုဠောစိတ်က ချစ်စရာကောင်းတယ်စသည်ဖြင့် ဆုံးဖြတ်လိုက်တဲ့အတိုင်း လောဘ ဒေါသစသော အကုသိုလ်ဇော စိတ်ဖြစ်တာကဘဲများတယ်။ သူတော်ကောင်းစိတ် ရှိတဲ့သူတွေ၊ ကုသိုလ်ဖြစ်ရေးကို အလေးပြုနေတဲ့သူတွေမှာတော့ ဝုဠောစိတ်က ကြည့်ညိုစရာကောင်းတယ် သနားစရာကောင်းတယ် စသည်ဖြင့် ဆုံးဖြတ်လိုက်တဲ့အတိုင်း ကုသိုလ်ဇောလဲ ဖြစ်တတ်ပါတယ်။ ယခုဆိုခဲ့ကြတဲ့ ဆောင်ပုဒ် ၂-ခုအရ ဆင်ခြင်တဲ့စိတ်မှ တဒါရုံစိတ်အထိ စိတ် ၁၄-ကြိမ်ဟာ မြင်တဲ့အခါ ဖြစ်ရိုးဖြစ်စဉ်ပါဘဲ။ အာရုံအားနည်းတဲ့အခါမှာတော့ ဇောစိတ်တွင် အဆုံးသတ်သွားတာလဲ ရှိတယ်။ ဇောကလဲ ၆-ကြိမ် ၅-ကြိမ်လောက်ဖြစ်တာလဲရှိတယ်။ အများအားဖြင့်တော့ ဇော (၇) ကြိမ် တဒါရုံ (၂) ကြိမ်အထိ ဖြစ်ရိုးဖြစ်စဉ်ပါဘဲ။ ဒါကြောင့် အဲဒီဖြစ်ရိုးဖြစ်စဉ်အကို “အဆင်းမြင်လျှင်၊ ဖြစ်ရိုးပင်၊ စိတ်စဉ်မှတ်ပါကုန်” လို့ ဆောင်ပုဒ်လဲ စီထားတယ်။ အဲဒါကို ဆိုကြရမယ်။

အဆင်းမြင်လျှင်၊ ဖြစ်ရိုးပင်၊ စိတ်စဉ် မှတ်ပါကုန်။

ကြားဆဲ စသည်၌ စိတ်အစဉ်ဖြစ်ပုံ

အသံကြားတဲ့အခါ အနံ့နံ့တဲ့အခါ စသည်မှာလဲ စိတ်အစဉ်ဖြစ်ပုံကတော့ အတူတူပါဘဲ။ ထူးတာကတော့ (ဘဝင် ဆင်ခြင် မြင်ပြီးလျှင်လို့) ဆိုရာမှာ (ဘဝင် ဆင်ခြင်၊ ကြားပြီးလျှင်) စသည်ဖြင့် ပြင်ဆိုရုံလောက်ပါပဲ ထူးပါတယ်။ ဒါကြောင့် “ကြား၊ နံ၊ စား၊ ထိ၊ မြင်တူ၏၊ မှတ်ဖိစိတ်ဖြစ်ပုံ” လို့ လဲ အညွှန်းဆောင်ပုဒ် တခုကို စီထားပါသေးတယ်။ အဲဒါကို ဆိုကြရမယ်။

ကြား၊ နံ၊ စား၊ ထိ၊ မြင်တူ၏၊ မှတ်ဖိ စိတ်ဖြစ်ပုံ။

အသံကြားယင်၊ အနံ့ နံသိယင်၊ အရသာ စားသိယင်၊ အတွေ့အာရုံကို ထိသိယင် အဲဒီအခါများမှာလဲ စိတ်ဖြစ်ပုံအစဉ်ဟာ မြင်တဲ့အခါ ဖြစ်ပုံနဲ့ အတူတူဘဲလို့ ဆိုလိုပါတယ်။ မြင်ပြီးလျှင် ဆိုတဲ့နေရာမှာ ကြားပြီးလျှင်၊ နံပြီးလျှင်၊ စားပြီးလျှင်၊

ထိပြီးလျှင်လို့ ပြင်ဆိုရုံလောက်သာ ထူးပါတယ်။ အဲဒီ ကြားဆဲစသည်မှာ စိတ်အစဉ်ဖြစ်ပုံကိုတော့ နောက်ရက်များကျမှ ပြောရမယ်။ ယခုတော့ (ဒိဋ္ဌေ ဒိဋ္ဌမတ္တံ ဘဝိဿတိ-ဆိုတဲ့) ပါဠိအရ မြင်ဆဲ၌ စိတ်အစဉ်ဖြစ်ပုံကို ပြောနေတာပါ။

မြင်တယ်ရှုမှတ် ပရမတ်သိပုံ

ယခုပြောခဲ့တဲ့အတိုင်း စက္ခုဝိညာဏ်စိတ်ဖြင့် မြင်သိပြီးတဲ့နောက် လက်ခံစိတ် စုံစမ်းစိတ် ဝုဋ္ဌောစိတ် ဇောစိတ် တဒါရုံ စိတ်ဆိုတာတွေလဲ မြင်သိရတဲ့ ပရမတ်အဆင်းမျှကိုသာ အာရုံပြုပြီး ဖြစ်ကြတယ်။ မိန်းမ ယောကျ်ား စသော ပညတ်ပုံသဏ္ဍာန်ကိုတော့ အာရုံမပြုသေးပါဘူး။ ဒါကြောင့် အကုသိုလ်ဇော ဖြစ်ပေမဲ့ အဲဒီအကုသိုလ်က ထက်သန်တဲ့အကုသိုလ်တော့ မဟုတ်သေးပါဘူး။ ဒါကြောင့် အဲဒီလို မြင်သိပြီးလျှင်ပြီးချင်း မြင်တယ်လို့ ရှုမှတ်နိုင်လျှင် မြင်သိရတဲ့ ပရမတ်အဆင်းရပ်နဲ့ မြင်သိစိတ် ပရမတ်နာမ်တရားကို အမှန်အတိုင်း သိရပါတယ်။ အဲဒီလို မြင်တိုင်း မြင်တိုင်း ရှုမှတ်ပြီး ပရမတ်ရုပ်နာမ်မျှကိုသာ သိသိနေယင် မိန်းမကိုမြင်တယ်၊ ယောကျ်ားကိုမြင်တယ် စသည်ဖြင့် ပညတ်ကို ကြံသိတဲ့ စိတ်ကူးတွေ မဖြစ်ရတော့ဘူး။ အဲဒါဟာ “မြင်ရုံမျှ ဖြစ်လတဲ့” ဆိုတဲ့ ဒေသနာတော်နှင့်အညီ မြင်ရုံမျှတွင် တည်ပုံပါဘဲ။

မြင်သိပြီးလျှင် ကြံသိစိတ်ဖြစ်ပုံ

ယခု ပြောခဲ့တဲ့အတိုင်း မြင်ပြီးလျှင် ပြီးချင်း မြင်တယ် မြင်တယ်လို့ ရှုမှတ်ပြီး သိဘို့ဆိုတာက မလွယ်ပါဘူး။ ရှုမှတ်ခါစ ယောဂီဆိုယင် အဲဒီလို မြန်မြန် မမှတ်မသိနိုင်သေးပါဘူး။ အဲဒီလို မသိနိုင်သေးတဲ့အတွက် မြင်သိတာကို ပြန်ဆင်ခြင်တဲ့ ကြံသိဝိထိ ဖြစ်ပေါ်တယ်။ အဲဒီဝိထိ ဖြစ်ပုံကတော့-ဘဝင်မှ ထပြီး ဆင်ခြင်တဲ့စိတ် ရှေးဦးစွာဖြစ်တယ်။ အဲဒီစိတ်ပြီးတော့ ဇော ခုနစ်ကြိမ်နဲ့ တဒါရုံ နှစ်ကြိမ်ဆိုတာတွေ ဖြစ်တယ်။ တဒါရုံပြီးတော့ ဘဝင်စိတ်တွေ ဖြစ်သွားတယ်။ အဲဒီ ဖြစ်ပုံကိုလဲ “ဆင်ခြင်ပြီးခါ၊ ဇော၊ တဒါ၊ ကြံရာစိတ်ဖြစ်ပုံ” လို့ ဆောင်ပုဒ်စီးထားတယ်။ အဲဒါကို ဆိုကြရမယ်။

ဆင်ခြင်ပြီးခါ၊ ဇော၊ တဒါ၊ ကြံရာ စိတ်ဖြစ်ပုံ။

စိတ်ကူးကြံစည်တဲ့အခါ အပြည့်အစုံ ဆိုယင် ဆင်ခြင်တဲ့ အာဝဇ္ဇန်းစိတ်ရယ်၊ ဇော ခုနစ်ကြိမ်ရယ်၊ တဒါရုံ နှစ်ကြိမ်ရယ်- ပေါင်း စိတ် (၁၀) ကြိမ်ဖြစ်တယ်။ အာရုံက အားနည်းယင်တော့ ဇော ခုနစ်ကြိမ်အထိမျှသာ ဖြစ်တာလဲရှိတယ်။ ဇော (၆) ကြိမ်မျှ (၅) ကြိမ်မျှတွင် ပြတ်စဲသွားတာလဲ ရှိတယ်။ မြင်ပြီးလျှင်ပြီးချင်း အဲဒီလို ကြံသိရာမှာလဲ မိန်းမ ယောကျ်ား စသော ပုံသဏ္ဍာန်ပညတ် မပေါ်သေးပါဘူး။ မြင်သိဆဲကအတိုင်း ပရမတ်အဆင်းမျှသာ ပေါ်ပါသေးတယ်။ ထူးတာကတော့ မြင်သိဆဲမှာ ရှိဆဲပစ္စုပ္ပန်အဆင်း ထင်ရှားတယ်။ ပြန်လည်ကြံသိတဲ့ အဲဒီ စိတ်အစဉ်မှာတော့ ချုပ်ပြီး ကွယ်လွန်ပြီး အတိတ်အဆင်း ထင်ရှားတယ်။ ဒါလောက်သာထူးပါတယ်။ အဆင်းရုပ်ကတော့ ပရမတ်အစစ်ပါဘဲ။ ဒါကြောင့် အဲဒီ ကြံသိပြီးလျှင် ပြီးချင်းမြင်တယ်လို့ ရှုမှတ်နိုင်ယင်လဲ ပရမတ် အဆင်းရုပ်ကို အမှန်အတိုင်း သိတာပါဘဲ။ ဒါပေမဲ့ အားထုတ်ခါစ ပုဂ္ဂိုလ်ကတော့ အဲဒီ ကြံသိပဋ္ဌမဝိထိ အခြားမဲ့မှာ ရှုမှတ်ဖို့ မဖြစ်နိုင်သေးပဲ ရှိတတ်ပါတယ်။

ပညတ် ထင်ရှားပေါ်လာပုံ

အဲဒီလို ကြံသိပဋ္ဌမဝိထိ၏ အခြားမဲ့မှာ မရှုမှတ်နိုင်သေးယင်တော့ ဒုတိယကြံသိဝိထိက ဆက်ပြီးဖြစ်လာတယ်။ အဲဒီဝိထိစိတ်အစဉ်မှာတော့ မိန်းမ ယောကျ်ားစသော ပုံသဏ္ဍာန်ပညတ် ပေါ်လာတယ်။ အဲဒီကနောက် တတိယ ကြံသိဝိထိကျတော့ မိန်းမ ယောကျ်ား စသော အမည်ပညတ်လဲ ပေါ်လာတယ်။ အဲဒီလို ဒုတိယ တတိယ ကြံသိဝိထိများဖြင့် ပုံသဏ္ဍာန်ပညတ် အမည်ပညတ်တွေကို သူ့အလိုလို အလျင်အမြန် သိသိသွားတာဟာ မောဟ၏ အစွမ်းအားဖြင့် အလွဲအမှား တွေကို သိသိသွားတာပါဘဲ။ အဲဒီလို အလွဲအမှားတွေကို မောဟက လက်ဦး သိသိသွား သောကြောင့် မောဟဟာ (အာရမ္မဏ သဘာဝတ္ထာဒနရသော) အာရုံ၏ သဘောမှန်ကို ဖုံးလွှမ်းခြင်း ကိစ္စရှိတယ်လို့ အဋ္ဌကထာများမှာ ပြဆိုထားတာပါဘဲ။ ယခုသတိပဋ္ဌာန် ဒေသနာတော်အရ မြင်တိုင်း မြင်တိုင်း မြင်တယ် မြင်တယ်လို့ ချက်ခြင်း ရှုမှတ်နေကြရတာဟာ အဲဒီကြံသိ ဒုတိယဝိထိစသည်ဖြင့်ပညတ်အလွဲအမှားကို အာရုံမပြုသေးခင် ပရမတ်အဆင်းရုပ်အမှန်ကိုသိရအောင် ရှုမှတ်နေကြရတာဘဲ။ ဒါပေမဲ့ အားထုတ်ခါစမှာတော့ သတိ သမာဓိဉာဏ်က နောက်ကျနေလို့ အမှန်အတိုင်း မသိနိုင်သေးပါဘူး။ သတိ သမာဓိ ဉာဏ်အားကောင်းလာတဲ့ အခါကျတော့ မြင်သိဝိထိ၏ အခြားမဲ့မှာလဲ ရှုမှတ်ပြီး အမှန်အတိုင်း သိနိုင်ပါတယ်။ ဘင်္ဂဉာဏ် သင်္ခါရပေက္ခာ ဉာဏ်များကျတော့ မြင်သိစိတ်အစဉ်မှာ ဇောထိအောင် မဖြစ်တော့ပဲ ဝုဋ္ဌော ၂-ကြိမ် ၃-ကြိမ်မျှသာ ဖြစ်ပြီးတော့ အဲဒီ ဝိထိအခြားမဲ့မှာ ရှုသိတဲ့ ဆဋ္ဌဋီပေက္ခာ ဝိပဿနာဉာဏ်ဖြစ်ကြောင်းကို မူလပဏ္ဏာသ အဋ္ဌကထာ (နာ- ၁၂၉) စသည်၌ ပြဆိုထားပါတယ်။ အဲဒီအကြောင်း အပြည့်အစုံကို ဝိပဿနာရှုနည်းကျမ်း (ပ-ဆဋ္ဌမ အကြိမ်ရက် ၃၂၀-စသည်) မြင်ဆဲ၌ ရှုပုံမှာ ကြည့်ရှုနိုင်ပါတယ်။ အဲဒါနှင့်စပ်ပြီးတော့ အရှင်ပေါဋ္ဌိလမထေရ် ဝတ္ထုကို အကျဉ်းချုပ် ထုတ်ပြပါဦးမယ်။

အရှင်ပေါဠိလမထေရ်ဝတ္ထု

မြတ်စွာဘုရားလက်ထက်တော်ကာလက အရှင်ပေါဠိလဆိုတဲ့ မထေရ်ကြီးတပါးရှိခဲ့တယ်။ ပိဋကသုံးပုံဆောင် စာချဆရာတော်ကြီးပါဘဲ။ ဒါပေမဲ့ ဘာဝနာကို အားမထုတ်တဲ့အတွက် မြတ်စွာဘုရားရှင်က သူ့ကို တွေ့မြင်ရတဲ့အခါ တုစ္ဆပေါဠိလ အချည်းနှီး ပေါဠိလ-အလကား ပေါဠိလလို့ မိန့်ခေါ်တော်မူတယ်။ အဲဒီလို ရှုတ်ချပြီး ခေါ်တော်မူတဲ့အတွက် အရှင်ပေါဠိလက ဆင်ခြင်တယ်။ ငါ့မှာ ပရိယတ်ဘက်ကတော့ လိုလေသေးမရှိ ပြည့်စုံနေတာဘဲ။ ငါ့ကို မြတ်စွာဘုရားရှင်က တုစ္ဆ-အချည်းနှီး အလကားလို့ ဆိုတာဟာ ဘာဝနာဘက်က လိုနေလို့ဘဲ။ ဘာဝနာဘက်က ပြည့်စုံအောင် အားထုတ်မယ်လို့ ယောနိသော မန သိကာရဖြင့် နှလုံးသင်းဆင်ခြင်ပြီး ရဟန္တာ ၃၀-ရှိတဲ့ တောရကျောင်းတခုကိုသွားပြီး မထေရ်ကြီးထံမှာ ကမ္မဋ္ဌာန်းတောင်း တယ်။ မထေရ်ကြီးက ပရိယတ် မာန်ခံနေမှာကို မြင်တော်မူတဲ့အတွက် ဒုတိယမထေရ်ထံ လွှဲလိုက်တယ်။ ဒုတိယမထေရ်ကလဲ တတိယမထေရ်ထံ လွှဲလိုက်တယ်။ ဒီနည်းဖြင့် နောက်ဆုံးကျတော့ (၇)နှစ် အရွယ် ရဟန္တာသာမဏေ ကလေးထံ ရောက်သွား တယ်။

သာမဏေကလေးက “တပည့်တော်ဟာ ငယ်လဲငယ်ပါသေးတယ်။ သုတလဲ နဲ့ပါတယ်။ အရှင်ဘုရားများထံမှ သင်ယူဘို့သာ ရှိပါတယ်” လို့ အကြောင်းပြပြီး ငြင်းပယ်ပါသော်လဲ အရှင်ပေါဠိလက ရိုသေစွာ ထပ်မံပြီးတောင်းပန်းပါတယ်။ အဲဒီတော့ သာမဏေငယ်က ဒီလို ကမ္မဋ္ဌာန်းပေးပါတယ်။

အရှင်ဘုရား၊ တောင်ပို့တခုမှာ အပေါက် ၆-ခု ရှိပါတယ်။ အဲဒီတောင်ပို့ထဲက ဖွတ်ကို ဖမ်းချင်ယင် အပေါက်ငါးခုကို ပိတ်ပြီးတော့ ကျန်တဲ့တပေါက်က စောင့်ပြီး ဖမ်းရပါတယ်။ အဲဒါလိုဘဲ ဒွါရ ၆-ပါးမှာ အာရုံ ၆-ပါးထင်လျှင် ငါးဒွါရကို ပိတ်ပြီး မနောဒွါရ တခုတည်းကသာ အလုပ်လုပ်ရပါတယ်လို့ ကမ္မဋ္ဌာန်း ပေးလိုက်ပါတယ်တဲ့။

ဆိုလိုတာကတော့ မျက်စိ နား နှာခေါင်း လျှာ ကိုယ်ဆိုတဲ့ ငါးဒွါရမှာ ဇောမကျစေပဲ မနောဒွါရ၌သာ ရှုသိမှု ဝိပဿနာ ဇောဖြစ်စေလျက် အားထုတ်ပါလေလို့ ဆိုလိုတာပါဘဲ။ အဲဒါလောက်ဆိုယင် ပိဋကသုံးပုံ စာချဆရာတော်ကြီးဆို တော့ ရှုသိရမည့် လုပ်ငန်းစဉ်အကျယ်ကို ကောင်းကောင်း သဘောပေါက်သွားပါတယ်။ အဲဒါဟာ မြင်သိရာ ကြားသိရာ နံသိ ရာ စားသိရာ ထိသိရာတွေမှာ ဝုဋ္ဌောမျှတွင် ရပ်တန့်စေပြီးတော့ ချက်ခြင်း ရှုသိ ရှုသိသွားဘို့ရာပါဘဲ။ ယခုဒီသုတ်မှာ မြင်ရ သည်၌ မြင်ရုံမျှ တည်လတ်၊ မြင်ရုံမျှ တည်စေရမယ်လို့ ညွှန်ကြားချက်နဲ့ အတူတူပါဘဲ။ အရှင်ပေါဠိလ မထေရ်ဟာ အဲဒီနည်း အတိုင်း ရှုမှတ်အားထုတ်ပြီးတော့ မြတ်စွာဘုရားကဟောတဲ့ ဂါထာပုဒ်ကိုလဲ နာရတဲ့အတွက် မကြာခင်ပဲ ရဟန္တာ ဖြစ်တော်မူ သွားပါသတဲ့။

ချက်ခြင်းမရှုနိုင်လျှင် ပညတ်ရောက်သွားပုံ

ဒီနေရာမှာ မြင်သိပြီးလျှင် ပြီးချင်း မရှုမသိနိုင်လျှင် ဒုတိယ တတိယ ကြံသိဝိထိတို့ဖြင့် ပညတ်အလွဲအမှားတွေကို သိသွားပုံကို ဒီလို ဆောင်ပုဒ်စီထားပါတယ်။ “ထင်ဆဲဆင်းဓာတ် မြင်လတ်ဦးစွာ၊ မြင်ပြီးတရား စဉ်းစားပြန်ရာ၊ သဏ္ဍာန်ဒြပ် ပညတ်ပေါ်ကာ၊ မည်နာမ သိရနောက်ဆုံးမှာ” တဲ့။ အဲဒါကို ဆိုကြရမယ်။

- ထင်ဆဲ ဆင်းဓာတ် မြင်လတ်ဦးစွာ (အဲဒါက မြင်သိဝိထိမှာ သိပုံဘဲ။)
- မြင်ပြီးတရား စဉ်းစားပြန်ရာ၊ (ဒါက မြင်ပြီးနောက် ပဌမ ကြံသိဝိထိဖြင့် သိပုံဘဲ။)
- သဏ္ဍာန်ဒြပ် ပညတ်ပေါ်ကာ၊ (ဒါက ဒုတိယကြံသိဝိထိဖြင့် ပုံသဏ္ဍာန်ပညတ် သိပုံဘဲ။)
- မည်နာမ သိရနောက်ဆုံးမှာ။ (ဒါက တတိယကြံသိဝိထိဖြင့် အမည်ပညတ် သိပုံဘဲ။)

ချက်ခြင်းရှုနိုင်လျှင် ပရမတ်ဋ္ဌတည်ပုံ ဉာဏ်ဖြစ်ပုံ

မြင်ပြီးလျှင်ပြီးခြင်း ရှုမှတ်နိုင်ယင်တော့ မြင်ရုံမျှတွင် တည်ပြီး ပရမတ် ရုပ်နာမ်အစစ်ကိုလဲ ပိုင်းခြားပြီး သိရတယ်၊ အဖြစ်အပျက်ကိုလဲ သိရတယ်၊ အနိစ္စ ဒုက္ခ အနတ္တ သဘောတရားမျှပဲ ဆိုတာကိုလဲ သိရတယ်၊ အဲဒါကိုလဲ “မြင်လျှင်မြင်ချင်း လက်ငင်းမှတ်လျှင်၊ မြင်ရုံတွင်ပဲ ရပ်စဲစိတ်စဉ်၊ ရုပ်နာမ်ကွဲလျက် ဖြစ်ပျက်သိမြင်၊ အနိစ္စ၊ ဒုက္ခ၊ သဘောထင်” လို့ ဆောင်ပုဒ်စီ ထားတယ်၊ အဲဒါကို ဆိုကြရမယ်။

မြင်လျှင်မြင်ချင်း လက်ငင်းမှတ်လျှင်၊ (ဒါက မြင်သိ ဝီထိ၏ အခြားမဲ့၌ ရှုမှတ်နိုင် လျှင်၊ သို့မဟုတ် ပဌမကြိမ် ဝီထိ၏ အခြားမဲ့၌ ရှုမှတ်နိုင်လျှင်လို့- ဆိုလိုတာပါ။)

မြင်ရုံတွင်ပဲ ရပ်စဲစိတ်စဉ်၊ (ဒါက ချက်ခြင်းရှုမှတ်နိုင်လျှင် မြင်ရုံမျှတွင်စိတ်အစဉ် ရပ်စဲသွားတယ်၊ ဒုတိယကြိမ်ဝီထိ စသည်မဖြစ်တော့ဘူးလို့ ဆိုလိုပါတယ်၊ ယခု ဒီသုတ်မှာ ဒိဋ္ဌေ ဒိဋ္ဌမတ္တံ ဘဝိဿတိ-စသည်ဖြင့် ဟောထားတဲ့အတိုင်းပါ။)

ရုပ်နာမ်ကွဲလျက် ဖြစ်ပျက်သိမြင်၊ (ဒါက ရုပ်နာမ် ၂-ပါးကို ခွဲခြားပြီး သိမြင်တယ်၊ အဖြစ်အပျက်ကိုလဲ ကိုယ်ပိုင်ဉာဏ်ဖြင့်ပင် သိမြင်တယ်လို့ ဆိုလိုတာပါ။)

အနိစ္စ၊ ဒုက္ခ၊ သဘောထင်။ (အနိစ္စ၊ ဒုက္ခ အခြင်းအရာ၊ အနတ္တသဘောမျှ အခြင်း အရာတွေလဲ ထင်ပေါ်တယ်၊ ကိုယ်ပိုင်ဉာဏ်ဖြင့် သိမြင်တယ်လို့ ဆိုလိုတာပါ။)

ယခုပြောခဲ့တဲ့အတိုင်း ဝိပဿနာ သမာဓိဉာဏ် ရင့်သန်အားကောင်းတဲ့အခါ မြင်ပြီးလျှင်ပြီးချင်း ရှုမှတ်ပြီး၊ မြင်ဆဲက ထင်ရှားပေါ်ခဲ့တဲ့ အဆင်းပရမတ်ရုပ်နဲ့ မြင်သိစိတ်စသော နာမ်များကို ခွဲခြားပြီးတော့လဲ သိတယ်၊ အဲဒီရုပ်နာမ်များ ဖြစ်ပေါ် လာတာ ပျောက်ကွယ်သွားတာကိုလဲ သိတယ်၊ ဘင်္ဂဉာဏ်ထက် ထက်သန်သန်ကြီး ဖြစ်နေတဲ့အခါဆိုယင် မြင်ရတာနဲ့ မြင်သိ တာတွေ ရိပ်ရိပ် ရိပ်ရိပ်နဲ့ ပျောက်ပျက်သွားတာကိုသာ တွေ့နေရတယ်၊ ဒါကြောင့် အဲဒီလို တရိပ်ရိပ်နဲ့ ပျက်ပျက်သွားတာကို တွေ့နေရတော့ မျက်စိက မှုန်သွားတာလေးလားလို့တောင် ထင်တတ်သေးတယ်။ အဲဒီလို လျှင်မြန်စွာ ပျက်ပျက်သွားတာကိုသာ တွေ့ရတော့ မမြဲဘူးလို့လဲ ပိုင်နိုင်စွာသိရတယ်၊ ဖြစ်လိုက် ပျက်လိုက်နဲ့ ကြောက်စရာ ဆင်းရဲပဲလို့လဲ သိရတယ်၊ သူ့သဘော အတိုင်း ဖြစ်ပျက်နေတဲ့ သဘောတရားမျှပဲ အနတ္တပဲလို့လဲ ပိုင်နိုင်စွာ သိရတယ်။ အဲဒါဟာ မြင်ရုံမျှတွင် တည်နေပုံပါ။ အဲဒီလို မြင်ရုံမျှတွင် တည်နေအောင် ရှုဘို့ရာ “ဒိဋ္ဌေ ဒိဋ္ဌမတ္တံ ဘဝိဿတိ” လို့ ဟောတော်မူတာပါ။ အဲဒီပုဒ်မှာ မာလုကျ ပုတ္တမထေရ် တောင်းပန်ဝန်ခံတဲ့ စကားထဲက အပ္ပမတ္တော ဝိဟရေယျ-ဆိုတဲ့ ပုဒ်များကိုလဲ ‘တေ သင့်အား’ ဆိုတဲ့ပုဒ်၏ ဝိသေသန အဖြစ်ဖြင့် အပ္ပမတ္တဿ ဝိဟရတောလို့ လိုက်ပြီးယှဉ်စပ်ဖို့ရာလဲ လိုပါတယ်။ ယှဉ်စပ်ပုံကတော့--

မာလုကျပုတ္တ မာလုကျ၏သားဖြစ်သော ရဟန်း၊ အပ္ပမတ္တဿ ဝိဟရတော-သင်ဝန်ခံသည့်အတိုင်း မမေ့မလျော့ မပြတ်ရှုလျက်နေလျှင်၊ ဝါ-မမေ့မလျော့ မပြတ်ရှုနေသော၊ တေ-သင်အား၊ ဧတ္ထ စ ဒိဋ္ဌ သုတ မုတ ဝိညာတေသု ဓမ္မေသု မြင်ရ ကြားရ ရောက်ရ သိရသော ဤတရားတို့တွင်လဲ၊ ဒိဋ္ဌေမြင်ရသည်၌၊ ဒိဋ္ဌမတ္တံ ဘဝိဿတိ-မြင်ရုံမျှ ဖြစ်လတံ့တဲ့။ ဒီလို ရှေ့နားက ဝန်ခံခဲ့သည့် စကားနဲ့လိုက်ပြီး ယှဉ်စပ်လိုက်မှ အနက် အဓိပ္ပာယ် ပေါ်လွင်ချောမော သွားပါတယ်။ အတိုချုပ် ဆိုလို တာကတော့ “မာလုကျပုတ္တရေ၊ သင်က မမေ့မလျော့ အားထုတ်နေပါမယ်-လို့ ဝန်ခံခဲ့တယ်မဟုတ်လား၊ အဲဒီလို ဝန်ခံခဲ့သည့် အတိုင်း မမေ့မလျော့ မပြတ်ရှုနေလျှင် ဟောဒီ မြင်ရကြားရ ရောက်ရ သိရတာတွေထဲကလဲ သင့်မှာ မြင်ရသည်၌ မြင်ရုံမျှ ဖြစ်ပါလိမ့်မည်” စသည်ဖြင့် ဆိုလိုတာပါ။ အဲဒါဟာ ယခု ဘုန်းကြီးတို့ ယောဂီတွေမှာ ကိုယ်တိုင်တွေ့အားဖြင့် ထင်ရှားနေ ပါတယ်၊ ဘင်္ဂဉာဏ် ရောက်တဲ့အခါကျတော့ မြင်ရတာလဲ မြင်ရုံမျှပဲ၊ ကြားရ နံရ စားသိရ ထိသိရ ကြံသိရတာတွေလဲ ကြားရုံ မျှ နံရုံမျှ စားသိရုံမျှ ထိသိရုံမျှ ကြံသိရုံမျှတွင် ရပ်သွားတာဘဲ၊ မိန်းမ ယောကျ်ားစသော ပညတ်အာရုံတွေဆီကို မရောက်တော့ ဘူး၊ အင်မတန် ထင်ရှားပါတယ်။

လူတယောက်က စောဒနာပုံ

ဒါပေမဲ့ မြင်ဆဲ ကြားဆဲစသည်မှာ မပြတ်လိုက်ပြီး မရှုမမှတ်ဘူးတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်တွေကတော့ မြင်တယ် ကြားတယ် စသည်ဖြင့် ရှုမှတ်နည်းမှာ ယုံမှားသံသယရှိနေကြတယ်။ တချို့က မှားတယ်လို့တောင် ထင်နေကြသေးတယ်။ တခါက ချောက်မြို့မှာ တရားဟောနေစဉ် တုန်းက လူတယောက်က လာပြီး စောဒနာတဲ့အနေနဲ့ မေးလျှောက်တယ်။ စက္ခုဝိညာဏ်က မြင်သိ ရာမှာ အဆင်းရုပ်၏ ဥပါဒ်နဲ့ ဘင်ဆိုတဲ့ အဖြစ်အပျက်ကို မမြင်နိုင်ဘူး မဟုတ်ပါလား တဲ့။ စက္ခု ဝိညာဏ် ဆိုတာ အဆင်းရုပ်ကို မြင်သိရုံမျှပါဘဲ။ အဆင်းရုပ်၏ အဖြစ်အပျက်ကိုတော့ မမြင်နိုင်ပါဘူး။ “အဲဒီလို စက္ခုဝိညာဏ်က အဆင်းရုပ်၏ အဖြစ်အပျက်ကို မြင်ရတော့ အဲဒီမြင်သိတာကို ရှုမှတ်ခြင်းဖြင့် အဆင်းရုပ်၏ အဖြစ်အပျက်ကို မြင်နိုင်ပါ့မလား” လို့ စောဒနာတဲ့ သဘောပါဘဲ။

စောဒနာကို ရှင်းပြချက်

အဘိဓမ္မာအဋ္ဌကထာများမှာ ပြထားတဲ့အတိုင်းဆိုယင်တော့ အဆင်းရုပ်ဟာ စက္ခုဝိညာဏ် မဖြစ်မီ စိတ် ၄-ကြိမ် ၅-ကြိမ်စသည်က ဖြစ်ခဲ့တယ်။ ချုပ်ပျက်တော့လဲ စက္ခုဝိညာဏ် မရှိတဲ့ နောက် စိတ် ၁၂-ကြိမ် ၁၀-ကြိမ် ၉-ကြိမ် စသည်ကြာမှ ချုပ် ပျက်သွားတယ်။ ဒါကြောင့် အဲဒီအဆင်းရုပ်၏ ဥပါဒ်ဘင် အစစ်ဖြစ်တဲ့ အဖြစ်အပျက်ကိုတော့ စက္ခုဝိညာဏ်စိတ်က မမြင်ခဲ့ပါဘူး။ ဒါပေမဲ့ မြင်တယ်လို့ ရှုမှတ်တဲ့ သတိဉာဏ်ကတော့ အဲဒီစက္ခုဝိညာဏ်ဆိုတဲ့ မြင်သိစိတ်၏ ဥပါဒ်နဲ့ဘင်ဆိုတဲ့ အဖြစ်အပျက်အစစ်ကို အမှတ်ရပြီး သိနိုင်ပါတယ်။ ဒါကလဲ မြင်သိတဝီထံလုံးနဲ့ ဆိုင်တဲ့ အဖြစ်အပျက်ကို သိတာပါဘဲ။ အဲဒီလို မြင်သိစိတ်၏ အဖြစ်အပျက်ကို သိယင် အဲဒီ စိတ်အစဉ်၏ အာရုံ ဖြစ်ပုံ ပျက်ပုံကိုလဲ သုတ္တာန်ဒေသနာနည်း အရ အားဖြင့် သိတယ်လို့ဆိုရပါတယ်။ ဒါကြောင့် အင်္ဂုတ္တရပါဠိ ဈာနသုတ် (တတိယအုပ် ၂၂၀) စသည်မှာ ဈာန်မှ ထတဲ့အခါ ဈာန်ဝင်စားခိုက်က ဖြစ်ခဲ့တဲ့ ခန္ဓာငါးပါးလုံးရှုပုံကို အထင်အရှား ဟောထားပါတယ်။ အဲဒီမှာ ဈာန်စိတ် စေတသိက် နာမ်တရားများ ဖြစ်ပုံကတော့ မြင်တယ်လို့ရှုမှတ်တဲ့အခါ မြင်သိစိတ်ထင်ရှားသလိုပင် ထင်ရှားပါတယ်။ ရုပ်၏အဖြစ်အပျက်ကိုတော့ ဈာန်စိတ်က အာရုံပြုခဲ့တာမဟုတ်လို့ တိုက်ရိုက်အားဖြင့် ထင်ရှားတယ်လို့ မဆိုနိုင်ပါဘူး။ ဒါပေမဲ့ ဈာန်စိတ်စေတသိက် နာမ်တရား တွေကို ထင်ရှားသိရယင် အဲဒီဈာန်၏ မှီရာ ရုပ်, ဈာန်စိတ်ကြောင့်ဖြစ်တဲ့ ရုပ်များ၏ အဖြစ်အပျက်ကိုလဲ ရှုသိနိုင်တော့တာပါ ဘဲ။

အဲဒီဈာန်သုတ်မှာ ပြထားတဲ့ ရှုပုံနည်းအရအားဖြင့် မြင်တယ်လို့ ရှုမှတ်တဲ့အခါလဲ မြင်ရတဲ့ အဆင်းရုပ်, မြင်သိစိတ်၏ မှီရာရုပ်များ ဖြစ်ပျက်ပုံကိုလဲ သိတယ်လို့ဆိုနိုင်ပါတယ်။ ရှုမှတ်နေတဲ့ ယောဂီမှာ မြင်သိရတဲ့ အဆင်းရုပ်ပေါ်လာပုံ ပျက်သွားပုံကို လျှပ်ရောင်၏ အဖြစ်အပျက်ကို မြင်ပြီးသိရသလိုပင် ထင်ရှားသိရပါတယ်။ ဒါကြောင့် မဟာနိဒ္ဒေသ (၃၃) စသည်မှာ-

ဝိဇ္ဇေပျာဒေါဝ အာကာသေ၊ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ ဝယန္တိ စ လို့ ပြဆိုထားတာပါဘဲ။

အာကာသေ ကောင်းကင်၌၊ ဝိဇ္ဇေပျာဒေါ ဣဝ လျှပ်လက်သကဲ့သို့ပင်၊ သင်္ခါရာ- သင်္ခါရတရားတို့သည်၊ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ စ အသစ်သစ်လည်းဖြစ်ကုန်၏။ ဝယန္တိစ- ဖြစ်ပြီးလျှင် ချုပ်လည်း ချုပ်ပျက်ကုန်၏ တဲ့။

အဲဒီမှာ လျှပ်ရောင်၏ ဥပါဒ်ဆိုတဲ့ ဖြစ်ခြင်းကိုလဲ မျက်စိဖြင့် မမြင်နိုင်ပါဘူး။ ဘင်ဆိုတဲ့ ပျက်ခြင်းကိုလဲ မမြင်နိုင်ပါဘူး။ ဒါပေမဲ့ လျှပ်ရောင်ဟာ ပေါ်လာပြီး ချက်ခြင်းပင် ပျောက်ကွယ်သွားတယ် ဆိုတာကိုတော့ မျက်မြင်အားဖြင့်ပင် ထင်ရှားသိရပါတယ်။ အဲဒါလိုပါဘဲ မြင်ဆဲ၌ မြင်တယ်လို့ ရှုမှတ်ရာမှာလဲ မြင်ရတဲ့ အဆင်းဟာ ပေါ်လာပြီး ချက်ခြင်းပင် ပျောက်သွားတယ်ဆိုတာကို ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ် ဘင်ဉာဏ် ရောက်နေတဲ့ ယောဂီက ထင်ရှား သိရပါတယ်။ အထူးအားဖြင့် ကြားတယ်လို့ ရှုမှတ်ရာမှာ ကြားရတဲ့ အသံ ရုပ်ဖြစ်ပျက်ပုံက ပိုပြီးထင်ရှား တတ်ပါတယ်။ ထို့အတူပင် ထိတယ် ထိတယ် လို့ ရှုမှတ်ရာမှာလဲ ထိသိရတဲ့ အတွေ့ရုပ် ဖြစ်ပျက်ပုံဟာ ထင်ရှားတာပါဘဲ။ အဲဒီလို အဖြစ်အပျက်ကို ထင်ရှားတွေ့ပြီး အနိစ္စ ဒုက္ခ အနတ္တ အခြင်းအရာတို့ဖြင့် သိသိသွားတာဟာ သုတ္တန်နည်းအရ ကိုယ်တိုင်တွေ့ ဝိပဿနာဉာဏ် အစစ်ချည်းပါဘဲ။ အဲဒီလို ခဏမစ် ဖြစ်ပျက်နေတာကို တွေ့ရတယ်-

ဧဝံ ပဿံ ဘိက္ခဝေ သုတဝါ အရိယသာဝကော ရူပသ္မိဒ္ဓိ နိဗ္ဗိန္ဒတိ- ရဟန်းတို့ ဤသို့ သိမြင်ရလျှင် သုတနှင့် ပြည့်စုံသော အရိယသာဝကသည် ရုပ်၌လည်း မပျော်မွေ့ငြီးငွေ့၏- စသည်ဖြင့် ဟောထားတဲ့ နိဗ္ဗိဒါဉာဏ် စသည်လဲဖြစ်နိုင်ပါတယ်။ နိဗ္ဗိန္ဒ ဝိရဇ္ဇတိ- ငြီးငွေ့လျှင် တပ်မက်ကင်းလျက် အရိယမဂ် ဖြစ်၏- စသည်ဖြင့် ဟောတော်မူခဲ့ ဒေသနာတော်နှင့်အညီ မဂ်ဖိုလ်နိဗ္ဗာန်ကိုလဲ မျက်မှောက်တွေ့မြင်ပြီး သောတာပန် စသည်ဖြစ်သွား နိုင်ပါတယ်။

အတိတဘဝနှင့် ပြိုင်ဖြစ်တဲ့ အဆင်းရုပ်၏ ဥပါဒ်ဆိုတဲ့ ဖြစ်ခြင်းနှင့် ဒုတိယတဒါရုံ စသည်နှင့် ပြိုင်တူချုပ်တဲ့ဘင်ကို ကိုယ်ပိုင်ဉာဏ်ဖြင့် ဘယ်နည်းနှင့်မျှ မသိနိုင်ပါဘူး။ အဋ္ဌကထာများမှာ ပြဆိုထားတဲ့အတိုင်း သုတမယဉာဏ်ဖြင့် သိရုံမျှရှိမှာ

ဘဲ။ အဲဒီလိုသိရုံမျှဖြင့် ဝိပဿနာဉာဏ်အစစ်လဲ မဖြစ်နိုင်ပါဘူး။ အဲဒီကို ဆင်ခြင်ပြီးသိရုံနဲ့ ငြီးငွေ့တဲ့ နိဗ္ဗိဒါဉာဏ်လဲ မဖြစ်နိုင်ပါဘူး။ နောက်ပြီးတော့ ဒီတကြိမ်မြင်ရာမှာ အဆင်းရုပ်က တကြိမ်မျှဖြစ်တဲ့ အတိတဘဝနှင့် ပြိုင်တူဖြစ်တယ်။ အတိတဘဝ ၂-ကြိမ် ၃-ကြိမ်စသည် ဖြစ်ရာမှာ ပဌမအတိတဘဝနှင့် ပြိုင်တူဖြစ်တယ်လို့လဲ တိတိကျကျ ဘယ်သူမျှ မသိ နိုင်ပါဘူး။ ချုပ်တဲ့အခါလဲ ဒုတိယ တဒါရုံနှင့် ပြိုင်တူချုပ်တယ်။ ပဌမဘဝနှင့် ပြိုင်တူချုပ်တယ်။ သတ္တမဇောနှင့် ပြိုင်တူချုပ်တယ် စသည်ဖြင့်လဲ တိတိကျကျ ဘယ်သူမျှမသိနိုင်ပါဘူး။ အဲဒီလို အဆင်းရုပ်၏ အဖြစ်အပျက်ကို တိတိကျကျသိရမှ ဝိပဿနာဉာဏ်ဖြစ်တယ်ဆိုယင် ဝိပဿနာဉာဏ်ကို မဖြစ်နိုင်တော့ပါဘူး။ ဒါကြောင့် “အဘိဓမ္မာ အဋ္ဌကထာတို့၌ ပြထားတာက သုတမယဉာဏ်ဖြင့် ခန့်မှန်းနိုင်ရုံမျှ ပြထားတာဘဲ။ ဝိပဿနာရှုရာမှာ သိဘို့ပြထားတာ မဟုတ်ဘူး” ဆိုတာ သဘောပေါက်နားလည်ထားဘို့လိုပါတယ်။

အမှန်စင်စစ်ကတော့ ရှေ့နားတုန်းက ညွှန်ပြခဲ့တဲ့ ဈာန်သုတ် စသည်နှင့်အညီ ဖြစ်ခိုက်ရုပ်ကို ရှုမှတ်ပြီး လျှပ်ရောင်ပေါ်လာတာ ပျောက်သွားတာကို သိသလို ကိုယ်တိုင်မျက်မှောက် သိသင့်သမျှ သိဘို့က လိုရင်းဘဲဆိုတာလဲ သဘောပေါက်နားလည်ထားဘို့လိုပါတယ်။ ဒါလောက်ဆိုယင် “ရုပ်၏ဥပါဒ်နှင့် ဘင်ကို တိတိကျကျ မသိနိုင်ဘူး။ အဲဒီလို သိရန်လဲမလိုဘူး။ (ဂစ္ဆန္တော ဝါ ဂစ္ဆာမိတိ ပဇာနာတိ) သွားနေဆဲမှာ သွားသည်ဟုသိ၏ စသည်ဖြင့် ညွှန်ပြထားတဲ့ ဒေသနာတော်နှင့် အညီ ဖြစ်ခိုက်ဖြစ်ဆဲရုပ်ကို ရှုမှတ်ပြီး သူ့အခိုက်နဲ့သူ့ အပိုင်းအပိုင်း ပြတ်လျက် ချုပ်ပျက်သွားတာကို သိဘို့သာလိုတယ်” ဆိုတာ သဘောပေါက် နားလည်လောက်ပါပြီ။ အဲဒီမှာလဲ ဖြစ်ဆဲပစ္စုပ္ပန်ကို ရှုရတယ်ဆိုပေမဲ့ အချို့ ရုပ်၊ နာမ်တွေကိုတော့ အတိအကျ ဖြစ်ဆဲကို ရှုလိုမဖြစ်ပါဘူး။ ဈာန်မှထပြီး ဈာန်စိတ်ရှုတာကို ပစ္စုပ္ပန်ရှုသိတယ်လို့ ဟောထားတဲ့ သုတ္တန်နည်းအရ ချုပ်ပြီးခါစ အနီးကပ် ပစ္စုပ္ပန်ကို ရှုသိခြင်းသာ ဖြစ်နိုင်ပါတယ်။

ကြားရာ စသည်၌ ရှုပုံ

မြင်ရာ၌ ရှုသိပုံကတော့ ဒါလောက်ဆိုယင် တော်လောက်ပါပြီ။ နောက်ကျမှ ဂါထာတွေအရ ထပ်ပြီး ရှင်းပြောဘို့လဲ ရှိပါသေးတယ်။ ယခုတော့ “သုတေ သုတမတ္တံ ဘဝိဿတိ-” စသည်အရ အကျဉ်းချုပ် ပြောပါဦးမယ်။

(အပ္ပမတ္တဿ ဝိဟရတော-မမေမလျော့ မပြတ်ရှုလျက် နေလျှင်၊ ဝါ-မမေမလျော့ မပြတ်ရှုနေသော၊ တေ-သင်အား၊ ဒါက ဆက်စပ်ပြီး နားလည်ရအောင်လို့ ထပ်ပြီး ဖော်ပြတာပါ) သုတေ-ကြားရသည်၌၊ သုတမတ္တံ ဘဝိဿတိ-ကြားရုံမျှ ဖြစ်လတုံ့တဲ့။

မာလုကျပုတ္တမထေရ်က မမေမလျော့ မပြတ်ရှုလျက် အားထုတ်နေပါမယ်လို့ ဝန်ခံခဲ့တယ်။ အဲဒီ ဝန်ခံချက်အရ ကြားတိုင်း ကြားတိုင်း ကြားတယ် ကြားတယ်လို့ မမေမလျော့ မပြတ်ရှုနေလျှင် ကြားရသည်၌ ကြားရုံမျှ တွင်ပဲတည်နေပါလိမ့်မယ်တဲ့။ ယခု ရွတ်ဆိုဟောပြောနေတဲ့ စကားလုံးတွေဟာ တလုံးချင်း တလုံးချင်း ကြားနေကြရတာဘဲ။ အဲဒါတွေကို ကြားတိုင်း ကြားတိုင်း ပိုင်းခြားပြီး ရှုမှတ်နေနိုင်ယင် ဘာမျှ အနက် အဓိပ္ပါယ် မပေါ်နိုင်ဘူး။ အဲဒါကိုဘဲ အခြားအသံတွေကိုလဲ ကြားတိုင်း ကြားတိုင်း ကြားတယ် ကြားတယ်လို့ ပိုင်ပိုင်နိုင်နိုင် ရှုမှတ်နေနိုင်ယင် ဘယ်သူ့အသံဘဲ ဘာကိုပြောတာဘဲ စသည်ဖြင့် ပညာတွေဆီ မရောက်တော့ပဲ ကြားရုံမျှတွင်သာ တည်ပါလိမ့်မယ်တဲ့။ အဲဒါကတော့ ဝိပဿနာဉာဏ် အတော်အတန်ရင့်လာယင် ယောဂီတိုင်းမှာပင် ထင်ရှားပါတယ်။ အကျယ်ကိုတော့ နောက်သူ့အလှည့်ကျမှ ပြောရမယ်။

မုတေ-ရောက်ရသည်၌၊ ဝါ-နံလျက် စားသိလျက် တွေ့ထိလျက် ရောက်ရသည်၌၊ မုတမတ္တံ ဘဝိဿတိ-ရောက်ရုံမျှ တွေ့သိရုံမျှ ဖြစ်လတုံ့တဲ့။ ဒွါရ ဖ-ပါး၌ ထင်ပေါ်လာသမျှကို မမေမလျော့ မပြတ် ရှုမှတ်နေလျှင် ရောက်ရသည်၌ ရောက်ရုံမျှ ဖြစ်ပါလိမ့်မယ်တဲ့။ ရောက်ဆိုတာ နံသိတာ စားသိတာ ထိသိတာကို အကျဉ်းချုံးပြီး ဟောတာပါဘဲ။ ဒါကြောင့် အနံ့နံသိရတဲ့ အခါ နံရုံမျှတွင် စိတ်အစဉ် ရပ်တန့်သွားပါလိမ့်မယ်။ စားသိရတဲ့အခါ အရသာသိရုံမျှတွင် ရပ်တန့်သွားပါလိမ့်မယ်။ ကိုယ်ထဲက ထိသိတဲ့အခါလဲ ထိသိရုံမျှတွင်ပဲ ရပ်တန့်သွားပါလိမ့်မယ်။ အဲဒီ နံရတာ စားသိရတာ ထိသိရတာနဲ့ စပ်ပြီး ဘာနဲ့ဘဲ ဘာအရသာဘဲ ဘယ်သူနဲ့ ထိရတာဘဲ စသည်ဖြင့် ပညတ်အာရုံတွေဆီ မရောက်ပဲ ရှိပါလိမ့်မယ်တဲ့။ ဒါက အကျဉ်းချုပ်ပဲ။ နောက်သူ့အလှည့်ကျတဲ့အခါကျမှ အကျယ်ဖွင့်ပြ ဟောကြားရမယ်။

ဝိညာတေ-ကြံသိရသည်၌၊ ဝိညာတမတ္တံ ဘဝိဿတိ-ကြံသိရုံမျှ ဖြစ်လတုံ့တဲ့။ စိတ်ကူးကြံစည်မှု ဖြစ်တဲ့အခါ စိတ်ကူးတယ်၊ ကြံတယ် စသည်ဖြင့် ရှုမှတ်လိုက်ယင် ကြံသိရုံမျှတွင်ဘဲ ရပ်တည်ပါလိမ့်မယ်။ ပညတ်အာရုံတွေဆီ မရောက်ပဲ ကိလေသာစိတ်တွေ ဆက်လက်မဖြစ်ပဲ ရှိပါလိမ့်မယ်တဲ့။ ဒါကိုလဲ နောက်ဆုံးသူ့ အလှည့်ကျမှ အကျယ်ပြောရမယ်။

ယခု ပြောပြခဲ့တဲ့ ပါဠိအနက်အရ မြန်မာပြန် အကျဉ်းချုပ်ကို လိုက်ဆိုကြရမယ်။

မြန်မာပြန်အကျဉ်းချုပ်

မာလုကျပုတ္တရဟန်း၊ (သင်ဝန်ခံခဲ့သည့်အတိုင်း မမေ့မလျော့ မပြတ်ရှုမှတ်နေလျှင်) မြင်ရ ကြားရ ရောက်ရသိရတဲ့ ဒီတရားတွေထဲကလဲ သင့်မှာ မြင်ရသည်၌ မြင်ရုံမျှဖြစ်လိမ့်မည်၊ ကြားသိရသည်၌ ကြားရုံမျှဖြစ်လိမ့်မည်၊ (နံ့သိ စားသိ ထိသိလျက်) ရောက်ရသည်၌ ရောက်ရုံမျှ ဖြစ်လိမ့်မည်၊ ကြံသိရသည်၌ ကြံသိရုံမျှဖြစ်လိမ့်မည်။

ရှင်းပြချက်

အဲဒါဟာ မာလုကျပုတ္တ ရဟန်းအား ဝိပဿနာအလုပ် အကျဉ်းချုပ် ပေးတော်မူတာဘဲ။ အတိုချုပ် ဆိုလိုတာကတော့ “မြင်ရုံမျှစသည်တွင်သာတည်အောင် ပေါ်လာသမျှကို မပြတ်ရှုမှတ်နေရမယ်” လို့ ဆိုလိုတာပါဘဲ။ မရှုမမှတ်ပဲနဲ့တော့ မြင်ရုံမျှ စသည်တွင် တည်အောင် မတတ်နိုင်ပါဘူး။ မပြတ်ရှုနေတာတောင်မှ အားထုတ်ခါစဆိုယင် မြင်ရုံမျှစသည်တွင် မတည်သေးပါဘူး။ မြင်လိုက် ကြားလိုက်တာနဲ့ မိန်းမဘဲ ယောက်ျားဘဲ ဘယ်သူဘဲ စသည်ဖြင့် ပညတ်တွေ့ဆီကို ရောက်သွားတတ်ပါသေးတယ်။ တချို့က အနိစ္စစသည်ဖြင့် ဆင်ခြင်ရုံနဲ့ မြင်ရုံမျှစသည်မှာ တည်တယ်လို့လဲဆိုကြတယ်။ တချို့ကလဲ စိတ်ကို စိတ်အတိုင်းထားရုံနဲ့ မြင်ရုံမျှ စသည်မှာ တည်တယ်လို့လဲ ဆိုကြတယ်။ အဲဒီလို ပြောနေကြတဲ့သူတွေမှာ နားမခံသာတဲ့စကားကို ကြားရတဲ့အခါ ကိုယ်မကြိုက်တဲ့ စာကို ဖတ်ရတဲ့အခါ ဒေါသစိတ်ဖြစ် မဖြစ်ကို၎င်း၊ ကိုယ်ထဲ၌ နာကျင်မှု မခံသာမှု ဖြစ်တဲ့အခါ ညည်းညူးခြင်း သည်းမခံလိုခြင်း ဖြစ်-မဖြစ်ကို၎င်း စိစစ်ဝေဘန်၍ မှန်-မမှန် ဆုံးဖြတ်သင့်ပါတယ်။

မြင်တိုင်း ကြားတိုင်း စသည်ပေါ်လာသမျှကို မပြတ်ရှုမှတ်နေယင်တော့ ဘင်္ဂဉာဏ်စသည်ရောက်တဲ့အခါ မြင်ရုံမျှ စသည်တွင်သာ တည်နေပုံကို ကိုယ်တိုင်တွေ့အားဖြင့် သိရပါတယ်။ ဒါကြောင့် အဲဒီလို မပြတ်ရှုမှတ်လို့ မြင်ရုံမျှ စသည်တွင်သာ တည်နေယင် ဝိပဿနာဉာဏ်၏ အကျိုးသက်ရောက်ပုံကိုလဲ ဒီလိုဆက်ပြီး ဟောကြားတော် မူပါတယ်။

ဝိပဿနာ၏ အကျိုးအာနိသင် ပြဆိုချက်

ယတော ခေါ် တေ မာလုကျပုတ္တ ဒိဋ္ဌ သုတ မုတ ဝိညာတေသု ဓမ္မေသု ဒိဋ္ဌ ဒိဋ္ဌမတ္တံ ဘဝိဿတိ၊ သုတေ သုတမတ္တံ ဘဝိဿတိ၊ မုတေ မုတမတ္တံ ဘဝိဿတိ၊ ဝိညာတေ ဝိညာတမတ္တံ ဘဝိဿတိ၊ တတော တံ မာလုကျပုတ္တေ န တေန။

မာလုကျပုတ္တ-မာလုကျ၏ သားဖြစ်သောရဟန်း၊ ယတော အကြင်အခါ၌၊ တေ သင်အား၊ ဒိဋ္ဌ မြင်ရသည်၌၊ ဒိဋ္ဌမတ္တံ ဘဝိဿတိ-မြင်ရုံမျှ ဖြစ်လတံ့၊ သုတေ သုတမတ္တံ ဘဝိဿတိ-ကြားရသည်၌ ကြားရုံမျှ ဖြစ်လတံ့၊ မုတေ မုတမတ္တံ ဘဝိဿတိ ရောက်ရသည်၌ ရောက်ရုံမျှဖြစ်လတံ့၊ ဝိညာတေ ဝိညာတမတ္တံ ဘဝိဿတိ-သိရသည်၌ သိရုံမျှဖြစ်လတံ့၊ မာလုကျပုတ္တ-မာလုကျ၏ သားဖြစ်သော ရဟန်း၊ တတော-ထိုအခါ၌၊ တံ-သင်သည်၊ န တေန-ထိုမြင်ရသော အဆင်း စသည်နှင့် တကွ မစပ်မဆိုင်ပဲ ရှိလတံ့။

အတိုချုပ် ဆိုလိုတာကတော့ မြင်တိုင်း ကြားတိုင်း စသည်မှာ မြင်ရုံမျှ ကြားရုံမျှစသည်သာ ဖြစ်နေလျှင် အဲဒီအခါမှာ သင်ဟာ ထိုမြင်ရတဲ့ အဆင်း စသည်နှင့် (သာယာတဲ့ ရာဂ၊ ရွံ့မုန်းတဲ့ ဒေါသ၊ သိမ့်တဲ့ မောဟတို့ အလိုအားဖြင့်) မစပ်မဆိုင်ပဲ ရှိပါလိမ့်မယ်လို့ ဆိုလိုတာပါဘဲ။ မရှုမမှတ်တဲ့ သူတွေမှာတော့ မြင်ရုံမျှ စသည်တွင် မရပ်မတည်ပဲ မြင်ရတဲ့ အဆင်း စသည်ကို စိတ်ထဲမှာ စွဲမှတ်ထားတယ်။ ဒါကြောင့် အဲဒီ အဆင်းစသည်ကို ပြန်လည် စဉ်းစားပြီး သာယာတပ်မက်တဲ့ ရာဂလဲ ဖြစ်နေတယ်၊ ရွံ့မုန်းပြစ်မှားတဲ့ ဒေါသလဲ ဖြစ်နေတယ်၊ အမြဲတည်ရှိနေတယ်၊ စသည်ဖြင့် အသိမှားတဲ့ မောဟလဲ ဖြစ်နေတယ်၊ ဒါကြောင့် မရှုမမှတ်နိုင်တဲ့ သူတွေမှာ အဲဒီ မြင်ရတဲ့ အဆင်းစသည်နှင့် အမျှင်မပြတ် ဆက်စပ်လျက်ရှိနေတယ်။

ထင်ရှားပေါ်လာသမျှကို မမေ့မလျော့ မပြတ် ရှုမှတ်နေတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်မှာတော့ ဘင်္ဂဉာဏ် စသည်ရောက်ပြီး ဝိပဿနာဉာဏ် ထက်သန်နေတဲ့အခါ ဆိုယင် ရှုသိရတဲ့ အာရုံရော ရှုသိမှုရော ချက်ခြင်းပင် ပျောက်ပျောက်သွားတာကို ထင်ရှားတွေ့ပြီး အနိစ္စ ဒုက္ခ အနတ္တမျှဘဲလို့ သိသိနေတဲ့အတွက် မြင်ရုံမျှ စသည်တွင်သာ တည်တယ်၊ ဘာမျှစွဲပြီး မကျန်ရစ်ဘူး။ အဲဒီအာရုံကို ဆက်လက်ဆင်ခြင်ခြင်းလဲ မဖြစ်ဘူး၊ ဒါကြောင့် အဲဒီ မြင်ရတဲ့ အဆင်းစသည်နှင့် စပ်ပြီး ဘာကိလေသာမျှ မဖြစ်ဘူး၊ မမြင်ရတာ စသည်လိုပင် ဖြစ်သွားတယ်။ မရှုမသိယင်တော့ ကိလေသာတွေ အဲဒီ အာရုံမှာ ဖြစ်နိုင်ခွင့် ရှိနေတယ်။ အဲဒီလို ဖြစ်နိုင်ခွင့်ရှိတဲ့ ကိလေသာကို အာရမ္မဏာနုသယ ခေါ်တာဘဲ၊ ရှုသိရတဲ့အာရုံ၌ အဲဒီကိလေသာတွေ မဖြစ်နိုင်တာကို “ရှုမှုဝိပဿနာက တဒင်္ဂပဟာနံ ဖြင့် ပယ်တယ်” လို့ ဆိုရတာဘဲ။ အဲဒီလို တဒင်္ဂပဟာနံဖြင့် ပယ်သွားတဲ့အတွက် အဲဒီလို ရှုသိတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်ဟာ အဲဒီ ရှုသိရတဲ့ အာရုံတွေနဲ့ (ရာဂစသည် အလိုအားဖြင့်) မစပ်ဆိုင်တော့ပဲ ကင်းကွာသွားတာဘဲ။ အဲဒါကို

“န တေန-ထိုမြင်ရတဲ့ အဆင်းစသည်နှင့်တကွ မစပ်မဆိုင်ပဲ ရှိလတဲ့” လို့ ဟောတော်မူတာပါဘဲ။ အဲဒါကို ရှေ့နားက ဆိုခဲ့တဲ့ မြန်မာပြန် အကျဉ်းချုပ်နဲ့ ဆက်စပ်ပြီး ဆိုကြရမယ်။

မြန်မာပြန်အကျဉ်းချုပ် ဆောင်ပုဒ်

မာလုကျပုတ္တ ရဟန်း၊ (သင် ဝန်ခံခဲ့သည့် အတိုင်း မမေ့မလျော့ မပြတ်ရှုမှတ်နေလျှင်) မြင်ရ ကြားရ ရောက်ရ သိရ တဲ့ ဒီတရားတွေထဲကလဲ သင့်မှာ မြင်ရသည်၌ မြင်ရုံမျှ ဖြစ်လိမ့်မည်၊ ကြားရသည်၌ ကြားရုံမျှ ဖြစ်လိမ့်မည်၊ ရောက်ရသည်၌ ရောက်ရုံမျှ ဖြစ်လိမ့်မည်၊ သိရသည်၌ သိရုံမျှ ဖြစ်လိမ့်မည်။ အဲဒီလိုဖြစ်လျှင်၊ သင်ဟာ ထိုမြင်ရသည့် အဆင်းစသည်နှင့် (သာယာ၊ မုန်းထား၊ သိမှားတဲ့ အလိုအားဖြင့်) မစပ်မဆိုင်ပဲ ရှိလိမ့်မည်။

မြင်ရုံမျှ စသည်ဖြစ်အောင် ရှုပုံကို ဖွင့်ပြတဲ့ အဋ္ဌကထာ၌ မြင်ဆဲစသည်မှာပင် အကုသိုလ်ဇော မဖြစ်အောင် အားထုတ် ဖို့လဲ ပြထားပါတယ်။ အဲဒါကတော့ တမင်ကြောင့်ကြ စိုက်နေဘို့ မလိုပါဘူး၊ မပြတ်ရှုနေတဲ့ ယောဂီမှာ သူ့အလိုလိုပင် အကု သိုလ်ဇောမဖြစ်ပဲ ကင်းပါတယ်။ ဝိပဿနာဉာဏ် အလွန်ထက်သန်တဲ့အခါကျတော့ ဇောတောင်မဖြစ်တော့ပဲ ဝုဋ္ဌောမျှတွင် ရပ် သွားတာလဲ ရှိကြောင်းကို အရှင်ပေါဠိလမထေရ် ဝတ္ထုနှင့် စပ်ပြီးရှေ့နားက ပြောခဲ့ပါပြီ။ လိုရင်းကတော့ ဘင်္ဂဉာဏ် စသည်ဖြစ် ပြီး ရှုသိရသမျှအာရုံမှာ ကိလေသာဖြစ်ခွင့်မရှိပဲ ကင်းငြိမ်းဘို့ရာက လိုရင်းပါဘဲ။ အဲဒီလို ရှုသိရတဲ့အာရုံ၌ ကိလေသာ ဖြစ်ခွင့် မရှိယင် တဒဂံပဟာန်ကိစ္စလဲ ပြီးတယ်။ ဒီသုတ်မှာ ဟောပြထားတဲ့အတိုင်း မြင်ရတဲ့ အဆင်းစသည်နှင့် ရာဂစသည် အလိုအား ဖြင့် မစပ်မဆိုင်တော့ဘူး ဆိုတာလဲ ထင်ရှားတယ်။ အဲဒီလိုမစပ်ဆိုင်လျှင် အဲဒီအာရုံတွေ၌ မတည်တော့ဘူး ဆိုတာကိုလဲ ဒီလို ဆက်ပြီး ဟောတော်မူပါတယ်။

ယတော တံ မာလုကျပုတ္တ န တေန၊
တတော တံ မာလုကျပုတ္တ န တတ္ထ။

မာလုကျပုတ္တ-မာလုကျာ၏ သားဖြစ်သော ရဟန်း၊ ယတော အကြင်အခါ၌၊ တံ-သင်သည်၊ န တေန ထိုမြင်ရသည့် အဆင်းစသည်နှင့် မစပ်ဆိုင်ပဲ ရှိလတဲ့၊ မာလုကျပုတ္တ မာလုကျာ၏ သားဖြစ်သော ရဟန်း၊ တတော-ထိုသို့ မစပ်ဆိုင်သော အခါ၌၊ တံ-သင်သည်၊ န တတ္ထ-ထိုမြင်ရသည့် အဆင်းစသည်၌ မတည်ပဲ ရှိလတဲ့တဲ့။

မတည် ဆိုတာ “ငါဘဲ၊ ငါ့ဥစ္စာဘဲ၊ ငါ့အတ္တဘဲ” လို့ တဏှာမာန ဒိဋ္ဌိဖြင့် ကပ်ငြိ၍ မတည်တော့ဘူးလို့ ဆိုလိုကြောင်း ဥဒါန်းအဋ္ဌကထာမှာ ဖွင့်ပြထားတယ်။ အဲဒီ ပါဠိ၏ မြန်မာပြန်ကို ဆိုကြရမယ်။

မစပ်မဆိုင်လျှင်၊ အဲဒီ မြင်ရသည့် အဆင်းစသည်၌ မတည်ပဲ ရှိလိမ့်မည်။

“အဲဒီ မြင်ရတဲ့အဆင်း စသည်နှင့် ရာဂစသည်အလိုအားဖြင့် မစပ်မဆိုင်ဘူး” ဆိုတာနဲ့ “အဲဒီအာရုံများ၌ တဏှာ စသည်ဖြင့် ကပ်ငြိ၍ မတည်ဘူး” ဆိုတာဟာ အရအားဖြင့် အတူတူပါဘဲ။ ဝေါဟာရမျှသာ ကွဲပြားပါတယ်။ တနည်းအားဖြင့် ယူမယ် ဆိုယင်တော့ အဲဒီအာရုံတွေ၌ မတည်တော့ဘူးဆိုတဲ့ စကားတော်ဖြင့် အဲဒီမြင်ရတဲ့ အဆင်းစသည်ကို စွန့်လွှတ်ပြီး နိဗ္ဗာန်အာရုံသို့ ရောက်သွားတာကို ဆိုတယ်လို့ ယူယင်လဲ သင့်စရာရှိပါတယ်။ ဒါကြောင့် အဲဒီအာရုံတွေမတည်လျှင် ဆင်းရဲ ၏ အဆုံးနိဗ္ဗာန်သို့ ရောက်သွားကြောင်းကို ဒီလိုဆက်ပြီး ဟောတော်မူပါတယ်။

နိဗ္ဗာန်ဆိုက်ရောက်ပုံ

ယတော တံ မာလုကျပုတ္တ န တတ္ထ။ တတော တံ မာလုကျပုတ္တ နေဝိဓေ၊ န ဟုရံ၊ န ဥဘယမန္တရေန၊ ဧသေဝန္တော ဒုက္ခဿ။

မာလုကျပုတ္တ-မာလုကျာ၏ သားဖြစ်သော ရဟန်း၊ ယတော-အကြင်အခါ၌၊ တံ-သင်သည်၊ န တတ္ထ ထိုမြင်ရသည့် အဆင်းစသည်၌ မတည်ပဲ ရှိလတဲ့၊ မာလုကျပုတ္တ-မာလုကျာ၏ သား ဖြစ်သော ရဟန်း၊ တတော-ထိုသို့ မတည်သောအခါ၌၊ တံ-သင်သည်၊ ဝါ-သင်ဟုဆိုရသည့် ရုပ်နာမ်အစဉ်သည်၊ နေဝ ဣဓ ဤလူလောက၌လဲ မရှိ၊ န ဟုရံ-ဟိုလောက၌လဲ မရှိ၊ န ဥဘယမန္တရေန- (ဤလောက ဟိုလောက ဆိုတဲ့ ထိုနှစ်ပါးကို ကြည့်၍) အခြား၌လဲ မရှိတော့ပြီ၊ ဧသေဝ-ဤသို့ သင်(ဟု ဆိုအပ်သော ရုပ်နာမ်အစဉ်)၏ မရှိတော့ခြင်းသည်ပင်လျှင်၊ ဒုက္ခဿ အန္တော ဆင်းရဲ၏ အဆုံးပေတည်း၊ ဝါ ဆင်းရဲ၏ ကုန်ဆုံးရာ နိဗ္ဗာန်ပေတည်းတဲ့။

မြင်ရသော အဆင်းစသည်၌ “ငါ၊ ငါ့ဟာ၊ ငါ့အတ္တ” လို့ စွဲလမ်းကပ်ငြိလျက် မတည်တော့ဘူးဆိုလျှင် ဘုရားရှင်က သင်လိုဆိုတဲ့ (မာလုကျပုတ္တအနေဖြင့် ငါလို့ ဆိုရတဲ့) ရုပ်နာမ်အစဉ်ဟာ မျက်မှောက်ဖြစ်တဲ့ ဤလူလောကမှာလဲ မရှိတော့ဘူး။ မျက်ကွယ်ဖြစ်တဲ့ နတ်ဘဝစသော ဟိုလောကမှာလဲ မရှိတော့ဘူး။ အဲဒီလောက ၂-ပါးမှ အလွတ်ဖြစ်သော အခြားမှာလဲ မရှိတော့ဘူး။ အဲဒီလို သင်လိုငါလို့ဆိုရတဲ့ ရုပ်နာမ်အစဉ်မရှိခြင်းဟာ ဆင်းရဲ၏ ဆုံးရာ နိဗ္ဗာန်ပါသဘာဝတဲ့။ မရှိပုံက ဘယ်လိုလဲ ဆိုတာ- အရိယမဂ်ဖြင့် နိဗ္ဗာန်ကိုတွေ့နေဆဲမှာ မိမိကိုယ်လို့ဆိုရတဲ့ ဖြစ်ပျက်ရုပ်နာမ်ဟူသမျှ အကုန်လုံး ကင်းဆိတ် နေတာ ကိုသာတွေ့ရတယ်။ တနည်းအားဖြင့် ပြောရလျှင် ရှုသိရတဲ့ ရုပ်နာမ်တွေရော ရှုသိမှုရော လုံးဝ ပြတ်စဲကင်းရှင်းနေတာကိုသာ တွေ့ရတယ်။ အဲဒါဟာ အရိယမဂ်ဖိုလ်ဖြစ်ခိုက်၌ ငါလို့ဆိုစရာ ကင်းနေပုံ မရှိပုံပါဘဲ။ အဲဒီလို ငါမရှိတာဟာ ဆင်းရဲဆုံးရာ နိဗ္ဗာန်ပါဘဲတဲ့။ နောက်တနည်းအားဖြင့်တော့-ရဟန္တာများ ပရိနိဗ္ဗာန်စံတဲ့အခါ ငါလို့ ဆိုစရာရုပ်နာမ်တွေဟာ ဘယ်မှာမျှ မရှိတော့ဘူး။ ပရိနိဗ္ဗာန်စုတိစိတ် ချုပ်သည်နှင့် တပြိုင်နက် အကုန်လုံးကင်းသွားတယ်။ ဒါကတော့ ဆင်းရဲဟူသမျှ ကုန်ဆုံးရာ အနုပါဒိသေသနိဗ္ဗာန်ဘဲ။ အရိယမဂ်ဖိုလ်၏ အာရုံဟာလဲ ဒီအနုပါဒိသေသနိဗ္ဗာန်နဲ့ ရုပ်နာမ်ကင်းဆိတ်သည့် အလိုအားဖြင့် သဘောတူပါတယ်။

အဋ္ဌကထာမှာ အညေ့လို့ ပြဆိုထားတဲ့ အခြားဆရာတို့၏ အလိုအားဖြင့်-နေဝ ဣဓ-ဤ၌လဲ သင်မရှိဆိုတာဟာ မျက်စိ နား နှာ လျှာ ကိုယ်စိတ်ဆိုတဲ့ ဒွါရ ၆-ပါး၌လဲမရှိတော့ဘူးလို့ ဆိုပါသတဲ့။ န ဟုရံ-ဟို၌လဲ မရှိ-ဆိုတာဟာ အဆင်း အသံ အနံ့ အရသာ အတွေ့ သဘောအာရုံဆိုတဲ့ အာရုံ ၆-ပါး၌လဲ မရှိတော့ဘူးလို့ ဆိုပါသတဲ့။ န ဥဘယမန္တရေန-ထိုနှစ်ပါးကို ကြည့်၍ အခြား၌လဲ မရှိဆိုတာဟာ မြင်သိ ကြားသိ နံသိ စားသိ ထိသိ ကြိသိ-ရှုသိဆိုတဲ့ ဝိညာဏ် ၆-ပါး၌လဲ မရှိတော့ဘူးလို့ ဆိုပါသတဲ့။

အဲဒီအညေ့ဝါဒအဆိုအဖွင့်ဟာ ယခုယောဂီတို့၏ တွေ့ပုံအရအားဖြင့် ပေါ်လွင်ပါတယ်။ ဝိပဿနာရှုနေတဲ့ ယောဂီဟာ ဘင်္ဂဉာဏ်စသည်နှင့် သင်္ခါရပေက္ခာဉာဏ်များသို့ ရောက်နေတဲ့အခါ မြင်မှု ကြားမှုစသည် ထင်ပေါ်တိုင်းရှုမှတ်ပြီး ချက်ခြင်းပင် ချုပ်ပျက် ချုပ်ပျက်သွားတာကို သိရတယ်။ ရှုသိမှုကိုလဲ ချက်ခြင်းပင် ချုပ်ပျက် ချုပ်ပျက်သွားတယ်လို့ သိရတယ်။ အဲဒီလို သိတဲ့အတွက် မြင်ရတဲ့အဆင်း စသည်နှင့်စပ်ပြီး သာယာတပ်မက်တဲ့ရာကလဲ ဖြစ်ခွင့်မရှိဘူး။ စိတ်ဆိုးတဲ့ ဒေါသလဲ ဖြစ်ခွင့်မရှိ ဘူး။ မြဲတယ်စသည်ဖြင့် သိမှားတဲ့ မောဟလဲ ဖြစ်ခွင့်မရှိဘူး။ ဒါကြောင့် အဲဒီမြင်ရတဲ့ အဆင်းစသည်နှင့် မစပ်မဆိုင်တော့ဘူး။ အဲဒီလို မစပ်မဆိုင်ပဲရှိနေလျှင် သင်္ခါရပေက္ခာဆိုတဲ့ ဝိပဿနာဉာဏ် ရင့်သန်အားပြည့်တဲ့အခါမှာ ရှုသိနေကျဖြစ်တဲ့ မြင်ရသော အဆင်းစသည်ကို အနုလောမဉာဏ်ဖြင့် ရှုသိပြီးတော့ ဂေါတြဘူဉာဏ်၏ အစွမ်းဖြင့် စွန့်လွှတ်သွားတယ်။ အဲဒီလို စွန့်လွှတ် သွားတာဟာ မြင်ရတဲ့အဆင်းစသည်၌ မတည်ပဲ ဖြစ်သွားတာဘဲ။ အဲဒီလို မတည်တော့ အရိယမဂ်ဉာဏ်ဖြင့် ရုပ်နာမ်ခပ်သိမ်း ကင်းငြိမ်းတဲ့ နိဗ္ဗာန်ကို မျက်မှောက်ပြုသွားတယ်။ အဲဒီအခါမှာ ဘုရားရှင်က သင်လိုဆိုတဲ့ (မာလုကျပုတ္တအနေ၊ အခြားယောဂီ များအနေနဲ့တော့ ငါလို့ဆိုရတဲ့) ရုပ်နာမ်အစဉ်ဟာ မျက်စိနားစသော ဒွါရ ၆-ပါး၌လဲ မထင်ရှားပဲ ရှိမယ်။ အဆင်းအသံ စသော လောကီအာရုံများ၌လဲ မထင်ရှားပဲ ရှိမယ်။ မြင်သိမှု ကြားသိမှု စသော ဖြစ်ရိုးဖြစ်စဉ် အသိစိတ်များ၌လဲ မထင်ရှားပဲ ရှိမယ်။ သင်လို ငါလို့ဆိုရတဲ့ ရုပ်နာမ်အစဉ် အဲဒီလိုမထင်ရှားပဲ ပြတ်စဲချုပ်ငြိမ်းသွားတာ ဟာ ဆင်းရဲ၏အဆုံး နိဗ္ဗာန်ဘဲလို့ ဆိုလိုပါတယ်။ အဲဒီ အညေ့ဝါဒအဆိုဟာ ယခုယောဂီများ ဝိပဿနာ လမ်းဆုံးရောက်ပုံနဲ့ နီးနှောကြည့်ယင် ပေါ်လွင်ပါတယ်။ မိလိန္ဒပဉ္စာမှာ နိဗ္ဗာန်မျက်မှောက်ပြုပုံ ပြထားတာနဲ့လဲ ကိုက်ညီပါတယ်။ မိလိန္ဒပဉ္စာ၌ ပြထားပုံကတော့-

နိဗ္ဗာန်မျက်မှောက်ပြုပုံ

တဿ တံ စိတ္တံ အပရာပရံ မနသိကရောတော ပဝတ္တံ သမတိက္ကမိတ္တာ အပ္ပဝတ္တံ
 ဩက္ကမတိ၊ အပဝတ္တမနုပ္ပတ္တာ မဟာရာဇ သမ္မာပဋိပန္နော နိဗ္ဗာနံ သစ္စိကရောတီတိ ဝုစ္စတိ။
 (မိလိန္ဒပဉ္စာ ၃၁၁)

အပရာပရံ-တမှတ်ပြီးတမှတ် အဆင့်ဆင့်၊ မနသိကရောတော-နှလုံးသွင်း ရှုသိနေသော၊ တဿ ထိုယောဂီ၏၊ တံ စိတ္တံ-ရှုသိနေသော ထိုစိတ်သည်၊ (အပရာပရံ မနသိ ကရောတော တမှတ်ပြီးတမှတ် အဆင့်ဆင့် နှလုံးသွင်း ရှုသိနေစဉ်)၊ ပဝတ္တံ သမတိက္ကမိတ္တာ မပြတ်ဖြစ်နေသော ရုပ်နာမ်အယဉ်ကို ကျော်လွန်၍၊ အပ္ပဝတ္တံ- မပြတ်ဖြစ်နေသော ရုပ်နာမ်အယဉ်၏ ပြတ်စဲ ချုပ်ငြိမ်းခြင်းသဘောသို့၊ ဩက္ကမတိ-သက်ဝင်၍ သွားလေတော့၏။

ယောဂီဟာ မူလက ဒွါရ ၆-ပါး၌ ထင်ပေါ်လာတဲ့ ထိရတာ ကြံသိရတာ ကြားသိရတာ မြင်သိရတာစသော (အတွေ့ များရာကစ၍ စဉ်ထားသည်) မပြတ်ဖြစ်နေတဲ့ ရုပ်နာမ်တွေကို တမှတ်ပြီး တမှတ် အဆင့်ဆင့် မပြတ် ရှုသိနေရတယ်။ ရှုသိလို့ မကုန်နိုင်တဲ့ ရုပ်နာမ် အဖြစ်အပျက်တွေကိုချည်း တွေ့သိနေရတယ်။ အဲဒီလို မကုန်မဆုံးနိုင်တဲ့ ရုပ်နာမ်တွေကို အနိစ္စ စသော အခြင်းအရာတို့ဖြင့် ရှုသိနေယင်းထဲက နောက်ဆုံးအကြိမ် သိပြီးတဲ့အခါ အဲဒီသိစရာတွေရော ရှုသိမှုရော ပြတ်စဲ ချုပ်ငြိမ်းခြင်း သဘောထဲသို့ ရုတ်တရက်ကျရောက်သွားတယ်။ အဲဒီလို ကျရောက်သွားတဲ့ အခိုက်အတန့်မှာ ထိရတာ သိရတာ ကြားရတာ မြင်တာ နံရတာ စားသိရတာ ဆိုတဲ့ အာရုံ ၆-ပါးလဲ မထင်ရှားဘူး။ ကိုယ်အကြည် စိတ်နှလုံး နား မျက်စိ နှာ လျှာ ဆိုတဲ့

ဒွါရ ဖ-ပါးလဲ မထင်ရှားဘူး၊ ထိသိ၊ ကြံသိ၊ ရှုသိ၊ ကြားသိ၊ မြင်သိ၊ နံသိ၊ စားသိဆိုတဲ့ အသိစိတ်နာမ် ဖ-ပါးလဲ မထင်ရှားဘူး၊ သိစရာရော သိတာရော ကင်းငြိမ်းနေတဲ့ သဘောသာ ထင်ရှားတယ်။ အဲဒါဟာ အရိယမဂ်ဖိုလ်ဖြင့် နိဗ္ဗာန်ကို မျက်မှောက်ပြုတာပါဘဲ တဲ့။ ဒါကြောင့်-

မဟာရာဇ-မိလိန္ဒမင်းကြီး၊ သမ္မာပဋိပန္နော-မြင်ရုံမျှ စသည်တွင်တည်အောင် မမေ့မလျော့ မပြတ်ရှုသိလျက် မှန်ကန်စွာ ကျင့်ခဲ့သည်ဖြစ်၍၊ အပ္ပဝတ္တမနုပ္ပတ္တော-ရုပ်နာမ်အယဉ်၏ ပြတ်စဲချုပ်ငြိမ်းခြင်း သဘောထဲသို့ အသိဉာဏ်ဖြင့် ဆိုက်ရောက်သွားသော ယောဂီကို၊ နိဗ္ဗာန် သစ္စိကရောတီတိ- နိဗ္ဗာန်ကို မျက်မှောက်ပြုသည်ဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ- ပြောဆိုရပါသည် တဲ့။

ဒီမိလိန္ဒပဉ္စက ပြဆိုထားတာနဲ့လဲ ကိုက်ညီပါတယ်။ ယခု မာလုကျပုတ္တမထေရ်အား ဝိပဿနာ အလုပ်ပေးပုံ စသည်၏ မြန်မာပြန်အတိုချုပ်ကို အပြည့်အစုံ လိုက်ဆိုကြရမယ်။

**မာလုကျပုတ္တသုတ်တရားတော်၏
မြန်မာပြန်အတိုချုပ်**

- (၁) မာလုကျပုတ္တရဟန်း၊ (သင်ဝန်ခံခဲ့သည့်အတိုင်း မမေ့မလျော့ မပြတ်ရှုမှတ်နေလျှင်) မြင်ရကြားရ ရောက်ရသိရတဲ့ ဒီတရားတွေထဲကလဲ သင့်မှာ မြင်ရသည်၌ မြင်ရုံမျှဖြစ်လိမ့်မည်၊ ကြားရသည်၌ ကြားရုံမျှ ဖြစ်လိမ့်မည်၊ ရောက်ရသည်၌ ရောက်ရုံမျှ ဖြစ်လိမ့်မည်၊ သိရသည်၌ သိရုံမျှ ဖြစ်လိမ့်မည်။
- (၂) အဲဒီလိုဖြစ်လျှင် သင်ဟာ ထိုမြင်ရသည့် အဆင်းစသည်နှင့် (သာယာ မုန်းထား သိမှားသည့်အလိုအားဖြင့်) မစပ်မဆိုင်ပဲ ရှိလိမ့်မည်။
- (၃) မစပ်မဆိုင်လျှင်၊ သင်ဟာ အဲဒီမြင်ရတဲ့ အဆင်းစသည်၌ မတည်ပဲရှိလိမ့်မည်။
- (၄) အဲဒီမြင်ရတဲ့ အဆင်းစသည်၌မတည်လျှင် သင်ဟာ ဒီမှာလဲမရှိ၊ ဟိုမှာလဲမရှိ၊ အခြားမှာလဲမရှိ၊ ဒီလိုသင်မရှိတာသည်ပင် ဆင်းရဲ၏ အဆုံး နိဗ္ဗာန်ပေတည်း။

အဲဒီ (၄) ပိုဒ်ထဲက အမှတ် (၁) အပိုဒ်ဖြင့် “ မြင်ရုံမျှ စသည်၌သာ တည်အောင် ပေါ်လာသမျှကို မမေ့မလျော့ မပြတ်ရှုသိသွားဘို့” ညွှန်ကြားတော်မူတယ်။ အဲဒါဟာ ဝိပဿနာ အလုပ်ကို အကျဉ်းချုပ် ဟောကြား တော်မူတာဘဲ။

အမှတ် (၂) အပိုဒ်ဖြင့် အဲဒီလိုရှုသိရတဲ့ အာရုံတိုင်းမှာ အာရမ္မဏာနုသယခေါ်တဲ့ ကိလေသာကင်းပုံကို ပြတော်မူတယ်။

အမှတ် (၃) အပိုဒ်ဖြင့် ကိလေသာကင်းပုံကို တနည်းအားဖြင့် ပြတော်မူတယ်။ သို့မဟုတ် “မြင်ရ ကြားရ ရောက်ရ ကြံသိရတဲ့ လောကီအာရုံများ၌ မတည်တော့ဘဲ နိဗ္ဗာန်အာရုံရောက်သွားပုံကို ပြတော်မူတယ်” လို့လဲ ယူသင့်ပါတယ်။ ဒါကြောင့်ပင် အမှတ် (၄) အပိုဒ်ဖြင့် အဲဒီမြင်ရတဲ့ အဆင်းစသည်၌ မတည်လျှင် ဆင်းရဲ၏ အဆုံးရောက်သွားပုံကို ဆက်ပြီးပြတော်မူတာဘဲ။

မာလုကျပုတ္တမထေရ်အား ဝိပဿနာအလုပ်ပေးတဲ့ ဘုရားစကားတော်ကတော့ ပြည့်စုံသွားပါပြီ။ အဲဒီအလုပ်ပေးတရားကို ကြားနာရတော့ မာလုကျပုတ္တမထေရ်က သူ့ဉာဏ်ထဲမှာ သဘောပေါက် သိနားလည်ပုံကို ဂါထာ ၂၄-ပုဒ်တို့ဖြင့် မြတ်စွာဘုရားအား တင်ပြလျှောက်ထားပါတယ်။ မြတ်စွာဘုရားရှင်ကလဲ သာဓုခေါ်တော်မူပြီးတော့ အဲဒီ ဂါထာတွေကို ကိုယ်တော်တိုင် ထပ်ပြီးဟောတော်မူပါတယ်။ ဒါကြောင့် အဲဒီဂါထာတွေကိုလဲ ဘုရားဟောတရားလို့ပဲ အသိအမှတ်ပြုကြရပါတယ်။

အဲဒီ၂၄-ဂါထာထဲက တဒွါရနဲ့ ဆိုင်တဲ့ ၄-ဂါထာ ၄-ဂါထာကို ထုတ်ပြပြီး တပိုင်းတပိုင်းချင်း ရှင်းလင်း ဟောပြသွားမယ်။ အဲဒီ ၄-ဂါထာ ၄-ဂါထာ ထဲမှာလဲ ၂-ဂါထာ ၂-ဂါထာက ဝိပဿနာမဂ္ဂသူမှာ နိဗ္ဗာန်နှင့်ဝေးပုံကို ဖော်ပြတယ်။ အခြား ၂-ဂါထာ ၂-ဂါထာက ဝိပဿနာ ရှုသူမှာ နိဗ္ဗာန်နှင့် နီးပုံကို ဖော်ပြတယ်။ ယခု မြင်ခိုက်၌ မဂ္ဂမမှတ်လျှင် နိဗ္ဗာန်နှင့် ဝေးပုံဖော်ပြတဲ့ ဂါထာ ၂-ပုဒ်ကို ရွတ်ဆိုဟောပြမယ်။

မြင်နိုင်၍ မရှုသူမှာ နိဗ္ဗာန်နှင့်ဝေးသည်

၁။ ရူပံ ဒိသ္မာ သတိ မုဋ္ဌာ၊
 ပိယံ နိမိတ္တံ မနသိ ကရောတော။
 သာရတ္တစိတ္တော ဝေဒေတိ၊
 တဉ္စ အဇ္ဈောသ တိဋ္ဌတိ။

ပိယံ နိမိတ္တံ-ချစ်ဖွယ်အာရုံကို၊ မနသိ ကရောတော နှလုံးသွင်း နေသော သူအား၊ ရူပံ ဒိသ္မာ အဆင်းကို မြင်ပြီးလျှင်၊ သတိ မုဋ္ဌာ အမှတ်မရပဲ သတိမေ့သွား၏ တဲ့။

လူတွေက ချစ်ဖွယ်အာရုံကောင်း တွေနဲ့သာ တွေ့ချင်နေကြတယ်။ အာရုံဆိုးကိုတော့ မတွေ့ချင်ကြဘူး။ ဒါကြောင့် မျက်စိဖြင့်စူးစိုက်ပြီး ကြည့်ကတည်းက အကောင်းကို တွေ့ချင်လို့ ကြည့်တာဘဲ။ အဲဒီလို အာရုံကောင်းကို တွေ့ချင်မြင်ချင်တဲ့ စိတ်နဲ့ ကြည့်ကြတာ ဖြစ်တဲ့အတွက် ချစ်ဖွယ်အာရုံကို မြင်ရယင် တရားဘက်ဆိုင်ရာ သတိမရိပဲ သတိမေ့သွားတော့တာဘဲ။ တရားဘက်လိုက်စားနေတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်ဖြစ်ပေမယ့်လို့ အဲဒီလို အာရုံကောင်း နှလုံးသွင်း မြှော်လင့်နေခိုက်မှာ အာရုံကောင်းကို မြင်ရ ယင် အယင်က ရှုမှတ်နေကျဖြစ်ပေမဲ့ ချစ်ဖွယ်လို့ ထင်သွားတော့တာဘဲ။ ရှုမှတ်မှု သတိကင်းသွားတော့တာဘဲ။ ဒါကြောင့် အဆင်းကို မြင်ပြီးယင် မေ့သွားတယ်လို့ ဆိုတာပါဘဲ။ လောကဘက်က ဖြစ်ရိုးဖြစ်စဉ် သတိကတော့ မမေ့ပါဘူး။ မမေ့တဲ့ အတွက် မိန်းမဘဲ ယောကျ်ားဘဲ၊ ဘယ်သူ ဘယ်ဝါလဲ၊ ချစ်စရာဘဲ စသည်ဖြင့် မှတ်စွဲသွားတော့တာဘဲ။

တရားရှုမှတ်ခြင်းမရှိတဲ့ သာမန်လူတွေမှာတော့ “ချစ်ဖွယ်အာရုံကို မြင်ပြီးယင် ချစ်စရာဘဲ စသည်ဖြင့် နှလုံးသွင်းပြီး မေ့သွားတယ်” ဆိုတာ ဖြစ်ရိုးဖြစ်စဉ်ပါဘဲ။ ချစ်ဖွယ်လို့ နှလုံးသွင်းတာနဲ့ “မေ့တယ်” ဆိုတာဟာ သဘောအားဖြင့် အတူတူ ပါဘဲ။ ဒါကြောင့်-

ရူပံ ဒိသ္မာ- အဆင်းကိုမြင်ပြီးလျှင်၊ ပိယံ နိမိတ္တံ- ချစ်ဖွယ်အာရုံကို၊ မနသိ ကရောတော နှလုံးသွင်းသော သူအား၊ သတိ မုဋ္ဌာ အမှတ်မရပဲ သတိမေ့သွား၏လို့ ဒီလို အနက်လဲ ပြန်နိုင်ပါတယ်။ အဲဒါဟာ စောစောကတည်းက ချစ်ဖွယ်ကို လိုလားနေတဲ့အတွက် အဆင်းကောင်းကို မြင်ပြီးလျှင် မရှုမှတ်နိုင်ဘဲ ချစ်ဖွယ်လို့ နှလုံးသွင်းမိသွား တာပါဘဲ။ အဲဒါကို “အဆင်းမြင်လျှင်၊ ချစ်ဖွယ်ထင်၊ ထိုတွင်မေ့လေသည်” လို့ ဆောင်ပုဒ် စီထားတယ်။ အဲဒါကို ဆိုကြရမယ်။

နိဗ္ဗာန်နှင့် ဝေးပုံဆောင်ပုဒ်များ

၁။ အဆင်းမြင်လျှင်၊ ချစ်ဖွယ်ထင်၊ ထိုတွင်မေ့လေသည်။

ဒါကတော့ သာမန်လူတွေမှာ ဖြစ်ရိုးဖြစ်စဉ်ပါဘဲ။ သာမန်လူတွေမှာ မြင်ပြီးလျှင် ပြီးချင်း ရှုမှတ်ရမယ်ဆိုတာ မသိ တာကဘဲများတယ်။ ကြားနာဘူးလို့ သိတောင်မှ တင်းတင်းရင်းရင်း ရှုမှတ်ဆဲမဟုတ်ယင် မြင်ပြီးယင် ချစ်ဖွယ်ထင်ပြီး မရှုနိုင်ပဲ မေ့နေကြတာ ချည်းပါဘဲ။ အားထုတ်နေဆဲ ယောဂီတောင်မှ သတိ သမာဓိ အားမကောင်း သေးယင် မရှုမှတ်နိုင်ပဲ ချစ်ဖွယ်ထင်ပြီး မေ့နေတတ်သေးတာပါဘဲ။ အဲဒီလို ချစ်ဖွယ်ထင်သွားယင် မြင်ဆဲမှာလဲ တပ်မက်တဲ့စိတ်ဖြစ်ပြီး တပ်မက် သာယာလျက် ခံစားမှုတွေလဲ ဖြစ်တော့တာဘဲ။ မြင်ပြီးတဲ့ နောက်လဲ ပြန်လည်စဉ်းစားပြီး တပ်မက်သာယာလျက် ခံစားမှုတွေ ဖြစ်ပွားနေတော့တာဘဲ။ ဒါကြောင့်-

သော-မြင်ပြီးလျှင် ချစ်ဖွယ်ထင်လျက် မရှုမှတ်နိုင်ပဲ မေ့သွားသော ထိုသူသည်၊ သာရတ္တစိတ္တော- တပ်မက်သာယာ သော စိတ်ရှိလျက်၊ ဝေဒေတိ ခံစား၏၊ တဉ္စ- ထိုမြင်ရသော အဆင်းအာရုံကိုလည်း၊ အဇ္ဈောသ တိဋ္ဌတိ- မျို၍ သိမ်းထား သကဲ့သို့ စိတ်ထဲ၌ သိမ်းပိုက်လျက်တည်၏- လို့ ဟောထားတာပါဘဲ။

မြင်စဉ်က ပြီးပြီး ကလေး မြင်ခဲ့ယင် အဲဒီ ပြီးပြီး ရုပ်ကလေးကို စိတ်ထဲမှာ စွဲမှတ်ထားတယ်။ ပြန်လည် စဉ်းစားမိ တိုင်း အဲဒီ ပြီးပြီးရုပ်ပုံ ချစ်စရာကလေး ပေါ်နေတာဘဲ။ ဓာတ်ပုံ အရုပ်ကလေးများကို ကြည့်ရသလိုဘဲ။ စဉ်းစားမိတိုင်း အဲဒီ ပြီးပြီးရုပ်ကလေး စိတ်ထဲမှာပေါ်ပြီး တပ်မက်သာယာလျက် ခံစားနေတယ်။ ရက်ပေါင်း လပေါင်း နှစ်ပေါင်း များစွာ ကြာသည် တိုင်အောင်လဲ ပေါ်နေတာဘဲ။ အဲဒီပါဠိ၏ အနက်ကို “သာယာတပ်စွဲ၊ ခံစားမြဲ၊ စိတ်ထဲသိမ်းလျက်တည်” လို့ ဆောင်ပုဒ်စီ ထားတယ်။ အဲဒါကို ဆိုကြရမယ်။

၂။ သာယာတပ်စွဲ၊ ခံစားမြဲ၊ စိတ်ထဲသိမ်းလျက်တည်။

အများအားဖြင့် လူတွေဟာ ချစ်ဖွယ်အဆင်းကို မြင်ရယင် ဒီအတိုင်းချည်း စိတ်ထဲမှာ စွဲနေကြတာပါ။ ယခုပြောခဲ့တဲ့အတိုင်း ချစ်ဖွယ်အဆင်းကိုမြင်ပြီး သာယာတပ်စွဲတယ်ဆိုတာက ပဓာနနည်းဖြင့် ပြဆိုထားပါ။ ထို့အတူပင် မြင်ရတဲ့ အဆင်းကို မုန်းဘွယ်ထင်ပြီး နှလုံးမသာ ဖြစ်လျက် ခံစားနေတာလဲ ရှိတာပါ။ အလယ်အလတ် ရိုးရိုး အဆင်းကို မြင်ပြီး မချစ်မမုန်းဘဲ အမြဲရှိနေတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်အနေနဲ့ အမြင်မှားလျက် ခံစား စွဲလမ်းနေတာလဲ ရှိတာပါ။ ယခုပြောခဲ့တဲ့အတိုင်း မြင်ရတဲ့အဆင်းကို စိတ်ထဲစွဲပြီး သိမ်းပိုက်ထားယင် အဲဒီအဆင်း အဲဒီမိန်းမ ယောကျ်ားစသည်ကို အကြောင်းပြုပြီးတော့ ချမ်းသာဆင်းရဲဝေဒနာအမျိုးမျိုးလဲ ဖြစ်ပွားတယ်။ လောဘ ဒေါသစသော ကိလေသာတွေ၊ ကံတွေ၊ ကံ၏အကျိုးဝိပါက် ဝဋ်ဆင်းရဲတွေလဲ ဖြစ်ပွားတော့တာ။ အဲဒီလို ဖြစ်ပွားပြီး ဆင်းရဲနေပုံကို ဒီလိုလဲ ပြဆိုထားပါတယ်။

၂။ တဿ ဝဗုဒ္ဓိ ဝေဒနာ၊ အနေကာ ရူပသမ္ဘဝါ။
အဘိဇ္ဈာ စ ဝိစေသာ စ၊ စိတ္တမဿူပဟညတိ။
ဧဝံ အာစိနတော ဒုက္ခံ၊ အာရာ နိဗ္ဗာန ဝုစ္စတိ။

တဿ-မြင်ရတဲ့ အဆင်းကို စိတ်ထဲ၌စွဲပြီး သိမ်းပိုက်ထားသော ထိုသူအား၊ ရူပသမ္ဘဝါ-စွဲလျက် သိမ်းပိုက်ထားသည့် အဆင်းကြောင့် ဖြစ်ကုန်သော၊ အနေကာ- များစွာကုန်သော၊ ဝေဒနာ-အကောင်းအဆိုး အမျိုးမျိုးသော ခံစားမှုတို့သည်၊ ဝဗုဒ္ဓိ ဖြစ်ပွားကုန်၏ တဲ့။

အဲဒီအနက်ကို “အဆင်းဆိုင်ရာ၊ ဝေဒနာ၊ များစွာပွားတော့သည်” လို့ ဆောင်ပုဒ်စီထားတယ်။ အဲဒါကို ဆိုကြရမယ်။

၃။ အဆင်းဆိုင်ရာ၊ ဝေဒနာ၊ များစွာပွားတော့သည်။

ချစ်စရာအဆင်းဆိုတဲ့ မိန်းမ၊ ယောကျ်ား၊ အသုံးအဆောင် တွေကိုစွဲပြီး အဲဒါတွေနဲ့ပြည့်စုံလို့ သုံးဆောင်ခံစားနေရယင် စိတ်ချမ်းသာ ကိုယ်ချမ်းသာ သုခဝေဒနာတွေ ပွားနေတယ်။ မပြည့်စုံယင်၊ သို့မဟုတ် ပြည့်စုံပြီးတွေ ပျက်စီးကင်းကွာ သွားယင် စိတ်ဆင်းရဲ ကိုယ်ဆင်းရဲ ဒုက္ခဝေဒနာတွေ ပွားနေတယ်။ အမြင်ဆိုး အာရုံကို သိမ်းပိုက်ထားမိယင်တော့ ပြန်လည် စဉ်းစားမိတိုင်း စိတ်ဆင်းရဲဒုက္ခ ဝေဒနာတွေ ပွားနေတော့တာ။ နောက်ပြီးတော့-

အဘိဇ္ဈာ စ-ရလိုသမှု ရှေးရှုကြစည်သော လောဘသည်၎င်း၊ ဝိဟေသာ စ ညှဉ်းဆဲလိုသော ဒေါသသည်၎င်း၊ ဝဗုဒ္ဓိ ဖြစ်ပွားကုန်၏။ အဿ ထိုပုဂ္ဂိုလ်၏၊ စိတ္တံ-စိတ်သည်၊ ဥပဟညတိ လောဘဒေါသတို့ကြောင့် ပင်ပန်းလျက်ရှိနေချေသည်တဲ့။ အဲဒီမြင်ရတဲ့ အဆင်းအာရုံကို ရလိုသော လောဘ၊ ရပြီးကို ခင်မင်တွယ်တာတဲ့ လောဘ ဆိုတာတွေလဲ ဖြစ်ပွားနေကြတယ်။ အဲဒီ အဆင်းအာရုံကို မရအောင် ဖြစ်စေ၊ ရပြီးကို ပျက်စီးဆုံးရှုံး အောင်ဖြစ်စေ ပြုလုပ်တယ်လို့ ထင်ရတဲ့သူကို ညှဉ်းဆဲလိုတဲ့ ဒေါသတွေလဲ ဖြစ်ပွားနေကြတယ်။ အဲဒီလောဘ ဒေါသတွေက စေခိုင်းတိုက်တွန်းတဲ့အတိုင်း ကြောင့်ကြစိုက်ထုတ် ပြုလုပ်နေရတဲ့အတွက် စိတ်ဟာ ပင်ပန်းဆင်းရဲ နေပါတယ်တဲ့။ အဲဒါကို “လောဘစည်ကား၊ ဒေါသပွား၊ ဗျာများစိတ်ပန်းသည်” လို့ ဆောင်ပုဒ်စီထားတယ်။ အဲဒါကို ဆိုကြရမယ်။

၄။ လောဘစည်ကား၊ ဒေါသပွား၊ ဗျာများစိတ်ပန်းသည်။

အဲဒါဟာ အလွန်ထင်ရှားပါတယ်။ ယခုလူတွေ ပင်ပန်းနေကြရတာဟာ အဲဒီလောဘ ဒေါသတွေက တိုက်တွန်းစေခိုင်း ရာတွေကို ကြောင့်ကြဗျာပါရစိုက်ပြီး ပြုလုပ်နေကြရတဲ့အတွက် ပင်ပန်းဆင်းရဲနေကြရတာ။ မြင်ဆဲမှာ မရှုမမှတ်နိုင်ပဲ မေ့လာခဲ့တဲ့အတွက် အဲဒီမြင်ရတာကို ချစ်ဖွယ်မုန်းဖွယ်ထင်တာဟာ အလွဲသိတဲ့ သိမှားတဲ့ အဝိဇ္ဇာဘဲ။ အဲဒီလို ချစ်ဖွယ် မုန်းဖွယ်ထင်တဲ့အဝိဇ္ဇာကြောင့် လိုချင်တဲ့ လောဘ၊ ညှဉ်းဆဲလိုတဲ့ ဒေါသတွေ ဖြစ်ပွားတယ်။ အဲဒီလောဘဒေါသက တိုက်တွန်း တဲ့အတိုင်း အဆိုးအကောင်း အမှုတွေကို ပြုနေကြရတယ်။ အထူးအားဖြင့် လောဘတဏှာကြောင့် ပြုလုပ်နေကြရတာပါ။ အဲဒီလို ပြုလုပ်မှုအကုသိုလ်ကံကြောင့် အပါယ်လေးပါး ကျရောက်ပြီးတော့ ဆင်းရဲနေကြတယ်။ ဘဝချမ်းသာကို တောင့်တပြီး ပြုလုပ်တဲ့ကုသိုလ်ကံကြောင့် လူ့ဘဝ နတ်ဘဝမှာ ဖြစ်ပြီး အို၊ နာ၊ သေဆိုတဲ့ ဆင်းရဲတွေကို ခံစားနေကြရတယ်။ ဒါကြောင့် မြင်ဆဲမှာ မရှုမမှတ်ပဲ မေ့မေ့လျော့လျော့ နေလာတာဟာ အဲဒီဆင်းရဲတွေကို လက်ခံဆောင်းနေသည် မည်တယ်။ အဲဒီလို မရှုမမှတ်ပဲ ကိလေသာဆင်းရဲ ဝဋ်ဆင်းရဲတွေကို လက်ခံဆည်းပူး စုဆောင်းနေတဲ့သူမှာ ဆင်းရဲငြိမ်းတဲ့ နိဗ္ဗာန်နဲ့ဝေးနေတယ်။ အဲဒီအကြောင်းအရာကိုလဲ ဒီလို ဖော်ပြထားပါတယ်။

ဧဝံ-မရှုမမှတ်ပဲနေသော ဤနည်းဖြင့်၊ ဒုက္ခံ-ကိလေသာ ဆင်းရဲဝဋ်ဆင်းရဲကို၊ အာစိနတော-လက်ခံ၍ ဆည်းပူးစု ဆောင်းနေသော သူအား၊ နိဗ္ဗာနံ-ဆင်းရဲငြိမ်းသော နိဗ္ဗာန်သည်၊ ဝါ-နိဗ္ဗာန်ကို၊ အာရာ-ဝေးသည်ဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ-ဆိုအပ်ပါသည် တဲ့။ အဲဒါကို (ဤနည်းဖြင့်ပဲ၊ မပြောင်းလဲ၊ ဆင်းရဲရှာသူမည်။ ဆင်းရဲကိုသာ၊ ရှာသူမှာ၊ ဝေးစွာနိဗ္ဗာန်ပြည်-လို့) ဆောင်ပုဒ် စီထားတယ်။ အဲဒါကို ဆိုကြရမယ်။

၅။ ဤနည်းဖြင့်ပဲ၊ မပြောင်းလဲ၊ ဆင်းရဲရှာသူမည်။

ဤနည်းဖြင့်ပဲ မပြောင်းလဲ-ဆိုတာ မြင်ခိုက်စသည်မှာ မရှုမမှတ်ပဲ မေ့မေ့လျော့လျော့နေတဲ့ နည်းပါဘဲ။ အဲဒီနည်း အတိုင်း အမှတ်တမဲ့နေလာတာ တသက်လုံး တဘဝလုံး ကြာလှပြီ၊ ယခု မှတော့ မပြောင်းလဲဘူးလို့ဆိုယင် အဲဒါဟာ မြင်တိုင်း မြင်တိုင်း ကိလေသာဆင်းရဲ ဝဋ်ဆင်းရဲကို လက်ခံနေသူ ရှာနေသူ စုဆောင်းနေသူမည်ပါတယ်။ အဲဒီလို မရှုမမှတ်ပဲ နေယင် နိဗ္ဗာန်နဲ့ ဝေးတာဘဲ။ အဲဒီနောက်အပိုဒ်လဲ ဆိုကြရမယ်။

၆။ ဆင်းရဲကိုသာ၊ ရှာသူမှာ၊ ဝေးစွာ နိဗ္ဗာန်ပြည်။

မြင်ဆဲမှာ မရှုမမှတ်နိုင်လို့ အနိစ္စ ဒုက္ခ အနတ္တသဘောမှန်ကို မသိဘဲ ချစ်ဖွယ်ထင်ယင် အဲဒီချစ်ဖွယ်အာရုံကိုမှီပြီး ကိလေသာဆင်းရဲ ဝဋ်ဆင်းရဲတွေ ဖြစ်ပွားတယ်။ ဒါကြောင့် အဲဒီဆင်းရဲတွေကို လက်ခံစုဆောင်းနေသူ မည်တယ်။ အဲဒီဆင်းရဲ တွေကို လက်ခံစုဆောင်းနေတော့ ဆင်းရဲငြိမ်းဘို့နှင့် ဝေးနေတာပေါ့။ ဘာလိုလဲဆိုယင်-မီးလျှံမီးပုံထဲ လောင်စာတွေ ထပ်ကာ ထပ်ကာ မပြတ်ထည့်ပေးနေယင် မီးငြိမ်းဘို့နှင့် ဝေးသလိုပါဘဲ။ ယခု ရွတ်ပြခဲ့တဲ့ ဂါထာ ၂-ပုဒ်ဖြင့် အတိုချုပ်ဆိုလိုတာက တော့ “မြင်ခိုက်၌ မရှုမမှတ်သူမှာ နိဗ္ဗာန်ဝေးသည်” လို့ ဆိုလိုတာပါဘဲ။ အဲဒါကိုလဲ ဆိုကြရမယ်။

မြင်ခိုက်၌ မရှုမမှတ်သူမှာ နိဗ္ဗာန်ဝေးသည်။

ယခု မြင်တိုင်း၌ ရှုမှတ်သူမှာ နိဗ္ဗာန်နှင့် နီးပုံကို ပြဆိုထားတဲ့ ဂါထာ ၂-ပုဒ်ကို ရွတ်ဆိုဟောပြမယ်။ ရွတ်ပြခဲ့ပြီး ဂါထာနှစ်ပုဒ်ကို ကျမ်းဂန်သုံးဝေါဟာရအားဖြင့် ကဏ္ဍပက္ခ-အမည်းပိုင်းအဘို့လို့ ခေါ်တယ်။ ယခုရွတ်ဆိုဟောပြမည့် ဂါထာ ၂-ပုဒ်ကိုတော့ သုက္ကပက္ခ-အဖြူပိုင်းအဘို့လို့ ခေါ်ကြတယ်။

၃။ န သော ရဇ္ဇတိ ရူပေသု၊ ရူပံ ဒိသွာ ပဋိသတော။
ဝိရတ္တစိတ္တော ဝေဒေတတိ၊ တဉ္စ နာဇ္ဈောသ တိဋ္ဌတိ။

ယော-အကြင် ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ ရူပံ ဒိသွာ-အဆင်းကို မြင်ပြီး၍ ဝါ-အဆင်းကို မြင်ပြီးလျှင်၊ ပဋိသတော- တဖန် အမှတ်ရသည်။ ဟောတိ-ဖြစ်၏။ (ဒီ ပါဠိအနက်ကို အထူး သတိပြုကြရမယ်။ “အဆင်းကို မြင်ပြီးလျှင် တဖန် အမှတ်ရတယ်” ဆိုတာဟာ “မြင်ပြီးလျှင်ပြီးချင်း ရှုမှတ်ရမယ်” လို့ ဆိုတာဘဲ။ ဒါဟာဝိပဿနာရူပံကို ဒါရိုက်ထင်ရှားပြတဲ့စကားဘဲ။ ဒီစကား အရအားဖြင့် “ဝိပဿနာ ရှုတယ်ဆိုတာ မြင်ပြီး တရား၊ ကြားပြီး တွေ့ပြီး သိပြီး တရားကိုသာ ရှုရတယ်။ မမြင်ရ မကြားရ မတွေ့ရ မသိရတာတွေကို သုတမယဉာဏ်မျှဖြင့် ဆင်ခြင်ပြီး ရှုရတာ မဟုတ်ကြောင်း” ခိုင်မြဲစွာ မှတ်ထားကြရမယ်။) သော- အဆင်းကို မြင်ပြီးလျှင် အမှတ်ရသော ထိုပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ ရူပေသု-မြင်ရသော အဆင်းတို့၌၊ နရဇ္ဇတိ-မတပ်မက်၊ ဝါ-တပ်မက်မှု ရာဂကင်းသည်တဲ့။

ဒီနေရာမှာ ပိုပြီး ခိုင်မြဲအောင် ထေရဂါထာ အဋ္ဌကထာ အဖွင့်ကိုလဲ ထုတ်ပြပါဦးမယ်။

န သော ရဇ္ဇတိ ရူပေသု၊ ရူပံ ဒိသွာ ပဋိသတောတိ-ပဋိသတော- ဟူရာ၌ ဆိုလိုသောအနက်မှာ၊ ယော ပုဂ္ဂိုလော- အကြင်ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ ရူပံ ဒိသွာ-အဆင်းကို မြင်ပြီး၍၊ အာပါထဂတံ ရူပါရမ္မဏံ မျက်စိထဲ၌ ထင်ပေါ်လာသော အဆင်းအာရုံ ကို၊ စက္ခုဒွါရိကေန ဝိညာဏသန္တာနေန-စက္ခုဒွါရ၌ ဖြစ်သော စိတ်အစဉ်ဖြင့်၊ (အာဝဇ္ဇန်းမှ တဒါရုံတိုင်အောင် စိတ်အစဉ်ကို ဆိုတာပါဘဲ) ဂဟေတွာ ယူပြီး သိပြီး၍ စတုသမ္ပဇေညဝသေန သမ္ပဇေလေးပါး အလိုအားဖြင့်၊ သမ္ပဇာနကာရိတာယ-မှန်စွာသိ လျက် ပြုလေ့ရှိသည်၏ အဖြစ်ဖြင့်၊ (ပဌမ အခြေခံအဖြစ် ဆင်ခြင်စဉ်က အကျိုးရှိ မရှိ ဆင်ခြင်တဲ့ သာတ္တက သမ္ပဇေနှင့် သင့်မသင့်ဆင်ခြင်တဲ့ သပ္ပာယ်သမ္ပဇေများဖြင့် အခြေခံခဲ့ရတယ်။ မပြတ်ရှုနေခိုက်မှာတော့ ဂေါစရသမ္ပဇေနှင့် အနိစ္စ စသည်ကို သိတဲ့ အသမ္မောဟ သမ္ပဇေတို့ဖြင့် မှတ်သိရတာကို ဆိုလိုပါတယ်။) ပဋိသတော ဟောတိ တဖန် အမှတ်ရသည်-စသည်ဖြင့် ဖွင့်ပြထားပါတယ်။

အဲဒါဟာ ရှေ့နားပိုင်းတုန်းက ထုတ်ပြခဲ့တဲ့ မြင်သိဝီထိ၏ အခြားမဲ့၌ ရှုမှတ်ပုံကို ပြတာပါဘဲ။ အဲဒါလောက် မြန်မြန် မမှတ်နိုင်သေးခင်တော့ ကြံသိတဲ့ ပထမဝီထိ၏ အခြားမဲ့၌ ရှုမှတ်နိုင်ယင်လဲ သင့်လျော်တာပါဘဲ။ အဲဒီလို မြင်ပြီးလျှင် ပြီးချင်း အမှတ်ရတဲ့သူဟာ မြင်တဲ့ ပရမတ် အဆင်းမျှကိုသာ မှန်စွာ သိရတယ် အဲဒီအဆင်းနှင့် မြင်သိစိတ် စသည် ချက်ခြင်းပင် ပျောက်ကွယ် ပျက်စီးသွားတာကို အမှန်အတိုင်း သိရတယ်။ မိန်းမဘဲ၊ ယောက်ျားဘဲ လှတယ် စသည်ဖြင့် ချစ်ဖွယ်ပညတ်ကို မတွေ့ရဘူး၊ ဒါကြောင့် မြင်ရတာကို ဆက်လက် မဆင်ခြင်တော့ပဲ မြင်ရုံမျှသာ တည်တယ်။ (ဒီဋ္ဌေ ဒိဋ္ဌမတ္တံ ဘဝိဿတိ) မြင်ရသည်၌ မြင်ရုံမျှ ဖြစ်လတ် ဆိုတဲ့စကားတော်နဲ့ အညီပါဘဲ။ အဲဒီအဆင်းကို မြင်ရပေမဲ့ မမြင်ရတဲ့အဆင်းမှာလိုပင် တပ်မက်သာယာမှုစသော ကိလေသာမဖြစ်ပဲ ကင်းတယ်။ ဒါကြောင့် (န သော ရဇ္ဇတိ ရူပေသု) အမှတ်ရတဲ့ ထိုသူဟာ မြင်ရ

တဲ့အဆင်းတို့၌ မတပ်မက်ဘူးလို့ ဆိုလိုတာပါဘဲ။ အဲဒီ ပါဠိအနက်ကို (အဆင်းမြင်က၊ အမှတ်ရ၊ ရာဂ ကင်းတော့သည်-လို့) ဆောင်ပုဒ် စီထားတယ်။ အဲဒါကို ဆိုကြရမယ်။

နိဗ္ဗာန်နှင့် နီးပုံ ဆောင်ပုဒ်များ

၁။ အဆင်းမြင်က၊ အမှတ်ရ၊ ရာဂ ကင်းတော့သည်။

ယခု ဒီကယောဂီတွေ “မြင်လျှင်၊ မြင်တယ်” လို့ ရှုမှတ်နေကြတာဟာ ဒီသုတ်တရားတော်နဲ့လဲ အံကျကိုက်ပြီး ညီနေတာပါဘဲ။ ဒါပေမဲ့ ရှုမှတ်ခါစမှာတော့ သတိ သမာဓိ ဉာဏ်က အားမရှိသေးလို့ မြင်သိဝိထိ ပြီးလျှင် ပြီးချင်းတော့ မရှု မမှတ်နိုင်သေးဘူး။ သမ္မသနဉာဏ် ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ် အဆင့်များ ရောက်တဲ့အခါကျမှ အသိမြန်ပုံ ထင်ရှားလာတယ်။ ဘင်္ဂဉာဏ် ရောက်တဲ့အခါကျတော့ မြင်ရုံမျှတည်ပုံ၊ တပ်မက်မှုစသော ကိလေသာကင်းပုံတွေဟာ အင်မတန်ထင်ရှားပါတယ်။ ဒါကြောင့် ဖောင်းတယ် ပိန်တယ် စသည်ဖြင့် မပြတ်ရှုမှတ်နေယင်း အဆင်းအထူးကို မြင်ယင် မြင်တယ် မြင်တယ်လို့ ရှုမှတ်ပြီး ဖောင်းတယ်ပိန်တာကိုပဲ ပြန်မှတ်သွားရတယ်။ အဲဒီလို ရှုမှတ်လို့ သတိ သမာဓိဉာဏ်အားကောင်းတဲ့ အခါကျတော့ မြင်ရတဲ့ အဆင်းကို သာယာခြင်းမရှိပဲ ခံစားရုံမျှဖြစ်တာလဲ ထင်ရှားတယ်။ အဲဒီအဆင်းစိတ်ထဲမှာ စွဲမတည်တာလဲ ထင်ရှားတယ်။ ဒါကြောင့် အဲဒီလို ကိလေသာကင်းပုံ အစွဲကင်းပုံကိုလဲ ဒီလို ဆက်ပြီး ပြဆိုထားတယ်။

သော-မြင်ပြီးလျှင် ချက်ခြင်းအမှတ်ရသော ထိုပုဂ္ဂိုလ်သည် ဝိရတ္တစိတ္တော-တပ်မက်ကင်းသော စိတ်ရှိသည်ဖြစ်၍၊ ဝါ မတပ်မက်သောစိတ်ဖြင့်၊ ဝေဒေတိခံစား၏၊ တဉ္စ-ထို အဆင်းကိုလည်း၊ န အဇ္ဈောသ တိဋ္ဌတိ-သိမ်းပိုက်ဆုပ်ကိုင်လျက် မတည်တဲ့။ အဲဒါကိုလဲ (မတပ်မက်ပဲ၊ ခံစားမြဲ၊ စိတ်ထဲမသိမ်းပြီလို့) ဆောင်ပုဒ်စီထားတယ်။ အဲဒါကို ဆိုကြရမယ်။

၂။ မတပ်မက်ပဲ၊ ခံစားမြဲ၊ စိတ်ထဲ မသိမ်းပြီ။

အဲဒီလို တပ်မက်ခြင်း စသည်မရှိပဲ ခံစားမှု ဝေဒနာမျှ ဖြစ်ခြင်း၊ စိတ်ထဲမှာ စွဲလမ်းသိမ်းပိုက် မထားခြင်းများကြောင့် အဲဒီ မြင်ရတဲ့ အဆင်းဟာ မမြင်ရတဲ့ အဆင်းလိုပင်ဖြစ်သွားတယ်။ ရှုမှတ်ခြင်း မရှိတဲ့ သာမန်ပုဂ္ဂိုလ်များမှာ (ဝေဒနာပစ္စယာ တဏှာ) ဆိုတဲ့ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်ဒေသနာတော်အရ ဝေဒနာကြောင့် တဏှာ ဖြစ်ရိုးဖြစ်စဉ် ရှိသော်လဲ မြင်ပြီးလျှင် ပြီးချင်း ရှုမှတ်ပြီး အမှန်အတိုင်း သိသိနေတဲ့ ယောဂီမှာတော့ အမှားသိ အဝိဇ္ဇာ ကင်းသွားတဲ့အတွက် တဏှာစသော ကိလေသာတွေလဲ မဖြစ်ဘူး။ ကိလေသာကို မှီပြီးဖြစ်မည့် ကံလဲမဖြစ်ဘူး။ အဲဒီကံ မဖြစ်တဲ့အတွက် ကံ၏ အကျိုးဝိပါက် ဘဝသစ်ဆင်းရဲတွေလဲ မဖြစ်တော့ဘူး။ အဲဒီလို ကိလေသာဆင်းရဲ ဝဋ်ဆင်းရဲ တွေ ကင်းပုံကိုလဲ ဒီလိုဆက်ပြီး ပြဆိုထားပါတယ်။

၄။ ယထာဿ ပဿတော ရူပံ၊ သေဝတော စာပိ ဝေဒနံ။
ဇိယတိ နောပစိယတိ၊ ဧဝံ သော စရတိဿတော။
ဧဝံ အပစိနတော ဒုက္ခံ၊ သန္တိကေ နိဗ္ဗာန ဝုစ္စတိ။

ယထာ အခြားမဲ့၌ မှတ်သိမှုပါသော အကြင် အခြင်းအရာဖြင့်၊ ရူပံ ပဿတော စာပိ-အဆင်းကို မြင်လဲ မြင်သောလဲ၊ ဝေဒနံ-ခံစားမှုဝေဒနာကို၊ သေဝတော စာပိ-မှီလဲမှီဝဲသော်လဲ၊ ဒုက္ခံ-မရှုမသိလျှင် ဖြစ်နိုင်သော ကိလေသာဆင်းရဲ ဝဋ်ဆင်းရဲ သည်၊ ဇိယတိ-ကုန်သာ ကုန်ခန်း၏၊ နောပစိယတိ- ဆည်းပူးအပ်သည်ကား မဟုတ်ပေ၊ ဧဝံ-ဤသို့သော အခြင်းအရာဖြင့်၊ သတော-အမှတ်ရလျက်၊ သော-ထိုယောဂီပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ စရတိ-ကျင့်ပေ၏ တဲ့။

မြင်သိမှု မြင်ခံစားမှု ဖြစ်ပြီးလျှင် ပြီးချင်း မှတ်သိမှုပါတဲ့ အခြင်းအရာအားဖြင့် မြင်လဲ မြင်တယ်၊ ခံလဲ ခံစားတယ်။ သို့ပေမဲ့ သာမန်လူများမှာလို အဘိဇ္ဈာစသော ကိလေသာ ဆင်းရဲကို လက်ခံဆောင်းရာ မရောက်ဘူး။ အဲဒီ ကိလေသာ ဆင်းရဲကို ကုန်သာကုန်စေပါတယ်။ အဲဒီကိလေသာကို မှီပြီးဖြစ်မည့် ကမ္မဝဋ်နှင့် ဝိပါကဝဋ်ဆင်းရဲကိုလဲ ကုန်သာကုန်စေပါတယ်။ အဲဒီအခြင်းအရာအားဖြင့် မြင်ပြီးလျှင်ပြီးချင်း ရှုမှတ်လျက် ကျင့်နေပါတယ်တဲ့။ (အဲဒီမှာ စ-သဒ္ဓါက သမုစ္စည်းအနက် ရှိတယ်။ မြင်ရုံမျှမဟုတ်ဘူး။ ခံစားလဲခံစားတယ်။ ခံစားရုံမျှ မဟုတ်ဘူး။ မြင်လဲ မြင်တယ်လို့ အပြန်အလှန် ပေါင်းဆည်းပြ တယ်။ အပိ-သဒ္ဓါကတော့ ရှုတ်ချခြင်းဂရဟာ အနက်ကို ဒါရိုက်ပြပြီးတော့ ချီးမြှောက်ခြင်း သမ္မာဝနာ အနက်ကိုလဲ သိစေပါတယ်။ ရှုမှတ်နေတဲ့ ဝိပဿနာယောဂီဟာ သူများလိုပင် အဆင်းကို မြင်မြဲ မြင်တာပါဘဲ။ ခံစားမြဲ ခံစားတာပါဘဲလို့ အများနဲ့ တန်းတူပြုပြီး ရှုတ်ချတယ်။ အဲဒီလို ရှုတ်ချတယ်။ အဲဒီလို ရှုတ်ချပြီးတော့ သို့သော်လဲ-သို့ပေမဲ့ သူများမှာလို ကိလေသာဆင်းရဲ ဝဋ်ဆင်းရဲမဖြစ်ဘူးလို့ ချီးမြှောက်လဲ ချီးမြှောက်ပါတယ်။ ဥပမာဖြင့်ပြရလျှင် ဒီကလေးက ငယ်ပေမယ်လို့ လိမ္မာတယ်ဆိုလျှင် ငယ်သေးတယ်လို့ ဝန်ခံတာက ရှုတ်ချတာဘဲ။ သို့ပေမယ်လို့ ငယ်ပေမဲ့ လိမ္မာတယ်ဆိုတာက ချီးမြှောက်ပြောဆိုတာဘဲ။ အဲဒီ အသုံးအနှုန်းမျိုးပါဘဲ။ အလွန်သေချာစေပေတဲ့ စကားပါဘဲ။) ဒီနေရာမှာ ထေရဂါထာ အဋ္ဌကထာဖွင့်ပုံကိုလဲ ထုတ်ပြပါဦး မယ်။

ယာထဿ ပဿသော ရူပန္တိ-ရူပံဟူရာ၌ ဆိုလိုသည်မှာ၊ အဿ ယောဂီနော-ရူမုတ်နေသော ထိုယောဂီအား၊ ယထာ-အကြင် အခြင်းအရာဖြင့် ရူမုတ်လျှင်၊ တတ္ထ-ထိုမြင်ရသော အဆင်း၌၊ အဘိဇ္ဈာဒယော-အဘိဇ္ဈာ စသည်တို့သည်၊ နပ္ပဝတ္တန္တိ-မဖြစ်ကုန်၊ ဧဝံ-ဤ အခြင်းအရာဖြင့်၊ အနိစ္စဒိတော-အနိစ္စသော အခြင်းအရာအားဖြင့်၊ ရူပံ-အဆင်းကို၊ ပဿန္တဿ-ရူမြင်သောသူအားဟု ဆိုလို၏တုံ။ အဆင်းကို ပကတိမျက်စိဖြင့် မြင်ပြီးနောက် အနိစ္စသော အခြင်းအရာဖြင့် ရူတယ်လို့ ဆိုလိုတာ ပါဘဲ။ ကဏှပက္ခန္ဓနှင့် ယှဉ်ကြည့်ယင် ဒီသုက္ကပက္ခန္ဓာ အနိစ္စသည်ဖြင့် ရူမူ နောက်လိုက်နှင့်တကွ မြင်တယ်လို့ဆိုမှ ပါဠိဂါထာ၏အနက် ပေါ်လွင်ပါတယ်။ ဘာကြောင့်လဲ ဆိုတော့ သူများလိုပင် အဆင်းကို မြင်မြဲ မြင်တာပါဘဲ။ သို့သော်လဲ ဆင်းရဲကို လက်ခံစုဆောင်းရာ မရောက်ဘူးလို့ ပါဠိက ဆိုလိုပါတယ်။ ဒါ့ကြောင့်ပါဘဲ။ သေဝတော စာပိ ဝေဒနန္တိ-ဝေဒနံဟူရာ၌ ဆိုလိုသည်မှာ၊ တံ အာရဗ္ဗ-ထို အဆင်းကို အာရုံပြု၍၊ ဥပ္ပန္နံ ဝေဒနံစဖြစ်သော ဝေဒနာကို၎င်း၊ တံသမ္ပယုတ္တဓမ္မေ စ-ထိုဝေဒနာနှင့် ယှဉ်သောတရားတို့ကို၎င်း၊ ဂေါစရသေဝနာယ-ဂေါစရသမ္ပဇေအလို မှီဝဲခြင်းဖြင့်၊ သေဝတော စာပိ-မှီလဲ မှီဝဲငြားသော်လည်း ဟု ဆိုလိုပါတယ်တုံ။ ဒီနေရာမှာလဲ ကဏှပက္ခန္ဓာ ယှဉ်ကြည့်ယင် မြင်ခံစား ဝေဒနာမှီဝဲမှုကို ယူမှ သူ့ပါဠိဂါထာနဲ့ ပိုပြီး ပေါ်လွင်ပါတယ်။ သူများလိုပင် မြင်ခံစားမှုလဲ ဖြစ်တာပါဘဲ။ ဒါပေမဲ့ ကိလေသာဆင်းရဲ ဝဋ်ဆင်းရဲကိုတော့ လက်ခံစုဆောင်းခြင်း မဖြစ်ဘူးလို့ ပါဠိဂါထာက ဆိုလိုသောကြောင့်ပါဘဲ။ သံယုတ် အဋ္ဌကထာမှာတော့ လောကုတ္တရာဝေဒနာကို မှီဝဲသူအား-လို့ ဖွင့်ပြထားတယ်။ ကဏှပက္ခန္ဓာ ယှဉ်ကြည့်ယင် အဲဒီအဖွင့်က သာပြီး အဆင်မပြေတာဘဲ။ (ဒါတွေကတော့ ပါဠိပညာရှင်တို့ နက်နက်နဲနဲ ဆင်ခြင်စရာတွေပါဘဲ။)

ပါဠိဂါထာမှာ (ဧဝံ-ဤသို့သော အခြင်းအရာအားဖြင့်၊ သတော-အမှတ်ရလျက်၊ စရတိ-ကျင့်သည်) ဆိုတဲ့ စကားရပ်ကို အထူးသတိပြုကြရမယ်။ မြင်တိုင်း မြင်တိုင်း မြင်ပြီးလျှင် ချက်ခြင်းပင် ရူမုတ်ပြီး သိသိသွားဘို့ ညွှန်ကြားတာဘဲ။ အဲဒီလို ရူမုတ်ပြီး အမှန်အတိုင်း သိသိသွားမှ ဝိပဿနာအစစ် ဖြစ်တယ်ဆိုတာ အထူးသတိပြုပြီး မှတ်ထားကြရမယ်။ အဲဒီစကားရပ်ကို (မှတ်သိလျက်ပင်၊ မြင်လဲမြင်၊ ထို့ပြင် ခံစားသည်။ သို့ပါသော်လဲ၊ ဝဋ်ဆင်းရဲ၊ ကုန်မြဲ ကုန်းခန်းသည်။ ဤနည်းဖြင့်သာ၊ ယောဂီမှာ၊ မှတ်ကာ ကျင့်ရသည်လို့) ဆောင်ပုဒ် ၃-ခုစီထားတယ်။ အဲဒါကို ဆိုကြရမယ်။

- ၃။ မှတ်သိလျက်ပင်၊ မြင်လဲမြင်၊ ထိုပြင် ခံစားသည်။
- ၄။ သို့ပါသော်လဲ ဝဋ်ဆင်းရဲ၊ ကုန်မြဲ ကုန်းခန်းသည်။
- ၅။ ဤနည်းဖြင့်သာ၊ ယောဂီမှာ၊ မှတ်ကာ ကျင့်ရသည်။

နောက် ၂-ပိုဒ်ကတော့ ဧဝံဤ ဆိုအပ်ခဲ့သည့် အတိုင်း မြင်ပြီးလျှင်ပြီးခြင်း ရူမုတ်သောအားဖြင့်၊ ဒုက္ခံ မရူမမှတ်လျှင် ဖြစ်ခွင့်ရှိသော ကိလေသာဆင်းရဲ ဝဋ်ဆင်းရဲကို၊ အပစိနတော ဖျက်ဆီးနေသော ပုဂ္ဂိုလ်အား၊ နိဗ္ဗာန်-ဆင်းရဲ ငြိမ်းသော နိဗ္ဗာန်သည်၊ ဝါ-နိဗ္ဗာန်ကို၊ သန္တိကေ-နီးသည်ဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ-ဆိုအပ်ပါသည်တုံ။

မြင်တိုင်း မြင်တိုင်း ရူမုတ်နေတဲ့ယောဂီမှာ မရူလျှင် ဖြစ်နိုင်တဲ့ ကိလေသာတွေ ကင်းငြိမ်းနေတာဘဲ။ အဲဒါဟာ ရူမုတ်မှု ဝိပဿနာက တဒင်္ဂပဟာန်အားဖြင့် ပယ်ပယ်သွားလို့ပါဘဲ။ ဒါကြောင့် အဲဒီလို ကိလေသာ ငြိမ်းတာကို တဒင်္ဂနိဗ္ဗာန် လို့ခေါ်ရတယ်။ ရူသိရတဲ့အာရုံ၌ ကိလေသာဆင်းရဲ ဝဋ်ဆင်းရဲတွေ ရူသိမှုဉာဏ်စိတ်ဖြင့် ငြိမ်းခြင်းလို့ ဆိုလိုတာပါဘဲ။ ယောဂီဟာ ရူမုတ်တိုင်း ရူမုတ်တိုင်း အဲဒီတဒင်္ဂနိဗ္ဗာန်ကို ဆိုက်ရောက်နေတာဘဲ။ အဲဒီတဒင်္ဂနိဗ္ဗာန်ကို ဆိုက်ရောက် ဆိုက်ရောက်ပြီး တော့ မှတ်သိဉာဏ်က အားကောင်းပြီး သက္ကာယဒိဋ္ဌိစသော ကိလေသာက အားနည်းတဲ့အခါ အရိယမဂ်ဉာဏ်ဖြင့် နိဗ္ဗာန်အစစ်ကို မျက်မှောက်ပြုသွားတာဘဲ။ ဒါကြောင့် မြင်တိုင်း မြင်တိုင်း ရူမုတ်ပြီး သိသိနေတဲ့ယောဂီမှာ နိဗ္ဗာန်နီးတယ်လို့ ပြဆိုတာပါဘဲ။ အဲဒါကို “မြင်တိုင်း ရူမုတ်၊ ဆင်းရဲသတ်၊ နီးကပ်နိဗ္ဗာန်ပြည်” လို့ ဆောင်ပုဒ် စီထားတယ်။ အဲဒါကို ဆိုကြရမယ်။

၆။ မြင်တိုင်း ရူမုတ်၊ ဆင်းရဲသတ်၊ နီးကပ်နိဗ္ဗာန်ပြည်။

မြင်တိုင်း မြင်တိုင်းရူမုတ်ပြီး အမှန်အတိုင်းသိသိနေတဲ့ယောဂီဟာ မရူလျှင်ဖြစ်နိုင်တဲ့ ကိလေသာနဲ့ ဝဋ်ဆင်းရဲတွေကို ပယ်ပယ်နေသည် မည်ပါတယ်။ အဲဒီလို ဆင်းရဲကို ပယ်သတ်ပြီး ငြိမ်းစေတဲ့အတွက် ဆင်းရဲငြိမ်းတဲ့ နိဗ္ဗာန် နီးကပ်နေတယ်လို့ ဆိုရတာပါဘဲ။ မြင်တိုင်း ကြားတိုင်း တွေ့တိုင်း သိတိုင်း ရူမုတ်ပြီး အမှန်အတိုင်း သိသိနေတဲ့ ယောဂီမှာ နာမရူပပရိစ္ဆေဒဉာဏ်မှ သင်္ခါရပေက္ခာဉာဏ်အထိ ဝိပဿနာဉာဏ်တွေ အစဉ်အတိုင်း ဖြစ်ပွားသွားတယ်။ သင်္ခါရပေက္ခာဉာဏ် အားပြည့်တဲ့ အခါ အနုလောမဉာဏ်ဆိုတာ ဖြစ်ပြီးတော့ နိဗ္ဗာန်ကို အာရုံပြုလျက် ဂေါတြဘူဉာဏ် မဂ်ဉာဏ် ဖိုလ်ဉာဏ်ဆိုတာတွေ အစဉ်အတိုင်း ဖြစ်သွားတယ်။ ဒါကြောင့် အဲဒီလို ဖြစ်ပုံကို ပဋ္ဌာန်း ပါဠိတော်မှာ-

အနုလောမံ ဂေါတြဘူဿ၊ ဂေါတြဘူ မဂ္ဂဿ၊ မဂ္ဂေါ ဖလဿ အနန္တရပစ္စယေန ပစ္စယော-လို့ ဟောထားတာပါဘဲ။

အနုလောမံ-အနုလောမဉ္ဇာဏံသည်။ ဂေါတြဘုဿ-နိဗ္ဗာန်ဆီသို့ ညွတ်သော ဂေါတြဘုဉ္ဇာဏံအား၊ အနန္တရပစ္စယေန ပစ္စယော-အခြားမဲ့၌ ကျေးဇူးပြုခြင်းဖြင့် ကျေးဇူးပြု၍၊ ဂေါတြဘု-ဂေါတြဘုဉ္ဇာဏံသည်။ မဂ္ဂဿ-မဂ်အား၊ အနန္တရပစ္စယေန ပစ္စယော-အခြားမဲ့၌ ကျေးဇူးပြုခြင်းဖြင့် ကျေးဇူးပြု၏။ မဂ္ဂေါ-မဂ်သည်။ ဖလဿ-ဖိုလ်အား၊ အနန္တရပစ္စယေန ပစ္စယော-အခြားမဲ့၌ ကျေးဇူးပြုခြင်းဖြင့် ကျေးဇူးပြု၏တဲ့။

အဲဒီပဋ္ဌာန်းဒေသနာတော်အရ “မြင်ရတဲ့ အဆင်းစသော ရုပ်နာမ်ကို အနိစ္စ ဒုက္ခ အနတ္တဟု ရှုသိတဲ့ အနုလောမဉ္ဇာဏံ ၏ အခြားမဲ့၌ နိဗ္ဗာန်ဆီညွတ်တဲ့ ဂေါတြဘုဉ္ဇာဏံ ဖြစ်တယ်။ အဲဒီဂေါတြဘု၏ အခြားမဲ့၌ အရိယမဂ် ဖြစ်တယ်။ အဲဒီမဂ်၏ အခြားမဲ့၌ ဖိုလ်ဖြစ်တယ်” ဆိုတာကို တိတိကျကျ သိရတယ်။ အဲဒီမှာ အနုလောမဉ္ဇာဏံ ဆိုတာ ခေါင်ထိပ် ဝိပဿနာဉ္ဇာဏံဘဲ။ အဲဒီဉ္ဇာဏံက သင်္ခါရပေက္ခာဉ္ဇာဏံ အားပြည့်တဲ့အခါမှဖြစ်တာ။ သင်္ခါရပေက္ခာဉ္ဇာဏံဆိုတာကလဲ မြင်တိုင်း ကြားတိုင်း တွေ့တိုင်း သိတိုင်း ရှုမှတ်ပြီး သိတဲ့အခြေခံ ဝိပဿနာဉ္ဇာဏံ အဆင့်ဆင့်တွေ အစဉ်အတိုင်းဖြစ်ပြီးမှ ဖြစ်တဲ့ဉ္ဇာဏံဘဲ။ ဒါကြောင့် မြင်မှုစသည်ကိုမရှုယင် အခြေခံဝိပဿနာ အဆင့်ဆင့်တွေ မဖြစ်ဘူး၊ အခြေခံဝိပဿနာ အဆင့်ဆင့်တွေ မပြည့်စုံယင် သင်္ခါရပေက္ခာဉ္ဇာဏံဆိုတာ မဖြစ်နိုင်ဘူး၊ သင်္ခါရပေက္ခာဉ္ဇာဏံ မဖြစ်ယင် အနုလောမဉ္ဇာဏံ မဖြစ်ဘူး၊ အနုလောမဉ္ဇာဏံ မဖြစ်ယင် ဂေါတြဘုဉ္ဇာဏံမဖြစ်ဘူး၊ ဂေါတြဘုဉ္ဇာဏံမဖြစ်ယင် အရိယမဂ်ဉ္ဇာဏံ ဖိုလ်ဉ္ဇာဏံဆိုတာမဖြစ်ဘူး။ အဲဒါကို ကိန်းသေ မှတ်ထား ကြရမယ်။

အထူး သတိပြုရန်

ယခု ဖော်ပြခဲ့သော “ရူပံ ဒိသ္မာ သတိ မုဋ္ဌာ” ဟူသော ပါဠိ၊ “ရူပံ ဒိသ္မာ ပဋိဿတော” ဟူသော ပါဠိတို့ဖြင့် “မျက်စိ ဖြင့်အဆင်းရုပ်ကို မြင်ပြီးလျှင် မရှုသူမှာ ရာဂစသော ကိလေသာဖြစ်ပွားကြောင်း၊ ရှုသူမှာ ရာဂစသော ကိလေသာမဖြစ် ကြောင်း ငြိမ်းကြောင်း” ပြထားသည်မှာ အလွန်ပင် ထင်ရှားပါတယ်။ မဟာသတိပဋ္ဌာနသုတ်တရားတော်ဖြင့်လဲ “ဖြစ်ဆဲဖြစ် သော ကာယ ဝေဒနာ စိတ္တ ဓမ္မတို့ကို ရှုမှတ်၍ သိအပ်ကြောင်း၊ ထိုသို့ ရှုမှတ်၍သိသော သတိပဋ္ဌာန်မှတစ်ဆင့် မဂ်ဖိုလ်နိဗ္ဗာန် ကို မရနိုင်ကြောင်း” အတိအလင်း ထင်ရှားပြထား ပါတယ်။ “အနုလောမံ ဂေါတြဘုဿ၊ ဂေါတြဘု မဂ္ဂဿ အနန္တရပစ္စယေန ပစ္စယော” ဟူသော ပဋ္ဌာန်းပါဠိတော်ဖြင့်လဲ ဝိပဿနာမရှုပဲ အရိယမဂ်ဉ္ဇာဏံ ဖြစ်ရိုးမရှိကြောင်း အတိအလင်း ထင်ရှားပြထား ပါတယ်။ “ဧဝံ အာစိနတော ဒုက္ခံ၊ အာရာနိဗ္ဗာန ဝုစ္စတိ” ဟူသော ပါဠိဖြင့် “မြင်ပြီးလျှင် ပြီးချင်း အမှတ်မရသူ မရှုသူမှာ ရာဂ စသော ကိလေသာ ဆင်းရဲ ကမ္မဝဋ် ဝိပါက ဝဋ်ဆင်းရဲများကို လက်ခံစုဆောင်းနေရာ ရောက်သောကြောင့် မရှုသူမှာ နိဗ္ဗာန် ဝေးကြောင်း” ထင်ရှားဖော်ပြထားပါတယ်။ ပါဠိတတ်သူတိုင်း ဤအနက်သာမှန်ကြောင်းလဲ ထင်ရှားသိနိုင်ပါတယ်။ “ဧဝံ အပစိနတော ဒုက္ခံ၊ သန္တိကေ နိဗ္ဗာန ဝုစ္စတိ” ဟူသော ပါဠိဖြင့် “မြင်ပြီးလျှင် ပြီးချင်း အမှတ်မရသူ ရှုသူမှာ ကိလေသာဆင်းရဲ ဝဋ်ဆင်းရဲများကို ပယ်ဖျက်ရာ ရောက်သောကြောင့် ရှုသူမှာ နိဗ္ဗာန်နီးကြောင်း” ထင်ရှားဖော်ပြထားပါတယ်။ ပါဠိတတ်သူတိုင်း ဤအနက်သာ မှန်ကြောင်းလဲ ထင်ရှားသိနိုင်ပါတယ်။ ဒါကြောင့် ဖြစ်ခိုက်ရုပ်နာမ်ကို မရှုပဲ၊ သို့မဟုတ် သီလအခြေခံ၍ သမာဓိ ပညာ ဘာဝနာအလုပ်ကို အားမထုတ်ပဲ မဂ်ဖိုလ်နိဗ္ဗာန်တရားထူးကို ရနိုင်ကြောင်း ပြောဟောချက်များကို ဘုရားအလို တော်နှင့် ညီ-မညီ၊ သင့်-မသင့် မှန်-မမှန် အထူးသတိပြု၍ ဆင်ခြင်သင့်ပါတယ်။

ရှုမှတ်မှ ဘုရားအလိုတော်ကျဖြစ်သည်

အမှန်ကတော့ မြင်ပြီးလျှင် (ပဋိဿတော) တဖန် အမှတ်ရသည်လို့ ဆိုတဲ့ အတိုင်း မြင်ပြီးလျှင် ရှုမှတ်ဖို့က ဘုရား၏ အလိုတော် ကျဘဲ၊ နောက်ပြီးတော့ (ဧဝံ သော စရတိဿတော-လို့) ဆိုတဲ့အတိုင်း ရှုမှတ်ပြီး ကျင့်တယ်ဆိုတာနဲ့ အဲဒီလို ရှုမှတ်ပြီး အနိစ္စစသည်ဖြင့် အမှန်အတိုင်းသိယင် သိတိုင်း သိတိုင်း ကိလေသာဆင်းရဲ ဝဋ်ဆင်းရဲကို ဖျက်ဆီးသည် မည်တယ်။ အဲဒီလို ရှုပြီး ကိလေသာဆင်းရဲ ဝဋ်ဆင်းရဲကို ဖျက်ဆီးပယ်ရှင်းနေတဲ့ သူမှာ နိဗ္ဗာန်နီးတယ်ဆိုတာဟာ ဗုဒ္ဓမြတ်စွာဘုရားရှင်၏ အလိုတော်အစစ်ဖြစ်ကြောင်း အလွန်ပင်ထင်ရှားနေပါတယ်။ ဒါကြောင့် အဲဒီ ဘုရားအလိုတော် ထင်ရှားပေါ်အောင် ဘုန်းကြီးက “မြင်ခိုက်၌ ရှုမှတ်သူမှာ နိဗ္ဗာန်နီးသည်” လို့ နိဂုံးချုပ်ဆောင်ပုဒ် တခုလဲ စီထားပါတယ်။ အဲဒါကို ဆိုကြရမယ်။

မြင်ခိုက်၌ ရှုမှတ်သူမှာ နိဗ္ဗာန်နီးသည်

မြင်ခိုက်၌မရှုသူမှာ နိဗ္ဗာန်နှင့်ဝေးကြောင်း အမှတ် (၁-၂) ဂါထာများဖြင့် ပြထားတယ်။ ဒါကြောင့် မြင်ခိုက်၌ မရှုယင် နိဗ္ဗာန်နှင့် ဝေးတာဘဲ၊ နိဗ္ဗာန်နှင့်ဝေးချင်ယင် မရှုဘဲနေကြရုံဘဲ၊ နိဗ္ဗာန်နှင့် ဝေးချင်ကြသလား၊ နီးချင်ကြသလား၊ နီးချင်ကြ သလား၊ (နီးချင်ကြပါတယ်ဘုရား)။ နိဗ္ဗာန်နှင့် နီးချင်ကြယင် မြင်တိုင်း မြင်တိုင်း မြင်တယ် မြင်တယ်လို့ ရှုမှတ်သွားကြဘို့ပါ ဘဲ။ မြင်ရသည်၌ မြင်ရုံမျှဖြစ်လတ်ဆိုတဲ့ ဝိပဿနာလုပ်ငန်းစဉ်နှင့်စပ်ပြီး ပြောစရာကတော့ စုံလောက်ပါပြီ။ ယခုကြားရတာ နှင့်စပ်ပြီး မေးခွန်းမှစ၍ ဝိပဿနာအလုပ်ပေးပုံ ဟောရမယ်။

ဝိပဿနာ၏ အခြေခံမေးခွန်းတော် (၂)

ယေ တေ သောတဝိညေယျာ သဒ္ဓါ အဿုတာ အဿုတပုဗ္ဗာ၊ န စ သုဏာသိ၊ န စ တေ ဟောတိ သုဏေယျန္တိ၊ အတ္ထိ တေ တတ္ထ ဆန္ဓော ဝါ ရာဂေါ ဝါ ပေမံ ဝါ။

(မာလုကျပုတ္တ-မာလုကျာ၏ သားဖြစ်သော ရဟန်း) သောတဝိညေယျာ နားဖြင့် တကယ်ကြားနိုင်ကောင်းကုန်သော၊ ယေ သဒ္ဓါ အကြင်အသံတို့ကို၊ တေ-သင်သည်၊ အဿုတာ-မကြာမီကလဲ မကြားဘူးသေး၊ အဿုတပုဗ္ဗာ-ရှေးကာလ ရှေးဘဝတွေကလဲ မကြားဘူးခဲ့သေး၊ န စ သုဏာသိ-ယခုလဲ ကြားနေဆဲမဟုတ်၊ တေ-သင့်အား၊ န စ ဟောတိ သုဏေယျန္တိ -ကြားနိုင်သည်ဟူ၍လဲ စိတ်ကူးထဲမှာ မဖြစ်သေး၊ တတ္ထ-ကြားလဲ မကြားဘူးသေး၊ ကြားဆဲလဲမဟုတ်၊ ကြားနိုင်တယ်- ကြား ရလိမ့်မယ်လို့တောင် စိတ်ကူးထဲမှာ မပေါ်သေးတဲ့ ထိုအသံတို့၌၊ တေ-သင့်အား၊ ဆန္ဓော ဝါ-လိုချင်နှစ်သက်မှုဆန္ဒသည်၎င်း၊ ရာဂေါဝါ-တပ်မက်စွဲလမ်းမှု ရာဂသည်၎င်း၊ ပေမံ ဝါ-ချစ်ခင်မှုသည်၎င်း၊ အတ္ထိ-ရှိပါသလား ဖြစ်ပါသလားတဲ့၊ ဒီလိုမေးတော် မူပါတယ်။

ရှေးကလဲ မကြားဘူးသေးတဲ့အသံ၊ ယခုလဲ ကြားဆဲမဟုတ်တဲ့အသံ၊ ကြားနိုင်တယ်-ကြားရလိမ့်မယ်လို့ စိတ်ကူးထဲ မှာတောင် မပေါ်သေးတဲ့အသံ၊ အဲဒီလိုအသံနှင့် အသံရှင်မိန်းမ ယောက်ျားကို အာရုံပြုပြီး လိုချင်နှစ်သက်ခြင်း တပ်မက်ခြင်း ချစ်ခင်ခြင်း ဖြစ်ပါမလားတဲ့၊ အဲဒီလို လုံးဝမကြားရ မသိရသေးတဲ့ အသံနဲ့ အသံရှင်ကို လိုချင်နှစ်သက်ခြင်း တပ်မက်ခြင်း ချစ်ခင်ခြင်းဆိုတာ ဘယ်ဖြစ်မလဲ မဖြစ်ပါဘူး၊ ဒါကြောင့် အရှင်မာလုကျပုတ္တမထေရ်က အဲဒီလို လိုချင်နှစ်သက်ခြင်း တပ်မက် ခြင်း ချစ်ခင်ခြင်း မဖြစ်ပါဘုရားလို့ ဖြေကြားလျှောက်ထားပါတယ်။ အဲဒါဟာ တိကျမှန်ကန်တဲ့ အဖြေပါဘဲ။ ဒီအမေးဖြင့် မကြားရတဲ့အသံကို အာရုံပြုပြီး လိုချင်နှစ်သက်ခြင်းစသည်မဖြစ်ဘူး၊ ဒါကြောင့် အဲဒီ မကြားရတဲ့အသံတွေကိုတော့ ဝိပဿနာ ရှုဘို့ မလိုဘူး၊ အဲဒီအသံတွေမှာ ကိလေသာမဖြစ်ရအောင် ဝိပဿနာရှုဘို့ မလိုဘူးဆိုတာကိုလဲ သိစေပါတယ်။ အဲဒါကို “မကြားရရာ၊ ကိလေသာ၊ သူ့ဟာသူ ငြိမ်းသည်” လို့ ဆောင်ပုဒ်စီထားတယ်။ အဲဒါကို ဆိုကြရမယ်။

၁။ မကြားရရာ၊ ကိလေသာ၊ သူ့ဟာသူငြိမ်းသည်။

ကြားရယင်တော့ အဲဒီကြားရတဲ့အသံနဲ့ အသံရှင်ကိုအာရုံပြုပြီး ချစ်ခင်နှစ်သက်မှုစသော ကိလေသာတွေ ဖြစ်နိုင်တယ်။ အဲဒီလို ကိလေသာဖြစ်နိုင်ပုံကိုလဲ မေးခွန်းတော်ဖြင့်ပင် သိစေပါတယ်။ အဲဒါကိုလဲ “ကြားရရာမှာ၊ ကိလေသာ၊ ကိန်းကာ ဖြစ်နိုင်သည်” လို့ ဆောင်ပုဒ်စီထားတယ်။ အဲဒါကို ဆိုကြရမယ်။

၂။ ကြားရရာမှာ၊ ကိလေသာ၊ ကိန်းကာဖြစ်နိုင်သည်။

ကိလေသာ ကိန်းတယ်ဆိုတာ မြင်တာကြားတာ စသည်ကို မရှုမသိလျှင် အဲဒီမြင်ရကြားရတဲ့ အာရုံစသည်ကို ပြန်လည်ဆင်ခြင်ပြီး ကိလေသာ ဖြစ်နိုင်တာကို ဆိုတာပါဘဲ။ ဒါကြောင့် အဲဒီလို ကိလေသာဖြစ်နိုင်ခွင့်ဆိုတဲ့ ကိန်းမှုမရှိရ အောင် မြင်တိုင်း ကြားတိုင်းစသည်မှာ ရှုမှတ်ကြရတာဘဲ။ အဲဒီလို ရှုမှတ်ပြီး ကိန်းမည့် ကိလေသာတွေကို ပယ်သင့်တယ်

ဆိုတာကိုလဲ မေးခွန်းတော်ဖြင့်ပင် သိနားလည်စေပါတယ်။ အဲဒါကိုလဲ “ကြားတိုင်း မှတ်ရှု၊ ကိလေစု၊ ကိန်းမှုပယ်သင့်သည်” လို့ ဆောင်ပုဒ် စီထားတယ်။ အဲဒါကို ဆိုကြရမယ်။

၃။ ကြားတိုင်း မှတ်ရှု၊ ကိလေစု၊ ကိန်းမှုပယ်သင့်သည်။

ယခုဆိုခဲ့ကြတဲ့ အမှတ် (၁-၂-၃) ဆောင်ပုဒ်များအရ ဝိပဿနာလုပ်ငန်းစဉ်ကို မေးခွန်းဖြင့်ပင် သိနားလည်စေကြောင်းကိုလဲ နိဂုံးချုပ်အနေဖြင့် ဆောင်ပုဒ်တခု စီထားပါသေးတယ်။ “မေးခွန်းဖြင့်ပင်၊ လုပ်ငန်းစဉ်၊ ပေါ်လွင်စေခဲ့သည်” တဲ့။ အဲဒါကိုလဲ ဆိုကြရမယ်။

၄။ မေးခွန်းဖြင့်ပင်၊ လုပ်ငန်းစဉ်၊ ပေါ်လွင်စေခဲ့သည်။

အဲဒီလို မေးခွန်းဖြင့်ပင် “ကြားရတဲ့အာရုံမှာ ကိလေသာမဖြစ်ရအောင် ကြားပြီးလျှင် ပြီးချင်း ရှုသိဘို့လိုတယ်” ဆိုတဲ့ ဝိပဿနာ လုပ်ငန်းစဉ်ကို နားလည်စေပြီးတဲ့အခါ ကြားမှုနှင့် ဆိုင်တဲ့ ဝိပဿနာအလုပ်ကို (သုတေ သုတမတ္တံ ဘဝိဿတိလို့) ညွှန်ကြားတော် မူပါတယ်။ အပြည့်အစုံ ညွှန်ကြားပုံကိုတော့ ဤစာအုပ်မှာ (နာ= ၂၈-မှ ၅၂-အထိ) ပြခဲ့ပါပြီ။

မာလုကျပုတ္တ-မာလုကျာ၏ သားဖြစ်သော ရဟန်း၊ တေ-သင်အား၊ ဧတ္ထ စ ဒိဋ္ဌ သုတ မုတ ဝိညာတေသု ဓမ္မေသု မြင်ရ ကြားရ ရောက်ရ သိရသော ဤတရားတို့တွင်လဲ၊ သုတေ-ကြားရ သည်၌၊ သုတမတ္တံ ဘဝိဿတိ-ကြားရုံမျှ ဖြစ်လတ်-တဲ့။

ဒီစကားရပ်ဖြင့် ကြားရတဲ့ အာရုံမှာလဲ သင်ဝန်ခံခဲ့သည့်အတိုင်း မမေ့မလျော့ မပြတ်ရှုမှတ်နေလျှင် ကြားရုံမျှ ဖြစ်ပါလိမ့်မယ်။ ကြားရုံမျှ ဖြစ်-ဆိုတာ မကြားရတဲ့ အသံအာရုံတို့၌ ကိလေသာမဖြစ်နိုင်သလိုပင် ဒီကြားရတဲ့ အသံ၌ ကြားပြီးလျှင် ပြီးခြင်း ရှုမှတ်ပြီး သိသွားယင် နောက်ဆက်တွဲ ကိလေသာ အကြံတွေ မဖြစ်တော့ပဲ ကြားရုံမျှသာ ဖြစ်ပါလိမ့်မယ်-လို့ ဆိုလိုတာပါပဲ။ ဒီလိုဖြစ်ပုံနဲ့ စပ်ပြီး အသေးစိတ်အားဖြင့် နားလည်ရအောင် ဤစာအုပ် (နာ ၃၀- စသည်)မှာ မြင်ဆဲ၌ စိတ်အစဉ်ဖြစ်ပုံဆိုတဲ့ စာညွှန်းခေါင်းဖြင့်ပြခဲ့ပါပြီ။ အဲဒီမှာ မြင်သိ ဝိထိစိတ်စဉ်အရာ၌ ဒီကကြားသိဝိထိစိတ်စဉ်ကို လဲထည့်ပြီး မှတ်သားရုံပါဘဲ၊ လဲထည့်ပုံအစဉ်ကို လိုက်ဆိုကြရမယ်။

ကြားပြီး မရှုနိုင်လျှင် ပညတ်ရောက်ပုံ

- ထင်ဆဲ အသံဓာတ် ကြားလတ်ဦးစွာ၊ (ဒါက ကြားသိ ဝိထိ ဖြစ်ပုံဘဲ)
- ကြားပြီးတရား စဉ်းစားပြန်ရာ၊ (ကြားပြီးနောက် ပဋ္ဌမ ကြံသိဝိထိ ဖြစ်ပုံဘဲ)
- အမည်နာမ သိရပြီးခါ၊ (ဒါက စကားသံအမည်သိပုံ ဒုကြံသိဝိထိဘဲ)
- အနက်ပညတ် သိလတ်နောက်ဆုံးမှာ၊ (စကား၏အနက်ပညတ်ကို သိပုံဘဲ)

ဒီဆောင်ပုဒ်အရ ကြားစဉ်က ကြားရတဲ့ အသံမျှကိုသာသိတယ်။ အဲဒီအနေမှာ ရှုမှတ်နိုင်ယင် ကြားရုံမျှတွင်ပဲ ရပ်စဲသွားတယ်။ မမှတ်နိုင်ယင်တော့ အဲဒီကြားရတာကို ပြန်လည်ကြံသိတဲ့ စိတ်အစဉ်ဖြစ်လာတယ်။ ဒီစိတ်အစဉ်မှာလဲ ကြားပြီး အသံမျှကို သာသိပါသေးတယ်။ ပညတ်အာရုံမပေါ်သေးပါဘူး။ ဥပမာ လူ-ဆိုတဲ့ အသံကို ကြားရယင် အဲဒီ အသံလောက်သာ ပေါ်ပါသေးတယ်။ လူဆိုတဲ့ အမည်ပညတ်တော့ မပေါ်သေးပါဘူး။ ဒါကြောင့် အဲဒီကြံသိဝိထိ အခြားမဲ့၌ ရှုမှတ်နိုင်ယင်လဲ ပရမတ်အသံမျှကို သိရုံတွင်သာ ရပ်စဲသွားပါတယ်။ မရှု မမှတ် နိုင်ယင်တော့ လူဆိုတဲ့ အမည်ဝေါဟာရပညတ်လဲ ထင်ရှားတဲ့ ဒုတိယ ကြံသိဝိထိဖြစ်သွားတယ်။ အဲဒီကနောက် လူပုံသဏ္ဍာန် ပညတ်ထင်ရှားတဲ့ တတိယကြံသိဝိထိစသည်လဲ ဖြစ်သွားတော့ တာဘဲ။ အဲဒီလို ပညတ်တွေပေါ်သွားယင်တော့ ပြန်လည်ဆင်ခြင်ပြီး ချစ်ခြင်း မုန်းခြင်းစသော ကိလေသာတွေ ဖြစ်ပွားသွားတော့တာဘဲ။ အဲဒီလို ကိလေသာ ကြံသိဝိထိတွေ ဆက်လက် မဖြစ်ပဲ ကြားရုံမျှတွင် ရပ်စဲသွားအောင် ကြားပြီးလျှင်ပြီးချင်း ရှုမှတ်ပြီး သိသိသွားဘို့ပါဘဲ။ အဲဒီလို ဖြစ်ပုံကိုလဲ လိုက်ဆိုကြရမယ်။

ကြားပြီး ရှုနိုင်လျှင် ပရမတ်၌ တည်ပုံ-ဉာဏ်ဖြစ်ပုံ

ကြားလျှင် ကြားခြင်း လက်ငင်းမှတ်လျှင်၊ (ကြားသိဝီထိ၏ အခြားမဲ့၌၊ သို့မဟုတ် ပဌမ ကြံသိဝီထိ၏ အခြားမဲ့၌ ရှုမှတ်နိုင်လျှင်လို့ ဆိုလိုတာပါ။)

ကြားရုံတွင်ပဲ ရပ်စဲစိတ်စဉ်၊ (အဲဒီလို ရှုမှတ်နိုင်လျှင် ကြားရုံမျှတွင်ပဲ စိတ်အစဉ် ရပ်စဲသွားတယ်၊ ဒုတိယ ကြံသိဝီထိစသည် မဖြစ်တော့ဘူးလို့ ဆိုလိုတယ်။ သုတေ သုတမတ္တံ ဘဝိဿတိ-ဆိုတဲ့ ဒီ ဒေသနာတော်နှင့် အညီပါ။)

ရုပ်နာမ်ကွဲလျက် ဖြစ်ပျက်သိမြင်၊ (ကြားရတာက ရုပ်+ကြားသိတာက ရှုသိတာက နာမ်-ဒီရုပ်နာမ် ၂-ပါးကိုလဲ ခွဲခြားသိတယ်။ ကြားရတာရော+ကြားသိတာရော+ရှုသိတာရော ပေါ်လာပြီး ချက်ခြင်းပင် ပျောက်ကွယ်သွားတယ် ဆိုတာကိုလဲ ကိုယ်ပိုင်ဉာဏ်ဖြင့် သိမြင် တယ်လို့ ဆိုလိုပါတယ်။)

အနိစ္စ၊ ဒုက္ခ၊ သဘောထင်။ (အနိစ္စ မမြဲဘူး၊ ဒုက္ခ-ဆင်းရဲမျှဘဲ၊ အတ္တမဟုတ်တဲ့ သဘောတရားမျှပဲလို့ ဒီလိုလဲအသိဉာဏ်မှာ ထင်ပေါ်တယ်လို့ ဆိုလိုပါတယ်။)

ဘုန်းကြီးတို့၏ တပည့်ယောဂီတွေဟာ ဖောင်းတာ ပိန်တာမှစပြီး ပေါ်ရာပေါ်ရာကို မမေ့မလျော့ မပြတ်ရှုမှတ်နေကြရ တယ်။ အဲဒီလို ရှုမှတ်နေယင်း အသံကြားယင်လဲ ကြားတယ်လို့ ရှုမှတ်နေရတယ်။ အဲဒီလို ရှုမှတ်လိုက်တော့ ကြားရုံမျှတွင် တည်တယ်။ ကြားတာကို ဆက်လက်ဆင်ခြင်ပြီး ကိလေသာတွေ မဖြစ်ရတော့ဘူး။ အဲဒီလို မရှုမမှတ်ပဲ အမှတ်တမဲ့ နေမြဲနေကြ တဲ့ သာမာန်လူတွေမှာတော့ ကြားတာကို ကြားတယ်လို့ ရှုရမယ်ဆိုတာလဲ မသိကြဘူး။ ရှုမှတ်လိုတဲ့စိတ်လဲ အများအားဖြင့် မရှိကြဘူး။ ဒါကြောင့် ကြားပြီးလျှင် ချစ်ဖွယ်အာရုံကောင်းကိုသာ မြော်ပြီး မေ့နေကြတာပဲ။ အဲဒီလို ရှုမှတ်ခြင်းမရှိပဲ မေ့နေသူ မှာ နိဗ္ဗာန်ဝေးကြောင်း ဂါထာ ၂-ပုဒ်ဖြင့် ဒီလို ပြဆိုထားပါတယ်။

ကြားခိုက်၌ မရှုသူမှာ နိဗ္ဗာန်နှင့် ဝေးသည်

၁။ သဒ္ဓံ သုတွာ သတိ မုဋ္ဌာ၊
ပိယံ နိမိတ္တံ မနသိ ကရောတော။
သာရတ္တစိတ္တာ ဝေဒေတိ၊
တဉ္စ အဇ္ဈောသ တိဋ္ဌတိ။

ပိယံ နိမိတ္တံ-ချစ်ဖွယ်အာရုံကို၊ မနသိ ကရောတော-နှလုံးသွင်း မြော်လင့်နေသောသူအား၊ (တရားအားထုတ်ခြင်း မရှိတဲ့ ပကတိပုဂ္ဂိုလ်တွေဟာ ချစ်ဖွယ်အာရုံကောင်းကို အမြဲပင် လိုချင်တောင့်တနေကြတယ်။ ဒါကြောင့်မျက်စိထဲ အဆင်းရိပ် ထင်ပေါ်လာယင် ဘာပါလိမ့်မလဲလို့ ဆင်ခြင်တဲ့အာဝဇ္ဇန်း စိတ်ကတည်းက ချစ်ဖွယ်ကို အများအားဖြင့် မြော်လင့်ဆင်ခြင်ပြီး ဖြစ်တယ်။ နားထဲ အသံထင်ပေါ်လာတဲ့ အခါလဲ အသံကောင်းကို မြော်လင့်လျက် ဆင်ခြင်တယ်။ တရံတခါတော့ အဆင်းဆိုး အသံဆိုးကို ရှောင်ရန် ဖျက်ရန်အတွက် ဆင်ခြင်တာလဲ ရှိပါသေးရဲ့။ ဒါပေမဲ့ အများအားဖြင့်တော့ အကောင်းကို မြော်လင့်တာ ကပဲ များပါတယ်။ အဲဒီလို အကုသိုလ်ဖြစ်ရေး အားပေးတဲ့ ဆင်ခြင်မှုကို အယောနိသော မနသိကာရလို့ ခေါ်တယ်။ အဲဒီလို ချစ်ဖွယ်အသံကောင်းကို နှလုံးသွင်း မြော်လင့် ဆင်ခြင်သူမှာ) သဒ္ဓံ သုတွာ အသံကို ကြားပြီး၍၊ ဝါ-ကြားပြီးလျှင်၊ (ပိယံ နိမိတ္တံ မနသိ ကရောတော ချစ်ဖွယ်အာရုံကို နှလုံးသွင်းမိသောသူအား၊ အစ ပဌမက ချစ်ဖွယ်ကို မြော်လင့်နေသူမှာ အသံကို ကြားပြီးလျှင် ချစ်ဖွယ်အနေဖြင့် နှလုံးသွင်းမိတော့တာပါ။ အဲဒီ နှလုံးသွင်းမိတဲ့သူမှာ) သတိ မုဋ္ဌာ အမှတ်မရပဲ သတိမေ့ သွားလေတော့ သည်တဲ့။ အဲဒါကို “အသံကြားလျှင်၊ ချစ်ဖွယ်ထင်၊ ထိုတွင်မေ့လေသည်” လို့ “အဆင်မြင်လျှင်” ဆိုရာမှာ “အသံ ကြားလျှင်” လို့ ပြင်ပြီးဆိုကြရမယ်။

၁။ အသံကြားလျှင်၊ ချစ်ဖွယ်ထင်၊ ထိုတွင် မေ့လေသည်။

အဲဒီမှာ မေ့ဆိုတာက ရှုမှတ်မှုမရှိတာကို ပြောတာပါ။ လောကရေးဘက်ကတော့ မမေ့ပါဘူး၊ ဘာပြောတာဘဲ၊ ဘယ်သူ့အသံဘဲ စသည်ဖြင့် စွဲလမ်းသိမ်းပိုက်လျက် အမှတ်ရနေတာပါ။ ဒါကြောင့်-

သော-ကြားပြီးလျှင် ချစ်ဖွယ်ထင်လျက် မဂ္ဂမမှတ်နိုင်သော ထိုသူသည်၊ သာရတ္တစိတ္တော-တပ်မက်သော စိတ်ရှိလျက်၊ ဝေဒေတိ-ကြားရသည့်အသံကို ခံစား၏။ တဉ္စ-ထိုအသံကိုလည်း၊ အဇ္ဈောသ တိဋ္ဌတိ-မျိုး၍ သိမ်းထားသကဲ့သို့ စိတ်ထဲ၌ သိမ်းပိုက်လျက်တည်၏-လို့ ဟောထားတာပါဘဲ။ ဆောင်ပုဒ်ကတော့ မြင်ရာ၌လိုပါဘဲ။ အဲဒီဆောင်ပုဒ်ကို ဆိုကြရမယ်။

၂။ သာယာတပ်စွဲ၊ ခံစားမြဲ၊ စိတ်ထဲ သိမ်းလျက်သည်။

နောင်ပြန်လည်ဆင်ခြင်တိုင်း အဲဒီကြားရစဉ်ကလိုပင် အသံကလေးက ထင်ရှားပေါ်လွင်နေတယ်။ အဲဒီလို ထင်ပေါ်ပုံနဲ့ စပ်ပြီး မှတ်ဖွယ်ကောင်းတာကတော့ အရှင်နန္ဒမထေရ်၏ ဝတ္ထုပါဘဲ။

အရှင်နန္ဒမထေရ် ဝတ္ထု

အရှင်နန္ဒဆိုတာ မြတ်စွာဘုရား၏ အဖတူအမိကွဲ ညီတော်ပါဘဲ။ မြတ်စွာဘုရားရှင်က သုဒ္ဓေါဒနမင်းကြီးနှင့် မယ်တော်မဟာမာယာဒေဝီတို့မှ ဖွားမြင်တော်မူတယ်။ အရှင်နန္ဒကတော့ မဟာမာယာဒေဝီ၏ ညီမတော်မဟာပဇာပတိဂေါတမီ မှဖွားမြင်တော်မူတယ်။ အရှင်နန္ဒဟာ မြတ်စွာဘုရားအောက် အသက်က လေးငါးရက်လောက်သာ ငယ်ပါတယ်။ ဘုရား အလောင်း ဖွားမြင်တော်မူပြီးနောက် (၇)ရက်မြောက်မှာ မယ်တော်မဟာမာယာက နတ်ရွာစံသွားတယ်။ အဲဒီအခါ မဟာပဇာ ပတိ ဂေါတမီက သားရင်းဖြစ်တဲ့ နန္ဒသူငယ်ကို အထိန်းတော်များနှင့် လွှဲထားပြီးတော့ ဘုရားအလောင်းတော်ကို ကိုယ်တိုင် နို့တိုက်ကျွေးပြီး စောင့်ရှောက်လာခဲ့တယ်လို့ ဆိုတယ်။

မြတ်စွာဘုရားရှင်ဟာ ပဌမဝါကျွတ်ပြီးတဲ့နောက် ရာဇဂြိုဟ်မြို့၌ ကြွရောက်ပြီး ဟောပြောလျက်ရှိတယ်။ အဲဒီအခါ ခမည်းတော် သုဒ္ဓေါဒနမင်းကြီး၏ ပင့်လျှောက်ချက်အရ ကပိလဝတ်နေပြည်တော်သို့ ကြွတော်မူတယ်။ ၃-ရက်မြောက်နေ့ နံနက်မှာ နန္ဒမင်းသားကို ဇနပဒကလျာဏီဆိုတဲ့ နှမတော် မင်းသမီးနှင့် လက်ထပ်မင်္ဂလာ၊ မင်းအဖြစ် အဘိသိက်မင်္ဂလာများ အတွက် ကပ်လှူတဲ့ဆွမ်းကို ဘုဉ်းပေးတော်မူပြီးတဲ့အခါ နန္ဒမင်းသားကို သပိတ်ဆောင်ယူစေပြီး ကျောင်းတော်သို့ ပြန်ကြွ တော်မူတယ်။ နန္ဒမင်းသားက ဟိုနားကျယ်သင် သပိတ်ပြန်ယူနိုးနိုး၊ ဒီနားကျယ်သင် သပိတ်ပြန်ယူနိုးနိုးနဲ့ သပိတ်တော်ကို စွဲကိုင် လျက် မြတ်စွာဘုရား၏ နောက်တော်က လိုက်ပါသွားရပါတယ်။ အဲဒီအနေမှာ ဇနပဒကလျာဏီက အဲဒီသတင်းကို ကြားသိရ လို့ ခေါင်းလျှော်ပြုပြင်နေရာက ဆံပင်များကို လက်နဲ့ကိုင်လျက် စိတ်ပူပြီး (တုဝဋ် ခေါ် အယုပုတ္တ အာဂစ္ဆေယျာသိ) အရှင့် သားရေ မြန်မြန်ပြန်လာခဲ့ပါနော်လို့ နန္ဒမင်းသားကို မှာလိုက်သတဲ့။

ကျောင်းရောက်တဲ့အခါကျတော့ မြတ်စွာဘုရားရှင်က “ညီတော်နန္ဒ ရှင်ရဟန်းပြုမလား” လို့ မေးတော်မူတယ်။ နန္ဒ မင်းသားက ရှင်ရဟန်းပြုလိုတဲ့စိတ်တော့ မရှိပါဘူး။ ဒါပေမဲ့ မြတ်စွာဘုရားကို ရိုသေလေးစားသောအားဖြင့် (အာမ ပဗ္ဗဇိ သာမိ) မှန်ပါ ရှင်ရဟန်းပြုပါမည်လို့ လျှောက်တယ်။ အဲဒီတော့ မြတ်စွာဘုရားရှင်က “ဒါဖြင့် နန္ဒကို ရှင်ရဟန်းပြုပေးကြ” လို့မိန့်တော်မူပြီး နန္ဒမင်းသားကို ရှင်ရဟန်းပြုစေတယ်။ နောက်ကာလ ဇေတဝန်ကျောင်းတိုက်၌ သီတင်းသုံးနေတော်မူတဲ့အခါ အရှင်နန္ဒက ရဟန်းဘောင်မှာ မပျော်မမွေ့ ငြီးငွေ့နေတာနဲ့ သီတင်းသုံးတော်များအား သူကဒီလိုပြောသတဲ့” ငါ့ရှင်တို့ ငါဟာ မပျော်မွေ့ပဲ အကျင့်မြတ်ကို ကျင့်နေရတယ်။ အကျင့်မြတ်ကို မိမိသန္တာန်၌ တည်စေရန် မစွမ်းနိုင်တော့ပါဘူး။ သိက္ခာချပြီး လူထွက်ပါတော့မယ်” လို့ ပြောသတဲ့။

အဲဒီအကြောင်းအရာကို ကြားတော်မူတဲ့အတွက် မြတ်စွာဘုရားရှင်က အရှင်နန္ဒကို ခေါ်ပြီးမေးတော်မူတယ်။ အရှင်နန္ဒ ကဟုတ်မှန်ကြောင်း လျှောက်တယ်။ ဘာကြောင့် ရဟန်းဘဝ၌ ပျင်းသလဲလို့ မေးတော်မူတယ်။ အိမ်က ထွက်ခွါလာခဲ့စဉ်က ဇနပဒကလျာဏီဟာ ခေါင်းဖီး၍ ထက်ဝက်မျှပြီးသေးတဲ့ ဆံပင်တွေနဲ့ တပည့်တော်ကိုကြည့်ပြီး “အရှင့်သားရေ မြန်မြန်ပြန်ခဲ့ ပါနော်” လို့ မှာလိုက်ပါတယ်။ တပည့်တော်ဟာ အဲဒီစကား သံကြားနေရသလိုပင် သတိရလျက် ရဟန်းဘဝ၌ မပျော်မွေ့ပဲ ဖြစ်နေပါတယ် စသည်ဖြင့် လျှောက်ထားပါသတဲ့။

အဲဒီတော့ မြတ်စွာဘုရားရှင်က အရှင်နန္ဒ၏လက်မောင်းကိုကိုင်ပြီး တန်ခိုးတော်ဖြင့် ဆောင်ယူခဲ့ပြီးတော့ မီးလောင် ထားတဲ့ လယ်ယာကွက်တနေရာမှာ မီးလောင်ငုတ်ပေါ်ထိုင်နေတဲ့ မျောက်အိုမကောင်ကို ပြခဲ့ပါတယ်။ အဲဒီမျောက်အိုမမှာ နား နှာခေါင်း အမြီးတွေလဲ ပြတ်နေလို့ အလွန်အရပ်ဆိုးတဲ့ မျောက်မဖြစ်ပါသတဲ့။ အဲဒီကနောက် တာဝတိံ သာနတ်ပြည်သို့ ဆောင်သွားတယ်။ အဲဒီတာဝတိံ သာ ရောက်တော့ သိကြားမင်းထံလာကြတဲ့ အလွန်လှပတဲ့ နတ်သမီးငါးရာကိုလဲ အရှင်နန္ဒက မြင်တွေ့ရတယ်။ အဲဒီအခါ မြတ်စွာဘုရားရှင်က “ဘယ်လိုထင်သလဲ ညီတော်နန္ဒ ဇနပဒကလျာဏီနဲ့ ဒီနတ်သမီး ငါးရာဟာ ဘယ်သူက ပိုပြီးလှပါသလဲ” လို့ မေးတော်မူတယ်။ ဒီနတ်သမီးငါးရာနှင့် နှိုင်းယှဉ်ကြည့်ယင်တော့ ဇနပဒကလျာဏီက ဟိုမျောက်အိုမလိုပဲ ဖြစ်နေပါတယ်။ ဒီနတ်သမီးတွေရဲ့ အလှကို ၁၆-ပုံပြီး တပုံတောင်မရှိပါဘူးလို့ အရှင်နန္ဒက လျှောက် တယ်။

အဲဒီတော့ မြတ်စွာဘုရားရှင်က “ညီတော်နန္ဒ ရဟန်းဘဝ၌ ပျော်မွေ့ပါ။ ဟောဒီနတ်သမီးတွေကို ရာဂို့အတွက် ငါဘုရားက တာဝန်ခံပါသည်” လို့ မိန့်တော်မူတယ်။ “အဲဒီလို ဆိုယင် ဘုရားရှင်၏ သာသနာအကျင့် မြတ်၌ ပျော်မွေ့ပါမည်” လို့ အရှင်နန္ဒက ဝန်ခံပါသတဲ့။ လူလောကပြန်ရောက်လာတဲ့အခါ အရှင်နန္ဒဟာ နတ်သမီးတွေ ရလိမ့်မယ်လို့ မြော်လင့်ပြီး ရဟန်းအကျင့်တရားကို ပျော်ရွှင်စွာ အားထုတ်နေပါသတဲ့။

အဲဒီအခါ အချို့ရဟန်းတော်များက “မြတ်စွာဘုရားဟာ အရှင်နန္ဒအား နတ်သမီးတွေ ရရေးအတွက် အာမခံထား သတဲ့။ အရှင်နန္ဒက နတ်သမီးတွေရအောင် ကျင့်နေသတဲ့။ ဒီလိုဆိုတော့ နေ့စား လစား အလုပ်သမားမျိုး ဖြစ်နေတာပေါ့။ ငွေဖြင့် ဝယ်ထားတဲ့ အလုပ်သမားမျိုး ဖြစ်နေတာပေါ့” လို့ ကဲ့ရဲ့ပြောဆိုကြသတဲ့။ အဲဒီလို ပြောဆိုတာတွေကို ကြားရတော့ အရှင်နန္ဒဟာ အလွန်ရှက်ပြီးတော့ (ဧကော ဝုပကဋ္ဌော) တပါးတည်း ဆိတ်ငြိမ်ရာသို့ ကပ်ရောက်လျက် (အပ္ပမတ္တော) ကမ္မဋ္ဌာန်းအာရုံ၌ အမှတ်ရမှုသတိကို မစွန့်မူ၍ (ဒါက အဋ္ဌကထာအဖွင့်ဘဲ၊ မြန်မာလို အချောအားဖြင့် ဆိုယင်တော့) ရှုမှတ် ဖွယ်အာရုံကို မမေ့မလျော့ မပြတ်ရှုမှတ်လျက် (အာတာပီ) ကိလေသာကို ပူလောင်သွေခြောက် ကင်းပျောက်စေနိုင်သော သမ္ပပဓာန် လုံ့လနှင့် ပြည့်စုံသည်ဖြစ်၍ (ပဟိတတ္တော) ကိုယ်နှင့်အသက်ကို မငဲ့ကွက်ပဲ မဂ်ဖိုလ်နိဗ္ဗာန် တရားထူးရရန်သာ စေလွှတ်အပ်သောစိတ်၊ စွန့်လွှတ်အပ်သော ကိုယ်စိတ်ရှိသည်ဖြစ်၍ ကျင့်နေတယ်။ ဒါကြောင့် မကြာခင်ပဲ အရဟတ္တမဂ် အရဟတ္တဖိုလ်ရောက်ပြီး ရဟန္တာဖြစ်သွားတော်မူပါသတဲ့။

ဒီဝတ္ထုထဲမှာ လိုရင်းသိစရာကတော့ ရှုမှတ်မှုလုံးဝမရှိသေးခင်က သူ့ဇနီး ဇနပဒကလျာဏီကမှာလိုက်တဲ့ စကားသံ ကလေးကို စိတ်ထဲမှာ ကြားယောင်ယောင် ဖြစ်နေပုံပါဘဲ။ အခြားသူတွေလဲ တရားရှုမှတ်ခြင်းမရှိယင် ကြားရတဲ့ ချစ်ဖွယ် စကားသံ ကလေးတွေ စိတ်ထဲမှာ စွဲတည်နေတာချည်းဘဲ။ အဲဒီလို ဖြစ်ပုံကို (သာယာတပ်စွဲ၊ ခံစားမြဲ၊ စိတ်ထဲသိမ်းလျက် တည်-လို့) ဆိုထားတာပါဘဲ။

၂။ တဿ ဝဗ္ဗန္တိ ဝေဒနာ၊ အနေကာ သဒ္ဒသမ္ဘဝါ။
အဘိဇ္ဈာ စ ဝိဟေသာ စ၊ စိတ္တ မဿူပဟညတိ။
ဧဝံ အာစိနတော ဒုက္ခံ၊ အာရာ နိဗ္ဗာန ဝုစ္စတိ။

တဿ- ကြားရတဲ့အသံကို စိတ်ထဲ၌စွဲပြီး သိမ်းပိုက်ထားသော ထိုသူအား သဒ္ဒသမ္ဘဝါ- စွဲလျက် သိမ်းပိုက်ထားသည့် အသံကြောင့် ဖြစ်ကုန်သော၊ အနေကာများစွာကုန်သော၊ ဝေဒနာ-အကောင်းအဆိုး အမျိုးမျိုးသော ခံစားမှုတို့သည်၊ ဝဗ္ဗန္တိ ဖြစ်ပွားကုန်၏တဲ့။ ဆောင်ပုဒ်ကတော့ “အဆင်းဆိုင်ရာ” လို့ ဆိုထားရာမှာ “အသံဆိုင်ရာ” လို့ ပြင်ဆိုရုံမျှသာ ထူးပါတယ်။ အဲဒါကို ဆိုကြရမယ်။

၃။ အသံဆိုင်ရာ၊ ဝေဒနာ၊ များစွာ ပွားတော့သည်။

အဲဒီအသံကောင်းကလေးတွေကို အာရုံပြုပြီး စိတ်ကူးထဲမှာ သုခဝေဒနာတွေလဲ ဖြစ်ပွားနေတယ်။ အဲဒီအသံကောင်း ဆိုင်ရာအာရုံကို မရနိုင်မဲ့အရေး ကြံတွေးပြီးတော့ ဒုက္ခဝေဒနာတွေလဲ ဖြစ်ပွားနေတယ်။ အဲဒီလိုဖြစ်ပုံတွေဟာ ကိုယ်တိုင်တွေ့ အားဖြင့်ပင် ထင်ရှားနေပါတယ်။ နောက်ပြီးတော့-

အဘိဇ္ဈာ စ-ရလိုသမူရှေးရှုကြံစည်သော လောဘသည်၎င်း ဝိဟေသာ စ ညှဉ်းဆဲလိုသော ဒေါသသည်၎င်း၊ ဝဗ္ဗန္တိ ဖြစ်ပွားကုန်၏။ အဿထိုပုဂ္ဂိုလ်၏။ စိတ္တံ-စိတ်သည်၊ ဥပဟညတိ-လောဘဒေါသတို့ကြောင့် ပင်ပမ်းလျက် ရှိနေချေသည်တဲ့။ အဲဒီ ကြားရတဲ့ အသံအာရုံကို ရလိုတဲ့ လောဘ၊ ရပြီးကို ခင်မင်တွယ်တာတဲ့ လောဘဆိုတာတွေလဲ ဖြစ်ပွားနေကြတယ်။ အဲဒီအသံအာရုံကို မရအောင်ဖြစ်စေ၊ ရပြီးကို ပျက်စီးဆုံးရှုံးအောင်ဖြစ်စေ ပြုမယ်ပြုတယ်လို့ ထင်ရတဲ့သူကို ညှဉ်းဆဲလိုတဲ့ ဒေါသတွေလဲ ဖြစ်ပွားနေကြတယ်။ အဲဒီ လောဘ ဒေါသ တွေကစေခိုင်းတိုက်တွန်းတဲ့အတိုင်း ကြောင့်ကြစိုက်ထုတ် ပြုလုပ် နေကြရတဲ့အတွက် စိတ်ဟာ ပင်ပန်းဆင်းရဲနေပါတယ်တဲ့။ အဲဒါအတွက် ဆောင်ပုဒ်ကတော့ ရှေးကနဲ့ အတူတူပါဘဲ။ ဆိုကြရ မယ်။

၄။ လောဘစည်ကား၊ ဒေါသပွား၊ ဗျာများစိတ်ပန်းသည်။

အဲဒီအဆိုအတိုင်း ကိလေသာတွေ ကံတွေ အကျိုးဝိပါက် ဆင်းရဲတွေ ဖြစ်ပွားနေကြောင်း၊ မရှုမမှတ်သူမှာ အဲဒီ ကိလေသာ ဆင်းရဲ ဝဋ်ဆင်းရဲတွေကို လက်ခံစုဆောင်းနေသည် မည်ကြောင်းများကို ရှေးနားပိုင်းက ပြောခဲ့ပါပြီ။ ဒါကြောင့်-

ဧဝံ-မရှုမမှတ်ပဲနေသော ဤနည်းဖြင့်၊ ဒုက္ခံ-ကိလေသာ ဆင်းရဲ ဝဋ်ဆင်းရဲကို၊ အာစိနတော လက်ခံ၍ ဆည်းပူး စုဆောင်းနေသော သူအား၊ နိဗ္ဗာနံ ဆင်းရဲငြိမ်းသော နိဗ္ဗာန်သည်၊ ဝါ-နိဗ္ဗာန်ကို၊ အာရာ-ဝေးသည်ဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ-ဆိုအပ်ပါ

သည်တဲ့၊ ရှေးကလဲ ငါတို့ဟာ မရှုမမှတ်ပဲ အမှတ်တမဲ့ နေလာခဲ့တာဘဲ၊ မပြုပြင် မပြောင်းလဲတော့ ပါဘူးလို့ ကြံပြီး နေမြဲ နေသွားယင် မီးပုံကြီးထဲ လောင်စာတွေ မပြတ်ထည့်ပေးနေလို့ မီးမငြိမ်းသလိုပင် ဆင်းရဲတွေဟာ ဖြစ်မြဲဖြစ်ပွားပြီး မငြိမ်းဘဲ ရှိနေမယ်၊ အဲဒီတော့ ဆင်းရဲငြိမ်းတဲ့နိဗ္ဗာန် ဝေးနေမြဲဝေးနေတာပေါ့၊ ဆောင်ပုဒ်တွေကတော့ ရှေးကနဲ့အတူတူပါဘဲ၊ ဆိုကြရမယ်။

- ၅။ ဤနည်းဖြင့်ပဲ၊ မပြောင်းလဲ၊ ဆင်းရဲရှာသူမည်။
- ၆။ ဆင်းရဲကိုသာ၊ ရှာသူမှာ၊ ဝေးစွနိဗ္ဗာန်ပြည်။

ယခု ရွတ်ပြခဲ့တဲ့ ဂါထာ ၂-ပုဒ်ဖြင့် အတိုချုပ် ဆိုလိုတာကတော့ (ကြားခိုက်၌ မရှုမမှတ်သူမှာ နိဗ္ဗာန် ဝေးသည်လို့) ဆိုလိုတာပါဘဲ။ အဲဒါကို ဆိုကြရမယ်။

ကြားခိုက်၌ မရှုမမှတ်သူမှာ နိဗ္ဗာန်ဝေးသည်။

ကြားတိုင်း ကြားတိုင်း မပြတ်ရှုမှတ်နေယင်တော့ နိဗ္ဗာန်နဲ့ နီးကပ်နီးကပ်သွားတယ်၊ အဲဒီလို နိဗ္ဗာန်နဲ့နီးပုံကို ဒါရိုက် ပြတဲ့ ဂါထာ ၂-ပုဒ်ကိုလဲ ရွတ်ဆိုပြီး ဟောပြမယ်။

ကြားခိုက်၌ ရှုသိသူမှာ နိဗ္ဗာန်နှင့် နီးသည်

- ၃။ န သော ရဇ္ဇတိ သဒ္ဓေသု၊ သဒ္ဓံ သုတွာ ပဋိဿတော။
- ဝိရတ္တစိတ္တော ဝေဒေတိ၊ တဉ္စ နာဇ္ဈောသ တိဋ္ဌတိ။

ယော-အကြင်ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ သဒ္ဓံ သုတွာ-အသံကို ကြားပြီး၍၊ ဝါ-အသံကို ကြားပြီးလျှင်၊ ပဋိဿတော- တဖန် အမှတ်ရသည်၊ ဟောတိ- ဖြစ်၏။ (အသံကို ကြားပြီးလျှင် တဖန် အမှတ်ရတယ်ဆိုတဲ့ ဒီပါဠိအနက်ကို အထူး သတိပြုကြရမယ်၊ အဲဒါဟာ ကြားပြီးလျှင်ပြီးချင်း ရှုမှတ်ရမယ်လို့ ဝိပဿနာရှုပုံကို ဒါရိုက်ထင်ရှားပြတဲ့ စကားဘဲ၊ ဒါကြောင့် “ဝိပဿနာ ရှုတယ်ဆိုတာ ကြားပြီး တရား၊ မြင်ပြီး တွေ့ပြီး သိပြီး တရားကိုသာ ရှုရတယ်။ မကြားရ မမြင်ရ မတွေ့ရ မသိရတာတွေကို သုတမယဉာဏ်မျှဖြင့် ဆင်ခြင်ပြီး ရှုရတာမဟုတ်ဘူး” ဆိုတာက ခိုင်မြဲစွာ မှတ်သားထားကြရမယ်) သော အသံကိုကြားပြီး လျှင် ချက်ခြင်း အမှတ်ရသော ထိုပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ သဒ္ဓေသု-ကြားရသော အသံတို့၌၊ န ရဇ္ဇတိ-မတပ်မက်၊ ဝါ- တပ်မက်မှု ရာဂကင်းသည်တဲ့။

အဲဒါဟာ ရှေ့နားပိုင်းတုန်းက ထုတ်ပြခဲ့တဲ့ မြင်သိဝိထိဖြစ်ပုံနှင့် အလားတူ ကြားသိဝိထိ၏ အခြားမဲ့၌ ရှုမှတ်ပုံကို ပြတာဘဲ၊ အဲဒီလို ကြားပြီးလျှင် ပြီးချင်း အမှတ်ရတဲ့ သူဟာ ကြားရတဲ့ အသံရပ်မျှကိုသာ မှန်စွာသိရတယ်၊ အဲဒီအသံရပ်နဲ့ ကြား သိနာမ်-စသည် ချက်ခြင်းပင် ပျောက်ကွယ် ပျက်စီးသွားတာကိုလဲ အမှန်အတိုင်း သိရတယ်၊ မိန်းမအသံဘဲ၊ ယောကျ်ား အသံဘဲ၊ ဘာကိုပြောတာဘဲ စသည်ဖြင့် ချစ်ဖွယ် ပညတ်အာရုံကို မတွေ့ရဘူး၊ ဒါကြောင့် အဲဒီကြားရတာကို ဆက်လက်ပြီး မဆင်ခြင်တော့ပဲ ကြားရုံမျှ၌သာ တည်တယ်၊ (သုတေ သုတမတ္တံ ဘဝိဿတိ) ကြားရသည်၌ ကြားရုံမျှ ဖြစ်လတ်ဆိုတဲ့ စကားတော်နဲ့ အညီပါဘဲ၊ အဲဒီအသံကို ကြားရပေမဲ့ မကြားရတဲ့ အသံမှာလိုပင် တပ်မက်သာယာမှု စသော ကိလေသာ မဖြစ်တော့ပဲ ကင်းတယ်၊ ဒါကြောင့် (န သော ရဇ္ဇတိ သဒ္ဓေသု) အမှတ်ရတဲ့ ထိုသူဟာ ကြားရတဲ့ အသံတို့၌ မတပ်မက်ဘူး- လို့ ဆိုတာပါဘဲ၊ ဆောင်ပုဒ်ကတော့ “အဆင်းမြင်က” လို့ ဆိုတာကို “အသံကြားက” လို့ ပြင်ဆိုရုံမျှသာ ထူးပါတယ်၊ အဲဒါကို ဆိုကြရမယ်။

- ၁။ အသံကြားကာ၊ အမှတ်ရ၊ ရာဂ ကင်းတော့သည်။

ယခု ဒီရိပ်သာက ယောဂီတွေ ကြားလျှင် ကြားတယ်လို့ ရှုမှတ်နေကြတာဟာ ဒီသုတ် တရားတော်နဲ့လဲ အံကျကိုက် ပြီး ညီနေပါတယ်၊ သမာဓိဉာဏ်အားရှိလာတဲ့အခါမှာ ကြားတယ် ကြားတယ်လို့ မှတ်တိုင်း မှတ်တိုင်း ကြားရတဲ့အသံရော ကြားသိတာရော- ရှုသိတာရော ချက်ခြင်းပင် ပျောက်ပျောက်သွားတာကို တွေ့ကြရတယ်၊ အဲဒီတော့ ကြားရတဲ့အသံနဲ့စပ်ပြီး တပ်မက်သာယာတဲ့ ရာဂလဲမဖြစ်ရတော့ဘူး၊ တပ်မက် သာယာခြင်းမရှိပဲ ခံစားရုံမျှသာ ရှိတယ်၊ နောက်ပြီးတော့ အဲဒီအသံကို စိတ်ထဲမှာစွဲပြီး သိမ်းပိုက်ထားဘူး၊ အဲဒီလို ကိလေသာ ကင်းပုံ အစွဲကင်းပုံကိုလဲ ဒီလိုဆက်ပြီး ပြဆိုထားပါတယ်။

သော ကြားပြီးလျှင် ချက်ခြင်း အမှတ်ရသော ထိုပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ ဝိရတ္တစိတ္တော- တပ်မက်ကင်းသော စိတ်သည်ဖြစ်၍၊ ဝါ- မတပ်မက်သော စိတ်ဖြင့်၊ ဝေဒေတိ- ခံစား၏၊ တဉ္စ ထိုအသံကိုလည်း၊ န အဇ္ဈောသ တိဋ္ဌတိ သိမ်းပိုက်ဆုပ်ကိုင်လျက် မတည်တဲ့။ ဆောင်ပုဒ်ကတော့ မြင်ခိုက်ရှုပုံဆောင်ပုဒ်နဲ့ အတူတူပါဘဲ။ အဲဒါကို ဆိုကြရမယ်။

၂။ မတပ်မက်ပဲ၊ ခံစားမြဲ၊ စိတ်ထဲ မသိမ်းပြီ။

အဲဒီလို တပ်မက်ခြင်းမရှိပဲ ခံစားရုံမျှသာ ဖြစ်သောကြောင့် သူများလိုပင် အသံကိုကြားပြီး ခံစားမှုဖြစ်ပေမဲ့ ဝေဒနာကြောင့် တဏှာ စသော ကိလေသာဆင်းရဲ ဝဋ်ဆင်းရဲတွေ ဖြစ်ပွားခြင်းမရှိဘူး။ အဲဒါကိုလဲ ဒီလိုဆက်ပြီး ပြဆိုထားတယ်။

၄။ ယထာဿ သုဏတော သဒ္ဓံ၊ သေဝတော စာပိဝေဒနံ။
ဒီယတိ နောပစီယတိ၊ ဧဝံ သော စရတိဿတော။
ဧဝံ အပစိနတော ဒုက္ခံ၊ သန္တိကေ နိဗ္ဗာန ဝုစ္စတိ။

ယထာ- အခြားမဲ့၌ မှတ်သိမှုပါသောအကြင် အခြင်းအရာဖြင့်၊ သဒ္ဓံ သုဏတော စာပိ- အသံကို ကြားလဲ ကြားသော်လဲ၊ (ထေရဂါထာ အဋ္ဌကထာမှာ ပဿတော ရူပံ- ဆိုတဲ့ ပါဠိကို အနိစ္စာဒိတော ရူပံ ပဿန္တဿ-လို့ ဖွင့်ပြထားကြောင်း နာဂုဇ-မှာ ထုတ်ပြထားခဲ့တယ်။ အဲဒီမှာ ပါဠိဂါထာ၌ ပဿတောပုဒ်က စက္ခုဝိညာဏ်ဖြင့် မြင်တာကိုသာ ဆိုလိုကြောင်း ထင်ရှားနေပါတယ်။ ယင်း ပဿတောပုဒ်ဖြင့် ဝိပဿနာရှုမြင်ပုံကို ပြတာမဟုတ်ပါဘူး။ ယခု ကြားသိဆိုင်ရာ ဒီဂါထာမှာ သုဏတောပုဒ်ဖြင့် ရှုသိပုံကို မပြ၊ ကြားသိပုံကိုသာ ပြကြောင်း အလွန်ပင်ထင်ရှားလျက် ရှိနေပါတယ်။ ဒီကနေ့က နံသိစားသိ ဆိုင်ရာ ဂါထာများကျတော့လဲ ယာယတော၊ သာယတောလို့ ပြဆိုထားတာတွေကို တွေ့ရပါလိမ့်မယ်။ အဲဒီပုဒ်များဖြင့်လဲ ရှုသိပုံကို မပြ၊ နံသိပုံ စားသိပုံကိုသာ ပြကြောင်း ထင်ရှားပါတယ်။ ရှုသိပုံကိုတော့ “ယထာ- အခြားမဲ့၌ မှတ်သိမှု ပါသော အကြင် အခြင်းအရာဖြင့်” ဆိုတဲ့ ပုဒ်ကသာ ပြပါတယ်။ အဲဒါဟာ ပါဠိပညာရှင်များ အထူးသတိပြုဖို့ပါဘဲ။ အဲဒီအဋ္ဌကထာပါဠိဟာ အဆက်ဆက် ရေးကူးရာမှာ ချွတ်ယွင်းလာဟန် တူပါတယ်။ ဝေဒနံ-ခံစားမှု ဝေဒနာကို၊ သေဝတော စာပိ-မိုလဲ မိုဝဲသော်လဲ၊ ဒုက္ခံ-မရှုမသိလျှင် ဖြစ်နိုင်သော ကိလေသာဆင်းရဲ ဝဋ်ဆင်းရဲသည်၊ ဒီယတိ- ကုန်သာ ကုန်ခန်း၏၊ နောပစီယတိ ဆည်းပူး အပ်သည်ကား မဟုတ်ပေ၊ ဧဝံ-ဤသို့သော အခြင်းအရာဖြင့်၊ သတော-အမှတ်ရလျက်၊ သော-ထိုယောဂီပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ စရတိ-ကျင့်ပေ၏တဲ့။

ကြားသိမှု ကြားခံစားမှု ဖြစ်ပြီးလျှင်ပြီးခြင်း မှတ်သိမှုပါသော အခြင်းအရာဖြင့် ကြားလဲ ကြားတယ်၊ ခံစားလဲ ခံစားတယ်၊ သို့ပေမဲ့ သာမန်လူများမှာလို အဘိဇ္ဈာစသော ကိလေသဝဋ် ကမ္မဝဋ်ဆင်းရဲတွေတော့ ဆက်လက်ပြီး မဖြစ်တော့ဘူး။ ကမ္မဝဋ်မဖြစ်တဲ့အတွက် အဲဒီကံကြောင့်ဖြစ်မည့် ဘဝသစ်ဝိပါက ဝဋ်ဆင်းရဲတွေလဲ မဖြစ်တော့ဘူး။ မရှုမသိလျှင်ဖြစ်မည့် အဲဒီဝဋ်ဆင်းရဲတွေဟာ ရှုမှတ်ပြီး အမှန်အတိုင်း သိရတဲ့ အဲဒီအာရုံနဲ့ စပ်ပြီး ဖြစ်ခွင့်မရတော့ပဲ လုံးဝကင်းငြိမ်းသွားတယ်။ အဲဒါဟာ အာရမ္မဏာနုဿယခေါ်တဲ့ ကိလေသာဝဋ်စသော ဆင်းရဲတွေ ငြိမ်းသွားတာဘဲ။ ဘာနဲ့တူသလဲဆိုယင်-ရောဂါပျောက်ခါစ ပုဂ္ဂိုလ်များမှာ မတော်တဲ့အစာကို စားမိယင် ရောဂါပြန်ဖြစ် တတ်တယ်။ ဒါပေမဲ့ အဲဒီမသင့်တဲ့အစာကို စားပြီးလျှင် အစာဖျက် အစာကြေဆေးကို စားလိုက်ယင်တော့ ရောဂါမဖြစ်ပဲ ရှိတတ်ပါတယ်။ အဲဒီလို “စားချင်တာလဲ စားရတယ်၊ ရောဂါလဲ မဖြစ်ပဲ ရှိတယ်” ဆိုတာဟာ ဘာကြောင့်လဲ ဆိုယင်၊ မသင့် တာကို စားပြီးလျှင်ပြီးခြင်း အစာဖျက် အစာကြေဆေးကို စားလိုက်လို့ဘဲ။ အဲဒါလိုပင် ကြားသိပြီးလျှင်ပြီးခြင်း ရှုသိမှုဆိုတဲ့ မဇ္ဈိမပဋိပဒါအကျင့်ကို ထည့်ပေးလိုက်တဲ့အတွက် ကိလေသာ ဆင်းရဲစသည်တွေ ဖြစ်ခွင့်မရပဲ ကင်းငြိမ်းသွားတာပါဘဲ။ ဒါကြောင့် ကြားတိုင်း ကြားတိုင်း ရှုမှတ်ပြီး သိသိသွားဘို့ ညွှန်ကြားတာပါဘဲ။ အဲဒီစကားရပ်အတွက် ဆောင်ပုဒ် အမှတ် (၃)မှာ (မှတ်သိလျက်သား၊ ကြားလဲကြား၊ ခံစားမိဝဲသည်) လို့ ပြင်ဆို ကြရမယ်။

၃။ မှတ်သိလျက်သား၊ ကြားလဲကြား၊ ခံစားမိဝဲသည်။

အမှတ် (၄၂၅) ဆောင်ပုဒ်များကတော့ ရှေးကအတိုင်းပါဘဲ၊ ပြင်ဘို့မလိုပါဘူး။ အဲဒီဆောင်ပုဒ်တွေလဲ ဆိုကြရမယ်။

၄။ သို့ပါသော်လဲ၊ ဝဋ်ဆင်းရဲ၊ ကုန်မြဲ ကုန်ခန်းသည်။
၅။ ဤနည်းဖြင့်သာ၊ ယောဂီမှာ၊ မှတ်ကာ ကျင့်ရသည်။

ယောဂီဟာ သူများလိုပင် အသံကို ကြားလဲ ကြားပါတယ်။ ခံစားမှုကို မှီဝဲခြင်းလဲ ရှိပါတယ်။ ဒါပေမဲ့ ကြားပြီးလျှင် ချက်ခြင်း ရှုသိရှုသိသွားသောကြောင့် ကိလေသာဆင်းရဲနှင့် ဝဋ်ဆင်းရဲတွေဟာ ဖြစ်ခွင့်မရှိတော့ပဲ ကင်းငြိမ်းကုန်ခန်းသွားတယ်လို့ ဆိုလိုပါတယ်။ အဲဒါဟာ တဒင်္ဂနိဗ္ဗာန်သို့ ဆိုက်ရောက်သည် မည်ကြောင်း မြင်ခိုက်ဆိုင်ရာမှာ အကျယ်ပြောခဲ့ပါပြီ။ ဒါကြောင့် နိဗ္ဗာန်ရောက်ချင်တဲ့သူဟာ ကြားတိုင်း ကြားတိုင်း ရှုမှတ်လျက် ကျင့်ရတယ် ဆိုတာကိုလဲ ညွှန်ပြထားတာပါဘဲ။ အဲဒီလို ရှုမှတ်နေယင် ကိလေသာဆင်းရဲ ဝဋ်ဆင်းရဲကို ပယ်သတ်ခြင်းကိစ္စ ပြီးသောကြောင့် ဆင်းရဲငြိမ်းတဲ့ နိဗ္ဗာန် နီးကပ်နေကြောင်းကိုလဲ ဒီလို ဖော်ပြထားပါတယ်။

ဧဝံ-ဤဆိုအပ်ခဲ့သည့်အတိုင်း ကြားပြီးလျှင် ပြီးခြင်း ရှုမှတ်သောအားဖြင့်၊ ဒုက္ခံ-မရှုမမှတ်လျှင် ဖြစ်ခွင့်မရှိသော ကိလေသာဆင်းရဲ ဝဋ်ဆင်းရဲကို၊ အပစိနတော-ဖျက်ဆီးနေသော ပုဂ္ဂိုလ်အား၊ နိဗ္ဗာန်-ဆင်းရဲ ငြိမ်းသော နိဗ္ဗာန်သည်၊ ဝါ-

နိဗ္ဗာန်ကို၊ သန္တိကေ-နိးသည်ဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ- ဆိုအပ်ပါသည်တဲ့။ ဆောင်ပုဒ်ကတော့ “မြင်တိုင်း ရှုမှတ်” လို့ ဆိုရာမှာ “ကြားတိုင်း ရှုမှတ်” လို့ ပြင်ဆိုရုံလောက်သာ ထူးပါတယ်။ အဲဒါကို ဆိုကြရမယ်။

၆။ ကြားတိုင်း ရှုမှတ်၊ ဆင်းရဲသတ်၊ နီးကပ် နိဗ္ဗာန်ပြည်။

ဒီဂါထာများ၊ ဆောင်ပုဒ်များ၏ အဓိပ္ပါယ်အကျယ်ကို သိချင်ယင်တော့ မြင်ခိုက်ဆိုင်ရာမှာ ပြန်ကြည့် ကြရုံပါဘဲ။ ယခု ရွတ်ပြခဲ့တဲ့ အမှတ် (၃၁၄) ဂါထာ ၂-ပုဒ်ဖြင့် အတိုချုပ် ဆိုလိုတာကတော့ (ကြားခိုက်၌ ရှုမှတ်သူမှာ နိဗ္ဗာန်နီးသည်) လို့ ဆိုလိုတာပါဘဲ။ အဲဒါကို ဆိုကြရမယ်။

ကြားခိုက်၌ ရှုမှတ်သူမှာ နိဗ္ဗာန်နီးသည်။

ကြားခိုက်နှင့်ဆိုင်တဲ့ အမှတ် (၁၂၂) ဂါထာ ၂-ပုဒ်ဖြင့် ကြားခိုက်၌ မရှုမမှတ်သူမှာ နိဗ္ဗာန်နှင့် ဝေးကြောင်း ပြဆိုထားတယ်။ ရှုမှတ်သူမှာတော့ နိဗ္ဗာန်နှင့် နီးကြောင်း အမှတ် (၃၁၄) ဂါထာ ၂-ပုဒ်ဖြင့် ပြဆိုထားတယ်။ ဒါဟာ အရှင်မာလုကျပုတ္တမထေရ်၏ တင်ပြချက်ကို မြတ်စွာဘုရားရှင်ကိုယ်တိုင်က သာဓုခေါ်တော်မူပြီးတော့ ဟောတော်မူတဲ့ဂါထာတော်များဘဲ။ ဒီတော့ နိဗ္ဗာန်နှင့်မနီးပဲ ဝေးချင်ယင် ကြားခိုက်စသည်၌ မရှုမမှတ်ပဲ နေကြရုံပါဘဲ။ နိဗ္ဗာန်နှင့် နီးချင်ယင်၊ နိဗ္ဗာန်သို့ အမြန်ရောက်ချင်ယင်တော့ ကြားခိုက်စသည်၌ ကြားတယ် ကြားတယ်စသည်ဖြင့် မပြတ်ရှုမှတ်သွားကြရုံပါဘဲ။ ကြားရသည်၌ ကြားရုံမျှဖြစ်လတ်-ဆိုတဲ့ ဝိပဿနာလုပ်ငန်းစဉ်နှင့်စပ်ပြီး ပြောစရာကတော့ ပြည့်စုံလောက်ပါပြီ။ ယခုနံ့သိလျက် ရောက်ရတာနှင့်စပ်ပြီး မေးခွန်းမှစ၍ ဝိပဿနာအလုပ်ပေး ပုံကို ဟောရမယ်။

ဝိပဿနာ၏ အခြေခံ မေးခွန်းတော် (၃)

ယေ တေ ဃာနဝိညေယျာ ဂန္ဓာ အဃာယိတာ အဃာယိတပုဗ္ဗာ၊ န စ ဃာယသိ၊ န စ တေ ဟောတိ ဃာယေယုန္တိ၊ အတ္ထိ တေ တတ္ထ ဆန္ဓော ဝါ ရာဂေါဝါ ပေမံ ဝါ။

မာလုကျပုတ္တ-မာလုကျာ၏ သားဖြစ်သော ရဟန်း၊ ဃာနဝိညေယျာ-နှာခေါင်းဖြင့် နံ့သိနိုင်ကောင်းကုန်သော။ ယေ ဂန္ဓာ အကြင် အနံ့တို့ကို၊ တေ-သင်သည်၊ အဃာယိတာ-မကြာမီကလဲ မနံ့ဘူးသေး၊ အဃာယိတပုဗ္ဗာ ရှေးကာလ ရှေးဘဝ တွေကလဲ မနံ့ဘူးခဲ့သေး၊ န စ ဃာယသိ- ယခုလဲ နံ့နေဆဲမဟုတ်၊ တေ သင်အား၊ န စ ဟောတိ ဃာယေယုန္တိ-နံ့နိုင်သည် ဟူ၍လဲ စိတ်ကူးထဲမှာ မဖြစ်သေး၊ တတ္ထ- ထိုနံ့လဲ မနံ့ဘူးသေး၊ နံဆဲလဲမဟုတ်၊ နံနိုင်သည်- နံ့ရလိမ့်မယ်လို့တောင် စိတ်ကူးထဲမှာမပေါ်သေးတဲ့ ထိုအနံ့တို့၌၊ တေ-သင်အား၊ ဆန္ဓော ဝါ-လိုချင် နှစ်သက်မှုသည်၎င်း၊ ရာဂေါ ဝါ-တပ်မက်စွဲလမ်းမှုသည်၎င်း၊ ပေမံ ဝါ- ချစ်ခင်မှုသည်၎င်း၊ အတ္ထိ-ရှိပါသလား ဖြစ်ပါသလားတဲ့၊ ဒီလိုမေးတော်မူပါတယ်။

နံ့လဲမနံ့ဘူးသေး၊ နံဆဲလဲမဟုတ်၊ နံ့ရလိမ့်မယ် လို့တောင် စိတ်ကူးထဲ၌ မပေါ်သေးတဲ့ အနံ့နှင့် အဲဒီအနံ့၏ တည်ရာ ပုဂ္ဂိုလ် မိန်းမ ယောက်ျားကို အာရုံပြုပြီး လိုချင်နှစ်သက်ခြင်း တပ်မက်ခြင်း ချစ်ခင်ခြင်း ဖြစ်ပါ့မလားတဲ့၊ အဲဒီလို အနံ့နဲ့ အနံ့ရှင် ပုဂ္ဂိုလ် ရှိတယ်လို့တောင် မသိရသေးပဲနဲ့ အဲဒီလို အနံ့နဲ့ အနံ့ရှင်ကို လိုချင်နှစ်သက် တပ်မက်ချစ်ခင်ခြင်းဆိုတာ ဘယ်ဖြစ်မလဲ မဖြစ်ပါဘူး။ ဒါကြောင့် အရှင်မာလုကျပုတ္တမထေရ်က အဲဒီလို လိုချင်နှစ်သက် တပ်မက်ချစ်ခင်ခြင်း မဖြစ်ပါဘူးလို့ ဖြေကြားလျှောက်ထားပါတယ်။ အဲဒါဟာ တိကျမှန်ကန်တဲ့ အဖြေပါဘဲ။ ဒီမေးခွန်းဖြင့် မနံ့မသိရတဲ့ အနံ့ကို အာရုံပြုပြီး လိုချင်နှစ်သက်ခြင်းစသည် မဖြစ်ဘူး၊ ဒါကြောင့် အဲဒီ မနံ့ရ မသိရတဲ့ အနံ့တွေကိုတော့ ဝိပဿနာရှုဖို့ မလိုဘူး၊ အဲဒီ အနံ့တွေမှာ ကိလေသာ မဖြစ်ရအောင် ကြောင့်ကြစိုက်ဖို့ မလိုဘူး ဆိုတာကိုလဲ သိစေပါတယ်။ အဲဒီအတွက် ဆောင်ပုဒ်ကတော့ “မနံ့ရရာ၊ ကိလေသာ၊ သူ့ဟာသူ ငြိမ်းသည်” လို့ ဆိုရုံပါဘဲ။

၁။ မနံ့ရရာ၊ ကိလေသာ၊ သူ့ဟာသူ ငြိမ်းသည်။

နံ့ရယင်တော့ နံ့ရတဲ့အနံ့နဲ့ အနံ့ရှင်ကို အာရုံပြုပြီး ချစ်ခင်နှစ်သက်မှု စသော ကိလေသာတွေ ဖြစ်နိုင်တယ်။ အဲဒီလို ကိလေသာ ဖြစ်နိုင်ပုံကိုလဲ မေးခွန်းတော်ဖြင့်ပင် သိစေပါတယ်။ ဆောင်ပုဒ်ကတော့ “နံ့ရရာမှာ၊ ကိလေသာ၊ ကိန်းကာ ဖြစ်နိုင်သည်” လို့ ဆိုကြရုံပါဘဲ။

၂။ နံ့ရရာမှာ၊ ကိလေသာ၊ ကိန်းကာဖြစ်နိုင်သည်။

မရှုမိတဲ့အာရုံမှာ ကိလေသာ ဖြစ်နိုင်တယ်။ အဲဒီလို ဖြစ်နိုင်တာကိုပင် ကိန်းတယ်လို့ ဆိုတာပါဘဲ။ အဲဒီလို မရှုမိတဲ့ အာရုံ၌ဖြစ်နိုင်တဲ့ ကိလေသာကို အာရမ္မဏာနုဿယလို့လဲ ခေါ်တယ်။ အဲဒီလို အာရမ္မဏာနုဿယ ကိလေသာကို ကင်းငြိမ်းစေ

လိုယင် နံတိုင်း နံတိုင်း ရှုမှတ်ပြီး ပယ်ရတယ်။ အဲဒီအနက်ကိုလဲ “နံတိုင်း မှတ်ရှု၊ ကိလေစု၊ ကိန်းမှုပယ်သင့်သည်” လို့ ဆိုကြရပါဘဲ။

၃။ နံတိုင်းမှတ်ရှု၊ ကိလေစု၊ ကိန်းမှုပယ်သင့်သည်။

နိဂုံးချုပ် ညွှန်ပြချက် ဆောင်ပုဒ်ကိုလဲ ဆိုကြရမယ်။

၄။ မေးခွန်းဖြင့်ပင်၊ လုပ်ငန်းစဉ်၊ ပေါ်လွင်စေခဲ့သည်။

ထုတ်ပြန်ခဲ့တဲ့မေးခွန်းဖြင့် အနံ့ကို နံတိုင်း နံတိုင်း မမေ့မလျော့ မပြတ်ရှုသင့်ကြောင်း သိနားလည်စေပြီးတဲ့အခါ အဲဒီလို မပြတ်ရှုနေယင် နံရသည်၌ နံရံမျှတည်လိမ့်မည်-စသည်ဖြင့် ရှုမှတ်ပုံနှင့်တကွ အကျိုးဆက်များကိုပါ ဟောကြားတော် မူပါတယ်။ အနံ့ကို နံသိပြီး ရောက်တာတွေတာကိုတော့ (မုတေ မုတမတ္တံ ဘဝိဿတိ) လို့ ဟောတော်မူပါတယ်။ အကျယ် အပြည့်အစုံ ဟောတော်မူပုံကိုတော့ နှာ ၂၈-စသည်မှာ ထုတ်ပြခဲ့ပါပြီ။

မုတေနံလျက် ရောက်ရ တွေရသည်၌၊ မုတမတ္တံ-ရောက်ရုံမျှ တွေ့ရုံမျှသည်။ ဘဝိဿတိ ဖြစ်လတဲ့ တဲ့။ ရောက်တယ် ဆိုယင်တွေတာပါဘဲ။ ရောက်တယ်ဆိုတာထက် ဗမာစကားမှာတွေ့တယ်ဆိုတာက ပိုပြီးပေါ်လွင်တယ်။ ဒါကြောင့် မုတ ရောက်တယ် ဆိုရမည့်နေရာမှာ တွေ့တယ်လို့ ပြောသွားမယ်။ နံလျက် တွေ့ရသည်၌ တွေ့ရုံမျှ ဖြစ်လိမ့်မယ်လို့ ဟောတော်မူ တဲ့ဒေသနာတော်အရ နံခိုက်၌ မရှုသူမှာ နိဗ္ဗာန် ဝေးပုံနှင့် ရှုသူမှာ နီးပုံကို အရှင်မာလုကျပုတ္တမထေရ်က ဂါထာ ၄-ပုဒ်ဖြင့် တင်ပြတယ်။ အဲဒါကို မြတ်စွာဘုရားရှင်က မှန်ကန်ကြောင်း သာဓု ခေါ်ပြီး ကိုယ်တော်တိုင်လဲ ထပ်ဟောတော်မူပါတယ်။ အဲဒီ ဂါထာ ၄-ပုဒ် အနက်အဓိပ္ပါယ်ကို ရှင်းပြမယ်။

နံခိုက်၌ မရှုသူမှာ နိဗ္ဗာန်နှင့် ဝေးသည်

၁။ ဂန္ဓံ ဃတ္တာ သတိ မုဋ္ဌာ၊ ပိယံ နိမိတ္တံ မနသိ ကရောတော။
သာရတ္တစိတ္တော ဝေဒေတိ၊ တဉ္စ အဇ္ဈောသ တိဋ္ဌတိ။

ပိယံ နိမိတ္တံ-ချစ်ဖွယ်အာရုံကို၊ မနသိကရောတော-နှလုံးသွင်း မြှော်လင့်နေသော သူအား၊ ဂန္ဓံ ဃတ္တာ-အနံ့ ကို နံပြီး၍၊ ဝါ-နံပြီးလျှင်၊ (ပိယံ နိမိတ္တံ ချစ်ဖွယ်အာရုံကို၊ မနသိ ကရောတော နှလုံးသွင်းမိသော သူအား၊ အစပဋ္ဌမကတည်းက အနံ့ကောင်းကို မြှော်လင့်နေသူမှာ အနံ့ကောင်းကို နံရလျှင် ချစ်ဖွယ်နေဖြင့် နှလုံး သွင်းမိတော့တာဘဲ။ အဲဒီလို နှလုံးသွင်းမိ သူမှာ) သတိမုဋ္ဌာ-အမှတ်မရပဲ သတိမေ့သွားလေတော့သည် တဲ့။ ဆောင်ပုဒ်ကတော့ “အဆင်းမြင်လျှင်” လို့ ဆိုထားရာမှာ “အနံ့နံလျှင်” လို့ ပြင်ဆိုရုံလောက်ပဲ ထူးပါတယ်။ အဲဒါကို ဆိုကြရမယ်။

၁။ အနံ့နံလျှင်၊ ချစ်ဖွယ်ထင်၊ ထိုတွင် မေ့လေသည်။

အဲဒီမှာလဲ မေ့ဆိုတာက မရှုမှတ်မိတာကို ဆိုတာပါဘဲ။ လောကရေးဘက်ကတော့ မမေ့ပါဘူး၊ ရေမွှေးနံ့ဘဲ နံ့သား နံ့ဘဲ ဘယ်သူ့ကိုယ်က အနံ့ဘဲလို့ စွဲလမ်းသိမ်းပိုက်လျက် အမှတ်ရနေတာပါဘဲ။ ဒါကြောင့်-

သော-နံပြီးလျှင် ချစ်ဖွယ်ထင်လျက် မရှုမှတ်နိုင်သော ထိုသူသည်။ သာရတ္တစိတ္တော- တပ်မက်သော စိတ်ရှိလျှင်၊ ဝေဒေတိ နံရတဲ့အနံ့ကို ခံစား၏။ တဉ္စ ထိုအနံ့ကိုလဲ၊ အဇ္ဈောသ တိဋ္ဌတိမျိုး၍ သိမ်းထားသကဲ့သို့ စိတ်ထဲ၌ သိမ်းပိုက်လျက် တည်၏-လို့ ဟောတော်မူတာပါဘဲ။ ဆောင်ပုဒ်ကတော့ မြင်ရာ၌ လိုပါဘဲ။ အဲဒီဆောင်ပုဒ် ကို ဆိုကြရမယ်။

၂။ သာယာတပ်စွဲ၊ ခံစားမြဲ၊ စိတ်ထဲသိမ်းလျက်သည်။

ဝိပဿနာ ရှုနေတဲ့ ယောဂီမှာတော့ သာယာဘွယ် အနံ့ကို မနံရပဲ ရွံဘွယ်ကို နံရတာက များတတ်ပါတယ်။ အဲဒီလို ရွံဘွယ်အပုပ်အညှိအနံ့ကိုလဲ မရှုနိုင်တဲ့သူမှာ ရွံစရာအနေနဲ့ စိတ်ထဲ စွဲကျန်နေတာပါဘဲ။ အဲဒီလို စွဲကျန်နေယင်လဲ အဲဒီအနံ့ဆိုး ကိုရွံ့မုန်းပြီး ခံစားမှု၊ အနံ့ကောင်းကို တောင့်တမှုစသည်တွေ ဖြစ်တော့တာပါဘဲ။ ဒါကြောင့် ဒီလိုလဲ ဆက်ပြီး ဟောပြထားပါ သေးတယ်။

၂။ တဿ ဝဗုဒ္ဓိ ဝေဒနာ၊ အနေကာ ဂန္ဓသမ္ဘဝါ။
အဘိဇ္ဈာ စ ဝိဟေသာ စ၊ စိတ္တ မသုပဟညတိ။

ဧဝံ အာစိနတော ဒုက္ခံ၊ အာရာ နိဗ္ဗာန ဝုစ္စတိ။

တဿ-နံရတဲ့ အနံ့ကိုစွဲပြီး သိမ်းပိုက်ထားသော ထိုသူအား၊ ဂန္ဓသမ္ဘဝါ-စွဲလျက် သိမ်းပိုက်ထားသည့် အနံ့ကြောင့် ဖြစ်ကုန်သော၊ အနေကာ-များစွာကုန်သော၊ ဝေဒနာ-အကောင်းအဆိုး အမျိုးမျိုးသော ခံစားမှုတို့သည်၊ ဝဗ္ဗန္တိ- ဖြစ်ပွားကုန်၏ “အနံ့ဆိုင်ရာ” လို့ ပြင်ဆိုရုံမျှသာ ထူးပါတယ်။ အဲဒါကို ဆိုကြရမယ်။

၃။ အနံ့ဆိုင်ရာ၊ ဝေဒနာ၊ များစွာ ပွားတော့သည်။

နောက်ပြီးတော့-အဘိဇ္ဈာ စ-ရလိုသမှု ရှေးရှုကြံစည်သော လောဘသည်၎င်း၊ ဝိဟေသာ စညှဉ်းဆဲလိုသော ဒေါသ သည်၎င်း၊ ဝဗ္ဗန္တိ-ဖြစ်ပွားကုန်၏၊ အဿ-ထိုပုဂ္ဂိုလ်၏၊ စိတ္တံ-စိတ်သည် ဥပဟညတိ-လောဘ ဒေါသတို့ကြောင့် ပင်ပန်းလျက် ရှိနေချေသည်တဲ့။ အဲဒီအနံ့ကို အကြောင်းပြုပြီး လောဘ ဒေါသတေထိုက်သည် အားလျော်စွာ ဖြစ်ပွားတယ်။ အဲဒီလောဘ ဒေါသတွေက တိုက်တွန်းတဲ့အတိုင်း ကြောင့်ကြဗျာပါရစိုက်ပြီး စိတ်လဲ ပင်ပန်းနေတတ်ပါတယ်တဲ့။ ဆောင်ပုဒ်ကတော့ ရှေးက နဲ့ အတူတူပါဘဲ။ ဆိုကြရမယ်။

၄။ လောဘစည်ကား၊ ဒေါသပွား၊ ဗျာများ စိတ်ပန်းသည်။

အဲဒီကိလေသာတွေမှ ဆက်ပြီး ကမ္မဝဋ် ဝိပါကဝဋ်တွေလဲ ဖြစ်ပွားတော့တာဘဲ၊ ဒါကြောင့် မဂ္ဂမမှတ်ပဲ အမှတ်တမဲ့ နေသူမှာ နံတိုင်း နံတိုင်း အဲဒီ ကိလေသာဆင်းရဲ ဝဋ်ဆင်းရဲတွေကို လက်ခံစုဆောင်းနေသည်မည်တယ်။ အဲဒီလို ဖြစ်ပုံများကို ရှေးနားပိုင်းက ပြောခဲ့ပါပြီ။ ဒါကြောင့် ---

ဧဝံ-မဂ္ဂမမှတ်ပဲနေသော ဤနည်းဖြင့်၊ ဒုက္ခံ-ကိလေသာ ဆင်းရဲ ဝဋ်ဆင်းရဲကို၊ အာစိနတော-လက်ခံ၍ ဆည်းပူး စုဆောင်းနေသောသူအား၊ နိဗ္ဗာနံ- ဆင်းရဲငြိမ်းသော နိဗ္ဗာန်သည်၊ ဝါ-နိဗ္ဗာန်ကို၊ အာရာ-ဝေးသည်ဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ-ဆိုအပ်ပါ သည်-တဲ့။ ရှေးကလဲ ငါတို့ဟာမဂ္ဂမမှတ်ပဲ အမှတ်တမဲ့နေလာခဲ့တာဘဲ၊ မပြုပြင် မပြောင်းတော့ ပါဘူးလို့ ကြံပြီး နေမြဲနေသွား ယင် မီးပုံကြီးဟာ လောင်စာတွေ မပြတ်ရနေလို့ မငြိမ်းသလိုပင် ဝဋ်ဆင်းရဲတွေဟာလဲ ဖြစ်မြဲ ဖြစ်ပွားပြီး မငြိမ်းပဲ ရှိနေမယ်။ အဲဒီတော့ ဆင်းရဲငြိမ်းတဲ့နိဗ္ဗာန် ဝေးမြဲ ဝေးနေတာပေါ့။ ဆောင်ပုဒ်ကတော့ ရှေးက အတိုင်းပါဘဲ။ ဆိုကြရမယ်။

၅။ ဤနည်းဖြင့်ပဲ၊ မပြောင်းလဲ၊ ဆင်းရဲရှာသူမည်။
၆။ ဆင်းရဲကိုသာ၊ ရှာသူမှာ၊ ဝေးစွာ နိဗ္ဗာန်ပြည်။

ယခုရွတ်ဆိုပြခဲ့တဲ့ ဂါထာ ၂-ပုဒ်ဖြင့် အတိုချုပ် ဆိုလိုတာကတော့ (နံ့ခိုက်၌ မဂ္ဂမမှတ်သူမှာ နိဗ္ဗာန်ဝေးသည်လို့) ဆိုလိုတာပါဘဲ။ အဲဒါကို ဆိုကြရမယ်။

နံ့ခိုက်၌ မဂ္ဂမမှတ်သူမှာ နိဗ္ဗာန် ဝေးသည်။

အနံ့နံတိုင်း မပြတ်ရှုမှတ်နေယင်တော့ နိဗ္ဗာန်နဲ့ နီးကပ်နီးကပ်သွားတယ်။ အဲဒီလို နီးပုံကို ဒါရိုက်ပြတဲ့ ဂါထာ ၂-ပုဒ် ကိုလဲ ရွတ်ဆိုပြီး ဟောပြမယ်။

နံ့ခိုက်၌ ရှုသိသူမှာ နိဗ္ဗာန်နှင့် နီးသည်

၃။ န သော ရဇ္ဇတိ ဂန္ဓေသု၊ ဂန္ဓံ ဃတွာ ပဋိဿတော၊
ဝိရတ္တစိတ္တော ဝေဒတိ၊ တဉ္စ နာဇ္ဈောသ တိဋ္ဌတိ။

ယော အကြင်ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ ဂန္ဓံ ဃတွာ-အနံ့ကို နံပြီး၍၊ ဝါ-အနံ့ကို နံပြီးလျှင်၊ ပဋိဿတော တဖန် အမှတ်ရသည်။ ဟောတိ-ဖြစ်၏။ (ဒါဟာ အနံ့နံပြီးလျှင် ပြီးခြင်း ဝိပဿနာရှုဘို့ ဒါရိုက်ညွှန်ပြတာပါဘဲ။ မနံရတဲ့ အနံ့ကိုတော့ ကြံတွေးပြီး ရှုဘို့မလိုဘူး။ အဲဒီလိုကြံတွေးရှုရုံမျှဖြင့် အာရမ္မဏာနုဿယ ကိလေသာကို ပယ်နိုင်တဲ့ ဝိပဿနာအစစ် မဖြစ်ဘူးဆိုတာကိုလဲ ခိုင်မြဲစွာ မှတ်ထားကြရမယ်။) သော-အနံ့ကို နံပြီးလျှင် ချက်ခြင်းအမှတ်ရသော ထိုပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ ဂန္ဓေသု-နံရသော အနံ့တို့၌၊ န ရဇ္ဇတိ-မတပ်မက်၊ ဝါ-တပ်မက်မှုတဏှာ ကင်းသည်တဲ့။

အဲဒါဟာ ရှေးနားပိုင်းတုန်းက ထုတ်ပြခဲ့တဲ့ မြင်သီဝီထိ ဖြစ်ပုံနှင့် အလားတူ နံသီဝီထိ၏ အခြားမဲ့၌ ရှုမှတ်ပုံကို ပြတာဘဲ။ အဲဒီလို နံပြီးလျှင်ပြီးခြင်း အမှတ်ရတဲ့သူဟာ နံရတဲ့အနံ့ရုပ်မျှကိုသာ မှန်စွာသိရတယ်။ အဲဒီအနံ့ရုပ်နဲ့ နံသီစိတ်

နာမ်စသည် ချက်ခြင်းပင် ပျောက်ကွယ်ပျက်စီးသွားတာကိုလဲ အမှန်အတိုင်း သိရတယ်။ မွေးတယ် မည်သူ၏အနံ့ဘဲ စသည် ဖြင့် ချစ်ဖွယ် အာရုံကို မတွေ့ရဘူး။ ဒါကြောင့် အဲဒီနံ့ရတာကို ဆက်လက်ပြီး မဆင်ခြင်တော့ဘဲ နံ့ရုံမျှ၌သာလျှင် တည်တယ်။ (မုတေ မုတ မတ္တံ ဘဝိဿတိ) နံ့သိလျက် တွေ့ရသည်၌ တွေ့ရုံမျှဖြစ်လတ် ဆိုတဲ့ စကားတော်နှင့် အညီပါတဲ့။ အဲဒီအနံ့ကို နံရမပဲ မနံရမသိရတဲ့ အနံ့မှာလိုပင် တပ်မက်သာယာမှုစသော ကိလေသာ မဖြစ်တော့ပဲ ကင်းငြိမ်းတယ်။ ဒါကြောင့် (န သော ရဇ္ဇတိ ဂန္ဓေသု) အမှတ်ရတဲ့ ထိုသူဟာ နံ့ရတဲ့ အနံ့တို့၌ မတပ်မက်ဘူး-လို့ ဆိုတာပါ။ ဆောင်ပုဒ်ကတော့ “အဆင်း မြင်က” လို့ ဆိုထားရာမှာ “အနံ့နံက” လို့ ပြင်ဆိုရုံမျှသာ ထူးပါတယ်။ အဲဒါကို ဆိုကြရမယ်။

၁။ အနံ့နံက၊ အမှတ်ရ၊ ရာဂကင်းတော့သည်။

ယခုဒီရိပ်သာက ယောဂီတွေ အနံ့နံ့လျှင် နံ့တယ်လို့ ရှုမှတ်နေကြတာဟာ ဒီသုတ်တရားတော်နဲ့လဲ အံကျကိုက်ပြီး ညီ နေတာပါ။ သမာဓိဉာဏ်အားရှိလာတဲ့အခါမှာ နံ့တယ်လို့ မှတ်တိုင်း မှတ်တိုင်း နံ့ရတဲ့ အနံ့ရော+နံ့သိတာရော+ရှုသိတာရော ချက်ခြင်းပင် ပျောက်ပျောက်သွားတာကို တွေ့ကြရတယ်။ အဲဒီတော့ နံ့ရတဲ့အနံ့နံ့စပ်ပြီး တပ်မက်သာယာတဲ့ရာဂလဲ မဖြစ် ရတော့ဘူး။ တပ်မက်သာယာခြင်းမရှိပဲ ခံစားရုံမျှသာရှိတယ်။ နောက်ပြီးတော့ အဲဒီအနံ့ကို စိတ်ထဲမှာစွဲပြီး သိမ်းပိုက်ထား တော့ဘူး။ အဲဒီလို ကိလေသာကင်းပုံ၊ အစွဲကင်းပုံကိုလဲ ဒီလိုဆက်ပြီး ပြဆိုထားပါတယ်။

သော-နံ့ပြီးလျှင် ချက်ခြင်းအမှတ်ရသော ထိုပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ ဝိရတ္တစိတ္တော-တပ်မက်ကင်းသော စိတ်ရှိသည်ဖြစ်၍ ဝါမတပ်မက်သော စိတ်ဖြင့်၊ ဝေဒေတိ-ခံစား၏။ တဉ္စ-ထိုအနံ့ကိုလည်း၊ န အဇ္ဈောသ တိဋ္ဌတိ-သိမ်းပိုက် ဆုပ်ကိုင်လျက် မတည်တဲ့။ ဆောင်ပုဒ်ကတော့ ရှေးကအတိုင်းပါ။ ဆိုကြရမယ်။

၂။ မတပ်မက်ပဲ၊ ခံစားမြဲ၊ စိတ်ထဲ မသိမ်းပြီး။

အဲဒီလို တပ်မက်ခြင်းမရှိပဲ ခံစားရုံမျှသာ ဖြစ်သောကြောင့် သူများလိုပင် အနံ့ကိုနံ့ပြီး ခံစားမှုဖြစ်ပေမဲ့ ဝေဒနာကြောင့် တဏှာစသော ကိလေသာဆင်းရဲ ဝဋ်ဆင်းရဲတော့ ဖြစ်ပွားခြင်း မရှိဘူး။ အဲဒါကို ဒီလိုဆင်ပြီး ပြဆိုထားပါတယ်။

၄။ ယထာဿ ဃာယတော ဂန္ဓံ၊ သေဝတော စာပိ ဝေဒနံ။
ဒီယတိ နောပစီယတိ၊ ဧဝံ သော စရတိဿတော။
ဧဝံ အပစိနတော ဒုက္ခံ၊ သန္တိကေ နိဗ္ဗာန ဝုစ္စတိ။

ယထာ အခြားမဲ့၌ မှတ်သိမှုပါသော အကြင် အခြင်းအရာဖြင့်၊ ဂန္ဓံ ဃာယတော စာပိ-အနံ့ကို နံလဲ နံသော်လဲ၊ ဝေဒနံ ခံစားမှုဝေဒနာကို၊ သေဝတော စာပိ-မှီလဲမှီဝဲသော်လဲ၊ ဒုက္ခံ မရှုမသိလျှင် ဖြစ်နိုင်သော ကိလေသာ ဆင်းရဲ ဖဋ်ဆင်းရဲ သည်၊ ဒီယတိ ကုန်သာ ကုန်ခန်း၏။ နောပစီယတိ-ဆည်းပူး စုဆောင်းအပ်သည်ကား မဟုတ်ပေ၊ ဧဝံ ဤသို့သော အခြင်း အရာဖြင့် သတော-အမှတ်ရလျက်၊ သော-ထိုယောဂီပုဂ္ဂိုလ်သည်။ စရတိကျင့်ပေ၏တဲ့။

နံ့သိမှု နံ့ခံစားမှု ဖြစ်ပြီးလျှင် ပြီးချင်း မှတ်သိမှုပါသော အခြင်းအရာဖြင့် နံ့လဲနံ့တယ်၊ ခံစားလဲ ခံစားတယ်။ သို့ပေမဲ့ သာမန်လူများမှာလို အဘိဇ္ဈာစသော ကိလေသဝဋ် ကမ္မဝဋ် ဆင်းရဲတွေတော့ ဆက်လက်ပြီး မဖြစ်တော့ဘူး။ ကမ္မဝဋ် မဖြစ်တဲ့ အတွက် အဲဒီကံကြောင့်ဖြစ်မည့် ဘဝသစ် ဝိပါကဝဋ်ဆင်းရဲတွေလဲ မဖြစ်တော့ဘူး။ မရှုမသိလျှင်ဖြစ်မည့် အဲဒီ ဝဋ်ဆင်းရဲတွေဟာ ရှုမှတ်ပြီး အမှန်အတိုင်းသိရတဲ့ အဲဒီအာရုံနံ့စပ်ပြီး ဖြစ်ခွင့်မရတော့ပဲ လုံးဝကင်းငြိမ်းသွားတယ်။ အဲဒါဟာ အာရမ္မဏာ နုဿ ခေါ်တဲ့ ကိလေသဝဋ်ဆင်းရဲတွေစသော ငြိမ်းသွားတာဘဲ။ ဒီနေရာမှာ အစာဖျက် အစာကြေဆေးကြောင့် ရောဂါမဖြစ်တာနဲ့ တူပုံကို ကြားခိုက်ရှုမှု ဆိုင်ရာ၌ ပြခဲ့ပါပြီ။ ဒါကြောင့် ဆင်းရဲငြိမ်းချင်ယင် နံ့တိုင်း ရှုသိသွားဘို့ ညွှန်ကြားတော် မူတာပါ။ ဆောင်ပုဒ်က အမှတ် (၃)မှာ (မှတ်သိလျက်သား၊ နံ့သိသွား၊ ခံစားမှီဝဲသည်) လို့ ပြင်ဆိုကြရမယ်။

၃။ မှတ်သိလျက်သား၊ နံ့သိသွား၊ ခံစားမှီဝဲသည်။

အမှတ် (၄၊ ၅) ဆောင်ပုဒ်များကိုတော့ ရှေးကအတိုင်း ဆိုကြရပါ။

၄။ သို့ပါသော်လဲ၊ ဝဋ်ဆင်းရဲ၊ ကုန်မြဲ ကုန်ခန်းသည်။
၅။ ဤနည်းဖြင့်သာ၊ ယောဂီမှာ၊ မှတ်ကာ ကျင့်ရသည်။

ယောဂီဟာ နှာခေါင်းရပ်က ရှိနေတဲ့အတွက် နံ့စရာရှိယင် နံ့လဲ နံ့ပါတယ်။ ခံစားမှုကို မှီဝဲခြင်းလဲ ရှိပါတယ်။ (ခံစားမှု ဆိုတာ ဘုရားရဟန္တာများမှာလဲ ရှိနေတာဘဲ) ဒါပေမဲ့ ရှုမှတ်နေတဲ့ ယောဂီမှာ ထူးတာကတော့ အဲဒီရှုသိရတဲ့ အနံ့နံ့စပ်ပြီး

ကိလေသာနှင့် ဝဋ်ဆင်းရဲတွေဟာ ဖြစ်ခွင့်မရှိပဲ ကင်းငြိမ်းသွားကြတယ်။ အဲဒါကို ကုန်ခန်းတယ်လို့ ဆိုတာပါ။ အဲဒါဟာ တဒင်္ဂနိဗ္ဗာန်သို့ ဆိုက်ရောက်သည် မည်ကြောင်း မြင်ခိုက်ဆိုင်ရာမှာ အကျယ်ဖွင့်ပြခဲ့ပါပြီ။ ဒါကြောင့် နိဗ္ဗာန်ကို ယခုဘဝတွင် ရောက်ချင်ယင် နံတိုင်းနံတိုင်းလဲ ရှုမှတ်လျက် ကျင့်ရမယ် ဆိုတာလဲ ညွှန်ကြားထားတာပါ။ အဲဒီလို ရှုမှတ်နေယင် ဆင်းရဲကို ပယ်သတ်ခြင်း ကိစ္စပြီးသောကြောင့် ဆင်းရဲငြိမ်းတဲ့ နိဗ္ဗာန် နီးကပ် နေကြောင်းကိုလဲ ဒီလို ဖော်ပြထားပါတယ်။

ဧဝံ-ဤဆိုအပ်ခဲ့သည့်အတိုင်း နံပြီးလျှင်ပြီးချင်း ရှုမှတ်သောအားဖြင့်၊ ဒုက္ခံ-မရှုမမှတ်လျှင် ဖြစ်ခွင့်ရှိသော ကိလေသာဆင်းရဲ ဝဋ်ဆင်းရဲကို၊ အပစိနတော- ဖျက်ဆီးနေသော ပုဂ္ဂိုလ်အား နိဗ္ဗာန် ဆင်းရဲငြိမ်းသော နိဗ္ဗာန်သည်၊ ဝါ- နိဗ္ဗာန်ကို၊ သန္တိကေ နီးသည်ဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ-ဆိုအပ်ပါသည်တဲ့။ ဆောင်ပုဒ်ကတော့ “မြင်တိုင်းရှုမှတ်” လို့ဆိုရာမှာ “နံတိုင်း ရှုမှတ်”လို့ ပြင်ဆိုကြရပါ။

၆။ နံတိုင်းရှုမှတ်၊ ဆင်းရဲသတ်၊ နီးကပ်နိဗ္ဗာန်ပြည်။

ဒီဂါထားများ၊ ဆောင်ပုဒ်များ၏ အဓိပ္ပာယ်အကျယ်ကို သိချင်ယင်တော့ မြင်ခိုက်ဆိုင်ရာမှာ ပြန်ကြည့်ကြရပါ။ ယခုရွတ်ပြခဲ့တဲ့ အမှတ် (၃၊ ၄) ဂါထာ ၂-ပုဒ်ဖြင့် အတိုချုပ် ဆိုလိုတာကတော့ (နံခိုက်၌ ရှုမှတ်သူမှာ နိဗ္ဗာန်နီးသည်) လို့ ဆိုလိုတာပါ။ အဲဒါကို ဆိုကြရမယ်။

နံခိုက်၌ ရှုမှတ်သူမှာ နိဗ္ဗာန်နီးသည်။

နံရသည်၌ နံရုံမျှ ဖြစ်လတ်-ဆိုတဲ့ ဝိပဿနာ လုပ်ငန်းစဉ်နှင့် စပ်ပြီး ပြောစရာကတော့ ပြည့်စုံလုံလောက်ပါပြီ။ ယခု စားသိလျက် တွေ့ရတာနဲ့စပ်ပြီး မေးခွန်းမှစ၍ ဝိပဿနာ အလုပ်ပေးပုံကို ဟောရမယ်။

ဝိပဿနာအခြေခံ မေးခွန်းတော် (၄)

ယေ တေ ဇိဝှါဝိညေယျာ ရသာ အသာယိတာ၊ အသာယိတပုဗ္ဗာ၊ န စ သာယသိ၊ န စ တေ ဟောတိ သာယေယျန္တိ၊ အတ္ထိ တေ တတ္ထ ဆန္ဒော ဝါ ရာဂေါ ဝါ ပေမံ ဝါ။

(မာလုကျပုတ္တ-မာလုကျာ၏ သားဖြစ်သော ရဟန်း) ဇိဝှါ ဝိညေယျာ လျှာဖြင့် စားသိနိုင်ကောင်း ကုန်သော၊ ယေ ရသာ အကြင် အရသာတို့ကို၊ တေ-သင်သည်၊ အသာယိတာ-မကြာမီကလဲ မစားသိဘူးသေး (မလျက်ဘူးသေးဟု ပြန်လျှင် စားသိရသမျှတွေ အကုန်မပြန်နဲ့ပဲ နေမည်စိုး၍ မစားသိဘူးသေး-ဟု ပြန်သည်) အသာယိတပုဗ္ဗာ- ရှေးကာလ ရှေးဘဝတွေ ကလဲ မစားသိခဲ့ဘူးသေး၊ န စ သာယသိ- ယခုလဲ စားသိနေဆဲမဟုတ်၊ တေ-သင်အား၊ န စ ဟောတိ သာယေယျန္တိ- စားသိနိုင်သည် ဟူ၍လဲ စိတ်ကူးထဲမှာ မဖြစ်သေး၊ တတ္ထ ထိုစားလဲ မစားသိဘူးသေး၊ စားသိဆဲလဲမဟုတ်၊ စားသိနိုင်သည်- စားသိရလိမ့်မည်လို့တောင် စိတ်ကူးထဲမှာ မပေါ်သေးတဲ့ ထိုအရသာတို့၌၊ တေ-သင်အား၊ ဆန္ဒောဝါ-လိုချင်နှစ်သက်မှုသည် ၎င်း၊ ရာဂေါ ဝါ-တပ်မက်စွဲလန်းမှုသည်၎င်း၊ ပေမံ ဝါ-ချစ်ခင်မှုသည်၎င်း၊ အတ္ထိ- ရှိပါသလား ဖြစ်ပါသလားတဲ့၊ ဒီလိုမေး တော်မူပါတယ်။

စားလဲမစားဘူးသေး၊ စားရဆဲလဲမဟုတ်၊ စားရလိမ့်မယ်လို့တောင် စိတ်ကူးထဲ၌ မပေါ်သေးတဲ့ အရသာနှင့် စားသောက်ဖွယ်ကို အာရုံပြုပြီး လိုချင်နှစ်သက်ခြင်း တပ်မက်ခြင်း ချစ်ခင်ခြင်း ဖြစ်ပါမလားတဲ့၊ အဲဒီလိုအရသာနဲ့ စားသောက် ဖွယ် ရှိတယ်လို့တောင် မသိရသေးပဲနဲ့ အဲဒီလိုအရသာနဲ့ စားသောက်ဖွယ်ကို လိုချင်နှစ်သက် တပ်မက်ချစ်ခင်ခြင်းဆိုတာ ဘယ်ဖြစ်မလဲ မဖြစ်ပါဘူး။ ဒါကြောင့် အရှင်မာလုကျပုတ္တမထေရ်က အဲဒီလို လိုချင်နှစ်သက် တပ်မက်ချစ်ခင်ခြင်း မဖြစ်ပါ ဘုရား လို့ဖြေကြား လျှောက်ထားပါတယ်။ အဲဒါဟာ တိကျမှန်ကန်တဲ့ အဖြေကပါ။ ဒီမေးခွန်းဖြင့် မစားမသိရတဲ့ အရသာ ကို အာရုံပြုပြီး လိုချင်နှစ်သက်ခြင်း စသည်မဖြစ်ဘူး၊ ဒါကြောင့် အဲဒီ မစားရမသိရတဲ့ စားသောက်ဖွယ် အရသာတွေကိုတော့ ဝိပဿနာရှုဘို့ မလိုဘူး၊ အဲဒီ အရသာတွေမှာ ကိလေသာ မဖြစ်ရအောင် ကြောင့်ကြစိုက်ဖို့ မလိုဘူး ဆိုတာကိုလဲ သိစေပါ တယ်။ အဲဒီအတွက် ဆောင်ပုဒ်ကတော့ “မစားရရာ၊ ကိလေသာ၊ သူ့ဟာသူ ငြိမ်းသည်” လို့ ဆိုကြရပါ။

၁။ မစားရရာ၊ ကိလေသာ၊ သူ့ဟာသူ ငြိမ်းသည်။

ယခုခေတ်မှပေါ်တဲ့ မုန့်တို့ အခြားနိုင်ငံကလာတဲ့ သစ်သီးတို့စသော စားကောင်း သောက်ဖွယ် အသစ်အဆန်းတွေ ဆိုတာများစွာရှိတယ်။ အဲဒီလိုဟာတွေ မစားဘူးသေးတဲ့ သူမှာ နှစ်သက်တောင့်တခြင်း စားလိုခြင်းဆိုတဲ့ လောဘကိလေသာ တွေ မဖြစ်နိုင်ဘူး၊ ဘာကြောင့်လဲဆိုယင် မစားရဘူးသေးတဲ့အတွက် မသိလိုပါ။ စားရယင်တော့ အဲဒါမျိုးကို စားချင်တယ်။

တချို့ရသတဏှာ လွန်ကဲတဲ့သူဆိုယင် မစားရပါက သေသည်အထိတောင် ဆင်းရဲဒုက္ခရောက်သွားတာ ရှိကြောင်း ကျမ်းဂန် များမှာ ပြဆိုထားတာ ရှိတယ်။ ဒါကြောင့် “စားရရာမှာ၊ ကိလေသာ၊ ကိန်းကာ ဖြစ်နိုင်သည်” လို့ ဆောင်ပုဒ်ကို ဆိုကြရမယ်။

၂။ စားရရာမှာ၊ ကိလေသာ၊ ကိန်းကာ ဖြစ်နိုင်သည်။

စားသောက်နေတဲ့အခါ အရသာကောင်းကလေးများကို စားသိရယင် မရှုမမှတ်နိုင်သူမှာ အဲဒီအရသာနှင့်စပ်ပြီး စားလိုမှုစသော ကိလေသာတွေ ဖြစ်နိုင်တယ်။ အဲဒီလို ဖြစ်နိုင်တာကို ကိလေသာကိန်းတယ်လို့ ဆိုရတာဘဲ။ ယောဂီမှာ အဲဒီ ကိလေသာကိန်းမှုကို ပယ်ဖျက်ဖို့ လိုပါတယ်။ ဘယ်လို ပယ်ဖျက်ရသလဲ ဆိုတော့ အရသာကို စားသိပြီးလျှင် ပြီးချင်း သိတယ် ချို့တယ် စသည်ဖြင့် ရှုမှတ်ပြီး ပယ်ရတာပါဘဲ။ ဒါကြောင့် “စားတိုင်း မှတ်ရှု၊ ကိလေစု၊ ကိန်းမှု ပယ်သင့်သည်” လို့ ဆောင်ပုဒ် ကို ဆိုကြရမယ်။

၃။ စားတိုင်း မှတ်ရှု၊ ကိလေစု၊ ကိန်းမှု ပယ်သင့်သည်။

အဲဒီလိုရှုမှတ်ပြီး ကိလေသာကို ပယ်ရမယ်ဆိုတာ မြတ်စွာဘုရားရှင်က မေးခွန်းတော်ဖြင့်ပင် သိနားလည်စေပါတယ်။ အဲဒါကိုလဲ “မေးခွန်းဖြင့်ပင်၊ လုပ်ငန်းစဉ်၊ ပေါ်လွင်စေခဲ့သည်” ဆိုတဲ့ ဆောင်ပုဒ်ကို ဆိုကြရမယ်။

၄။ မေးခွန်းဖြင့်ပင်၊ လုပ်ငန်းစဉ်၊ ပေါ်လွင်စေခဲ့သည်။

အဲဒီလို နားလည်စေပြီးတော့ စားသိတိုင်း မပြတ်ရှုနေယင် စားသိရုံမျှသာ ရပ်တည်ပြီး ကိလေသာ ငြိမ်းမည် ဆိုတာ ကိုလဲ (မုတေ မုတမတ္တံ ဘဝိဿတိ) စားသိလျက် တွေ့ရသည်၌ စားသိရုံမျှ တွေ့ရုံမျှ ဖြစ်လိမ့်မည်လို့လဲ ညွှန်ကြားတော်မူပါ တယ်။ အကျယ်ကိုတော့ နှာ ၂၉-စသည်မှာ ဖော်ပြခဲ့ပါပြီ။ အဲဒီ ဒေသနာတော်အရ အရှင်မာလုကျပုတ္တမထေရ်က စားသိခိုက်၌ မရှုသူမှာ နိဗ္ဗာန်ဝေးပုံနှင့် ရှုသူမှာ နီးပုံကို ဂါထာ ၄-ပုဒ်ဖြင့် တင်ပြလျှောက်ထားပါတယ်။ အဲဒါကို မြတ်စွာဘုရားရှင်က မှန်ကန်ကြောင်း သာဓုခေါ်တောင်မူပြီး ကိုယ်တော်တိုင်လဲ ထပ်ဟောတော်မူပါတယ်။ အဲဒီဂါထာ ၄-ပုဒ်၏ အနက် အဓိပ္ပါယ် ကို အကျဉ်းချုပ် ရှင်းပြပါဦးမယ်။

စားသိခိုက်၌ မရှုသူမှာ နိဗ္ဗာန်နှင့် ဝေးသည်

၁။ ရသံ ဘောတွာ သတိ မုဋ္ဌာ၊
ပိယံ နိမိတ္တံ မနသိ ကရောတော။
သာရတ္တစိတ္တော ဝေဒေတိ၊
တဉ္စ အဇ္ဈောသ တိဋ္ဌတိ။

ပိယံ နိမိတ္တံ-ချစ်ဖွယ်အာရုံကို၊ မနသိ ကရောတော နှလုံးသွင်း မြှော်လင့်နေသောသူအား၊ ရသံ ဘောတွာ အရသာကို စားသိပြီး၍၊ ဝါ-စားသိပြီးလျှင် (ပိယံ နိမိတ္တံ-ချစ်ဖွယ် အာရုံကို၊ မနသိကရောတော နှလုံးသွင်းမိသော သူအား၊ အစ ပဋ္ဌမ ကတည်းက အရသာကောင်းကို မြှော်လင့် နေကြတာဘဲများတယ်။ ဒါကြောင့် အရသာကောင်းကို စားသိရလျှင် ကောင်းလိုက် တာကောင်းလိုက်တာလို့ နှလုံးသွင်းမိတော့တာပါဘဲ။ အဲဒီတော့) သတိ မုဋ္ဌာ-အမှတ်ရမှု သတိမရှိပဲ မေ့သွားလေတော့သည် တဲ့။ ကောင်းလိုက်တာလို့ နှလုံးသွင်းမိတာနဲ့ မေ့သွားတယ်ဆိုတာ ဒီနေရာမှာ အတူတူပါဘဲ။ ပကတိလူတွေမှာ စားသိရတာကို ရှုမှတ်ရမယ်လို့ နားလဲ မလည်ကြပါဘူး။ သာမန်လူတွေ ထားလိုက်ပါဦးတော့၊ တချို့ စာပေကျမ်းဂန်တတ် ပုဂ္ဂိုလ်တွေတောင် အရသာ သိပြီးလျှင်ပြီးချင်း ရှုပြီးသိရမယ်ဆိုတာ နားမလည်တာကပဲ များပါတယ်။ တချို့က အရသာသိနေတာဟာ သိပြီး သားပဲ၊ ရှုနေဘို့ မလိုပါဘူးလို့တောင် မရှိမသေ ပြောတတ်ကြသေးတယ်။ တချို့ကလဲ ဖြေးဖြေးချင်း ရှုမှတ်ပြီး စားနေတယ် ဆိုတာ အချိန်ကုန်ရုံမျှဘဲ၊ မြန်မြန်စားပြီးတော့မှ တရားအားထုတ်ရတယ်လို့လဲ ပြောတတ်ကြသေးတယ်။ ဒါကြောင့် စားသိတာ ကို အမှတ်ရတဲ့သူက အလွန်နိပါတယ်။

သတိပဋ္ဌာန်ဒေသနာတော်အရ မပြတ်ရှုမှတ်နေကြတဲ့ ယောဂီထဲကတောင် စားသိရာမှာ မရှုမမှတ်မိပဲ မေ့သွားတာတွေ တော်တော်များများ ရှိနေကြသေးတာပါဘဲ။ အဲဒီလို မရှုမမှတ်မိပဲ မေ့သွားယင်၊ သော-စားသိပြီးလျှင် ချစ်ဖွယ်ထင်လျက် မရှုမမှတ်နိုင်သော ထိုသူသည်၊ သာရတ္တစိတ္တော-တပ်မက်သော စိတ်ရှိလျက်၊ ဝေဒေတိ-ခံစား၏၊ တဉ္စ-ထိုအရသာကိုလဲ၊ အဇ္ဈောသ တိဋ္ဌတိ-မျို၍ သိမ်းထားသကဲ့သို့ စိတ်ထဲ၌ စွဲလျက်တည်၏တဲ့။ ဆောင်ပုဒ်များကတော့ “အဆင်းမြင်လျှင်” လို့ဆို ထားရာမှာ “အရသာသိလျှင်” လို့ ပြင်ဆိုရုံလောက်ပဲ ထူးပါတယ်။ အဲဒီဆောင်ပုဒ်များကို ဆိုကြရမယ်။

၁။ အရသာသိလျှင်၊ ချစ်ဖွယ်ထင်၊ ထိုတွင်မေ့လေသည်။

၂။ သာယာတပ်စွဲ၊ ခံစားမြဲ၊ စိတ်ထဲ သိမ်းလျက်တည်။

ယခု အများလူစုတွေ စားသောက်နေကြတာဟာ အဲဒီလို သာယာတပ်မက်ပြီး ခံစားဖို့ ရည်ရွယ်ပြီး တတ်နိုင်သမျှ အရသာကောင်းအောင် ချက်ပြုတ်ပြုပြင်ပြီး စားနေကြတာဘဲ။ ရဟန်းသံဃာတော်တွေအား ကျွေးမွေးလှူဒါန်းတဲ့ အခါလဲ ကောင်းသည်ထက် ကောင်းအောင် ပြုပြင်ပြီး လှူဒါန်းနေကြတာဘဲ။

မော်လမြိုင် တောင်ဝိုင်းကလေးတိုက်ကျောင်း ဆရာတော်ကြီးက ဒီကိစ္စနဲ့ စပ်ပြီးတော့ ပြောဘူးတာကလေးကို အမှတ် ရနေပါတယ်။ တချိန်က သူဟာ ဒါယကာတဦးအား အစာအာဟာရတွေ စက်ဆုပ်ဖွယ်ထင်အောင် ရှုပြီး စားသုံးရတဲ့အကြောင်း ဟောပြောပါသတဲ့။ အဲဒီတော့ အဲဒီဒကာက “တပည့် တော်တို့က စားသောက်ဖွယ်ကို ကောင်းသည်ထက်ကောင်းအောင် တမင် ပြုလုပ်ပြီးတော့ လှူကြရတာဘဲ။ စက်ဆုပ်ဖွယ်ထင်အောင် ဆင်ခြင်ပြီး စားသုံးဖို့ မသင့်ပါဘူး” လို့ လျှောက်ပါသတဲ့။ ဟုတ်မှာဘဲ။ ဒကာ ဒကာမများက မြန်မြန်ရှက်ရှက် သုံးဆောင်ဖို့ အထူးပြုပြင်ပြီး ကျွေးတာ လှူတာကို “ရွံ့စရာဖြစ်အောင် ဆင်ခြင်ပြီး သုံးဆောင်တယ်” ဆိုတော့ ကျေနပ်ကြမှာ မဟုတ်ပေဘူး။ ဒါပေမဲ့ အရသာကောင်းဖြစ်အောင် ပြုပြင်ပြီးလှူတာက ဒကာဒကာမတို့၏ တာဝန်ဘဲ။ စားရတာနဲ့ စပ်ပြီး ကိလေသာကင်းအောင် နှလုံးသွင်းဖို့ဆိုတာကတော့ ရဟန်းမြတ်တို့၏ တာဝန်ဘဲ။

ဒါကြောင့် ရဟန်းတော်များမှာ စားသုံးတဲ့အခါ အောက်ထစ်ဆုံးအားဖြင့် ပစ္စဝေက္ခဏာအရ ဆင်ခြင်ပြီးတော့ စားသုံး ရတယ်။ ဆင်ခြင်ပုံ အကျဉ်းချုပ်ကတော့-နေဝ ဒဝါယ-ဆွမ်းခဲဘွယ်ဘောဇဉ်ကို စားသုံးရတာဟာ အရပ်ထဲက လူများလို ပျော်ရွှင်မြူးတူးနိုင်ဖို့လဲ မဟုတ်ဘူး။ န မဒါယ မာန်ယစ်ဘို့လဲ မဟုတ်ဘူး။ န မဏ္ဍနာယ- ရုပ်ရေကြည်လင်ဘို့လဲ မဟုတ် ဘူး။ န ဝိဘူသနာယ အသားအရေပြည့်ဝတောင့်တင်းစေဖို့လဲ မဟုတ်ဘူး။ ဒါဖြင့် ဘာအတွက်လဲဆိုတော့-ဣမဿ ကာယဿ ဋ္ဌိတိယာ-ဤရုပ်ကိုယ်ကြီး တည်မြဲတည်နေဖို့ သုံးဆောင်ရတယ်။ နောက်ပြီးတော့ ယာပနာယ-မျှတနိုင်ဖို့ဘဲ။ နောက်ပြီးတော့ ဝိဟိ သူပရတိယာ-ဆာလောင်ပင်ပန်းမှု ငြိမ်းဖို့ဘဲ။ နောက်ပြီးတော့ ဗြဟ္မစရိယာနဂ္ဂဟာယ သီလ သမာဓိ ပညာအကျင့်မြတ်ကို ကျင့်နိုင်ဖို့ဘဲ-ဤသို့ စသည်ဖြင့် ဆင်ခြင်ပြီး သုံးဆောင်ရတယ်။ ဒါထက် တတ်နိုင်သတော့ ခုတင်က ပြောခဲ့တဲ့အာဟာရ ပဋိကူလသညာကမ္မဋ္ဌာန်းအရ စက်ဆုပ်ဖွယ်ဖြစ်အောင် ဆင်ခြင်ပြီး သုံးဆောင်ရတယ်။ စက်ဆုပ်ဖွယ်ထင် အောင် ဆင်ခြင်ပုံတွေကိုတော့ ဝိသုဒ္ဓိမဂ် မြန်မာပြန် ဒုတိယတွဲမှာ ကြည့်နိုင်ပါတယ်။ အကောင်းဆုံးကတော့ သတိပဋ္ဌာန် ဒေသနာတော် နည်းအရ ရှုမှတ်ပြီး သုံးဆောင်တာက အကောင်းဆုံးပါဘဲ။ အဲဒါကို နောက်နားကျမှ ပြောရမယ်။ အဲဒီလို မရှုနိုင်သတော့ စားသိရတဲ့အရသာကို တပ်မက်စွဲလမ်းပြီး ကိလေသာဆင်းရဲ စသည်တွေ ဖြစ်ပွားသွားတော့ တာပါဘဲ။ အဲဒီလို ဖြစ်ပွားပုံကို ဒီလို ဆက်ပြီး ဖော်ပြတော်မူပါတယ်။

၂။ တဿ ဝဗ္ဗန္တိ ဝေဒနာ၊ အနေကာ ရသသမ္ဘဝါ။
အဘိဇ္ဈာ စ ဝိဟေသာ စ၊ စိတ္တ မသုပဟညတိ။
ဧဝံ အာစိနတော ဒုက္ခံ၊ အာရာ နိဗ္ဗာန ဝုစ္စတိ။

တဿ-စားသိရတဲ့ အရသာကို စွဲပြီး သိမ်းပိုက်ထားသော ထိုသူအား၊ ရသသမ္ဘဝါ-စွဲလျက် သိမ်းပိုက်ထားသည့် အရသာကြောင့်ဖြစ်ကုန်သော၊ အနေကာ-များစွာကုန်သော၊ ဝေဒနာအကောင်းအဆိုး အမျိုးမျိုးသော ခံစားမှုတို့သည်၊ ဝဗ္ဗန္တိ ဖြစ်ပွားကုန်၏တဲ့၊ ဆောင်ပုဒ်ကတော့- “အဆင်းဆိုင်ရာ ဆိုထားရာ” လို့ ဆိုထားရာမှာ “အရသာဆိုင်ရာ” လို့ ပြင်ဆိုရုံမျှသာ ထူးပါတယ်။ အဲဒါကို ဆိုကြရမယ်။

၃။ အရသာဆိုင်ရာ၊ ဝေဒနာ၊ များစွာ ပွားတော့သည်။

နောက်ပြီးတော့ အဘိဇ္ဈာ စ ရလိုသမှု ရှေးရှုကြံစည်သော လောဘသည်၎င်း၊ ဝိဟေသာ စညှဉ်းဆဲလိုသော ဒေါသ သည်၎င်း၊ ဝဗ္ဗန္တိ-ဖြစ်ပွားကုန်၏၊ အဿ-ထိုပုဂ္ဂိုလ်၏၊ စိတ္တံ-စိတ်သည်၊ ဥပဟညတိ-လောဘ ဒေါသတို့ကြောင့် ပင်ပန်း လျက် ရှိနေချေသည်တဲ့။

စားသုံးရတဲ့ အရသာကောင်းကို စွဲမက်ပြီး အဲဒီလို အစာကောင်းတွေကို စားရအောင် လိုချင်တောင့်တတဲ့ လောဘလဲ ဖြစ်ပွားတယ်။ စား ဝတ် နေရေး ဆိုရာမှာ အဝတ်ကတော့ တထည်လောက်ရထားယင် တနှစ်လောက်သုံးလို့ ရတတ်ပါတယ်။ နေရာအိမ်သို့ ဆိုတာကလဲ တခါလောက်ပြုပြင်ထားယင် တော်တော်ကြာအောင် သုံးရပါတယ်။ စားရေးကတော့ တနေ့ ၂-ကြိမ် ထက်မနည်း သုံးဆောင်နေရတာမို့ တော်တော်တာဝန်လေးပါတယ်။ ဈေးတွေ အဆမတန်ကြီးမြင့်နေတဲ့အခါ သာပြီးတာဝန် လေးတာဘဲ။ ကံကောင်းထောက်မထားတဲ့ သူတွေမှာတော့ သိပ်တာဝန် မလေးပေဘူး။ အများအားဖြင့် လူ့လောကကြီးတခုလုံး မှာ ဆင်းရဲတဲ့လူတွေက များတာဘဲ။ ဒါကြောင့် စားရေးအတွက် ရှာကြံကြရတာဟာ အလွန်ဝန်လေးပုံရပါတယ်။ ရရာနည်းဖြင့် ရှာကြံရတော့ အကုသိုလ်ကံတွေ ဖြစ်ပွားကြမှာပါဘဲ။ ကိုယ့်အလုပ်နှောင့်ရှက်တယ်လို့ ထင်ရတဲ့သူတွေကို ညှဉ်းဆဲလိုတဲ့ဒေါသ

လဲဖြစ်ပွားတတ်တယ်။ အင်အားရှိယင် တကယ်ကို ညှဉ်းဆဲမှုတွေလဲ ဖြစ်တာဘဲ။ အဲဒီစားသောက်ရေးနဲ့စပ်ပြီး ရှာကြံရတဲ့အတွက် စိတ်လဲပင်ပန်းဆင်းရဲနေရပါတယ်တဲ့။ အဲဒါတွေဟာ အရသာစားသိစဉ်က အမှတ်မရခဲ့လို့ တပ်မက်စွဲလမ်းပြီးဖြစ်တဲ့ ကိလေသဝဋ် ကမ္မဝဋ်တွေဘဲ။ အဲဒီကမ္မဝဋ်ကြောင့် ဘဝသစ်ဝိပါကဝဋ်လဲ ဖြစ်ရဦးမယ်။ အရသာစားသိတိုင်း မရှုမမှတ်ယင် အဲဒီကိလေသဝဋ်စသော ဆင်းရဲတွေကို လက်ခံဆည်းပူးနေသည်မည်တယ်။ အဲဒီစကားဆိုင်ရာ ဆောင်ပုဒ်များကို ဆိုကြရမယ်။

၄။ လောဘစည်ကား၊ ဒေါသပွါး၊ ဗျာများစိတ်ပန်းသည်။

၅။ ဤနည်းဖြင့်ပဲ၊ မပြောင်းလဲ၊ ဆင်းရဲရှာသူမည်။

ရှေးကလဲ စားရာမှာ အမှတ်တမဲ့ စားလာတာဘဲ။ စားသိတိုင်း ရှုမှတ်တဲ့နည်းဖြင့် မပြုပြင် မပြောင်းလဲတော့ပါဘူးလို့ နေမြဲအတိုင်း နေသွားယင် ဆင်းရဲကို ရှာနေသူမည်တယ်။ ဆင်းရဲကို ရှာမှီးစုဆောင်းနေတော့ ဆင်းရဲငြိမ်းဘို့ ဝေးတာပေါ့။ ဘာလို့တုန်းဆိုယင်-မီးပုံကြီးထဲ လောင်စာတွေ အသစ်အသစ် ထည့်ပေးနေယင် အဲဒီမီးပုံကြီး မငြိမ်းပဲ ကြာရှည်တည်နေသလိုပါဘဲ။ ဒါကြောင့်--

ဧဝံ-မရှုမမှတ်ပဲနေသော ဤနည်းဖြင့်၊ ဒုက္ခံ-ကိလေသာဆင်းရဲ ဝဋ်ဆင်းရဲကို၊ အာစိနတော-လက်ခံ၍ ဆည်းပူးစုဆောင်းသောသူအား၊ နိဗ္ဗာန်-ဆင်းရဲငြိမ်းသော နိဗ္ဗာန်သည်၊ ဝါ၊ နိဗ္ဗာန်ကို၊ အာရာ-ဝေးသည်ဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ-ဆိုအပ်ပါသည်တဲ့။ ဆောင်ပုဒ်ကို ဆိုကြရမယ်။

၆။ ဆင်းရဲကိုသာ။ ရှာသူမှာ၊ ဝေးစွာ နိဗ္ဗာန်ပြည်။

ယခုရွတ်ဆိုပြခဲ့တဲ့ ဂါထာ ၂-ပုဒ်ဖြင့် အတိုချုပ်ဆိုလိုတာကတော့ (စားသိခိုက်၌ မရှုမမှတ်သူမှာ နိဗ္ဗာန်ဝေးသည်လို့) ဆိုလိုတာပါပဲ။ အဲဒါကို ဆိုကြရမယ်။

စားသိခိုက်၌ မရှု မမှတ်သူမှာ နိဗ္ဗာန်ဝေးသည်။

အရသာ စားသိတိုင်း မပြတ်ရှုမှတ်နေယင်တော့ နိဗ္ဗာန်နဲ့ နီးကပ် နီးကပ်သွားတယ်။ အဲဒီလို နီးပုံကို ဒါရိုက်ပြတဲ့ ဂါထာ ၂-ပုဒ်လဲ ရွတ်ဆိုပြီး ဟောပြမယ်။

စားသိခိုက်၌ ရှုသိသူမှာ နိဗ္ဗာန်နှင့် နီးသည်

၃။ န သော ရဇ္ဇတိ ရသေသု၊ ရသံ ဘောတွာ ပဋိဿတော။
ဝိရတ္တစိတ္တော ဝေဒေတိ၊ တဉ္စ နာဇ္ဈောသ တိဋ္ဌတိ။

ယော-အကြင် ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ ရသံ ဘောတွာ- အရသာကို စားသိပြီး၍၊ ဝါ-စားသိပြီးလျှင်၊ ပဋိဿတော-တဖန် အမှတ်ရသည်၊ ဟောတိ-ဖြစ်၏ တဲ့။

ဒါဟာအရသာကို စားသိပြီးလျှင်ပြီးခြင်း ဝိပဿနာရှုဘို့ ဒါရိုက်ညွှန်းပြတာဘဲ။ မစားမသိရတဲ့ အရသာရုပ်ကိုတော့ ကြံတွေးပြီးရှုဘို့ မလိုဘူး။ အဲဒီလို ကြံတွေးရှုရုံမျှဖြင့် အာရမ္မဏာ-နုဿယကိလေသာကို ပယ်နိုင်တဲ့ ဝိပဿနာဉာဏ်အစစ် မဖြစ်ဘူးဆိုတာကိုလဲ ခိုင်မြဲစွာ မှတ်သားထားကြရမယ်။ ရှုပုံကတော့-စားသောက်ဖို့ ထမင်းစားပွဲ ဆွမ်းစားပွဲရှေ့မှာ ထိုင်ပြီးတဲ့ နောက် ထမင်းပွဲကို ကြည့်ယင် ကြည့်တယ် မြင်တယ် ကြည့်တယ် မြင်တယ်လို့ ရှုမှတ်ရတယ်။ ဒါက မြင်သိမှုနဲ့ ဆိုင်တဲ့ မှတ်ပုံဘဲ။ ထမင်းပွဲဆီကို လက်လှမ်းယင် ကြွတယ် လှမ်းတယ်စသည်ဖြင့် ရှုမှတ်ရတယ်။ ထမင်းလုပ်ကို ကိုင်ယင် ပြင်ယင်လဲ ကိုင်တယ် ပြင်တယ်လို့ မှတ်ရတယ်။ ထမင်းလုပ်ကို မ-ပြီး ယူလာယင် မတယ် ယူတယ် လို့ မှတ်ရတယ်။ ပါးစပ်ထိယင် ထိတယ်လို့ မှတ်၊ ပါးစပ်ဖွင့်ယင် ဖွင့်တယ်လို့ မှတ်၊ ထမင်းလုပ် ပါးစပ်ထဲထည့်လျှင် ထည့်တယ်မှတ်၊ ပါးစပ်ပြန်ပိတ်တာကို ပိတ်တယ်လို့ မှတ်၊ လက်ပြန်ချတော့ ချတယ်ချတယ်မှတ်၊ ပန်းကန်ပြားနဲ့ထိတော့ ထိတယ်မှတ်၊ ဝါးတော့ ဝါးတိုင်း ဝါးတိုင်း ဝါးတယ် ဝါးတယ်လို့ မှတ်ရတယ်။ ဒါတွေကတော့ ကာယဒွါရက ထိသိမှုနှင့်ဆိုင်တယ်။ စားစရာမှာ ထိသိမှု ရှုမှတ်ရတာတွေ ကများတယ်။ လက်က လှုပ်ရှားပြုပြင်ရာမှာ တောင့်တင်းလှုပ်ရှားတဲ့ ဝါယောရုပ် အတွေ့အထိကို ရှုသိရတာပဲ။ ထမင်းအပူကို ထိရတဲ့အခါ တေဇောရုပ်အတွေ့ကို ရှုသိရတာဘဲ။ ပါးစပ်က ဝါးတဲ့အခါ တောင့်တင်းလှုပ်ရှားတဲ့ ဝါယောရုပ်အတွေ့ကို ရှုသိရတာဘဲ။ ဒီလို ထိသိမှု မှတ်သိရတာတွေကပဲ များပါတယ်။ လျှာပေါ်မှာ အရသာပေါ်လာတော့ ချိုတယ် ချဉ်တယ် စသည်ဖြင့် ရှုမှတ်ရတယ်။ အဲဒါကတော့ စားသိမှုကို ရှုသိရတာဘဲ။

အဲဒီလို အရသာထင်ပေါ်လာတိုင်း ရှုမှတ်ပြီးသိသိနေလျှင် အဲဒီအရသာနှင့်စပ်ပြီး သာယာတပ်မက်ခြင်း မဖြစ်တော့ဘူး၊ ဒါကြောင့် သော-အရသာကို စားသိပြီးလျှင် ချက်ခြင်း အမှတ်ရသော ထိုပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ ရသေ့သု-စားသိရသော အရသာတို့၌၊ န ရဇ္ဇတိ-မတပ်မက်၊ ဝါ-တပ်မက်မှု ရာဂကင်းသည်လို့ ဆိုထားတာပါ။ ဆောင်ပုဒ်ကတော့ (အရသာသိကာ၊ အမှတ်ရ၊ ရာဂကင်းတော့သည်လို့) ဆိုကြရပါ။

၁။ အရသာသိကာ၊ အမှတ်ရ၊ ရာဂကင်းတော့သည်။

အရသာစားပြီးလျှင် ချက်ခြင်းအမှတ်ရတယ်လို့ ဆိုတာက ရှေ့ပိုင်းနားတုန်းက ပြခဲ့တဲ့ မြင်သိဝိထိနှင့် အလားတူတဲ့ စားသိဝိထိ၏ အခြားမဲ့၌ ရှုမှတ်သိတာကိုဆိုတာပါ။ အဲဒီလိုရှုမှတ်ပြီး သိသိနေယင် သမာဓိဉာဏ် အားကောင်းတဲ့အခါကျတော့ စားသိရတဲ့ အရသာရုပ်မျှကိုသာ မှန်စွာသိရတယ်။ အဲဒီအရသာရုပ်နဲ့ စားသိနာမ်၊ ရှုသိနာမ်များ ချက်ခြင်းပင် ပျောက်ကွယ် ပျက်စီးသွားတာကိုလဲ အမှန်အတိုင်းသိရတယ်။ ကောင်းလိုက်တာ ကြက်သားဟင်းဘဲ စသည်ဖြင့် ချစ်ဖွယ်အာရုံကိုတော့ မတွေ့ရတော့ဘူး၊ ဒါကြောင့် အဲဒီစားသိရတာကို မကြံစည်တော့ပဲ အရသာသိရုံမျှ၌သာ တည်တယ်။ အဲဒါဟာ (မုတေ မုတမတ္တံ ဘဝိဿတိ) စားသိလျက် တွေ့ရသည်၌ တွေ့ရုံမျှသာ ဖြစ်လတ်-ဆိုတဲ့ စကားတော်နှင့် အညီပါ။ အဲဒီအရသာကို စားသိရပေမဲ့ မစားရ မသိရတဲ့အရသာမှာလိုပင် တပ်မက်သာယာမှုစသော ကိလေသာတွေ မဖြစ်တော့ပဲ ကင်းငြိမ်းသွားတယ်။

ယခုဒီရိပ်သာက ယောဂီတွေ မြင်သိတိုင်း ထိသိတိုင်း နံသိတိုင်း စားသိတိုင်း ရှုမှတ်ပြီး သိနေကြတာဟာ မဟာသတိပဋ္ဌာန သုတ်ဒေသနာတော်နှင့်ညီသည့်ပြင် ယခုဟောပြခဲ့တဲ့ မာလုကျပုတ္တသုတ်တရားတော်နှင့်လဲ အံကျကိုက်ပြီး ညီနေကြောင်း အလွန်ပင် ထင်ရှားပါတယ်။ သမာဓိဉာဏ်အထူးအားကောင်းတဲ့ အခါကျတော့ ဟင်းနံ့နှင့် အရသာကို တွေ့ရတိုင်း နံတယ်၊ သိတယ်၊ ချိုတယ်၊ ချဉ်တယ် စသည်ဖြင့် ရှုမှတ်ပြီး အနံ့အရသာ ရော+အနံ့အရသာ သိမှုရော+ရှုသိမှုရော ချက်ခြင်းပင်ပျောက်ပျက်သွားတာကို တွေ့ကြရတယ်။ အဲဒီတော့ စားသိရတဲ့ အရသာနဲ့စပ်ပြီး တပ်မက်သာယာတဲ့ ရာဂလဲ မဖြစ်ရတော့ဘူး၊ တပ်မက်သာယာခြင်းမရှိပဲ အစားရုံမျှသက်သက်သာ ဖြစ်နေတယ်။ ဒါကြောင့် ဒီလိုတောင် ထက်မြင်တတ် ပြောတတ်ကြပါသေးတယ် ရှုမှတ်ပြီး စားနေရတဲ့အတွက် မြန်မြန်ရှက်ရှက် အရသာမပေါ်ပဲ ရှိနေတာဘဲ၊ မရှုမမှတ်ပဲ စားရယင်တော့ မြန်မြန်ရှက်ရှက် စားလို့ကောင်းမှာပဲလို့တောင် ပြောတတ်ကြပါသေးတယ်။ အဲဒီလို ထင်တာပြောတာဟာ ဟုတ်လဲဟုတ်ပါတယ်။ ရှုမှတ်လို့ ကိလေသာကင်းနေတဲ့အတွက် မြန်မြန်တဲ့အနေနဲ့ မထင်ရှားပဲ ဖြစ်နေတာဘဲ၊ အဲဒီလို ကိလေသာကင်းပုံ၊ အစွဲကင်းပုံကို ဒီလိုဆက်ပြီး ပြဆိုထားပါတယ်။

သော-မတပ်မက်သော ထိုပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ ဝိရတ္တစိတ္တော-တပ်မက်ကင်းသော စိတ်ရှိသည်ဖြစ်၍၊ ဝါ-မတပ်မက်သော စိတ်ဖြင့်၊ ဝေဒေတိ-ခံစား၏၊ တဉ္စ-ထိုအရသာကိုလဲ၊ န အဇ္ဈောသ တိဋ္ဌတိ- သိမ်းပိုက် ဆုပ်ကိုင်လျက် မတည်တဲ့။ ဆောင်ပုဒ်ကတော့ ရှေးကအတိုင်းပါ။ ဆိုကြရမယ်။

၂။ မတပ်မက်ပဲ၊ ခံစားမြဲ၊ စိတ်ထဲမသိမ်းပြီး။

၄။ ယထာဿ သာယတော ရသံ၊ သေဝတော စာပိ ဝေဒနံ။
ခိယတိ နောပစိယတိ၊ ဧဝံသော စရတိဿတော။
ဧဝံ အပစိနတော ဒုက္ခံ၊ သန္တိကေ နိဗ္ဗာန ဝုစ္စတိ။

ယထာ-အခြားမဲ့၌ မှတ်သိမှုပါသော အကြင်အခြင်းအရာဖြင့်၊ ရသံ-အရသာကို၊ သာယတော စာပိ-စားသိလဲ စားသိငြားသော်လဲ၊ ဝေဒနံ-ခံစားမှုကို၊ သေဝတော စာပိ-မှီလဲ မှီဝဲငြားသော်လဲ၊ ဒုက္ခံ-ကိလေသာဆင်းရဲ ဝဋ်ဆင်းရဲသည်၊ ခိယတိ-ကုန်သာ ကုန်ခန်း၏၊ နောပစိယတိ- ဆည်းပူးအပ် သည်ကားမဟုတ်ပေတဲ့။

ဝိပဿနာယောဂီပုဂ္ဂိုလ်ဟာလဲ သူများလိုပင် အစာအရသာကို စားလဲစားပါတယ်။ ခံစားမှုကိုလဲ မှီဝဲပါတယ်။ သို့ပေမဲ့ သာမန်ပုဂ္ဂိုလ်များမှာလို အရသာနဲ့စပ်ပြီး ကိလေသာတွေလဲ မဖြစ်ဘူး၊ အဲဒီအရသာမျိုးကို ရှာမှီးခြင်းစသည်ဖြင့် အကုသိုလ်ကံ ကုသိုလ်ကံတွေလဲ မဖြစ်ဘူး၊ ကံမဖြစ်တော့ ကံကြောင့်ဖြစ်မည့် ဘဝသစ် ဝိပါက်ဆင်းရဲတွေလဲ မဖြစ်ဘူး ကင်းငြိမ်းတယ်။ ဘာကြောင့်လဲဆိုတော့ စားသိပြီးလျှင် ပြီးချင်း မှတ်သိမှုပါနေလို့ ပါတဲ့။ ဆောင်ပုဒ်ကတော့ (မှတ်သိလျက်သား၊ စားသိသွား၊ ခံစားမှီဝဲသည်) လို့ ဆိုကြရမယ်။

၃။ မှတ်သိလျက်သား၊ စားသိသွား၊ ခံစားမှီဝဲသည်။

နောက်တပုဒ်ကတော့ ရှေးကအတိုင်း ဆိုကြရပါ။

၄။ သို့ပါသော်လဲ၊ ဝဋ်ဆင်းရဲ၊ ကုန်မြဲ ကုန်ခန်းသည်။

သူများလိုပင် စားလဲစားပေမဲ့၊ ခံစားမှုလဲ ဖြစ်ပေမဲ့ မရှုမမှတ်တဲ့ သာမန်လူများမှာလို (ဝေဒနာပစ္စယာ တဏှာ) ဆိုတဲ့ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်ဒေသနာတော်အရ ခံစားမှု အကြောင်းပြုပြီး တဏှာမဖြစ်တော့ဘူး၊ တဏှာမဖြစ်တဲ့အတွက် ဥပါဒါန်နဲ့ကံလဲ မဖြစ်တော့ဘူး၊ ကံမဖြစ်တဲ့အတွက် အဲဒီကံ၏ အကျိုးဝိပါက် ဆင်းရဲတွေဆိုတာလဲ မဖြစ်တော့ဘူး၊ အဲဒါဟာ မရှုမိတဲ့ အရသာနဲ့စပ်ပြီး ဖြစ်ခွင့်ရှိတဲ့ ကိလေသာတွေ ကံတွေ ဝိပါက်ဆင်းရဲတွေ ကင်းငြိမ်းကုန်ခန်းနေပုံပါဘဲ။ ဒါကြောင့် အဲဒီ ကိလေသာဆင်းရဲ ဝဋ်ဆင်းရဲ ငြိမ်းစေချင်တဲ့ယောဂီဟာ စားသိတိုင်းအမှတ်ရတဲ့ဒီနည်းဖြင့် မပြတ်ကျင့်ရတယ်ဆိုတဲ့ အကြောင်း ကိုလဲ ဒီလိုဆက်ပြီး ပြဆိုထားပါတယ်။

ဧဝံ-စားသိတိုင်း ရှုသိမှုပါသော ဤနည်းဖြင့်၊ သော-ထို ယောဂီသည်၊ သတော-အမှတ်ရလျက်၊ စရတိ-ကျင့်သည် တဲ့။ အဲဒါဟာ စားသိပြီးလျှင် ပြီးချင်း ရှုမှတ်ပြီး အမှန်အတိုင်း သိသိသွားရမယ် ဆိုတာကို ဒါရိုက်ပြတာပါဘဲ၊ ဆောင်ပုဒ်က တော့ ရှေးကအတိုင်း ဆိုကြရုံပါဘဲ။

၅။ ဤနည်းဖြင့်သာ၊ ယောဂီမှာ၊ မှတ်ကာ ကျင့်ရသည်။

အဲဒီလို ရှုမှတ်တိုင်းရှုမှတ်တိုင်း စားရတဲ့အရသာနဲ့ စပ်ပြီးဖြစ်ပွားမည့် ကိလေသာစသော ဆင်းရဲတွေကို တဒင်္ဂပဟာန် ဖြင့် ပယ်သတ်ပယ်သတ်သွားယင် တဒင်္ဂနိဗ္ဗာန်ကို ဆိုက်ရောက်ဆိုက်ရောက် သွားတယ်၊ ဝိပဿနာ ဉာဏ်အားပြည့်တဲ့အခါကျ တော့ ဒီလိုရှုမှတ်နေယင်းထဲကပင် အရိယမဂ်ဉာဏ်ဖြင့် နိဗ္ဗာန် အစစ်ကို ဆိုက်ရောက်ပြီး မျက်မှောက်ပြုသွားတယ်၊ ဒါကြောင့် ရှုမှတ်တိုင်း ရှုမှတ်တိုင်း နိဗ္ဗာန်အစစ်ကို ရောက်ဖို့လဲ နီးကပ် နီးကပ်နေတာဘဲ။ ဒါကြောင့်-

ဧဝံ-ဤဆိုအပ်ခဲ့သည့်အတိုင်း စားသိပြီးလျှင်ပြီးချင်း ရှုမှတ်သောအားဖြင့်၊ ဒုက္ခံ မရှုမမှတ်လျှင် ဖြစ်ခွင့်ရှိသော ကိလေသာဆင်းရဲ ဝဋ်ဆင်းရဲကို၊ အပစိနတော ဖျက်ဆီးသော ပုဂ္ဂိုလ်အား၊ နိဗ္ဗာန်-ဆင်းရဲငြိမ်းသော နိဗ္ဗာန်သည်၊ ဝါ-နိဗ္ဗာန် ကို၊ သန္တိကေ-နီးသည်ဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ-ဆိုအပ်ပါသည်တဲ့။ ဆောင်ပုဒ်ကတော့ (စားတိုင်း ရှုမှတ်၊ ဆင်းရဲသတ်၊ နီးကပ် နိဗ္ဗာန် ပြည်) လို့ ဆိုကြရုံပါဘဲ။

၆။ စားတိုင်းရှုမှတ်၊ ဆင်းရဲသတ်၊ နီးကပ် နိဗ္ဗာန်ပြည်။

ယခုရွတ်ပြခဲ့တဲ့ ဂါထာ ၂-ပုဒ်ဖြင့် အတိုချုပ် ဆိုလိုတာကတော့ (စားသိခိုက်၌ ရှုမှတ်သူမှာ နိဗ္ဗာန်နီးသည်) လို့ဆိုလို တာပါဘဲ၊ အဲဒါကို ဆိုကြရမယ်။

စားသိခိုက်၌ ရှုမှတ်သူမှာ နိဗ္ဗာန်နီးသည်။

ရှုသူမှာ ဘယ်အချိန်မဆို တရားထူးကိုရနိုင်သည်

စားနေယင်းရှုမှတ်လို့ နိဗ္ဗာန်ဆိုက်ရောက်ပုံကတော့ အဋ္ဌကထာများမှာ ထင်ရှားပြထားတာတွေ ရှိပါတယ်။ဘယ်လိုလဲ ဆိုတော့ ရှေးတုန်းက သီဟိုဠ်ကျွန်းမှာ မြို့ထဲရွာထဲ၌ သံဃာတော်များ ဆွမ်းခံပြီး ဆွမ်းဘုဉ်းပေးဘို့ ဆောက်လုပ်ထားတဲ့ ဆွမ်းစားဧရိယာဆိုတာ တွေရှိတယ်၊ နံနက်စေတီပိုင်းမှာ ယာဂုခေါ်တဲ့ ဆန်ပြုတ်ဆွမ်းကို ခံယူပြီး အဲဒီ ဆွမ်းစားဧရိယာပဲ ဘုဉ်းပေးကြရမယ်၊ နေ့ပိုင်းကျတော့ ဆွမ်းကိုခံယူပြီး အဲဒီဧရိယာပဲ ဘုဉ်းပေးကြရတယ်၊ အဲဒီလိုဘုဉ်းပေးနေကြယင်း ဝိပဿနာရှုပြီး အရဟတ္တမဂ်ဖိုလ် တရားထူးများ ရသွားကြတယ်၊ အဲဒီဧရိယာမှာ ရဟန္တာ မဖြစ်ဘူးဘူးလို့ ပြစရာနေရာ တောင် မရှိဘူး၊ ရဟန္တာဖြစ်ဘူးတဲ့ နေရာချည်းဘဲ တဲ့၊ ဒီလို အဋ္ဌကထာများမှာ ပြဆိုထားပါတယ်။

နောက်ပြီးတော့ တနေ့က ခုနစ်ဝါမြောက် ဗုဒ္ဓဝါတော်စဉ်အရ အဘိဓမ္မာပိဋကတ် ပုဂ္ဂလပညတ်မှ အသမယဝိမုတ္တ ပုဂ္ဂိုလ်ကို ဟောယင်း အဲဒီက အဋ္ဌကထာအဖွင့်ကို ထုတ်ပြုပြီး ဟောခဲ့တယ်၊ ဘယ်လိုလဲ ဆိုတော့--

ယဿ သဒ္ဓါ ဗလဝတီ၊ ဝိပဿနာ စ အာရဒ္ဓါ တဿ ဂစ္ဆန္တဿ တိဋ္ဌန္တဿ
နိသီဒန္တဿ နိပဇ္ဇန္တဿ ခါဒန္တဿ ဘုဉ္ဇန္တဿ မဂ္ဂဖလပဋိဝေဓော နာမ န ဟောတီတိ နတ္ထိ-
တဲ့။

[ပုဂ္ဂလပညတ္တိအဋ္ဌကထာ နာ-၃၂]

ယဿ-အကြင်ပုဂ္ဂိုလ်မှာ၊ သဒ္ဓါ စ-ယုံကြည်မှု သဒ္ဓါတရားသည်လည်း၊ ဗလဝတီ-အားကြီး၏-အားကောင်း၏။ (ပေါ်လာသမျှကို ရှုမှတ်နေခြင်းဖြင့် မဂ်ဖိုလ်နိဗ္ဗာန်ကို ရောက်မယ်လို့ ယုံကြည်မှုကလဲ အားကောင်းတယ်တဲ့၊ အဲဒါက အရေးကြီးတယ်၊ နှစ်နှစ်ခြိုက်ခြိုက် ယုံကြည်တို့လိုပါတယ်) ဝိပဿနာ စ- ဝိပဿနာကိုလည်း၊ အာရဒ္ဓါ-ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ်ရောက်အောင် အားထုတ်စပြုအပ်ပြီ၊ (ဝိပဿနာကို အားထုတ်စပြုခဲ့ပြီတဲ့၊ အောက်ထစ်ဆုံးအားဖြင့် ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ်ရောက်နေပြီလို့ ဆိုလိုပါတယ်၊ အဲဒါထက် ဘင်္ဂဉာဏ်စသည်ရောက်နေယင်တော့ သာပြီးပြည့်စုံ နေတာပါဘဲ၊) တဿ-ထိုပုဂ္ဂိုလ်မှာ၊ ဂစ္ဆန္တဿ သွားနေစဉ် ဖြစ်စေ၊ တိဋ္ဌန္တဿ-ရပ်နေစဉ်ဖြစ်စေ၊ နိသီဒန္တဿ ထိုင်နေစဉ် ဖြစ်စေ၊ နိပဇ္ဇန္တဿ-လဲလျောင်းနေစဉ်ဖြစ်စေ၊ ခါဒန္တဿ-မုန့်သစ်သီးစသည်ကို ခဲစားနေစဉ်ဖြစ်စေ၊ ဘုဂ္ဂန္တဿ-ဆွမ်းထမင်းကို သုံးဆောင်နေစဉ်ဖြစ်စေ၊ မဂ္ဂဗလပဋိဝေဓော နာမ-မဂ်ဖိုလ်ကို ထိုးထွင်းသိခြင်း ရခြင်းမည်သည်၊ န ဟောတီတိ-မဖြစ်ဟူ၍၊ နတ္ထိ-မရှိပေတဲ့။

မြင်တိုင်း ကြားတိုင်း နံတိုင်း စားသိတိုင်း ထိသိတိုင်း ကြံသိတိုင်း မပြတ်ရှုမှတ်နေလျှင် မဂ်ဖိုလ်တရားထူးကို ရနိုင်တယ်လို့ ယုံကြည်မှုသဒ္ဓါလဲ အားကောင်းနေယင်၊ ရှုမှတ်အားထုတ်စ ပြုခဲ့ပြီးဖြစ်၍ အဖြစ်အပျက်ကို ကိုယ်ပိုင်ဉာဏ်ဖြင့် တွေ့သိလဲ တွေ့သိနေယင် သွားနေဆဲဖြစ်ဖြစ်၊ ရပ်နေဆဲဖြစ်ဖြစ်၊ ထိုင်နေဆဲဖြစ်ဖြစ်၊ လျောင်းနေဆဲဖြစ်ဖြစ်၊ စားသောက်နေဆဲဖြစ်ဖြစ် ဘယ်အချိန်မဆို (ဝိပဿနာဉာဏ်အားပြည့်ယင်) မဂ်ဖိုလ်ကို ရောက်နိုင်ရနိုင်တာချည်းဘဲ၊ မရောက်နိုင် မရနိုင်တဲ့ အချိန်ရယ်လို့ မရှိပါဘူးတဲ့၊ ဒီအချိန်ဟာ တကယ်အားထုတ်နေတဲ့ ယောဂီများအတွက် အင်မတန် အားရစရာ ကောင်းတာဘဲ။ အဲဒါကို ဆောင်ပုဒ်ကလေးများ စီထားတယ်၊ လိုက်ဆိုကြရမယ်။

- ၁။ ယုံကြည်အားပြည့်၊ ဖြစ်ပျက်မိ၊ မြင်သိနေပါမူ။
- ၂။ သွားစဉ်၊ ရပ်စဉ်၊ ထိုင်လျောင်းစဉ်၊ ဘယ်တွင်မဆို ရှိပါစေ။
- ၃။ စားစဉ်၊ ခဲစဉ်၊ သုံးဆောင်စဉ်၊ ဘယ်တွင်မဆို ရှိပါစေ။
- ၄။ ရှုနေသူမှာ၊ မဂ်ဖိုလ်ဟာ၊ ဘယ်ခါမဆို ဖြစ်နိုင်ပေ။

ဒါကြောင့် စားသောက်နေတဲ့အခါလဲ စေ့စေ့စပ်စပ် မပြတ်ရှုပြီး စားသောက်ဖို့လိုပါတယ်။ ကိုယ်တဦးတည်း စားသောက်နေတဲ့အခါ ဆိုယင်တော့ ပြေးပြေးချင်းချင်း ပြုပြင်ပြီး စေ့စေ့စပ်စပ် ရှုမှတ်နေယင် ထမင်းတလုပ်မှာပင် မှတ်ချက်ပေါင်း လေးငါးခြောက်ဆယ်ထက် မနည်း ရနိုင်တယ်၊ အဲဒီလို ရှုမှတ်နေယင်တော့ ထမင်းစားတာက တနာရီလောက်လဲ ကြာတတ်တယ်၊ ယခု ဒီမှာ အများနဲ့အတူ စားရတဲ့အခါမှာတော့ အဲဒီလောက် စေ့စပ်အောင် ရှုမှတ်ဖို့ မလွယ်ပါဘူး၊ ဒါပေမဲ့ ရနိုင်သမျှအောင် အထူးအလေးပြုပြီး ရှုမှတ်ကြရမယ်။

စားသိမှုနှင့်စပ်ပြီး ဝိပဿနာရှုပုံ လုပ်ငန်းစဉ်ကတော့ ပြည့်စုံလောက်ပါပြီ။ ယခု ထိသိမှုနှင့်စပ်ပြီး မေးခွန်းမှစ၍ ဝိပဿနာ အလုပ်ပေးပုံကို ဟောရမယ်။

ဝိပဿနာအခြေခံ မေးခွန်းတော် (၅)

ယေ တေ ကာယဝိညေယျာ ဖောဋ္ဌဗ္ဗာ အသံဖုဋ္ဌာ အသံဖုဋ္ဌပုဗ္ဗာ၊ န စ ဖုသသိ၊ န စ တေ ဟောတိ ဖုသေယျန္တိ၊ အတ္ထိ တေ တတ္ထ ဆန္ဒော ဝါ ရာဂေါ ဝါ ပေမံ ဝါ၊

(မာလုကျပုတ္တ-မာလုကျာ၏ သားဖြစ်သော ရဟန်း၊) ကာယဝိညေယျာ-ကိုယ်ဖြင့် ထိသိနိုင်ကောင်းကုန်သော ယေဖောဋ္ဌဗ္ဗာ-အကြင် အတွေ့ရုပ်တို့ကို၊ တေ-သင်သည်၊ အသံဖုဋ္ဌာ မကြာမီကလဲ မထိသိဘူးသေး၊ (အတွေ့ရုပ်တွေဆိုတာ ကြမ်းတမ်းခက်မာ နူးညံ့ချောညက်တဲ့ အတွေ့ကတမျိုး၊ ပူအေးနွေးတဲ့ အတွေ့က တမျိုး၊ တောင့်တင်းလှုပ်ရှားတဲ့ အတွေ့က တမျိုး၊ ဒီလို ၃-မျိုးရှိတယ်၊ အဲဒီတွေ့ထိစရာတွေကို မကြာမီကလဲ မထိသိရသေးဘူးလို့ ဆိုလိုပါတယ်။) န အသံဖုဋ္ဌပုဗ္ဗာ- ရှေးကာလ ရှေးဘဝတွေကလဲ မထိသိရဘူးသေး၊ န စ ဖုသသိ-ယခုလဲ ထိသိနေဆဲမဟုတ်၊ တေ-သင်အား၊ န စ ဟောတိ ဖုသေယျန္တိ ထိသိနိုင်သည်ဟူ၍လဲ စိတ်ကူးထဲမှာတောင် မဖြစ်သေး၊ တတ္ထ-ထိုထိလဲ မထိသိဘူးသေး၊ ထိသိဆဲလဲမဟုတ်၊ ထိသိနိုင်သည် ထိသိရလိမ့်မည်ဟူ၍ စိတ်ကူးထဲမှာတောင် မပေါ်သေးသော တွေ့ထိစရာ အတွေ့ရုပ်တို့၌၊ တေ-သင်အား၊ ဆန္ဒော ဝါ-လိုချင်နှစ်သက်မှုသည်၎င်း၊ ရောဂါ ဝါ-တပ်မက်စွဲလမ်းမှုသည်၎င်း၊ ပေမံ ဝါ-ချစ်ခင်မှုသည်၎င်း၊ အတ္ထိ-ရှိပါသလား ဖြစ်ပါသလားတဲ့၊ ဒီလို မေးတော်မူပါတယ်။

တွေ့ထိလဲ မတွေ့ထိဘူးသေး၊ တွေ့ထိရဆဲလဲ မဟုတ်၊ တွေ့ထိရလိမ့်မယ်လို့တောင် စိတ်ကူးထဲ၌ မပေါ်သေးတဲ့ သက်ရှိသက်မဲ့ တွေ့ထိစရာကိုအာရုံပြုပြီး လိုချင်နှစ်သက် တပ်မက်ချစ်ခင်ခြင်း ဖြစ်ပါ့မလားတဲ့၊ အဲဒီလိုတွေ့ထိစရာ ရှိတယ်လို့တောင် မသိရသေးပဲနဲ့ အဲဒီသက်ရှိသက်မဲ့ တွေ့ထိစရာကို လိုချင်နှစ်သက် တပ်မက်ချစ်ခင်ခြင်းဆိုတာ ဘယ်ဖြစ်မလဲ၊ မဖြစ်ပါဘူး၊ ဒါကြောင့် အရှင်မာလုကျပုတ္တမထေရ်က အဲဒီလို တွေ့ထိစရာမှာ လိုချင်နှစ်သက် တပ်မက်ချစ်ခင်ခြင်း မဖြစ်ပါဘူးလို့ ဖြေကြား လျှောက်ထားပါတယ်။ အဲဒါဟာ တိကျမှန်ကန်တဲ့အဖြေဘဲ။

ဒီမေးခွန်းတော်ဖြင့် မတွေ့မထိရတဲ့အာရုံမှာ လိုချင်နှစ်သက်ခြင်းစသော ကိလေသာမဖြစ်နိုင်ကြောင်း ဒါရိုက်ပြတော်မူ တယ်။ ဥပမာ နိုင်ငံခြားကထုတ်လုပ်တဲ့ အဝတ်အထည် အခင်းကောင်းကလေးတွေ၊ ခြုံထည်ကောင်းကလေးတွေဆိုတာ ရှိတယ်။ အဲဒီလို အဝတ်အထည်ခြုံစရာနှင့်စပ်ပြီး မမြင်ဘူး မကြားဘူး မထိဘူးတဲ့သူမှာ လိုချင်တောင့်တခြင်း ဖြစ်ပါ့မလား။ မဖြစ်ကြောင်း ထင်ရှားပါတယ်။ ထို့အတူပင် သက်ရှိလူပုဂ္ဂိုလ်အတွေ့နှင့် စပ်ပြီးတော့ မထိဘူး မသိဘူးသေးတဲ့သူမှာ တွေ့ထိ လိုတဲ့ စိတ်မဖြစ်ပါဘူး။ ဒါကြောင့် မထိရ မသိရသေးတဲ့ တွေ့ထိစရာ အာရုံမှာ လိုချင်နှစ်သက်မှုစသော ကိလေသာတွေ မဖြစ် ဘူး။ ကိလေသာတွေ မဖြစ်နိုင်ပဲ သူ့အလိုလိုပင် ကင်းငြိမ်းနေတဲ့အတွက် အဲဒီလို မထိရမသိရတဲ့ အတွေ့အထိအာရုံမှာ ကိလေသာ မဖြစ်ရအောင် ဝိပဿနာရှုဘို့ မလိုဘူးဆိုတာကိုလဲ ဒီမေးခွန်းတော်ဖြင့်ပင် သိနားလည်စေပါတယ်။

တွေ့ထိရာယင်တော့ အဲဒီ တွေ့ထိရတဲ့အာရုံမှာ လိုချင်နှစ်သက်ခြင်း စသော ကိလေသာတွေ ဖြစ်နိုင်တယ်။ ဒါကြောင့် အဲဒီလို တွေ့ထိရတဲ့အာရုံမှာ ကိလေသာ ဖြစ်ခွင့်မရအောင် ဝိပဿနာဖြင့် ရှုမှတ်ပြီး ပယ်သင့်တယ် ဆိုတာကိုလဲ ဒီမေးခွန်း တော်ဖြင့် သိနားလည်စေပါတယ်။ ဒါကြောင့် မြင်မှုနှင့်စပ်ပြီး ပြဆိုခဲ့တဲ့ ဆောင်ပုဒ်တွေလိုပင် အလားတူဆောင်ပုဒ်များကိုလဲ ဆိုကြရမယ်။

၁။ မထိရရာ၊ ကိလေသာ၊ သူ့ဟာသူ ငြိမ်းသည်။

မထိရတဲ့ အာရုံမှာ ကိလေသာဖြစ်ခွင့်မရှိဘဲ သူ့ဟာသူပင် ငြိမ်းနေတယ်။ ဒါကြောင့် အဲဒီ မထိရ မသိရတဲ့ အာရုံတွေ ကို ဆင်ခြင်စဉ်းစားပြီး ဝိပဿနာရှုနေဘို့ မလိုဘူးဆိုတာကိုလဲ သိနားလည်စေပါတယ်။ နောက်တပုဒ်လဲ ဆိုကြရမယ်။

၂။ ထိရရာမှာ၊ ကိလေသာ၊ ကိန်းကာ ဖြစ်နိုင်သည်။

ထိရယင်တော့ အဲဒီထိရတဲ့အာရုံကို ပြန်လည်ဆင်ခြင်ပြီး ကိလေသာတွေ ဖြစ်နိုင်တယ်။ ဒါကြောင့် အဲဒီထိရတဲ့အာရုံ မှာ ကိလေသာ မကိန်းနိုင်အောင်၊ မဖြစ်နိုင်အောင် ထိသိပြီးလျှင် ပြီးခြင်း ရှုမှတ်ပြီး၊ ဖြစ်မည့်ကိလေသာတွေကို ပယ်သင့်တယ် ဆိုတာကိုလဲ သိနားလည်စေပါတယ်။ အဲဒီဆောင်ပုဒ်ကိုလဲ ဆိုကြရမယ်။

၃။ ထိတိုင်း မှတ်ရှု၊ ကိလေစု၊ ကိန်းမှု ပယ်သင့်သည်။

အဲဒီလို ဝိပဿနာရှုပုံ လုပ်ငန်းစဉ်ကို ခုတင်ကပြဆိုခဲ့တဲ့ မေးခွန်းတော်ဖြင့်ပင် သိနားလည်စေပါတယ်။ အဲဒီဆောင်ပုဒ် ကိုလဲ ဆိုကြရမယ်။

၄။ မေးခွန်းဖြင့်ပင်၊ လုပ်ငန်းစဉ်၊ ပေါ်လွင်စေခဲ့သည်။

အဲဒီလို သိနားလည်စေပြီးသော ထိသိတိုင်း ထိသိတိုင်း မပြတ်ရှုနေလျှင် ထိသိရုံမျှ၌သာတည်ပြီး ကိလေသာ ငြိမ်း မယ်ဆိုတာကိုလဲ (မုတေ မုတမတ္တံ ဘဝိဿတိ) ထိသိလျက် တွေ့ရသည်၌ ထိသိရုံမျှ တွေ့ရုံမျှ ဖြစ်လိမ့်မယ်လို့လဲ ညွှန်ကြား တော်မူပါတယ်။ အကျယ်ကိုတော့ နှာ ၂၉-စသည်မှာ ဖော်ပြခဲ့ပါပြီ။ မဂ်ရောက် ဖိုလ်ရောက် ရည်သန်ပြီး မမေ့မလျော့ မပြတ်ရှုမှတ်နေတဲ့ ယောဂီမှာ ဒီအတွေ့အထိ ရှုမှတ်ရတာက အများဆုံးပါဘဲ။ ထိုင်ပြီး ရှုမှတ်နေတဲ့အခါ မြင်တာ ကြားတာကို တရံတခါမျှသာ ရှုမှတ်ရတယ်။ နံတာကိုတော့ ရှုမှတ်ရခဲပါတယ်။ စားသောက်တဲ့ အခါများမှာတော့ ထမင်းနဲ့ ဟင်းနဲ့ ဖျော်ရည် နဲ့များကို နံသိပြီး ရှုမှတ်ရတာ ရှိပါတယ်။ စားသိတာကို ရှုမှတ်ရတာကလဲ စားသောက်နေဆဲမှာသာ ရှုမှတ်ရတာဘဲ။ အများ အားဖြင့် တနေ့လုံးတညလုံး ရှုမှတ်နေရတာဟာ ဒီ အတွေ့အထိကို ရှုမှတ်နေရတာပါဘဲ။

လမ်းလျှောက်သွားနေတဲ့အခါ (ဂစ္ဆန္တော ဝါ ဂစ္ဆာမိတိ ပဇာနာတိ) သွားနေစဉ်လဲ သွားတယ်လို့ သိရမယ်လို့ ဟောကြား ညွှန်ပြထားတော်မူသည့် အတိုင်း သွားတယ် သွားတယ်၊ ညှာလှမ်းတယ် ဘယ်လှမ်းတယ်၊ ကြွတယ် လှမ်းတယ် ချတယ်-လို့ မပြတ်ရှုမှတ်ပြီး သွားရတယ်။ အဲဒါဟာ ခြေထောက်လဲ ကိုယ်ထဲက အတွေ့အထိ အာရုံကို ရှုမှတ်ရတာဘဲ။ ကျမ်းဂန်ဝေါဟာရနဲ့ ပြောရယင်တော့ ခြေထောက်ထဲ ကိုယ်ထဲက တောင့်တင်းတွန်းကန် လှုပ်ရှားတဲ့ ဝါယောအတွေ့အထိကို ရှုမှတ်ပြီး သိရတာပါဘဲ။ ရံခါမှာတော့ ခြေထောက်ထဲ ကိုယ်ထဲက ပူတဲ့ နွေးတဲ့ အေးတဲ့ တေဇောဓာတ်ကိုလဲ ရှုသိရတယ်။ ကြမ်းတမ်း နူးညံ့ချောညက်တဲ့ ပထဝီဓာတ်ကိုလဲ ရှုသိရတယ်။ အများအားဖြင့်တော့ ဝါယောဓာတ်ကို ရှုသိရတာကဘဲ များပါ တယ်။

မတ်တတ်ရပ်နေတဲ့အခါလဲ (ဋ္ဌိတော ဝါ ဋ္ဌိတောမ္ပိတိ ပဇာ-နာတိ) ရပ်နေစဉ်လဲ ရပ်တယ်လို့ သိရမယ်လို့ ဟောကြား ညွှန်ပြထားတဲ့အတိုင်း ရပ်တယ် ရပ်တယ်လို့ မပြတ်ရှုမှတ်နေရုံပါဘဲ။ ရပ်တာတမျိုးတည်း ရှုမှတ်ရုံနဲ့ အားမရသေးယင် အဲဒီ ရပ်နေခိုက်မှာ ထင်ရှားတဲ့ အတွေ့အထိနဲ့ တွဲပြီး ရပ်တယ် ထိတယ် ရပ်တယ် ထိတယ်လို့ ရှုမှတ်ရုံပါဘဲ။ အဲဒီလို ရှုမှတ်ရုံနဲ့

အားမရသေးယင်တော့ ဝမ်းဗိုက်ကအတွေ့အထိကို အာရုံပြုပြီး ဖောင်းတယ် ပိန်တယ်၊ ဖောင်းတယ် ပိန်တယ် စသည်ဖြင့် ရှုမှတ်သွားပါဘဲ။

ထိုင်နေတဲ့အခါလဲ (နိသိန္နော ဝါနိသိန္နောမှီတိ ပဇာနာတိ) ထိုင်နေစဉ်လဲ ထိုင်တယ်လို့ သိရမယ်-လို့ ဟောကြား ညွှန်ပြထားတဲ့အတိုင်း ထိုင်တယ် ထိုင်တယ်လို့ မပြတ်ရှုမှတ်နေရပါဘဲ။ အဲဒါ တမျိုးတည်းမှတ်ရုံမျှနဲ့ အားမရသေးယင် ထိုင်နေစဉ်မှာ ထင်ရှားတဲ့ အတွေ့အထိနဲ့တွဲပြီး ထိုင်တယ် ထိတယ်၊ ထိုင်တယ် ထိတယ်လို့ ရှုမှတ်နေရပါဘဲ။ အဲဒါနဲ့ အားမရ သေးယင်တော့ ဝမ်းဗိုက်ထဲက တောင့်တင်းလှုပ်ရှားတဲ့ ဝါယောဓာတ် အတွေ့အထိကို ပဇာနပြုပြီး ဖောင်းတယ် ပိန်တယ်၊ ဖောင်းတယ် ပိန်တယ်စသည်ဖြင့် ရှုမှတ်နေရပါဘဲ။ လဲလျောင်းနေတဲ့အခါလဲ လျောင်းတာ ထိတာ ဖောင်းတာ ပိန်တာကို နည်းတူပင် ရှုနေရပါဘဲ။

အာနာပါနကို ရှုဘို့ ဘာကြောင့် မညွှန်သလဲ

ဒီနေရာမှာ ရှုရှိုက်လေထဲ ဝါယောဓာတ်ပဲ။ အဲဒီ ရှုရှိုက် အတွေ့အထိကိုတော့ ရှုဘို့ရာ ဘာကြောင့် မညွှန်ကြား ပါသလဲလို့ မေးစရာ ရှိပါတယ်။ အဖြေကတော့ မိမိ၏ သဘောအရ ဆိုယင်တော့ ရှုရှိုက်လေရုပ်ကို ရှုခြင်းဖြင့်လဲ ဝါယောရုပ် နဲ့ ရှုသိနာမ်ကိုသိပြီး ဝိပဿနာဉာဏ် ဖြစ်သင့်တယ်လို့ဘဲ သဘောကျပါတယ်။ ဒါပေမဲ့ ဝိသုဒ္ဓိမဂ်၌ ကာယာနုပဿနာ (၁၄) ပိုင်းကို သမထကမ္မဋ္ဌာန်း၊ ဝိပဿနာကမ္မဋ္ဌာန်းတို့ဖြင့် ခွဲခြားပြရာတွင် အာနာပါနကို သမထကမ္မဋ္ဌာန်းလို့သာ ပြထားတယ်။ ပြပုံကတော့-

ဣရိယာပထပဗ္ဗံ စတုသမ္ပဇေပဗ္ဗံ ဓာတုမနသိကာရပဗ္ဗန္တိ ဣမာနိ တီဏိ
ဝိပဿနာဝသေန ဝုတ္တာနိ။ပ။ အာနာပါနပဗ္ဗံ ပန ပဋိကူလမန သိကာရပဗ္ဗန္တ ဣမာ-နေဝေတ္ထ
ဒွေ သမာဓိဝသေန ဝုတ္တာနိ။ (ဝိသုဒ္ဓိမဂ် ပဌမတွဲ နှာ ၂၃၂)

ဣရိယာပထပဗ္ဗံ စတုသမ္ပဇေပဗ္ဗံ ဓာတုမနသိကာရပဗ္ဗန္တိ- ဣရိယာပထ ၄-ပါးရှုပုံ အပိုင်း၊ သမ္ပဇေ ၄-ပါးဖြင့် ရှုပုံ အပိုင်း၊ ဓာတ်လေးပါး နှလုံးသွင်းပုံအပိုင်းဟူသော၊ ဣမာနိ တီဏိ-ဤသုံးပိုင်းတို့ကို၊ ဝိပဿနာဝသေန-ဝိပဿနာဘာဝနာ အလိုအားဖြင့်၊ ဝုတ္တာနိ-ဟောတော်မူအပ်ကုန်၏။ပ။ ပန-ထိုမှတပါး၊ အာနာပါနပဗ္ဗံ ပဋိကူလမနသိကာရပဗ္ဗန္တ-ရှုရှိုက်လေ ရှုပုံကိုပြသော အာနာပါနပိုင်းနှင့် ဆံပင် မွှေးညှင်း စသည်တို့ကို စက်ဆုပ်ဖွယ် ရှုပုံပြသော အပိုင်းဟူသော၊ ဣမာနေဝ ဒွေ- ဤနှစ်ပိုင်းတို့ကိုသာလျှင်၊ ဧတ္ထ-ဤ ကာယာနုပဿနာ ၁၄-ပိုင်းတို့တွင်၊ သမာဓိဝသေန-သမာဓိဘာဝနာ အလိုအားဖြင့်၊ ဝုတ္တာနိ-ဟောတော်မူအပ်ကုန်၏။

အထက်ပါဝိသုဒ္ဓိမဂ်၌ အာနာပါနပိုင်းကို သမာဓိဘာဝနာ- သမာဓိကမ္မဋ္ဌာန်းလို့ အတိအလင်း ပြဆိုထားတယ်။ အဲဒီ တော့ ဘုန်းကြီးတို့က အာနာပါနကိုရှုဘို့ ညွှန်ကြားယင် မလိုလားတဲ့ သူတွေက အထက်ပါ ဝိသုဒ္ဓိမဂ်ကိုကိုင်ပြီး ဘုန်းကြီးတို့ ညွှန်ပြနေတာကို သမထကမ္မဋ္ဌာန်းဘဲ။ ဝိပဿနာမဟုတ်ဘူးလို့ စွပ်စွဲပယ်ဖျက်ကြမှာ သေချာပါတယ်။ ဘုန်းကြီးတို့ကလဲ အထက်ပါ ဝိသုဒ္ဓိမဂ်ကို ပယ်ဖျက်ပြီး ဝိပဿနာပါလို့ ဖြေရှင်းဘို့ မဖြစ်နိုင်ပါဘူး။ ဒါကြောင့် ဘုန်းကြီးတို့ကိုယ်တိုင်ကတော့ အာနာပါနကို ဝိပဿနာအနေဖြင့် မညွှန်ကြားခြင်းဖြစ်ပါတယ်။ ဒါပေမယ်လို့ အာနာပါနကိုသာ ရှုချင်ပါတယ်ဆိုတဲ့ သူတွေကိုတော့ သူတို့သဘောအတိုင်း ရှုဘို့ ခွင့်ပြုပါတယ်။ မတားမြစ်ပါဘူး။

နောက်တခုကတော့ အာနာပါနကို ရှုယင် နှာသီးဖျား တနေရာထဲ၌သာ စူးစိုက်ပြီး ရှုရမယ်။ အတွင်းသို့ ဝင်လာသော လေကိုလဲ လိုက်မရှုရဘူးလို့ ပဋိသမ္ဘိဒါမဂ်နှင့် ဝိသုဒ္ဓိမဂ်မှာ အတိအလင်း ပြဆိုထားတယ်။ အဲဒါဟာ အဲဒီကျမ်းဆရာတို့၏ ရည်ရွယ်ချက်အားဖြင့် ဥပစာရသမာဓိ၊ အပ္ပနာ ဈာန်သမာဓိရအောင် ရှုဘို့ရည်ရွယ်ပြီး ပြဆိုတာပါဘဲ။ ဝိပဿနာဉာဏ် ဖြစ် အောင် ရှုရာမှာတော့ တနေရာတည်းက ရုပ်ကိုသာ ရှုရမယ်လို့ အကန့်အသတ်မရှိပါဘူး။ ဒါပေမဲ့ အာနာပါနကို ရှုနေယင် ကိုယ်ထဲမှာ ထင်ရှားပေါ်လာတဲ့ အတွေ့အထိရုပ်တွေကို လိုက်ရှုဘို့ ဘုန်းကြီးတို့က ညွှန်ကြားယင်၊ စိတ်ကူး အကြားအမြင် တွေကိုလဲ လိုက်ရှုဘို့ ညွှန်ကြားယင်၊ အဲဒီ ပဋိသမ္ဘိဒါမဂ်၊ ဝိသုဒ္ဓိမဂ်တို့နှင့် ဆန့်ကျင်တယ် မှားတယ်လို့ အပြောအဆို အစွပ် အစွဲခံရဘို့ သေချာနေပါတယ်။ ဒါကြောင့် ဘုန်းကြီးတို့က အာနာပါနကို ဝိပဿနာအနေဖြင့် ရှုဘို့ မညွှန်ကြားတာပါဘဲ။ ဒါလောက်ဆိုယင် အာနာပါနကို ရှုဘို့ ဘာကြောင့် မညွှန်ကြားသလဲဆိုတော့ မေးခွန်း ပြေလည်လောက်ပါပြီ။

အဖောင်းအပိန်မှတ်တာဟာ ပါဠိတော်နဲ့မဝေးဘူးလား

လူတယောက်က ဖောင်းတာပိန်တာ မှတ်နေယင် ဘုရားဟော ပါဠိတော်နဲ့ ဝေးကွာမနေပေဘူးလားလို့ ဒီလို စောဒနာ ပါတယ်။ အဖြေကတော့ ဘုရားဟော ပါဠိတော်များနဲ့ မဝေးပါဘူး၊ အံကျကိုက်ညီနေပါတယ်လို့ ဖြေကြားပါတယ်။ ဒီလို ဖြေကြားနိုင်ခြင်း၏ ခိုင်လုံတဲ့သာမကပါဠိတော်တွေက ရာထောင်မက များစွာရှိနေပါတယ်။ ဘယ်လိုပါဠိတော်တွေလဲ ဆိုလျှင် သဠာယတနဝဂ္ဂသံယုတ်ပါဠိတော် စသည်တွေပါ။ အဲဒီပါဠိတော်တွေမှာ ဒွါရ ၆-ပါးက ထင်ရှားပေါ်လာတဲ့ ရုပ်နာမ်တွေကို မရှုယင် ကိလေသာဖြစ်ကြောင်း၊ ရှုပြီးအမှန်အတိုင်းသိမှ ကိလေသာကင်းငြိမ်းပြီး မဂ်ဉာဏ်ဖိုလ်ဉာဏ်ဖြင့် နိဗ္ဗာန်ကို မျက်မှောက်ပြုနိုင်ကြောင်း အတိအလင်း ပြဆိုထားပါတယ်။ ယခုဟောနေတဲ့ မာလုကျပုတ္တသုတ် တခုတည်းဖြင့်ပင် အဲဒီလို ဟောပြော ထားပုံဟာ အလွန်ထင်ရှားနေပါတယ်။

ဘယ်လိုလဲဆိုလျှင် မတွေ့မထိရတဲ့အာရုံမှာ ကိလေသာမဖြစ်ဘူး၊ တွေ့ထိရတဲ့အာရုံမှာ ကိလေသာဖြစ်တယ် ဆိုတာ ကို ယခုဟောပြခဲ့တဲ့ စကားထဲမှာ ထင်ရှားတွေ့ခဲ့ကြပြီ မဟုတ်ပါလား၊ တော်တော်ကြာတော့ ဂါထာ ၄-ပုဒ်ဖြင့်လဲ ထင်ရှားပြော ထားတာကို တွေ့ကြရပါလိမ့်မယ်။ နောက်ပြီးတော့ သတိပဋ္ဌာန် ဒေသနာတော်မှာပင် ဓာတုမနသိကာရပိုင်း၌ ဓာတ်လေးပါးကို ရှုတယ်ဆိုတာဟာ ထင်ရှားပေါ်လာတဲ့ ဓာတ်တွေကို ရှုရတာဘဲ။ ဝမ်းဗိုက် ဖေါင်းခိုက် ပိန်ခိုက်၌ တောင့်တင်းလှုပ်ရှားတဲ့ ဝါယောဓာတ် ထင်ရှားတဲ့အတွက် အဲဒီဝါယောဓာတ်ကို ရှုတာဟာ ဓာတုမနသိကာရပါ။ ဓာတ်ဆိုတဲ့ ကျမ်းဂန်စကားကို မသုံးဘဲ ဖောင်းတယ် ပိန်တယ်လို့ အရပ်သုံးစားနဲ့ ရှုတာကတော့ (ဂုစ္ဆာမိတိ ပဇာနာတိ) စသည်ဖြင့် ညွှန်ပြထားတဲ့ ဘုရား စကားတော်နှင့် အညီပါ။ အဲဒီလို အရပ်သုံးစကားဖြင့် ရှုမှတ်လို့ သမာဓိဉာဏ် ရင့်လာတဲ့အခါကျတော့ တောင့်တင်း လှုပ်ရှားတဲ့ ဓာတ်သဘော အဆက်ဆက်မျှ ဖြစ်ပျက်နေတာကို ကိုယ်ပိုင်ဉာဏ်ဖြင့် တွေ့သိကြရတာပါ။

နောက်ပြီးတော့ သတိပဋ္ဌာန်ပါဠိတော် အာယတနဓမ္မာနုပဿနာ ပိုင်း၌ (ကာယဉ္စ ပဇာနာတိ၊ ဖောဋ္ဌဗ္ဗေ စ ပဇာနာတိ) လို့ညွှန်ပြထားတဲ့ ပါဠိတော်နဲ့လဲ အံကျကိုက်ညီနေပါတယ်။ အဲဒီပါဠိက ကိုယ်ထဲမှာ ဘယ်အစိတ်အပိုင်းကမဆို ထိတွေ့ရတဲ့ အာရုံနဲ့ ထိတွေ့ရာဌာန ကာယပဿဒသိပုံကို ဟောထားတာပါ။ ဒါကြောင့် သတိပဋ္ဌာနသုတ် ပါဠိတော်နဲ့လဲ မဝေးပါဘူး အံကျ ကိုက်ညီနေတာပါ။ သံယုတ်ပါဠိတော်တွေမှာတော့ အလားတူပြထားတဲ့ သုတ္တန် စကားတော်တွေ ရာပေါင်းများစွာ ရှိနေပါတယ်။ ဒါကြောင့် ဘုန်းကြီးတို့က ဣရိယာပထပိုင်းဒေသနာတော်မှာ (ယထာ ယထာ ဝါ မနဿကာယော ပဏိဟိတော ဟောတိ၊ တထာ တထာ နံ ပဇာနာတိ) ဆိုတဲ့ စကားရပ်ဖြင့် ဣရိယာပုထ် လေးပါးမှ အလွတ်ဖြစ်တဲ့ ကိုယ်အမူ အရာဟူသမျှကိုလဲ ညွှန်ပြတယ်လို့ ကောက်ယူထားပါတယ်။

ယခုပြောခဲ့တဲ့အတိုင်း ဖောင်းတယ် ပိန်တယ်လို့ ရှုမှတ်ရတာကို အားမရဘူး၊ သတိပဋ္ဌာန်ပါဠိတော် ကာယာနုပဿနာ ပိုင်း၌ တိုက်ရိုက်ဟောပြထားတဲ့ အမည်နဲ့သာ ရှုမှတ်ချင်တယ်ဆိုယင်တော့ ထိုင်နေဆဲမှာထိုင်တယ် ထိုင်တယ်လို့ချည်း မပြတ် ရှုမှတ်နေဘို့ ညွှန်ကြားပါတယ်။ ရပ်နေဆဲ၊ လျောင်းအိပ်နေဆဲ မှာလဲ ရပ်တယ် ရပ်တယ်၊ အိပ်တယ် အိပ်တယ်လို့ချည်း မပြတ်ရှုမှတ်နေဘို့ ညွှန်ကြားပါတယ်။ ဒါပေမဲ့ အာနာပါန ရှုဘို့တော့ ဘုန်းကြီးတို့အနေနဲ့ မညွှန်ကြားပါဘူး၊ ဘာကြောင့်လဲ ဆိုယင် ရှေးနားပိုင်းက ပြောခဲ့တဲ့အတိုင်း ဝိသုဒ္ဓိမဂ်နဲ့ ဆန့်ကျင်ရာရောက်နေမည့်ပြင်၊ သတိပဋ္ဌာနသုတ်အဖွင့် အဋ္ဌကထာ စသည်မှာ ဝင်လေထွက်လေကို ရှု၍ ဈာန်ရပြီးမှသာ ဝိပဿနာရှုပုံကို ပြထားတဲ့ စကားများနဲ့လဲ ဆန့်ကျင်ရာရောက်နေမည် ဖြစ်သောကြောင့် ပါ။ ဒါပေမဲ့ အာနာပါနကို ရှုချင်တယ်ဆိုယင်တော့ ဘယ်သူ့ကိုမှ မတားမြစ်ပါဘူး၊ သူ့သဘောအတိုင်း ခွင့်ပြုပါတယ်။

ဝမ်းဗိုက်က အဖောင်းအပိန် အထိအသိကို ရှုပုံနဲ့စပ်ပြီး ရှင်းပြနေရတာနဲ့ စကားက အတော်ကျယ်ပြန့်သွားတယ်။ ယခုမူရင်း ဒေသနာကို ဆက်ပြီးပြောရမယ်။ မြတ်စွာဘုရားရှင်က မထိရတဲ့အာရုံမှာ ကိလေသာမဖြစ်ဘူး၊ ထိရတဲ့ အာရုံမှာ တော့ ကိလေသာဖြစ်နိုင်တယ်။ အဲဒီဖြစ်နိုင်တဲ့ ကိလေသာကို ထိပြီးလျှင် ပြီးချင်း ရှုမှတ်ပြီး ပယ်သင့်တယ်ဆိုတာကို မေးခွန်းတော်ဖြင့် နားလည်စေပြီးတဲ့ နောက်မှာ (မုတေ မုတမတ္တံ ဘဝိဿတိ) စသည်ဖြင့် မပြတ်ရှုသိနေသူမှာ ကိလေသာ ငြိမ်းပုံ၊ ဆင်းရဲအဆုံး နိဗ္ဗာန်တွေ့ပုံများကို ဟောကြားတော် မူပါတယ်။ အဲဒီတရားတော်ကို နာကြားပြီး မာလုကျပုတ္တမထေရ် က သူ၏ သဘောကျထင်မြင်ပုံကို ဂါထာ ၂၄-ပုဒ်တို့ဖြင့် မြတ်စွာဘုရားအား တင်ပြတယ်။ မြတ်စွာဘုရားရှင်က သာဓုခေါ် တော်မူပြီး အဲဒီဂါထာတွေကို ကိုယ်တော်တိုင်လဲ ထပ်ပြီး ဟောတော်မူပါတယ်။ အဲဒီ ဂါထာတွေထဲက အတွေ့အထိနဲ့ဆိုင်တဲ့ ဂါထာ ၄-ပုဒ်ကို ထုတ်ပြီး ဟောရမယ်။

ထိသိခိုက်၌ မရှုသူမှာ နိဗ္ဗာန်နှင့် ဝေးသည်

၁။ ဖဿံ ဖုဿ သတိ မုဋ္ဌာ၊ ပိယံ နိမိတ္တံ မနသိ ကရောတော။
သာရတ္တစိတ္တော ဝေဒေတိ၊ တဉ္စ အဇ္ဈောသ တိဋ္ဌတိ။

ပိယံ နိမိတ္တံ ချစ်ဖွယ်အာရုံကို၊ မနသိ ကရောတော-နှလုံးသွင်း မြော်လင့်နေသော သူအား၊ ဖဿံ ဖုဿ-အတွေ့အာရုံကို တွေ့ထိပြီး၍၊ ဝါ-တွေ့ထိပြီးလျှင်၊ (ပိယံ နိမိတ္တံ-ချစ်ဖွယ်အာရုံကို၊ မနသိ ကရောတော-နှလုံးသွင်းမိသောသူအား) သတိ မုဋ္ဌာ-အမှတ်ရမှု သတိမရှိပဲ မေ့သွားလေတော့သည်တဲ့။

အတွေ့အထိဆိုတာက ကိုယ်ထဲမှာ အမြဲလိုလိုပင် ထင်ရှားပေါ်နေတယ်။ သက်ရှိ သက်မဲ့ ကိုယ်ပအာရုံနဲ့ တွေ့ထိတာ လဲရှိတယ်။ ကိုယ်ထဲက အသား အသွေးဒေ စသည်နဲ့ တွေ့ထိနေတာလဲ ရှိတယ်။ ကိုယ့်လက် ကိုယ့်ခြေစသည်နဲ့ တွေ့ထိတာ လဲ ရှိတယ်။ အဲဒီ အတွေ့အထိတွေထဲမှာ အသား အသွေး စသည်အချင်းချင်း တွေ့ထိတာကိုတော့ တွေ့ထိတယ်လို့တောင် မသိကြ နားမလည်ကြတာပဲ များပါတယ်။ သတိပဋ္ဌာန်ရှုနည်းအရ နားမလည်တဲ့ သူတွေမှာတော့ အင်မတန် ထင်ရှားတဲ့ အပြင်ပက အာရုံတွေနဲ့ တွေ့ထိရတဲ့အခါလဲ ရှုမှတ်ရမှန်း မသိတဲ့အတွက် အမှတ်မရပဲ မေ့နေကြတာချည်း များပါတယ်။ ထိတိုင်း ထိတိုင်း ရှုမှတ်ရမယ်လို့ ကြားသိဘူးတဲ့ သူတွေထဲကလဲ တင်းတင်းရင်းရင်း ရှုမှတ်နေဆဲ မဟုတ်ယင် ထိတာတွေကို မရှုမိပဲ မေ့နေတာကပဲ များတတ်ပါတယ်။

လူတွေဟာ အာရုံကောင်းကိုသာ မြော်လင့်တောင့်တနေကြတဲ့အတွက် အာရုံကောင်းနဲ့ တွေ့ထိရလျှင် တရားနှလုံး သွင်းနေတဲ့သူလဲ အမှတ်မရပဲ မေ့သွားတတ်တာဘဲ။ သတိပဋ္ဌာန်နည်းအရ မပြတ်ရှုမှတ်နေတဲ့ သူတောင်မှ သမာဓိဉာဏ်အား မရှိသေးယင် မေ့သွားတတ်သေးတာပဲ။ မေ့ဆိုတာကလဲ တခြားမဟုတ်ပါဘူး။ ချစ်ဖွယ်အာရုံဆိုလျှင် ချစ်ဖွယ်အနေဖြင့် ထင်မှတ်သွားတာကို မေ့တယ်လို့ ဆိုတာပါဘဲ။ မုန်းဘွယ်အာရုံဆိုယင်လဲ မုန်းဘွယ်အနေဖြင့် ထင်မှတ်သွားတာဟာ မေ့တာပါ ဘဲ။ ရိုးရိုးအာရုံနဲ့ ထိရတဲ့အခါလဲ မြဲတဲ့အနေ မိန်းမယောကျာ်းစသည်အနေနဲ့ ထင်မှတ်သွားတာလဲ မေ့သွားတာပါဘဲ။ ဆိုလို ရင်းကတော့ ထိတိုင်း ထိတိုင်း ထိတယ် ထိတယ်လို့ မရှုမသိလျှင် မေ့တယ်လို့ ဆိုရတာချည်းပါဘဲ။ အဲဒီလို မရှုမိ မမှတ်မိပဲ မေ့သွားယင်၊ အဲဒီထိသိရတဲ့ အာရုံက အာရုံကောင်းလဲ ဖြစ်ယင် သာယာနှစ်သက်ပြီး ခံစားမှုဖြစ်တယ်။ အာရုံက မကောင်းယင် တော့ အဲဒီအာရုံကို ရှုံ့မှန်းပြီး ခံစားတာလဲ ရှိတယ်။ အာရုံကောင်းကို တောင့်တပြီး စိတ်ကူးမျှဖြင့် နှစ်သက်သာယာလျက် ခံစား တာလဲ ရှိတယ်။ ဒါကြောင့်-

သော-ထိသိပြီးလျှင် ချစ်ဖွယ်ထင်လျက် မရှုမမှတ်နိုင်သော ထိုသူသည်၊ သာရတ္တစိတ္တော-တပ်မက်သော စိတ်ရှိ လျက်၊ ဝေဒေတိ-ခံစား၏။ တဉ္စ-ထိုတွေ့ထိရတာကိုလဲ၊ အဇ္ဈောသ တိဋ္ဌတိ-မျှ၍ သိမ်းထားသကဲ့သို့ စိတ်ထဲ၌ စွဲလျက်တည် ၏-လို့ ဟောထားတာပါဘဲ။ ဆောင်ပုဒ်ကတော့ “အဆင်းမြင်လျှင်” လို့ ဆိုရာမှာ “အတွေ့ထိလျှင်”လို့ ပြင်ဆိုရလောက်ပဲ ထူးပါတယ်။ အဲဒီဆောင်ပုဒ်များကို ဆိုကြရမယ်။

၁။ အတွေ့ထိလျှင်၊ ချစ်ဖွယ်ထင်၊ ထိုတွင် မေ့လေသည်။
၂။ သာယာတပ်စွဲ၊ ခံစားမြဲ၊ စိတ်ထဲ သိမ်းလျက်သည်။

ယခုအများလူစုတွေမှာ ကာမဂုဏ်အတွေ့အထိတွေနဲ့စပ်ပြီး သာယာတပ်စွဲလျက် ခံစားနေကြတာ အလွန်ထင်ရှားနေ တာပါဘဲ။ နူးညံ့ချောညက်တဲ့ အိပ်ရာနေရာ အတွေ့နဲ့စပ်ပြီးတော့လဲ သာယာခံစားနေကြတာ အင်မတန်ထင်ရှားပါတယ်။ နူးညံ့ ချောညက်တဲ့ အဝတ်အထည် ဘိနပ် ပုဝါစသော အသုံးအဆောင် အတွေ့များနဲ့ စပ်ပြီးတော့လဲ သာယာလျက် ခံစားနေကြတာ ဟာထင်ရှားပါတယ်။ ကျန်းမာပေါ့ပါးနေတဲ့သူတွေမှာ လက်ခြေများကို ကွေးလိုက် ဆန့်လိုက်စသည်ဖြင့် ပြုပြင်မှုနဲ့စပ်ပြီး တော့ နှစ်သက်သာယာနေကြတာဘဲ။ ထိုင်လိုက် ထလိုက် သွားလိုက်စသည်ဖြင့် အတွေ့အထိများနှင့် စပ်ပြီးတော့ နှစ်သက် သာယာနေကြတာဘဲ။ အဲဒီလို ကိုယ်တွင်းကိုယ်ပ အတွေ့အထိများနဲ့စပ်ပြီး သာယာနှစ်သက်လျှင် ခံစားမှုအမျိုးမျိုး ကိလေသာ အမျိုးမျိုးတွေလဲ ဖြစ်ပွားတော့တာဘဲ။ ဒါကြောင့်-

၂။ တဿ ဝဗုဒ္ဓိ ဝေဒနာ၊ အနေကာ ဖဿသမ္ဘဝါ။
အဘိဇ္ဈာ စ ဝိဟေသာ စ၊ စိတ္တ မသုပဟညတိ။
ဧဝံ အာစိနတော ဒုက္ခံ၊ အာရာ နိဗ္ဗာန ဝုစ္စတိ။

တဿ-ထိသိရတဲ့ အတွေ့အာရုံကို စွဲပြီး စိတ်ထဲ သိမ်းပိုက်ထားသော ထိုသူအား၊ ဖဿ သမ္ဘဝါ-အတွေ့အာရုံကို စွဲမှီ၍ ဖြစ်ကုန်သော၊ အနေကာ-များစွာကုန်သော၊ ဝေဒနာ-အကောင်းအဆိုး အမျိုးမျိုးသော ခံစားမှုတို့သည်၊ ဝဗုဒ္ဓိ-ဖြစ်ပွား

ကုန်၏။ စသည်ဖြင့် ဟောတော်မူတာပါဘဲ။ ဆောင်ပုဒ်ကတော့ (အတွေ့ဆိုင်ရာ၊ ဝေဒနာ၊ များစွာ ပွားတော့သည်) လို့ ဆိုကြရမယ်။

၃။ အတွေ့ဆိုင်ရာ၊ ဝေဒနာ၊ များစွာပွားတော့သည်။

နောက်ပြီးတော့-အဘိဇ္ဈာ စ-ရလိုသမ္မု ရှေးရှုကြံစည်သော လောဘသည်၎င်း၊ ဝိဟေသာ စ-ညှဉ်းဆဲလိုသော ဒေါသသည်၎င်း၊ ဝဗ္ဗန္တိ-ဖြစ်ပွားကုန်၏။ အဿ-ထိုပုဂ္ဂိုလ်၏၊ စိတ္တံ-စိတ်သည်၊ ဥပဟညတိ-လောဘဒေါသတို့ကြောင့် ပင်ပန်းလျက် ရှိနေချေသည် တဲ့။

အတွေ့အထိကောင်းနှင့်ဆိုင်တဲ့ အဝတ်အထည်ကောင်း အသုံးအဆောင်ကောင်း တွေကိုရအောင်၊ နေရာကောင်း ယာဉ်ကောင်းတွေ သုံးရအောင်၊ သက်ရှိသက်မဲ့ အတွေ့ကောင်းတွေနှင့် တွေ့ထိရအောင် လိုချင်တောင့်တတဲ့ လောဘတွေလဲ ဖြစ်ပွားတယ်။ ပေါ့ပေါ့ပါးပါးနဲ့ ထိုင်ထသွားလာနိုင် ကွေးဆန့်နိုင်အောင်၊ နေကောင်းထိုင်သာနဲ့ ကိုယ်ထဲ၌ အတွေ့အထိ ကောင်းအောင် လိုချင်တောင့်တတာလဲ ဒီအတွေ့အထိနှင့်ဆိုင်တာဘဲ။ ကိုယ့်အလိုအတိုင်း မဖြစ်အောင် နှောင့်ရှက်တယ် ထင်ရတဲ့သူကို ညှဉ်းဆဲလိုတဲ့ဒေါသလဲ ဖြစ်ပွားတယ်။ အဲဒီ လောဘ ဒေါသတွေ၏ အလိုလိုက်ပြီး ရှာကြံပြုလုပ်နေတဲ့ အတွက် ကြောင့်ကြဗျာပါရတွေများပြီး စိတ်လဲ ပင်ပန်းနေတယ်။ အဲဒီလို အတွေ့ကောင်းနှင့် ပြည့်စုံရအောင် ရှာကြံရာ ပြုလုပ်ရာမှာ အကုသိုလ်အမှုလဲ ဖြစ်တတ်တယ်။ နောင်ဘဝအတွက်ရည်ရွယ်ပြီး ဒါနစသည်ကိုပြုယင်တော့ ကုသိုလ်အမှုလဲ ဖြစ်တတ်တယ်။ အဲဒီအကုသိုလ်အမှု ကုသိုလ်အမှုတွေကြောင့် ဘဝသစ် ရုပ်နာမ် အကျိုးဝိပါက်တွေ ဖြစ်ပြီး အိုရ နာရ သေရစသည်ဖြင့် ဆင်းရဲ တွေကို တွေ့ရတယ်။ ဒါကြောင့်တွေ့ထိတိုင်း မရှုမမှတ်ယင် ဖြစ်နိုင်တဲ့ ကိလေသာတွေနှင့် ကမ္မဝဋ် ဝိပါကဝဋ်ဆင်းရဲတွေကို လက်ခံစုဆောင်းနေရာ ရောက်တယ်။ ဆောင်ပုဒ်ကတော့ ရှေးကအတိုင်းပါဘဲ။ ဆိုကြရမယ်။

၄။ လောဘစည်ကား၊ ဒေါသပွား၊ ဗျာများ စိတ်ပန်းသည်။
၅။ ဤနည်းဖြင့်ပဲ၊ မပြောင်းလဲ၊ ဆင်းရဲ ရှာသူမည်။

ရှေးကလဲ ငါတို့ဟာ ကိုယ်အတွေ့အထိကို မရှုမမှတ်ပဲ နေလာခဲ့ကြတာဘဲ။ သွား ရပ် ထိုင် လျောင်း ကွေး ဆန့် စသည်ကိုလဲ မရှုမမှတ်ပဲ နေလာခဲ့ကြတာဘဲ။ ရှုမှတ်နေယင် ပင်ပန်းရုံရှိမှာဘဲ၊ မပြင်တော့ပါဘူးလို့ အမှုမဲ့ အမှတ်မဲ့ နေမြဲတိုင်း သာ နေသွားယင်တော့ ယခုပြောခဲ့တဲ့ ကိုယ်အတွေ့အထိနဲ့ စပ်ဆိုင်တဲ့ ကိလေသာဆင်းရဲ ဝဋ်ဆင်းရဲတွေကို ရှာကြံလက်ခံ စုဆောင်းနေသူမည်ပါတယ်။ အဲဒီလို ဆင်းရဲတွေကို ရှာကြံလက်ခံစုဆောင်း နေတဲ့သူမှာ နိဗ္ဗာန်ဝေးပါတယ်တဲ့။ ဒါကြောင့် ဒီလိုဆက်ပြီးတော့ ဟောပြထားပါတယ်။

ဧဝံ-မရှုမမှတ်ပဲနေသော ဤနည်းဖြင့်၊ ဒုက္ခံ-ကိလေသာ ဆင်းရဲ ဝဋ်ဆင်းရဲကို၊ အာစိနတော-လက်ခံ၍ ဆည်းပူး စုဆောင်းနေသောသူအား၊ နိဗ္ဗာန်-ဆင်းရဲငြိမ်းသော နိဗ္ဗာန်သည်၊ ဝါ-နိဗ္ဗာန်ကို၊ အာရာ-ဝေးသည်ဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ-ဆိုအပ်ပါ သည်တဲ့။ ဆောင်ပုဒ်ကတော့ ရှေးကအတိုင်း ဆိုကြရပါဘဲ။

၆။ ဆင်းရဲကိုသာ၊ ရှာသူမှာ၊ ဝေးစွာ နိဗ္ဗာန်ပြည်။

ယခုရွတ်ဆိုပြတဲ့ ဂါထာ ၂-ပုဒ်ဖြင့် အတိုချုပ် ဆိုလိုတာကတော့-(ထိသိခိုက်၌ မရှုမမှတ်သူမှာ နိဗ္ဗာန်ဝေးသည်) လို့ ဆိုလိုတာပါဘဲ။ အဲဒါကို ဆိုကြရမယ်။

ထိသိခိုက်၌ မရှုမမှတ်သူမှာ နိဗ္ဗာန်ဝေးသည်။

သွား ရပ် ထိုင် လျောင်း ကွေး ဆန့်တာမှစပြီး ထိသိတိုင်း ရှုမှတ်နေယင်တော့ နိဗ္ဗာန်နဲ့ နီးကပ် နီးကပ်သွားတယ်။ အဲဒီလို နီးပုံကို ဒါရိုက်ပြတဲ့ ဂါထာ ၂-ပုဒ်ကိုလဲ ရွတ်ဆိုပြီး ဟောပြမယ်။

ထိသိခိုက်၌ ရှုသိသူမှာ နိဗ္ဗာန်နှင့် နီးသည်

၃။ န သော ရဇ္ဇတိ ဖဿေသု၊ ဖဿံ ဖုဿ ပဋိဿတော။
ဝိရတ္တစိတ္တော ဝေဒေတိ၊ တဉ္စ နာဇ္ဈောသ တိဋ္ဌတိ။

ယော-အကြင်ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ ဖဿ-ဖုဿ-အတွေ့အာရုံကို ထိသိပြီး၍၊ ဝါ-ထိသိပြီးလျှင်၊ ပဋိဿတော-တဖန် အမှတ်ရသည်၊ ဟောတိ-ဖြစ်၏-တဲ့။

ဒါဟာ ထိသိပြီးလျှင်ပြီးချင်း ရှုမှတ်ဖို့ ဒါရိုက်ညွှန်ပြတဲ့စကားဘဲ။ အဲဒီမှာ (ဖုဿ) ထိသိပြီး၍-ထိသိပြီးလျှင် ဆိုတဲ့ စကားဖြင့် ထိသိရတဲ့ အာရုံကိုသာ ရှုမှတ်ဖို့ ပြထားသောကြောင့် မထိမသိရတဲ့ အတွေ့ရုပ်ကိုတော့ ကြံတွေးဆင်ခြင်ပြီးရှုဘို့ မလိုဘူး။ အဲဒီလို ကြံတွေးဆင်ခြင်ပြီး ရှုရုံမျှဖြင့် ဘယ်အာရုံမှာမျှ ဖြစ်ခွင့်ရှိတဲ့ ကိလေသာ-ကိန်းတဲ့ ကိလေသာကို မပယ်နိုင် ဘူး။ အာရမ္မဏာနုဿယကို ပယ်နိုင်တဲ့ ဝိပဿနာဉာဏ် အစစ်မဖြစ်ဘူး ဆိုတာကိုလဲ ခိုင်မြဲစွာ မှတ်သားထားကြရမယ်။ ရှုပုံက တော့-

ထိသိမှုက အင်မတန်ကျယ်ပြန့်ပါတယ်။ ခြေဖဝါးမှ ခေါင်းအရေအထိ၊ ခေါင်းအရေမှ ခြေဖဝါးအထိ အသွေးအသား ကောင်းတဲ့ ကိုယ်ထဲက နေရာတိုင်းမှာ ထိသိမှုတွေ ရှိနေတာဘဲ။ ဘယ်နေရာကမဆို ထင်ရှားပေါ်လာတဲ့ အဲဒီထိသိမှုကို ထိတယ် ထိတယ်လို့ ရှုမှတ်ဖို့ပါဘဲ။ သတိပဋ္ဌာန် ဒေသနာတော်နှင့် နီးနှောပြီး ပြောရယင်တော့ သွားနေတဲ့အခါ သွားတယ် သွားတယ်၊ ညာလှမ်းတယ် ဘယ်လှမ်းတယ်၊ ကြွတယ် လှမ်းတယ် ချတယ် စသည်ဖြင့် မပြတ်ရှုမှတ်သွားဘို့ပါဘဲ။ အဲဒီလို ရှုမှတ်ရာမှာ ခြေထဲ ကိုယ်ထဲက တောင့်တင်း တွန်းကန်လှုပ်ရှားတဲ့ အတွေ့ဟာ ဝါယောဓာတ်ခေါ်တဲ့ ပရမတ်ရုပ် အစစ်ပါဘဲ။ အများအားဖြင့် အဲဒီ ဝါယောရုပ်ကို သိရတာပါဘဲ။ အဲဒီလို သိအောင် ရှုမှတ်ဖို့ရာ (ဂစ္ဆန္တော ဝါ ဂစ္ဆာမိတိ ပဇာနာတိ) လို့ ဟောထားတာပါဘဲ။ အဲဒီမှာ ဝါယောဓာတ်ဟု သိ၏လို့လဲ မဟောခဲ့ဘူး။ ရုပ်ဟု သိ၏လို့လဲ မဟောခဲ့ဘူး။ အရပ်သုံးစကားဖြင့် (ဂစ္ဆာမိတိ) သွားသည်ဟုသိ၏လို့သာ ဟောတော်မူခဲ့ပါတယ်။ အဲဒါဟာ သုတနည်းသူတွေလဲ အလွယ်တကူ ရှုမှတ်နိုင်အောင် လို့ ဟောတော်မူခဲ့တာပါဘဲ။ အဲဒီလို သွားတယ် ညာလှမ်းတယ် ဘယ်လှမ်းတယ်၊ ကြွတယ် လှမ်းတယ် ချတယ်လို့ အရပ်သုံး စကားနဲ့ရှုမှတ်နေပေမဲ့ သမာဓိဉာဏ် အားရှိလာတဲ့အခါကျတော့ တောင့်တင်း တွန်းကန် လှုပ်ရှားတဲ့ သဘောတရားမျှဘဲလို့လဲ မှန်စွာသိပါတယ်။ ခဏမစဲ ဖြစ်ပျက်နေတာကိုလဲ မှန်စွာသိပါတယ်။ ခဏမစဲ ဖြစ်ပျက်နေလို့ မမြဲဘူး၊ ဆင်းရဲဘဲ၊ အစိုးမရတဲ့ အနတ္တ သဘောတရားမျှဘဲ ဆိုတာလဲ အမှန်အတိုင်း သိပါတယ်။

ထို့အတူပင် မတ်တတ်ရပ်နေဆဲမှာ ရပ်တယ်ရပ်တယ်လို့ မပြတ်ရှုမှတ်နေရမယ်။ ထိုတဲ့အခါလဲ ထိုင်တယ်ထိုင်တယ် လို့ မပြတ်ရှုမှတ်နေရမယ်။ ထိုင်တာတခုတည်းကို ရှုမှတ်နေရုံမျှဖြင့် အားမရလျှင် တနေရာ နှစ်နေရာက ထင်ရှားထိနေတာနဲ့ တွဲပြီးတော့ ထိုင်တယ်ထိတယ်၊ ထိုင်တယ်ထိတယ်လို့ ဒီလိုလဲ ရှုမှတ်နိုင်ပါတယ်။ ညောင်းတာပူတာ နာတာ ယားတာအစရှိတဲ့ မခံသာမှု ဒုက္ခဝေဒနာတွေဟာလဲ အာရုံဆိုးနဲ့ထိပြီး ဖြစ်နေတာတွေဘဲ။ ဒါကြောင့် အဲဒီလိုဒုက္ခဝေဒနာတခုခု ထင်ရှားပေါ်နေ ယင်လဲ အဲဒီ အခံခက်တဲ့နေရာကို စူးစိုက်ပြီး ညောင်းတယ် ညောင်းတယ်၊ ပူတယ် ပူတယ်၊ နာတယ် နာတယ်၊ ယားတယ် ယားတယ်စသည်ဖြင့် ရှုမှတ်နေရမယ်။ အဲဒါဟာ ဒုက္ခဝေဒနာကို ရှုတာဖြစ်သောကြောင့် ဝေဒနာနုပဿနာလို့လဲ ခေါ်ရပါ တယ်။ အတွေ့ကောင်းနဲ့တွေ့ထိပြီး ကောင်းတဲ့အခါလဲ ကောင်းတယ်ကောင်းတယ် စသည်ဖြင့်ရှုမှတ်ရမယ်။ ဒါလဲ သုခဝေဒနာ ကို ရှုတာဖြစ်သောကြောင့် စသည်ဖြင့် ရှုမှတ်ရမယ်။ ဒါလဲ သုခဝေဒနာကို ရှုတာဖြစ်သောကြောင့် ဝေဒနာနုပဿနာလို့လဲ ခေါ်ရတာပါဘဲ။

ကိုယ်ထဲက အပူဓာတ်နဲ့ တွေ့ထိရလို့ဖြစ်စေ၊ အပြင်က မီးပူ နေပူ လေပူတို့နှင့် တွေ့ထိရလို့ဖြစ်စေ ပူတာကို ပူတယ် ပူတယ်လို့ ရှုမှတ်ရတယ်။ အဲဒီလို ရှုမှတ်ရာမှာ ထိသိရတဲ့အပူကို ရှုမိယင် တေဇောဓာတ်ကို သိတာဘဲ။ ကိုယ်ထဲက မခံသာတဲ့ အပူကို သိယင်တော့ ဒုက္ခဝေဒနာကို သိတာဘဲ။ ထို့အတူပင် လေအေး ရေအေး စသည်နှင့် တွေ့ထိရတဲ့အခါလဲ အေးတယ် အေးတယ်လို့ ရှုမှတ်ရတယ်။ ရံခါ တေဇောဓာတ်ကိုသိတယ်၊ ရံခါ အခံခက်တာကိုသိတယ်၊ သာမာန် အတွေ့အထိ ထင်ရှားတဲ့ အခါကျတော့ ထိတယ် ထိတယ်လို့ ရှုမှတ်ရတယ်။ ရံခါ နူးညံ့ချောညက်တဲ့ ပထဝီရုပ်ကိုသိတယ်၊ ရံခါ ကြမ်းတမ်းတဲ့ ပထဝီ ရုပ်ကို သိတယ်၊ ရံခါ ဝါယော တေဇောရုပ်များ ကိုလဲ သိတယ်။

လက်ခြေများကို ကွေးဆန့်လှုပ်ရှား ပြုပြင်တဲ့အခါ ကွေးတယ် ဆန့်တယ် လှုပ်တယ် စသည်ဖြင့် ရှုမှတ်ရတယ်။ ခေါင်းငုံ့တာ မော့တာတွေ၊ ကိုယ်လှုပ်ရှား ပြုပြင်တာတွေလဲ ခေါ်နေကျ အရပ်သုံးစကားနဲ့ ရှုမှတ်သွား ရုံပါဘဲ။ မျက်စိမှိတ်တာ ဖွင့်တာ မျက်တောင်ခတ်တာတွေလဲ ရှုမှတ်နိုင်ယင် ရှုမှတ်ရတာဘဲ။ အဝတ်အစား ပြင်ဝတ်တာတွေလဲ ရှုမှတ်ရတာဘဲ။ စားသောက်တဲ့အခါ ကိုယ်အတွေ့ရှုပုံတွေကိုတော့ စားသိရုံပဲအပိုင်းက ပြောခဲ့ပါပြီ။ မျက်နှာသစ်တာ ရေချိုးတာတွေလဲ တတ် နိုင်သမျှ ရှုမှတ်ရတာဘဲ။ ကျင်ကြီးကျင်ငယ်စွန့်တဲ့အခါလဲ ကိုယ်အတွေ့နဲ့ ပြုလုပ်မှုတွေကို တတ်နိုင်သမျှ ရှုမှတ်ရတာဘဲ။

စကားပြောတဲ့အခါလဲ တတ်နိုင်သမျှ ရှုမှတ်ရတာဘဲ။ ကိုယ်ထဲမှာ ထင်ပေါ်သမျှ အထိအသိတွေဆိုယင် ရှုမှတ်ရတာချည်းပါ ဘဲ။ မရှုမှတ် ကောင်းတာရယ်လို့ မရှိပါဘူး။

ဒါကြောင့် ဘုန်းကြီးတို့ကို ဝမ်းဗိုက်ထဲက ထင်ရှားတဲ့ ဝါယောရုပ်အတွေ့ကို အမှန်အတိုင်းသိပြီး သမာဓိဉာဏ် အစစ် ဖြစ်အောင်လို့ ဖောင်းတာ ပိန်တာကစပြီး အခြေခံအဖြစ်ဖြင့် ရှုမှတ်ဖို့ရာ ညွှန်ကြားနေပါတယ်။ ညွှန်ကြားတဲ့အတိုင်း ရှုမှတ်လို့ ထူးခြားတဲ့ ဝိပဿနာဉာဏ်တွေကို ကိုယ်တိုင် တွေ့သိသွားတဲ့ သူတွေ ထောင်သောင်းများစွာ ရှိနေပါပြီ။ အဲဒီ ပုဂ္ဂိုလ်တွေထဲမှာ အချို့က အဖောင်းအပိန် မရှုချင်ဘူး။ ဝင်လေ ထွက်လေ ရှုချင်တယ်ဆိုတာနဲ့ သူ့သဘောအတိုင်း ရှုဘို့ ခွင့်ပြုထားပါတယ်။ နောက်ပိုင်းကျတော့ အဖောင်းအပိန်ကို ပြောင်းရွှေ့ပြီး ရှုမှတ်သောအားဖြင့် ဉာဏ်ထူးများကို တွေ့သိသွားတဲ့ သူတွေလဲ ရှိပါတယ်။

ဖောင်းတာ ပိန်တာကို ရှုမှတ်ဖို့ ညွှန်ကြားနေတယ် ဆိုပေမဲ့ အဲဒါ ၂-ခုတည်း ရှုမှတ်ရမယ်လို့ ချုပ်ချယ်ထားတာတော့ မဟုတ်ပါဘူး။ ဖောင်းတယ် ပိန်တယ်လို့ ရှုမှတ်နေယင်း စိတ်ကူးဖြစ်ပေါ်လာယင် အဲဒီစိတ်ကူးကိုလဲ ရှုမှတ်ရတယ်။ ညောင်း ပူ နာ ကျင် စသည်ဝေဒနာ ထင်ရှားပေါ်လာယင် အဲဒါကိုလဲ ရှုမှတ်ရတယ်။ အခြား ကိုယ်အမူအရာတွေပေါ်လာယင် အဲဒါတွေကို လဲ ရှုရတယ်။ ကြားမှု မြင်မှု စသည်တွေ ပေါ်လာယင် အဲဒါတွေကိုလဲ ရှုရတယ်။ သမာဓိဉာဏ် အထူးအားကောင်းလာတဲ့ အခါကျတော့ ဒွါရ ၆-ပါးက ထင်ရှားပေါ်လာသမျှကို ဖြစ်ပေါ်စဉ်အတိုင်းလိုက်ပြီး ရှုမှတ်ဖို့လဲ ညွှန်ကြားပါတယ်။ ညွှန်ကြား တဲ့အတိုင်း ပေါ်ရာပေါ်ရာကို အစဉ်အတိုင်း လိုက်ပြီးတော့လဲ ရှုနိုင်ကြပါတယ်။ အဲဒီလို အခါကျတော့ ဖောင်းတာ ပိန်တာကို အထူးပြုပြီး ရှုနေဘို့တောင် မလိုတော့ပါဘူး။ ထင်ပေါ်စဉ်အတိုင်း အလွယ်တကူနဲ့ လိုက်ပြီး ရှုသွားရုံပါဘဲ။

လျောင်းအိပ်နေတဲ့အခါလဲ အိပ်တယ် အိပ်တယ် စသည်ဖြင့် ထိုင်စဉ်ကလိုပင် ရှုမှတ်သွားရုံပါဘဲ။ ဒါလောက်ဆိုယင် ထိသိမှုနှင့်စပ်ပြီး ရှုမှတ်ပုံကို နားလည်လောက်ပါပြီ။ ယခု ပြောခဲ့တဲ့အတိုင်း ထိသိမှု ဖြစ်တိုင်း ဖြစ်တိုင်း မပြတ်ရှုမှတ်နေတဲ့ ယောဂီမှာ သမာဓိဉာဏ် အားကောင်းတဲ့အခါကျတော့ ထိသိပြီး ချက်ခြင်းပင် ပျောက်ပျောက် သွားတာကိုချည်း တွေ့သိနေရ တယ်။ အဲဒီတော့ (မှတေ မှတမတ္တံ ဘဝိဿတိ) ရောက်ရတွေ့ရသည်၌ ရောက်ရုံတွေ့ရုံမျှ ဖြစ်လတဲ့-လို့ဆိုတဲ့ စကားတော်နဲ့ အညီပါဘဲ။ အဲဒီအတွေ့ကို ထိသိရပေမဲ့ မထိမသိရတဲ့ အတွေ့မှာလိုပင် တပ်မက် သာယာမှုစသော ကိလေသာတွေ ဖြစ်ခွင့်မရှိ တော့ပဲ ကင်းငြိမ်းသွားတယ်။

ယခုဒီရိပ်သာက ယောဂီတွေ ဖောင်းတာ ပိန်တာမှစပြီး ထိသိရသမျှတွေကို မပြတ်ရှုမှတ်ပြီး ခဏမစဲ ဖြစ်ပျက်နေတာ ကို အမှန်အတိုင်း သိသိနေကြတာဟာ မဟာသတိပဋ္ဌာနသုတ် ဒေသနာတော်နှင့် ညီညာညီပြင် ဒီမာလုကျပုတ္တသုတ် တရား တော်နှင့်လဲ အံကျကိုက်ပြီး ညီနေကြောင်း ထင်ရှားပါတယ်။ သမာဓိဉာဏ် အထူးအားကောင်းတဲ့အခါ ကျတော့ ဖောင်းမှု ပိန်မှုပဲဖြစ်ဖြစ်၊ ကွေးမှု ဆန့်မှု လှုပ်ရှားပြုပြင်မှုပဲ ဖြစ်ဖြစ်၊ ခြေကို ကြွမှု လှမ်းမှု ချမှုပဲဖြစ်ဖြစ်၊ ရိုးရိုးထိသိမှုပဲ ဖြစ်ဖြစ် ရှုမှတ် တိုင်း ရှုမှတ်တိုင်း ထိသိရတာရော+မှတ်သိတာရော ချက်ခြင်းပင် ပျောက်ပျက်သွားတာကိုချည်း တွေ့ရတယ်။ ထိသိပြီး အဆိုးအကောင်း ခံစားမှုတွေလဲ ချက်ခြင်းပင် ပျောက်ပျောက်သွားတာကို တွေ့ရတယ်။ အဲဒီတော့ ထိသိရတာနဲ့စပ်ပြီး တပ်မက်သာယာမှု မဖြစ်ရတော့ဘူး။ တပ်မက်သာယာခြင်း မရှိပဲ ခံစားရုံမျှ သက်သက်သာ ဖြစ်နေတယ်။ ဒါကြောင့် “သော- ထိသိပြီးလျှင် ချက်ခြင်းအမှတ်ရသော ထိုပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ ဖဿသု-အတွေ့အာရုံတို့၌၊ န ရဇ္ဇတိ-မတပ်မက်၊ ဝါ-တပ်မက်မှု ရာဂကင်းသည်” လို့ ဆိုထားတာပါဘဲ။ ဆောင်ပုဒ်ကတော့ (အတွေ့ထိက၊ အမှတ်ရ၊ ရာဂကင်းတော့သည်) လို့ ဆိုကြရုံပါဘဲ။

၁။ အတွေ့ထိက၊ အမှတ်ရ၊ ရာဂကင်းတော့သည်။

အဲဒီလို တပ်မက်မှု ရာဂကင်းသောကြောင့်-သော မတပ်မက်သော ထိုပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ ဝိရတ္တစိတ္တော-တပ်မက်ကင်း သော စိတ်ရှိသည်ဖြစ်၍၊ ဝါ- မတပ်မက်သော စိတ်ဖြင့်၊ ဝေဒေတိ ခံစား၏၊ တဉ္စ ထိုအတွေ့အာရုံကိုလဲ၊ န အဇ္ဈောသ တိဋ္ဌတိ-မျိုးထားသကဲ့သို့ သိမ်းပိုက်ဆုပ်ကိုင်လျက် မတည်တဲ့၊ ဒီလိုဆက်ပြီး ပြဆိုထားပါတယ်။ ဆောင်ပုဒ်ကတော့ ရှေးက အတိုင်းဆိုကြရုံပါဘဲ။

- ၂။ မတပ်မက်ပဲ၊ ခံစားမြဲ၊ စိတ်ထဲ မသိမ်းပြီး။
- ၄။ ယထာဿ ဖုသတော ဖဿံ၊ သေဝတော စာပိဝေဒနံ။
- ဒီယတိ နောပစီယတိ၊ ဧဝံ သော စရတိဿတော။
- ဧဝံ အပစိနတော ဒုက္ခံ၊ သန္တိကေ နိဗ္ဗာန ဝုစ္စတိ။

ယထာ အခြားမဲ့၌ မှတ်သိမှုပါသော အကြင် အခြင်းအရာဖြင့်၊ ဖဿံ-အတွေ့အာရုံကို၊ ဖုသတော စာပိ-ထိသိလဲ ထိသိငြားသော်လဲ၊ ဝေဒနံ-ခံစားမှုကို၊ သေဝတော စာပိ-မှီလဲ မှီဝဲခြင်းသော်လဲ၊ ဒုက္ခံ ကိလေသာဆင်းရဲ ဝဋ်ဆင်းရဲသည်၊ ဒီယတိ-ကုန်သာကုန်ခန်း၏။ နောပစီယတိ-ဆည်းပူးအပ်သည်ကား မဟုတ်ပေတဲ့။

ဝိပဿနာယောဂီ ပုဂ္ဂိုလ်ဟာလဲ သူများလိုပင် အတွေ့အာရုံကို တွေ့ထိလဲ တွေ့ထိပါတယ်။ အဲဒီအတွေ့အထိနဲ့စပ်ပြီး ခံစားမှုကိုလဲ မှီဝဲပါတယ်။ သို့ပေမဲ့ သာမန်ပုဂ္ဂိုလ်များမှာလို အဲဒီအတွေ့အထိနဲ့စပ်ပြီး ကိလေသာတွေလဲ မဖြစ်ဘူး။ အဲဒီ အတွေ့အထိမျိုးကိုရအောင် ရှာကြံပြုလုပ်တဲ့ အကုသိုလ်ကံ ကုသိုလ်ကံတွေလဲ မဖြစ်ဘူး။ ကံမဖြစ်တော့ အဲဒီကံကြောင့်ဖြစ် မည့် ဘဝသစ် ဝိပါကံဆင်းရဲတွေလဲ ဖြစ်ခွင့်မရှိတော့ပဲ ကင်းငြိမ်းသွားတယ်။ ဘာကြောင့်လဲဆိုလျှင် ထိသိပြီးလျှင်ပြီးခြင်း မှတ်သိမှုပါနေလို့ပါဘဲ။ မဇ္ဈိမပဋိပဒါခေါ်တဲ့ အလယ်လမ်းအကျင့်ဆိုတာ အဲဒီလို မှတ်သိမှုပါဘဲ။ ဆောင်ပုဒ်ကတော့ (မှတ်သိ လျက်သား၊ ထိသိသွား၊ ခံစားမှီဝဲသည်) လို့ ဆိုကြရုံပါဘဲ။

၃။ မှတ်သိလျက်သား၊ ထိသိသွား၊ ခံစားမှီဝဲသည်။

နောင်တပုဒ်ကတော့ ရှေးကအတိုင်း ဆိုကြရုံပါဘဲ။

၄။ သို့ပါသော်လဲ၊ ဝဋ်ဆင်းရဲ၊ ကုန်မြဲကုန်ခန်းသည်။

သူများလို ထိသိပြီး ခံစားနေပေမယ်လို့ မရှုမမှတ်တဲ့ သာမန်လူများမှာလို “ဝေဒနာကြောင့် တဏှာ ဖြစ်သည်” ဆိုတဲ့ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်အရ တဏှာမဖြစ်တော့ဘူး။ ကံမဖြစ်တော့ အဲဒီကံ၏ အကျိုးဝိပါကံ ဆင်းရဲတွေ ဆိုတာလဲ မဖြစ်ဘူး။ အဲဒါဟာ မရှုမိတဲ့ အတွေ့အာရုံနဲ့စပ်ပြီး ဖြစ်ခွင့်ရှိတဲ့ ကိလေသာတွေ ကံတွေ ဝိပါကံဆင်းရဲတွေ ကင်းငြိမ်ကုန်ခန်းပုံပါဘဲ။ ဒါကြောင့် အဲဒီကိလေသာ ဆင်းရဲ ဝဋ်ဆင်းရဲတွေ ငြိမ်းစေချင်ယင် သွား ရပ် ထိုင် လျောင်း ထိသိတိုင်း၊ ကွေး ဆန့် လှုပ်ရှား ပြုပြင် ထိသိတိုင်း၊ ရိုးရိုးထိသိတိုင်း ချက်ခြင်း အမှတ်ရတဲ့ ဒီနည်းဖြင့် မပြတ်ကျင့်ရတယ်။ အဲဒီလို ကျင့်သင့်ပုံကို ဒီလို ဆက်ပြီး ညွှန်ပြတော်မူပါတယ်။

ဧဝံ ထိသိတိုင်း ရှုသိမှုပါသော ဤနည်းဖြင့်၊ သော-ထိုယောဂီသည်၊ သတော-အမှတ်ရလျက်၊ စရတိ-ကျင့်သည်တဲ့။ အဲဒါဟာ ကိုယ်ထဲ၌ ဘယ်အစိတ်အပိုင်းကမဆို ထိသိပြီးလျှင် ပြီးချင်း ရှုမှတ်ပြီး အမှန်အတိုင်း သိသိသွားရမယ် ဆိုတာကို ဒါရိုက်အတိအလင်းပြတဲ့ ဒေသနာပါဘဲ။ ဆောင်ပုဒ်ကတော့ ရှေးကအတိုင်း ဆိုကြရုံပါဘဲ။

၅။ ဤနည်းဖြင့်သာ၊ ယောဂီမှာ၊ မှတ်ကာ ကျင့်ရသည်။

နည်းမှန်ကို ရှုတ်ချပစ်ပယ်တာတွေလဲ ရှိတယ်

တချို့က ကိုယ်တိုင်လဲ ဘာတရားမှ ထိထိ ဣာက်ရောက် အားမထုတ်ဘူး။ သူများဟောပြောနေတာကိုလဲ မလိုလားဘူး။ အဲဒီလို ပုဂ္ဂိုလ်တွေက ဒီမာလုကျပုတ္တသုတ်၊ မဟာသတိပဋ္ဌာန်သုတ် စသည်နှင့်အညီ ရှုမှတ်အားထုတ် နေကြတာကို ပစ်ပယ် ရှုတ်ချပြီး ပြောလေ့ရှိကြတယ်။ ပြောပုံကတော့ “သွားတယ် ရပ်တယ် ထိုင်တယ် အိပ်တယ် ကွေးတယ် ဆန့်တယ် ဖောင်းတယ် ပိန်တယ် ဆိုတာတွေက သိပြီး တွေ့ဘဲ၊ ရှုဘို့မလိုပါဘူး”တဲ့။ ဒီလိုပြောကြတယ်။

အမှန်ကတော့ သိပြီးအာရုံတွေမှာ ကိလေသာဖြစ်ခွင့်မရအောင် ချက်ခြင်းရှုရတာဘဲ။ မသိသေးတာတွေတော့ ကြံတွေး ပြီး ရှုနေဘို့မလိုပါဘူး။ အဲဒီအကြောင်းကို “မမြင်ရရာ၊ ကိလေသာ၊ သူ့ဟာသူ ငြိမ်းသည်” စသည်ဖြင့် ရှေ့ပိုင်းက အထပ်ထပ် ပြောခဲ့ပါပြီ။ “သွားတယ်-ဖောင်းတယ် ပိန်တယ်-စသည်ဖြင့် ရှုဘို့မလိုဘူး” ဆိုတာက ဘုန်းကြီးတို့ကို ရည်ရွယ်ပြီး ပစ်ပယ် ရှုတ်ချတာပါဘဲ။ ဒါပေမဲ့ အရင်းစစ်ကြည့်လိုက်တော့ ဒီမာလုကျပုတ္တသုတ်နှင့်တကွ မဟာသတိပဋ္ဌာန်သုတ် စသော မြတ်စွာ ဘုရားရှင်၏ စကားတော်တွေကို ပစ်ပယ် ရှုတ်ချရာ ရောက်ပါတယ်။ ဒီနေရာမှာ တိုတိုနဲ့ နားလည်ချင်ယင်တော့ ဝင်သက် ထွက်သက် အာနာပါန ဆိုတာ လူတိုင်း လူတိုင်း သိနေကြတာဘဲ။ ဒါပေမဲ့ အဲဒါကိုတော့ မရှုကောင်းဘူးလို့ ဘယ်သူမျှ ပြောဝံ့မယ် မဟုတ်ပါဘူး။

အဓမ္မ-ဆိုတဲ့ မတရားကို ဟောရာရောက်တယ်

နောက်ပြီးတော့ တချို့က “ရုပ်ကိုယ်ကြီးကို မရှုကောင်းဘူး၊ ခေါင်းကို၊ လက်ခြေကို၊ ဝမ်းဗိုက်ကို မရှုကောင်းဘူး” လို့ ဒီလိုလဲ ပစ်ပယ်ရှုတ်ချပြီး ပြောနေကြတယ်။ အဲဒါဟာ ဒီမာလုကျပုတ္တစသော ဘုရားဟော တရားတော်ကို နားမလည်ခြင်း၊ သူတို့ ကိုယ်တိုင် ဝိပဿနာဉာဏ်အစစ်ကို မတွေ့မသိဘူးခြင်း စသည်ကြောင့် မပြောသင့်တဲ့ စကားကို ပြောနေကြတာပါ။ ကိုယ်ကြီးတခုလုံးမှ အဆင်းကိုမြင်လျှင် (ရူပံ ဒိသ္မာ ပဋိဿတော) စသော ဘုရားဟောဒေသနာတော်များနှင့်အညီ ရှုမှတ်ရမှာ ဘဲ မဟုတ်ပါလား၊ ထိရာ ထိရာ ကိုယ်ရုပ်ကိုလဲ (ဖဿံ ဖုဿ ပဋိဿ တော) စသည်နှင့်အညီ ရှုမှတ်ရမှာဘဲ မဟုတ်ပါလား၊ အဲဒီတော့ ရုပ်ကိုယ်ကြီးလဲ ရှုမှတ်ရမှာဘဲ၊ လက် ခြေ ဝမ်းဗိုက် စသည်တွေလဲ ရှုမှတ်ရမှာဘဲ၊ မရှုမမှတ်ရဘူးလို့ ဘယ်ပါဠိ အဋ္ဌကထာ ဋီကာကျမ်းဂန်ကမျှ တားမြစ်ခြင်း မရှိပါဘူး။ နောက်ပြီးတော့ မျက်စိရုပ်၊ နားရုပ်၊ နှာခေါင်းရုပ်၊ လျှာရုပ် ဆိုတာတွေဟာ ခေါင်းထဲမှာ ရှိနေတာတွေဘဲ၊ အဆင်း အသံ အနံ့ အရသာ ရုပ်ဆိုတာတွေလဲ ခေါင်းထဲက ပေါ်နေတာတွေဘဲ၊ ကိုယ်အကြည့်နဲ့ အတွေ့အထိရုပ်လဲ ခေါင်းထဲမှာရှိတာဘဲ၊ ခေါင်းကိုမရှုရဘူးဆိုတော့ အဲဒီရုပ်တွေကို မရှုရဘူးလို့ ပစ်ပယ်ရာ ရောက်တယ်။ ဒါကြောင့် ဘုရားဟောနဲ့ ဆန့်ကျင်တဲ့ အဲဒီလို တရားကို ဟောတာဟာ အဓမ္မ-ဆိုတဲ့ မတရားကို ဟောရာ ရောက်တယ်။

ဘုန်းကြီးတို့ကတော့ ဒွါရ ၆-ပါးမှာ ထင်ရှားပေါ်လာသမျှ ရုပ်နာမ်တွေကို စွမ်းနိုင်ယင် အကုန်လုံးကိုရှုဘို့ပဲ ဟောပြောညွှန်ကြား နေပါတယ်။ အကျဉ်းချုပ် ဆောင်ပုဒ်ကိုလဲ ဒီလို စီထားပါတယ်။

ဝိပဿနာရှုနည်း အကျဉ်းဆုံးဆောင်ပုဒ်

ပေါ်တိုင်း မပြတ် ရှုမှတ်နေလျှင်၊
ရုပ်နာမ် နှစ်မျိုး ကြောင်းကျိုး သိမြင်
မမြဲ ဆင်းရဲ ဉာဏ်ထဲ ပေါ်လွင်၊
အနတ္တ သိရ နိဗ္ဗာန်ဝင်။

အဲဒီမှာ ပေါ်တိုင်း ဆိုတာက မြင်လိုက် ကြားလိုက် စသည်ဖြင့် ဒွါရ ၆-ပါးက ပေါ်လာသမျှကို ဆိုတာပါ။ မပြတ် ရှုမှတ်နေလျှင် ဆိုတာက အိပ်ပျော်နေချိန်ကို ချန်လှပ်ပြီး တစက္ကန့်မျှ မနားမရပ်ပဲ မပြတ် ရှုမှတ်နေတဲ့ ညွှန်ပြတာပါ။ ရုပ်နာမ် ၂-ပါးကို ခွဲခြားပြီး သိမြင်ပုံ၊ အကြောင်းနှင့်အကျိုးကို ပိုင်းခြားပြီး သိမြင်ပုံ၊ အနိစ္စ ဒုက္ခ အနတ္တသဘောကို ကိုယ်ပိုင် ဉာဏ်ဖြင့်တွေ့မြင်ပုံ ဆိုတာတွေကိုတော့ ဝိပဿနာရှုနည်း ကျမ်းမှစ၍ ယခုနောက်ဆုံး ပေါ်ထွက်လာတဲ့ တက္ကသိုလ် ဝိပဿနာ တရားတော် စာအုပ်အထိ အထပ်ထပ်ဖော်ပြထားခဲ့ပါပြီ။ ယခုဒီစာအုပ်ထဲမှာလဲ အကျဉ်းချုပ်လောက်တော့ ပြခဲ့ပါပြီ။ ထို့အတူ ပင် နိဗ္ဗာန်ဝင်ပုဒ်ကိုလဲ အကြိမ်ကြိမ် ပြခဲ့ပါပြီ။ ဒီမာလုကျပုတ္တသုတ်မှာလဲ နိဗ္ဗာန်နိပုဋ်နှင့် စပ်ပြီး ၄-ကြိမ်တိုင်တိုင် ပြခဲ့ပါပြီ။ ယခု ဖွင့်ပြနေတဲ့ ထိသိမှုနှင့် စပ်ပြီးတော့လဲ ဒီလို ပြတော်မူပါတယ်။

ဧဝံ-ဤ ဆိုအပ်ခဲ့သည့်အတိုင်း ထိသိပြီးလျှင်ပြီးချင်း ရှုမှတ်သောအားဖြင့်၊ ဒုက္ခံ-မရှုမမှတ်လျှင် ဖြစ်ခွင့်ရှိသော ကိလေသာဆင်းရဲ ဝဋ်ဆင်းရဲကို၊ အပစိနတော-ဖျက်ဆီးလိုသောပုဂ္ဂိုလ်အား၊ နိဗ္ဗာန်-ဆင်းရဲငြိမ်းသော နိဗ္ဗာန်သည်၊ ဝါ-နိဗ္ဗာန် ကို၊ သန္တိကေနိးသည်ဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ-ဆိုအပ်ပါသည်။ ဆောင်ပုဒ်ကတော့ (ထိတိုင်း ရှုမှတ်၊ ဆင်းရဲသတ်၊ နီးကပ် နိဗ္ဗာန် ပြည်) လို့ ဆိုကြရပါဘဲ။

၆။ ထိတိုင်း ရှုမှတ်၊ ဆင်းရဲသတ်၊ နီးကပ် နိဗ္ဗာန်ပြည်။

ယခုရွတ်ပြခဲ့တဲ့ ထိသိမှုဆိုင်ရာ အမှတ် (၃၊၄) ဂါထာ ၂-ပုဒ်ဖြင့် အတိုချုပ် ဆိုလိုတာကတော့ (ထိသိခိုက်၌ ရှုမှတ် သူမှာ နိဗ္ဗာန် နီးသည်) လို့ ဆိုလိုတာပါ။ အဲဒါကို ဆိုကြရမယ်။

ထိသိခိုက်၌ ရှုမှတ်သူမှာ နိဗ္ဗာန်နီးသည်။

ရိုးရိုးထိသိမှုဖြစ်စေ၊ ဒုက္ခ သုခဝေဒနာ ထင်ရှားပေါ်စေတဲ့ ထိသိမှုဖြစ်စေ၊ သွား ရပ် ထိုင် လျောင်း ကွေး ဆန့် စသည်ဆိုင်ရာ ထိသိမှုဖြစ်စေ ထိသိမှုကို မပြတ်ရှုနေလျှင် ဘယ်အချိန်မဆို မဂ်ဖိုလ်တရားထူးကို ရနိုင်ကြောင်း ဤစာအုပ် (နာ ၁၃၉) ၌ ပုဂ္ဂလပညတ် အဋ္ဌကထာအဆိုကို ထုတ်ပြခဲ့ပြီ။ အရှင်အာနန္ဒာဟာ စင်္ကြံလျှောက်ရာမှ ခုတင် အိပ်ရာမှာ ထိုင်တယ်၊ ထိုင်ရာက လှဲချလိုက်စဉ်မှာ အထက် မဂ်ဖိုလ် သုံးပါးသို့ရောက်ပြီး ရဟန္တာဖြစ်သွားကြောင်း (ဝိ-၄ ပ-နှင့် ဒီ ၄ ပ-နာ ၁၀) တို့၌ ဖော်ပြထားတယ်။ အဲဒါဟာ ထိသိမှုနှင့် စပ်ပြီး ရှုမှတ်လျက် ရဟန္တာ ဖြစ်သွားတယ်လို့ မှတ်ယူသင့်တာပါ ဘဲ။ ဒါကြောင့် မည်သည့်ထိသိမှုကို ဖြစ်စေ လေးလေးစားစား ရှုမှတ်ဖို့ လိုပါတယ်။

ထိသိမှုနှင့်စပ်ပြီး ဝိပဿနာရှုပုံ လုပ်ငန်းစဉ်ကတော့ ပြည့်စုံလောက်ပါပြီ။ ယခု ကြံသိမှုနှင့်စပ်ပြီး မေးခွန်းမှစ၍ ဝိပဿနာ အလုပ်ပေးပုံကို ဟောရမယ်။

ဝိပဿနာအခြေခံ မေးခွန်းတော် (၆)

ယေ တေ မနောဝိညေယျာ ဓမ္မာ အဝိညာတာ အဝိညာတပုဗ္ဗာ၊ န စ ဝိဇာနာသိ၊ န စ တေ ဟောတိ ဝိဇာနေယုန္တိ၊ အတ္ထိ တေ တတ္ထ ဆန္ဒော ဝါ ရာဂေါ ဝါ ပေမံ ဝါ။

(မာလုကျပုတ္တ-မာလုကျာ၏ သားဖြစ်သော ရဟန်း) မနော ဝိညေယျာ-စိတ်ဖြင့် ကြံသိနိုင် ကောင်းကုန်သော၊ ယေ ဓမ္မာ-အကြင် သဘောအာရုံတို့ကို၊ တေ-သင်သည်၊ အဝိညာတာ-မကြာမီကလဲ မသိဘူးသေး၊ (သဘောအာရုံဆိုတာ စိတ်ကူး ထဲမှာ ပေါ်လာသမျှ အာရုံတွေပါဘဲ။ ရုပ်နာမ် ပရမတ်တရားတွေလဲ ရှိတယ်၊ အမည်ပညတ် ပုံသဏ္ဍာန် ပညတ်စသော ပညတ် အာရုံတွေလဲ ရှိတယ်၊ အတိုချုပ် ပြောရယင်တော့ စိတ်ကူးအာရုံတွေပါဘဲ။) အဝိညာတပုဗ္ဗာ- ရှေးကာလ ရှေးဘဝတွေကလဲ မသိခဲ့ဘူးသေး၊ န စ ဝိဇာနာသိ- ယခုလဲ သိနေဆဲ မဟုတ်၊ တေ-သင်အား၊ န စ ဟောတိ ဝိဇာနေယုန္တိ သိနိုင်သည် ဟူ၍လဲ စိတ်ကူးထဲမှာတောင် မဖြစ်သေး၊ တတ္ထ-ထို သိလဲမသိဘူးသေး၊ သိဆဲလဲ မဟုတ်၊ သိနိုင်သည်-သိရလိမ့်မည်လို့တောင် စိတ် မကူးမိသေးသော သဘောအာရုံတို့၌၊ တေ-သင်အား၊ ဆန္ဒော ဝါ-လိုချင်နှစ်သက်မှုသည်၎င်း၊ ရာဂေါ ဝါ-တပ်မက် စွဲလမ်းမှု သည် ၎င်း၊ ပေမံ ဝါ-ချစ်ခင်မှုသည်၎င်း၊ အတ္ထိ-ရှိပါသလား ဖြစ်ပါသလားတဲ့။ ဒီလိုမေးတော်မူပါတယ်။

ရှေးကလဲ မသိဘူးသေး၊ ယခုလဲ ကြံသိနေဆဲ မဟုတ်၊ သိနိုင်တယ် သိရလိမ့်မယ်လို့တောင် စိတ်ကူးထဲမှာ မပေါ် သေးတဲ့ သဘောအာရုံ ဆိုတာ ဘယ်လိုဟာမှန်းမှ မသိရသေးတဲ့ ဟာပါဘဲ၊ အဲဒီလို ဘာမှန်းမှ မသိရသေးတာကို အာရုံပြုပြီး လိုချင်နှစ်သက် တပ်မက်ချစ်ခင်ခြင်းဆိုတာ ဘယ်ဖြစ်နိုင်မလဲ၊ မဖြစ်နိုင်ပါဘူး၊ ဒါကြောင့် အရှင် မာလုကျပုတ္တမထေရ်က အဲဒီလို လုံးဝမသိရသေးတဲ့အာရုံမှာ လိုချင်နှစ်သက် တပ်မက်ချစ်ခင်ခြင်း မဖြစ်ပါဘုရား- လို့ ဖြေကြားလျှောက်ထားပါတယ်။ အဲဒါဟာ တိကျမှန်ကန်တဲ့ အဖြေပါဘဲ။

လောကမှာ မမြင်ဘူး မကြားဘူး မတွေ့ဘူး မကြံဘူး သဖြင့် လုံးဝမသိရဘူးတဲ့ သက်ရှိသက်မဲ့ အာရုံဝတ္ထုတွေဆိုတာ ရှိတော့ ရှိနေတာဘဲ၊ ဒါပေမဲ့ မိမိကိုယ်တိုင် စိတ်ကူးမျှဖြင့်တောင် မသိရသေးယင် အဲဒီလို အာရုံတွေမှာ လိုချင်နှစ်သက် တပ်မက်ချစ်ခင် ခြင်းဆိုတာ မဖြစ်နိုင်ကြောင်း ဒီမေးခွန်းတော်ဖြင့် ဒါရိုက်ပြတော်မူပါတယ်။ နောက်ပြီးတော့ စိတ်ကူးထဲမှာ ပေါ်လာတဲ့ အာရုံမှာတော့ လိုချင်နှစ်သက်ခြင်းစသော ကိလေသာတွေ ဖြစ်နိုင်တယ်ဆိုတာကိုလဲ ပြောင်းပြန်နည်းဖြင့် ဆင်ခြင် ၍ သိစေပါတယ်။ အဲဒီ နှစ်ချက်နဲ့စပ်ပြီး ဆောင်ပုဒ်များကတော့ (မသိရရာ၊ ကိလေသာ၊ သူ့ဟာသူ ငြိမ်းသည်။ သိရရာမှာ၊ ကိလေသာ၊ ကိန်းကာ ဖြစ်နိုင်သည်)လို့ စီထားတယ်။ အဲဒါတွေကို ဆိုကြရမယ်။

- ၁။ မသိရရာ၊ ကိလေသာ၊ သူ့ဟာသူ ငြိမ်းသည်။
- ၂။ သိရရာမှာ၊ ကိလေသာ၊ ကိန်းကာ ဖြစ်နိုင်သည်။

သိရတဲ့အာရုံဆိုတာ မြင်သိဝီထိ၏ အခြားမဲ့၌သိရတဲ့ အဆင်းအာရုံလဲရှိတယ်၊ ထို့အတူပင် ကြားသိဝီထိ၏ အခြားမဲ့၊ နံသိဝီထိ၏ အခြားမဲ့၊ စားသိဝီထိ၏ အခြားမဲ့၊ ထိသိဝီထိ၏ အခြားမဲ့များ၌ သိရတဲ့ အသံ အနံ့ အရသာ အတွေ့ အာရုံများလဲ ရှိတယ်၊ အဲဒါတွေလဲ မရှုမသိနိုင်ယင် ကိလေသာ ကိန်းပြီး ဖြစ်နိုင်တာဘဲ၊ သက်သက် ကြံသိရတဲ့ အာရုံတွေလဲ မရှုမသိနိုင် ယင် ကိလေသာကိန်းပြီး ဖြစ်နိုင်တာဘဲ၊ ဒါကြောင့် အဲဒီလိုအာရုံတွေမှာ ကိလေသာ မကိန်းနိုင်အောင်၊ ကိလေသာတွေ ဖြစ်ခွင့်မရအောင် ချက်ခြင်းရှုမှတ်ပြီး သိဘို့လိုပါတယ်၊ အဲဒါကို (သိတိုင်း မှတ်ရှု၊ ကိလေစု၊ ကိန်းမှုပယ်သင့်သည်) လို့ ဆောင်ပုဒ် စီထားတယ်၊ အဲဒါကို ဆိုကြရမယ်။

၃။ သိတိုင်းမှတ်ရှု၊ ကိလေစု၊ ကိန်းမှုပယ်သင့်သည်။

ဒါကြောင့် ဖောင်းတယ် ပိန်တယ် ထိုင်တယ် ထိတယ် စသည်ဖြင့် မပြတ်ရှုမှတ် နေစဉ်မှာ စိတ်ကူးကြံစည်မှု ဖြစ်လာ ယင် စိတ်ကူးတယ်၊ ကြံစည်တယ်၊ စဉ်းစားတယ် စသည်ဖြင့် ရှုမှတ်ရတာဘဲ။ ယခုပြခဲ့တဲ့ ဆောင်ပုဒ် ၃-ခု အရ မသိရတဲ့ အာရုံမှာ ကိလေသာဖြစ်ခွင့်မရှိဘူး၊ သူ့အလိုလိုပင် အဲဒီမသိရတဲ့ အာရုံမှာ ကိလေသာ ကင်းငြိမ်းနေတယ် ဆိုတာရယ်၊ သိရတဲ့ အာရုံမှာတော့ မရှုမသိနိုင်ယင် ကိလေသာဖြစ်နိုင်တယ်၊ အဲဒီလို ကိလေသာ ဖြစ်နိုင်တာကိုပင် ကိလေသာ ကိန်းတယ်လို့ ခေါ်တယ်-ဆိုတာရယ်၊ အဲဒီလို ကိလေသာဖြစ်ခွင့် မရအောင် ရှုမှတ်ပြီး ကိလေသာ ကိန်းမှုကို ပယ်သင့်တယ် ဆိုတာရယ်- အဲဒီ အနက် အဓိပ္ပါယ် ၃-ချက်ကို မေးခွန်းတော်ဖြင့်ပင် သိနားလည်စေပါတယ်။ အဲဒါကို (မေးခွန်းဖြင့်ပင်၊ လုပ်ငန်းစဉ် ပေါ်လွင်စေခဲ့သည်) လို့ ဆိုကြရပါဘဲ။

၄။ မေးခွန်းဖြင့်ပင်၊ လုပ်ငန်းစဉ်၊ ပေါ်လွင် စေခဲ့သည်။

အဲဒီလို ဝိပဿနာ လုပ်ငန်းစဉ်ကို သိနားလည်အောင် မေးခွန်းဖြင့် သိစေပြီးတော့ မြတ်စွာဘုရားရှင်က ဝိပဿနာ လုပ်ငန်းစဉ်နှင့်တကွ အကျိုးအာနိသင်ကို ဒီလို ဟောကြားတော်မူပါတယ်။

လုပ်ငန်းစဉ်နှင့်တကွ အကျိုးအာနိသင်

ဧတ္ထ စ တေ မာလုကျပုတ္တ ဒိဋ္ဌ သုတ မုတ ဝိညာ တေသု ဓမ္မေသု ဒိဋ္ဌေ ဒိဋ္ဌမတ္တံ ဘဝိဿတိ၊ သုတေ သုတ မတ္တံ ဘဝိဿတိ၊ မုတေ မုတမတ္တံ ဘဝိဿတိ၊ ဝိညာတေ ဝိညာတမတ္တံ ဘဝိဿတိ။ ယတော ခေါ တေ မာလုကျပုတ္တ ဒိဋ္ဌ သုတ မုတ ဝိညာတေသု ဓမ္မေသု ဒိဋ္ဌေ ဒိဋ္ဌမတ္တံ ဘဝိဿတိ၊ သုတေ သုတမတ္တံ ဘဝိဿတိ၊ မုတေ မုတမတ္တံ ဘဝိဿတိ၊ ဝိညာတေ ဝိညာတမတ္တံ ဘဝိဿတိ၊ တတော တံ မာလုကျပုတ္တ န တေန။ ယတော တံ မာလုကျပုတ္တ န တေန၊ တတော တံ မာလုကျပုတ္တ န တတ္ထ။ ယတော တံ မာလုကျပုတ္တ နတ္ထ၊ တတော တံ မာလုကျပုတ္တ နေဝိဓ န ဟုရံ န ဥာယမန္တရေန၊ ဧသေဝန္တော ဒုက္ခဿ။

မာလုကျပုတ္တ-မာလုကျာ၏ သားဖြစ်သော ရဟန်း၊ တေ သင်အား၊ ဧတ္ထ စ ဒိဋ္ဌ သုတ မုတ ဝိညာတေသု ဓမ္မေသု- မြင်ရ ကြားရ ရောက်ရ သိရသော ဤတရားတို့တွင်လဲ၊ ဒိဋ္ဌ-မြင်ရသည်၊ ဒိဋ္ဌမတ္တံ ဘဝိဿတိ-မြင်ရုံမျှ ဖြစ်လတံ့၊ သုတေ သုတ မတ္တံ ဘဝိဿတိ-ကြားရသည်၊ ကြားရုံမျှ ဖြစ်လတံ့၊ မုတေ မုတမတ္တံ ဘဝိဿတိ နံလျက် စားသိလျက် ထိသိလျက် ရောက်ရသည်၊ ရောက်ရုံမျှ ဖြစ်လတံ့၊ ဝိညာတေ ဝိညာတမတ္တံ ဘဝိဿတိ-သိရသည်၊ သိရုံမျှ ဖြစ်လတံ့။

(အဲဒါဟာ မာလုကျပုတ္တမထေရ်က) မမေ့မလျော့ မထေရ်က မမေ့မလျော့ မပြတ် အားထုတ်နေပါမည်လို့ ဝန်ခံခဲ့တဲ့ အတိုင်း မေးခွန်းတော်အရ သိနားလည်ပြီး မြင်တိုင်း ကြားတိုင်း နံတိုင်း စားသိတိုင်း ထိသိတိုင်း ကြံသိတိုင်း မမေ့မလျော့ မပြတ်ရှုနေလျှင် မြင်ရသည်၊ မြင်ရုံမျှ ဖြစ်လိမ့်မည်၊ ကြားရ ရောက်ရ သိရသည်၊ ကြားရုံမျှ ရောက်ရုံမျှ သိရုံမျှ ဖြစ်လိမ့်မည် -လို့ ဝိပဿနာလုပ်ငန်း စဉ်ကို ညွှန်ကြားတော်မူတာပါဘဲ၊ မြင်ရုံမျှ စသည်ဖြစ်အောင် ရှုပါလို့ ဆိုလိုပါတယ်။ အဲဒီကနောက် အကျိုးအာနိသင်ကိုလဲ ဒီလို ဆက်ပြီး ပြတော်မူပါတယ်။)

မာလုကျပုတ္တ-မာလုကျာ၏ သားဖြစ်သောရဟန်း၊ ယတော အကြင် အခါ၌၊ တေ-သင်အား၊ ဒိဋ္ဌေ ဒိဋ္ဌမတ္တံ ဘဝိဿတိ မြင်ရသည်၊ မြင်ရုံမျှ ဖြစ်လတံ့၊ သုတေ သုတမတ္တံ ဘဝိဿတိ ကြားရသည်၊ ကြားရုံမျှ ဖြစ်လတံ့၊ မုတေ မုတမတ္တံ ဘဝိဿတိ- ရောက်ရသည်၊ ရောက်ရုံမျှ ဖြစ်လတံ့၊ ဝိညာတေ ဝိညာတမတ္တံ ဘဝိဿတိ-သိရသည်၊ သိရုံမျှဖြစ် လတံ့၊ မာလုကျပုတ္တ-မာလုကျာ၏ သားဖြစ်သော ရဟန်း၊ တတော-ထိုသို့ မြင်ရုံမျှ ကြားရုံမျှ ရောက်ရုံမျှ သိရုံမျှ ဖြစ်သော အခါ၌၊ တံ-သင်သည်၊ န-တေန၊ ထိုမြင်ရသော အဆင်းစသည်နှင့် မစပ်မဆိုင်ပဲ ရှိလတံ့။

(အဲဒါဟာ မြင်ရုံမျှစသည် ဖြစ်သောအခါ အဲဒီ မြင်ရတဲ့ အဆင်းစသည်နှင့် သာယာမုန်းထား သိမှားတဲ့ ရာဂ ဒေါသ မောဟ အလိုအားဖြင့် မစပ်မဆိုင်ပဲ ရှိလိမ့်မယ် လို့ ဆိုလိုတာပါဘဲ။)

မာလုကျပုတ္တ-မာလုကျာ၏ သားဖြစ်သောရဟန်း၊ ယတော-အကြင်အခါ၌၊ တံ-သင်သည်၊ န တေန-ထိုမြင်ရသော အဆင်းစသည်နှင့် မစပ်မဆိုင်ပဲ ရှိလတံ့၊ မာလုကျပုတ္တ-မာလုကျာ၏ သားဖြစ်သော ရဟန်း၊ တတော-ထိုအခါ၌၊ တံ- သင်သည်၊ န တတ္ထ-ထို မြင်ရသည့် အဆင်းစသည်၌ မတည်ပဲ ရှိလတံ့။

(မတည် ဆိုတာ “ငါ့၊ ငါ့ဥစ္စာ၊ ငါ့အတ္တ”လို့ တဏှာ မာန ဒိဋ္ဌိဖြင့် ကပ်ငြိ၍ မတည်တော့ဘူးလို့ ဆိုလိုကြောင်း ဥဒါန်း အဋ္ဌကထာမှာ ဖွင့်ပြထားတယ်။ အဲဒီအဖွင့်အရ ဆိုယင်တော့ “န တေန-ထို အဆင်းစသည်နှင့်တကွ မဖြစ်ဘူး၊ ရာဂ စသည်အလိုအားဖြင့် မစပ်မဆိုင်ဘူး”လို့ ဆိုတာနဲ့ “န တတ္ထ-ထိုအဆင်းစသည်၌ မတည်တော့ဘူး”လို့ ဆိုတာဟာ ဝေါဟာရ မျှသာကွဲတယ်။ အရအားဖြင့်တော့ အတူတူဘဲလို့ ဆိုရမှာဘဲ။ တနည်းအားဖြင့် ယူမယ်ဆိုယင်တော့-န တတ္ထ-ထို အဆင်း အာရုံစသည်တို့၌ မတည်တော့ဘူးဆိုတဲ့စကားဖြင့် မြင်ရတဲ့အဆင်းအစရှိသော လောကီအာရုံတွေကို စွန့်လွှတ်ပြီး နိဗ္ဗာန်အာရုံ ၌တည်တယ်လို့ ယူယင်လဲ သင့်စရာ ရှိပါတယ်။ ဒါကြောင့်ပင် အခြားမဲ့ နောက်စကားဖြင့် နိဗ္ဗာန်အာရုံသို့ ရောက်သွားပုံကို ဒီလို ပြထားတာပါဘဲ။)

မာလုကျပုတ္တ-မာလုကျာ၏ သားဖြစ်သောရဟန်း၊ ယတော-အကြင်အခါ၌၊ တံ-သင်သည်၊ ဝါ-သင်လို့ ခေါ်ဆိုရ သော ရုပ်နာမ်အစဉ်သည်၊ န တတ္ထ-ထို မြင်ရသော အဆင်းစသည်၌ မတည်ပဲရှိလတံ့၊ မာလုကျပုတ္တ-မာလုကျာ၏ သားဖြစ်

သော ရဟန်း၊ တတော-ထိုမြင်ရသည့် အဆင်းစသည်၌ မတည်သော အခါ၌၊ တွံ-သင်သည်၊ ဝါ-သင်ဟု ခေါ်ရသော ရုပ်နာမ်အစဉ်သည်၊ နေဝ ဣဓ-ဤ၌လဲ မရှိ၊ န ဟုရံ-ဟို၌လဲ မရှိ၊ န ဥဘယမန္တရေန-ဤနှင့် ဟိုနှစ်ပါးကို ကြည့်၍ အခြား၌ လဲ မရှိတော့ပြီ၊ ဧသေဝဤသို့ သင်မရှိခြင်းသည်ပင်လျှင်၊ ဝါ-သင်ဟု ခေါ်ဆိုရသော ရုပ်နာမ်အစဉ် မရှိခြင်းသည်ပင်လျှင်၊ ဒုက္ခဿ အန္တော-ဆင်းရဲ၏ အဆုံးပေတည်း၊ ဝါ-ကိလေသာဆင်းရဲ ဝဋ်ဆင်းရဲ၏ ကုန်ဆုံးရာ နိဗ္ဗာန်ပေတည်းတဲ့။ (အနက် အဓိပ္ပါယ် အကျယ်ကိုတော့ ဤစာအုပ် (နာ ၅၈-စသည်) မှာ ပြခဲ့ပါပြီ။)

ယခု အဲဒီ သုတ်တရားတော်၏ မြန်မာပြန် အတိုချုပ်ကို ဆိုကြရမယ်။

မြန်မာပြန် အတိုချုပ် ဆောင်ပုဒ်များ

(၁) မာလုကျပုတ္တရဟန်း၊ (သင်ဝန်ခံခဲ့သည့်အတိုင်း မမေ့မလျော့ မပြတ်ရှုမှတ်နေလျှင်) မြင်ရ ကြားရ ရောက်ရ သိရတဲ့ ဒီတရားတွေထဲကလဲ သင့်မှာ မြင်ရသည်၌ မြင်ရုံမျှ ဖြစ်လိမ့်မည်၊ ကြားရသည်၌ ကြားရုံမျှ ဖြစ်လိမ့်မည်၊ ရောက်ရ သည်၌ ရောက်ရုံမျှ ဖြစ်လိမ့်မည်၊ သိရသည်၌ သိရုံမျှ ဖြစ်လိမ့်မည်၊ (မြင်ရုံမျှ စသည်ဖြစ်အောင် မြင်ခိုက်စသည်၌ မပြတ် ရှုမှတ်နေရမယ်လို့ ဆိုလိုပါတယ်)

(၂) အဲဒီလို ဖြစ်လျှင် သင်ဟာ ထိုမြင်ရသည့် အဆင်းစသည်နှင့် (သာယာ၊ မုန်းထား၊ သိမှားသည့်လိုအားဖြင့်) မစပ် မဆိုင်ပဲ ရှိလိမ့်မည်။

(၃) မစပ်မဆိုင်လျှင်၊ သင်ဟာ အဲဒီမြင်ရတဲ့အဆင်းစသည်၌ မတည်ပဲ ရှိလိမ့်မည်။

(၄) အဲဒီမြင်ရတဲ့ အဆင်း စသည်၌ မတည်လျှင်၊ သင်ဟာ ဒီမှာလဲ မရှိ၊ ဟိုမှာလဲမရှိ၊ အခြားမှာလဲ မရှိ၊ ဒီလို သင်မရှိတာ သည်ပင် ဆင်းရဲ၏ အဆုံးနိဗ္ဗာန်ပေတည်း။

အဲဒီ မြန်မာပြန်အတိုချုပ် (၄) ပိုဒ်ထဲက အမှတ် (၁) အပိုဒ်ဖြင့် “မြင်ရုံမျှစသည်၌သာတည်အောင် ပေါ်လာသမျှကို မမေ့မလျော့ မပြတ်ရှုသွားဘို့” ညွှန်ကြားတော်မူတယ်။ အဲဒါဟာ ဝိပဿနာအလုပ်ကို အကျဉ်းချုပ် ဟောကြားတော်မူတာ ဘဲ။

အမှတ် (၂) အပိုဒ်ဖြင့် အဲဒီလို ရှုသိရတဲ့အာရုံတိုင်းမှာ အာရမ္မဏာနုဿယခေါ်တဲ့ ကိလေသာကင်းပုံကို ပြတော်မူ တယ်။

အမှတ် (၃) အပိုဒ်ဖြင့် အဲဒီကိလေသာ ကင်းပုံကို တနည်း ပြတော်မူတယ်။ သို့မဟုတ် “မြင်ရ ကြားရ ရောက်ရ ကြိုသိရတဲ့ လောကီအာရုံများ၌ မတည်တော့ဘဲ နိဗ္ဗာန်အာရုံရောက်သွားပုံကို ပြတော်မူတယ်” လို့လဲ ယူသင့်ပါတယ်။ ဒါကြောင့်ပင် အမှတ်(၄) အပိုဒ်ဖြင့် အဲဒီမြင်ရတဲ့ အဆင်းစသည်၌ မတည်လျှင်၊ ဆင်းရဲ၏ အဆုံးရောက်သွားပုံကို ဆက်ပြီး ပြတော်မူတာဘဲ။

အဲဒီ အလုပ်ပေးတရားတော်ကို ကြားနာရတော့ မာလုကျပုတ္တမထေရ်က သူ့ဉာဏ်မှာ သဘောပေါက် သိနားလည်ပုံ ကိုဂါထာ (၂၄) ပုဒ်တို့ဖြင့် မြတ်စွာဘုရားအား တင်ပြလျှောက်ထားပါတယ်။ မြတ်စွာဘုရားရှင်ကလဲ သာဓုခေါ်တော်မူပြီးတော့ အဲဒီဂါထာတွေကို ကိုယ်တော်တိုင် ထပ်ပြီး ဟောတော်မူပါတယ်။

အဲဒါကို ထောက်ဆကြည့်ခြင်းအားဖြင့် မာလုကျပုတ္တရဟန်းဆိုတာဟာ သာမန်ပုဂ္ဂိုလ်မဟုတ်ဘူး၊ ဘုရားဟောတရား ကို တိတိကျကျနားလည်တဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်ထူးလဲဖြစ်တယ်။ တခဏကလေးအတွင်းမှာ ဂါထာဆိုတဲ့ ပါဠိကဗျာတွေကို အချိုးတကျ စီကုံးနိုင်တဲ့ ကဗျာပညာရှိလဲ ဖြစ်တယ်လို့ သိရပါတယ်။ နောက်ပြီးတော့ ဒီသုတ်၏အဆုံးမှာ မကြာမီပင် ရဟန္တာ ဖြစ်သွား ကြောင်းကိုလဲ တွေ့ရတဲ့အတွက် ပါရမီထူးရှိသူလဲ ဖြစ်ကြောင်း သိရပါတယ်။

အဲဒီ အရှင်မာလုကျပုတ္တမထေရ် တင်ပြတဲ့ ဂါထာ (၂၄) ပုဒ်ထဲက ငါးဒွါရဆိုင်ရာ ဂါထာ (၂၀)ကိုတော့ ထုတ်ဖော်ဖွင့် ပြခဲ့ပါပြီ။ ယခု မနောဒွါရဆိုင်ရာ ဂါထာ (၄) ပုဒ်ကို ရွတ်ဆိုဟောပြရမယ်။ အဲဒီ (၄) ဂါထာထဲက ၂-ဂါထာကတော့ ဝိပဿနာမဂ္ဂသူမှာ နိဗ္ဗာန်နှင့်ဝေးပုံကို ဖော်ပြတယ်။ အခြား ၂-ဂါထာကတော့ ဝိပဿနာမဂ္ဂသူမှာ နိဗ္ဗာန်နှင့်နီးပုံကို ဖော်ပြ တယ်။ ယခု ကြိုသိခိုက်၌ မရှုမမှတ်လျှင် နိဗ္ဗာန်နှင့် ဝေးပုံကို ဖော်ပြတဲ့ဂါထာ ၂-ပုဒ်ကို စပြီး ရွတ်ဆိုဟောပြမယ်။

ကြံသိခိုက်၌ မရူသုမာ နိဗ္ဗာန်နှင့်ဝေးသည်

၁။ ဓမ္မံ ဥတ္တာ သတိ မုဋ္ဌာ၊
 ပိယံ နိမိတ္တံ မနသိကရောတော။
 သာရတ္တစိတ္တာ ဝေဒေတိ၊
 တဉ္စ အဇ္ဈောသ တိဋ္ဌတိ။

ပိယံ နိမိတ္တံ-ချစ်ဖွယ် အာရုံကို၊ မနသိကရောတော-နှလုံးသွင်းနေသူအား၊ ဓမ္မံ-သဘောအာရုံဟု ခေါ်သော စိတ်ကူး အာရုံကို၊ ဥတ္တာ-ကြံသိပြီး၍၊ ဝါ-ကြံသိပြီးလျှင်၊ သတိမုဋ္ဌာ-အမှတ်မရပဲ သတိမေ့သွား၏ တဲ့။

လူတွေက ချစ်ဖွယ်အာရုံကောင်းကိုသာ အလိုရှိနေကြတယ်။ အာရုံဆိုးကိုတော့ အလိုမရှိကြဘူး။ ဒါကြောင့် အိပ်ရာက နိုးလာကတည်းက အာရုံကောင်းကိုသာ ကြံစည်မြော်လင့်နေကြတာ။ သတိပဋ္ဌာန်ဒေသနာတော်နည်းအရ ရှုမှတ်နည်းကို မသိကြသော အများလူစုတွေဟာ စိတ်ကူးကြံစည်တိုင်း အမှတ်သတိမရှိပဲ မေ့နေကြတာချည်းပါ။ မေ့တယ်ဆိုပေမဲ့ ဘာကိုမျှ မသိပဲ မှူးမေ့နေတာမျိုးတော့ မဟုတ်ဘူး။ အဲဒီကြံသိခိုက်မှာ ဖြစ်ပေါ် ထင်ပေါ်နေတဲ့ သဘောတရားအမှန်ကို အမှတ်မရပဲ မသိပဲ ဖြစ်နေတာကိုသာ ဆိုပါတယ်။ ဒါကြောင့် ကြံသိခိုက်၌ ထင်ရှားပေါ်ခဲ့တဲ့ အာရုံကို မရူမသိသူမှာ မိန်းမ ယောက်ျား ဘယ်သူဘယ်ဝါ ဘယ်လိုဟာ စသည်ဖြင့် မိရိုးဖလာ ဓမ္မတာ အသိကတော့ သိနေတာပါ။ အဲဒီ စိတ်ကူးထဲမှာ ပေါ်လာတဲ့ ဘယ်ဟာကလေးက ကောင်းတယ်။ အဲဒါကို ရအောင် ဘာလုပ်ရမယ်၊ ဘယ်သွားရမယ် စသည်ဖြင့် ဒီလိုချစ်ဖွယ်လိုချင်ဖွယ် အာရုံကိုလဲ သိနေတာပါ။ အဲဒီလို သိရိုးသိစဉ် ဓမ္မတာ အသိမျှ ဆက်လက်ဖြစ်ပွားနေတာကို မေ့တယ်လို့ ဆိုရတာပါ။ ဒါကြောင့်---

ပိယံ နိမိတ္တံ-ချစ်ဖွယ်အာရုံကို၊ မနသိ ကရောတော-မူလကပင် နှလုံးသွင်းလျက် မြော်လင့်နေသော သူအား၊ ဓမ္မံ- သဘောအာရုံကို၊ ဝါ-စိတ်ကူးထဲမှာ ပေါ်လာသည့်အာရုံကို၊ ဥတ္တာ-သိရိုး သိစဉ် ဓမ္မတာအသိဖြင့် သိပြီး၍၊ (ပိယံ နိမိတ္တံ- ချစ်ဖွယ်အာရုံကို၊ ဝါ-ချစ်ဖွယ်အာရုံဟူ၍၊ မနသိ ကရောတော-နှလုံးသွင်းမိသော သူအား၊) သတိမုဋ္ဌာ-အမှတ်မရပဲ သတိမေ့ သွားသည်လို့ ပြဆိုထားတာပါ။ ဆောင်ပုဒ်ကတော့ (သဘောသိလျှင်၊ ချစ်ဖွယ်ထင်၊ ထိုတွင်မေ့လေသည်) လို့ ဆိုကြရပါ တဲ့။

၁။ သဘောသိလျှင်၊ ချစ်ဖွယ်ထင်၊ ထိုတွင်မေ့လေသည်။

အဲဒီမှာ (ဓမ္မံ) အရ သဘောဆိုပေမဲ့ ပရမတ်သဘောတရားလို့ ဆိုလိုတာတော့ မဟုတ်ပါဘူး။ စိတ်ကူးထဲမှာ ပေါ်လာ တဲ့အာရုံပါ။ မျက်စိ နား နှာခေါင်း လျှာ ကိုယ်ဆိုတဲ့ ပသာဒရုပ် ငါးပါးလဲပါတယ်။ အာပေါ၊ အမဖြစ်ကြောင်းရုပ်၊ အဖို ဖြစ်ကြောင်းရုပ်၊ နှလုံးရုပ်၊ အသက်ရုပ်၊ ဩဇာရုပ် ဆိုတာတွေလဲ ပါတယ်။ မိန်းမ၊ ယောက်ျား၊ လူ၊ နတ်၊ ကျွဲ၊ နွား၊ ကြက်၊ ငှက်၊ အိုး၊ အိမ်စသော ပညတ်အမျိုးမျိုးလဲ ပါတယ်။ အဲဒါတွေဟာ သဘောအာရုံတွေ။ နောက်ပြီးတော့ မြင်ရတဲ့အဆင်း ကြားရတဲ့အသံ နံရတဲ့အနံ့ စားသိရတဲ့အရသာ ထိသိရတဲ့အတွေ့ ဆိုတဲ့ ဒီအာရုံငါးပါးလဲ စိတ်ကူးထဲမှာ ပေါ်တာ။ အတို ချုပ်ပြောရယင်တော့ တကယ်ရှိတဲ့အာရုံဖြစ်စေ၊ မရှိတဲ့အာရုံဖြစ်စေ စိတ်ကူးထဲမှာ ပေါ်လာတဲ့အာရုံဟူသမျှကို သဘောအာရုံလို့ ဒီနေရာမှာ ဆိုတာပါ။ သမ္မသနဉာဏ် ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ်ရောက်နေတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်မှာဆိုယင် အနီးအပါးမှာ တစ်စုံတယောက်က ရောက်လာနေသလို၊ နတ်သား နာသမီးစသည်ကို မြင်နေရ သလို၊ ဘုရားရဟန္တာကို မြင်ဖူးရသလို၊ တောတောင် အဆောက် အအုံ အထူးတွေကို တွေ့နေရသလို၊ တစ်စုံတယောက်က ပြောဆိုတာကို ကြားနေရသလိုလို စသည်ဖြင့် တကယ်မဟုတ်တာတွေ ကိုလဲ ဟုတ်သလို ထင်ရတတ်တယ်။ ပကတိလူတွေမှာတော့ လောကရေးရာနှင့်စပ်ပြီး ပညတ်အာရုံ အမျိုးမျိုးတွေ ထင်ပေါ်နေ တာပဲ များပါတယ်။ အဲဒါတွေကို ချစ်ဖွယ်အကောင်းထင်နေယင် မေ့သည်မည်တာ။ မုန်းဘွယ် ထင်ယင်လဲ မေ့သည်မည် တာပါ။ သိရိုးသိစဉ်အတိုင်း အမြဲရှိနေတဲ့အနေစသည်ဖြင့် ထင်ယင်လဲ မေ့သည်မည်တာပါ။ ဒါကြောင့်-ချစ်ဖွယ်ထင်ပြီး ခံစားမှုဝေဒနာ ဖြစ်ပုံကို ပဓာနပြုပြီး ဒီလို ပြဆိုထားတယ်။

သော-စိတ်ကူးထဲမှာ ပေါ်လာတဲ့ အာရုံကို ချစ်ဖွယ်ထင်လျက် မရူမမှတ်နိုင်ပဲ မေ့သွားသော ထိုသူသည်၊ သာရတ္တ စိတ္တာ တပ်မက်သာယာသော စိတ်ရှိလျက်၊ ဝေဒေတိ-ခံစား၏။ တဉ္စ ထိုအာရုံကိုလည်း၊ အဇ္ဈောသ တိဋ္ဌတိ-မျိုး၍ သိမ်းထား သကဲ့သို့ စိတ်ထဲ၌ စွဲလျက် တည်၏ တဲ့။

အဲဒီစိတ်ကူးထဲ ပေါ်လာတဲ့ အာရုံဟာ ဆင်ခြင်တိုင်း ဆင်ခြင်တိုင်း အမြဲပေါ်နေတာ။ ဓာတ်ပုံရိုက်ကူးထားသလိုပင် ပေါ်နေတယ်။ မုန်းစရာဆိုယင်လဲ မုန်းစရာအနေနဲ့ ပေါ်နေတာ။ သာမန်အာရုံ ဆိုယင်လဲ မြဲတဲ့အနေပုဂ္ဂိုလ် သတ္တဝါအနေ စသည်ဖြင့် ပေါ်နေတာ။ ဆောင်ပုဒ်ကတော့ ရှေးကအတိုင်း ဆိုကြရပါ။

၂။ သာယာတပံစွဲ၊ ခံစားမြဲ၊ စိတ်ထဲ သိမ်းလျက်တည်း။

အဲဒီလို စိတ်ထဲမှာ စွဲပြီး တည်နေတဲ့ အာရုံနဲ့စပ်ပြီး ခံစားမှု ဝေဒနာအမျိုးမျိုးလဲ ဖြစ်ပွားတယ်။ အဲဒီအာရုံ ရလိုတဲ့ လောဘ၊ ရပြီးဆိုယင်တွယ်တာတဲ့ လောဘ၊ ပျောက်ပျက်သွားမည်ကို သည်းမခံနိုင်တဲ့ ဒေါသ၊ မရအောင်၊ ပျက်စီး ဆုံးရှုံး အောင်ပြုတယ်ထင်ရသူကို ညှဉ်းဆဲလိုတဲ့ ဒေါသ စသည်တွေလဲ ဖြစ်ပွားတယ်။ အဲဒီလို ဖြစ်ပွားပုံကို ဒီလို ပြဆိုတော်မူပါတယ်။

၃။ တဿ ဝဇ္ဇန္တိ ဝေဒနာ၊ အနေကာ ဓမ္မသမ္ဘဝါ။
အဘိဇ္ဈာ စ ဝိဟေသာ စ၊ စိတ္တ မဿူပဟညတိ။
ဧဝံ အာစိနတော ဒုက္ခံ၊ အာရာ နိဗ္ဗာန ဝုစ္စတိ။

တဿ-ကြံသိရတဲ့ အာရုံကို စိတ်ထဲ၌ စွဲလျက် သိမ်းပိုက်ထားသော ထိုသူအား၊ ဓမ္မသမ္ဘဝါ-စိတ်ကူးအာရုံကို မှီ၍ ဖြစ်ကုန်သော၊ အနေကာ-များစွာကုန်သော၊ ဝေဒနာ-အကောင်းအဆိုး အမျိုးမျိုးသော ခံစားမှုတို့သည်၊ ဝဇ္ဇန္တိ-ဖြစ်ပွားကုန်၏ တဲ့။ ဆောင်ပုဒ်ကတော့ (သဘောဆိုင်ရာ၊ ဝေဒနာ၊ များစွာ ပွားတော့သည်) စသည်ဖြင့် ဆိုကြရပါဘဲ။

၃။ သဘောဆိုင်ရာ၊ ဝေဒနာ၊ များစွာ ပွားတော့သည်။

အဘိဇ္ဈာ စ-ရလိုသမှု ရှေးရှုကြံစည်သော လောဘသည်၎င်း၊ ဝိဟေသာ စ-ညှဉ်းဆဲလိုသော ဒေါသသည်၎င်း၊ ဝဇ္ဇန္တိ-ဖြစ်ပွားကုန်၏၊ အဿ-ထိုပုဂ္ဂိုလ်၏၊ စိတ္တံ-စိတ်သည်၊ ဥပဟညတိ-လောဘဒေါသ တို့ကြောင့် ပင်ပန်းလျက် ရှိနေချေသည် တဲ့။ ဆောင်ပုဒ်ကတော့ ရှေးကအတိုင်း ဆိုကြရပါဘဲ။

၄။ လောဘစည်းကား၊ ဒေါသပွား၊ ဗျာများစိတ်ပန်းသည်။

စိတ်ကူးကြံစည်ပြီး လောဘ ဒေါသပွားနေကြတာကတော့ အင်မတန် ထင်ရှားပါတယ်။ အဲဒီ လောဘဒေါသစသည် တွေက ကိလေသဝဋ်ဆင်းရဲတွေဘဲ။ အဲဒီ လောဘ ဒေါသစသည်ကို မှီပြီး မိမိအလိုရှိတဲ့ အရာကိုရအောင်၊ အလိုရှိတဲ့ ကိစ္စပြီး အောင် ပြုလုပ်ပြောဆိုနေကြတာတွေက အကုသိုလ်ကံ ကုသိုလ်ကံဆိုတဲ့ ကမ္မဝဋ်ဆင်းရဲတွေဘဲ။ အဲဒီကံကြောင့် အပါယ်လေး ဘုံမှာ ဖြစ်ပြီးတော့ ခံစားရမည့် ဆင်းရဲတွေနဲ့ လူ့ဘဝ နတ်ဘဝမှာ ဖြစ်ပြီး ခံစားရမည့် အိုနာသေစသော ဆင်းရဲတွေ အဲဒါတွေ က ဝိပါက ဋ်ဆင်းရဲတွေဘဲ။ စိတ်ကူး စဉ်းစား ကြံစည်တိုင်း မရှုမသိသူမှာ အဲဒီဆင်းရဲကို လက်ခံရာမှီးဆည်းပူး စုဆောင်းနေ သည်မည်တယ်။ မရှုမမှတ်တဲ့ အဲဒီနည်းအတိုင်းသာ မပြောင်းလဲပဲ နေသွားယင် နိဗ္ဗာန်နှင့် ဝေးပါတယ်တဲ့။ ဒါကြောင့် အဲဒီ အနက်အဓိပ္ပါယ်ကို ဒီလိုဆက်ပြီး ဖော်ပြထားပါတယ်။

ဧဝံ-မရှုမမှတ်ပဲနေသော ဤနည်းဖြင့်၊ ဒုက္ခံ-ကိလေသာဆင်းရဲ ဝဋ်ဆင်းရဲကို၊ အာစိနတော-လက်ခံ၍ ဆည်းပူးစု ဆောင်း နေသောသူအား၊ နိဗ္ဗာန်-ဆင်းရဲငြိမ်းသော နိဗ္ဗာန်သည်၊ ဝါ-နိဗ္ဗာန်ကို၊ အာရာ-ဝေးသည်ဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ-ဆိုအပ်ပါ သည်တဲ့။ ဆောင်ပုဒ်ကတော့ ရှေးကအတိုင်း ဆိုကြရပါဘဲ။

၅။ ဤနည်းဖြင့်ပဲ၊ မပြောင်းလဲ၊ ဆင်းရဲ ရှာသူမည်။
၆။ ဆင်းရဲကိုသာ၊ ရှာသူမှာ၊ ဝေးစွာ နိဗ္ဗာန်ပြည်။

ယခု ရွတ်ဆိုဟောပြခဲ့တဲ့ အမှတ် (၁၊ ၂) ဂါထာ ၂-ပုဒ်အရ အတိုချုပ်ဆိုလိုတာကတော့ ကြံသိခိုက်၌ မရှုမမှတ်သူမှာ နိဗ္ဗာန်ဝေးသည်” လို့ ဆိုလိုတာပါဘဲ။ အဲဒါကို ဆိုကြရမယ်။

ကြံသိခိုက်၌ မရှုမမှတ်သူမှာ နိဗ္ဗာန်ဝေးသည်။

ကဏှာပက္ခဆိုတဲ့ အမည်ပိုင်း ဂါထာ ၂-ခုကတော့ ပြီးပါပြီ။ ယခု သုက္ကပက္ခ ဆိုတဲ့ အဖြူပိုင်း ဂါထာ ၂-ခုကို ရွတ်ဆိုပြီး ဟောပြရမယ်။

ကြံသိခိုက် ရှုသိသူမှာ နိဗ္ဗာန်နှင့် နီးသည်

၃။ န သော ရဇ္ဇတိ ဓမ္မေသု၊ ဓမ္မ ဥတ္တာ ပဋိဿတော။
ဝိရတ္တစိတ္တော ဝေဒေတိ၊ တဉ္စ နာဇ္ဈောသ တိဋ္ဌတိ။

ယော-အကြင် ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ ဓမ္မ-သဘောအာရုံ စိတ်ကူးအာရုံကို၊ ဥတ္တာ-သိပြီး၍၊ ဝါ-သိပြီးလျှင်၊ ပဋိဿတော-တဖန် အမှတ်ရသည်၊ ဟောတိ-ဖြစ်၏၊ (ဒီစကားဖြင့် စိတ်ကူးကြံသိတိုင်း စိတ်ကူးတယ် ကြံတယ်စသည်ဖြင့် ချက်ခြင်းပင် ရှုမှတ်ပြီး သိဘို့ ညွှန်ပြတယ်၊ မသိရတဲ့အာရုံကိုတော့ ကြံစည်တွေးတောပြီး ရှုဘို့ မညွှန်ပြဘူး၊ အဲဒါကို အထူး သတိပြုကြရ မယ်။) သောကြံသိပြီးလျှင် ချက်ခြင်းအမှတ်ရသော ထိုပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ ဓမ္မေသု ကြံသိရသော အာရုံတို့၌၊ န ရဇ္ဇတိ-မတပ်မက်၊ ဝါ-တပ်မက်မှုရာဂ ကင်းသည်တဲ့။

ဖောင်းတယ် ပိန်တယ် စသည်ဖြင့် မပြတ် ရှုမှတ် နေယင်း စိတ်ကူး ကြံစည်မိယင် စိတ်ကူးတယ် ကြံစည်တယ် လိုချင်တယ် စသည်ဖြင့် ရှုမှတ်တာဟာ ဒီဒေသနာတော်နဲ့ အညီဘဲ။ ဆောင်ပုဒ်ကတော့ (သဘောသိက၊ အမှတ်ရ၊ ရာဂကင်း တော့သည်) လို့ ဆိုကြရပါဘဲ။

၁။ သဘောသိက၊ အမှတ်ရ၊ ရာဂကင်းတော့သည်။

ဒီနေရာမှာလဲ (ဓမ္မ)အရ သဘောလို့ ဆိုပေမဲ့ ပရမတ် သဘောရယ်လို့တော့ ဆိုလိုတာ မဟုတ်ပါဘူး၊ ဓမ္မာရုံလို့ ဆိုရတဲ့ စိတ်ကူးအာရုံတွေနဲ့ မြင်သိရတဲ့ အာရုံစသည်တွေပါဘဲ။ အဲဒီ အထဲမှာ ပညတ်အာရုံတွေကတော့ တကယ်ရှိတဲ့ အာရုံ၊ ဖြစ်ပျက်တဲ့ အာရုံမဟုတ်ပါဘူး။ ဒါပေမဲ့ ကြံသိတဲ့ စိတ်နာမ်ကတော့ တကယ်ရှိတဲ့ ပရမတ်ပဲ၊ ဖြစ်ပြီး ချက်ခြင်းပင် ပျောက် ကွယ်ပျက်စီးသွားတဲ့ အနိစ္စတရားပဲ၊ ဒါပေမဲ့ ရှုမှတ်နေတဲ့ ယောဂီမှာတော့ ဖော်ကူးဖြင့် မြင်တာကို မြင်တယ်လို့ မြင်တယ်လို့ ရှုမှတ်လိုက်ယင် မြင်ရတဲ့ ပုံသဏ္ဍာန်ပါ ပျောက်ပျက်သွားတယ်လို့ ထင်ရတတ်ပါတယ်၊ အမှန်စင်စစ်ကတော့ ကြံသိတဲ့စိတ် နာမ်တရား ပျောက်ကွယ်သွားတာကို သိတာပါဘဲ၊ အာရုံကို ဂရုစိုက်ပြီး ရှုနေသောကြောင့် အာရမ္မဏိကစိတ်နာမ် ပျောက်ကွယ် သွားတာကိုပင် အာရုံပျောက်သွားတယ်လို့ ထင်ရ တာပါဘဲ။ အဲဒီလို ရှုမှတ်မိလို့ တပ်မက်ခြင်း မရှိတဲ့အတွက်-

သော-ကြံသိပြီးလျှင် ချက်ခြင်း အမှတ်ရသဖြင့် မတပ်မက်သော ထိုပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ ဝိရတ္တစိတ္တော-တပ်မက်ကင်းသော စိတ်ရှိသည်ဖြစ်၍၊ ဝါ-မတပ်မက်သော စိတ်တို့ဖြင့်၊ ဝေဒေတိ-ခံစား၏၊ တဉ္စ-ထိုစိတ်ကူးအာရုံကိုလည်း၊ န အဇ္ဈောသ တိဋ္ဌတိ-မျိုး၍ သိမ်းထားသကဲ့သို့ စိတ်ထဲ၌ စွဲလျက် မတည်တဲ့။ ဆောင်ပုဒ်ကတော့ ရေးကအတိုင်း ဆိုကြရပါဘဲ။

၂။ မတပ်မက်ပဲ၊ ခံစားမြဲ၊ စိတ်ထဲ မသိမ်းပြီး။

အဲဒီလို တပ်မက်ခြင်း မရှိပဲ ခံစားရုံသက်သက်မျှသာ ဖြစ်သောကြောင့် ကြံသိရသော်လဲ မသိရတဲ့ အာရုံလိုပဲ ဖြစ်နေ တယ်၊ (ဝိညာတေ ဝိညာတမတ္တံ ဘဝိဿတိ) ကြံသိရသည်၌ ကြံသိရုံမျှ ဖြစ်လတ်ဆိုတဲ့ ဒေသနာတော်နှင့်လဲ အညီဖြစ်နေ တယ်၊ မရှုမသိတဲ့ သာမန်လူတွေမှာ (ဝေဒနာကြောင့် တဏှာဖြစ်သည်)လို့ ဟောထားတဲ့ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် ဒေသနာတော်အရ ခံစားမှု ဝေဒနာအကြောင်းပြုပြီး တပ်မက်လိုချင်တဲ့တဏှာ ဖြစ်ရိုးဖြစ်စဉ်ရှိသော်လဲ ကြံသိပြီးလျှင်ပြီးချင်း ရှုသိနိုင်တဲ့ ယောဂီမှာ တော့ ဝေဒနာသာ ဖြစ်တယ်၊ တဏှာ မဖြစ်တော့ဘူး၊ ဒီပြင် ကိလေသာတွေလဲ မဖြစ်တော့ဘူး၊ ကိလေသာမှ ဆက်ပြီးဖြစ်မည့် ကံလဲ မဖြစ်ရတော့ဘူး၊ ကံ၏ အကျိုးဝိပါက ဝဋ်ဆင်းရဲလဲ မဖြစ်ရတော့ဘူး။ အဲဒီလို ကိလေသာဆင်းရဲ ဝဋ်ဆင်းရဲတွေ ငြိမ်းပုံ ကို ဒီလိုဖော်ပြတော် မူပါတယ်။

၄။ ယထာဿ ဇာနတော ဓမ္မံ၊ သေဝတော စာပိ ဝေဒနံ။
ဗိယတိ နောပစိယတံ၊ ဧဝံ သော စရတိဿတော။
ဧဝံ အပစိနတော ဒုက္ခံ၊ သန္တိကေ နိဗ္ဗာန ဝုစ္စတိ။

ယထာ-အခြားမဲ့၌ နှာသိမှုပါသော အကြင် အခြင်းအရာဖြင့်၊ ဓမ္မ-သဘောအာရုံ-စိတ်ကူးအာရုံကို၊ ဇာနတော စာပိ၊ သိလဲသိငြားသော်လဲ၊ ဝေဒနံ-ခံစားမှုကို၊ သေဝတော စာပိ၊ မှီလဲ မှီဝဲငြားသော်လဲ၊ ဒုက္ခံ-မရှုမသိလျှင် ဖြစ်နိုင်သော ကိလေသာဆင်းရဲ ဝဋ်ဆင်းရဲသည်၊ ဗိယတိ-ကုန်သာကုန်ခန်း၏၊ နောပစိယတံ၊ ဆည်းပူးအပ်သည်ကား မဟုတ်ပေ၊ ဧဝံ-ဤသို့သော အခြင်းအရာအားဖြင့်၊ သဘော-အမှတ်ရလျက်၊ သော-ထိုယောဂီပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ စရတိ-ကျင့်ပေ၏ တဲ့။

ရှုမှတ်နေတဲ့ ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်မှာ သူများလိုပင် ကြံသိမှုလဲ ရှိတာဘဲ၊ ကြံသိရတဲ့ အာရုံကို ခံစားမှုလဲ ရှိတာဘဲ၊ သို့ပေမဲ့ ကြံသိပြီးလျှင်ပြီးချင်း မှတ်သိမှုက အမြဲပါနေတဲ့အတွက် သာမန်လူများမှာလို ကြံသိရတဲ့အာရုံနဲ့ ခံစားမှုကိုမှီပြီး ကိလေသာ

တွေလဲမဖြစ်ဘူး။ အဲဒီကိလေသာမှ ဆက်ပြီးဖြစ်မည့်ကံနှင့် အကျိုးဝိပါက်လဲမဖြစ်ဘူး။ အဲဒါဘာကြောင့်လဲဆိုယင် မဇ္ဈိမပဋိပဒါ ခေါ်တဲ့ ရှုသိမှုက ချက်ခြင်း ဆက်ပြီးပါလာလို့ပါဘဲ။ ဆောင်ပုဒ်ကတော့ (မှတ်သိလျက်သား၊ ကြံသိသွား၊ ခံစားမှီဝဲသည်) လို့ ဆိုကြရုံပါဘဲ။

၃။ မှတ်သိလျက်သား၊ ကြံသိသွား၊ ခံစားမှီဝဲသည်။

နောက် ၂-ပုဒ်ကတော့ ရှေးကအတိုင်း ဆိုကြရုံပါဘဲ။

- ၄။ သို့ပါသော်လဲ၊ ဝဋ်ဆင်းရဲ၊ ကုန်မြဲ ကုန်ခန်းသည်။
- ၅။ ဤနည်းဖြင့်သာ၊ ယောဂီမှာ၊ မှတ်ကာကျင့်ရသည်။

ဒီအမှတ် (၅) ဆောင်ပုဒ်ဟာ (ဧဝံ သော စရတိဿတော) ဆိုတဲ့အပိုဒ်၏ အတိအကျမြန်မာပြန်ဘဲ၊ ဝိပဿနာရှုတဲ့ ယောဂီမှန်လျှင် အာရုံတခုခုကို သိပြီးလျှင် ပြီးချင်း အမှတ်ရ ရမယ်၊ ရှုမှတ်ပြီး သိရမယ်ဆိုတာ ကိန်းသေမှတ်ထားကြရမယ်။

နောက် ၂-ပုဒ်ကတော့ ဧဝံ-ဤဆိုအပ်ခဲ့သည့် အတိုင်း ကြံသိပြီးလျှင် ပြီးချင်း ရှုမှတ်သောအားဖြင့်၊ ဒုက္ခံ- မရှုမမှတ် လျှင် ဖြစ်ခွင့်ရှိသော ကိလေသာဆင်းရဲ ဝဋ်ဆင်းရဲကို၊ အပစိနတော၊ ဖျက်ဆီးနေသောပုဂ္ဂိုလ်အား၊ နိဗ္ဗာန်-ဆင်းရဲငြိမ်းသော နိဗ္ဗာန်သည်၊ ဝါ-နိဗ္ဗာန်ကို၊ သန္တိကေ-နီးသည်ဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ-ဆိုအပ်ပါသည်တဲ့။

ကြံသိပြီးလျှင်ပြီးချင်း ရှုမှတ်ပြီး အနိစ္စစသည်ဖြင့် အမှန်အတိုင်းသိသိသွားလျှင် သိတိုင်းသိတိုင်း အာရမ္မဏာနုဿ ဆိုတဲ့ ဖြစ်ခွင့်ရှိသော ကိလေသာဆင်းရဲငြိမ်းတယ်၊ အဲဒီ ကိလေသာမှ ဆက်ပြီးဖြစ်မည့် ကမ္မဝဋ်ဆင်းရဲနှင့် ဝိပါကဝဋ်ဆင်းရဲလဲ ငြိမ်းတယ်၊ အဲဒီလို ဆင်းရဲငြိမ်းတာကို တဒဂ်နိဗ္ဗာန်လို့ ကျမ်းဂန်တို့၌ ဆိုတာဘဲ၊ ရှုမှတ်တိုင်း ရှုမှတ်တိုင်း အဲဒီတဒဂ် နိဗ္ဗာန်ရောက်ပြီးတော့ ဝိပဿနာဉာဏ်ရင့်သန် ပြည့်စုံတဲ့အခါမှာ အရိယမဂ်ဖိုလ်ဉာဏ်ဖြင့် နိဗ္ဗာန်အစစ်သို့ ဆိုက်ရောက်သွား တာဘဲ၊ အဲဒီလို ဆိုက်ရောက်ပုံကိုတော့ ဝိပဿနာ ရှုနည်းကျမ်းမှစ၍ မကြာမီက ထွက်ပေါ်တဲ့ တက္ကသိုလ်ဝိပဿနာ တရား တော်စာအုပ်အထိ အကြိမ်ကြိမ် ပြောပြခဲ့ပါပြီ၊ ဒီတရားစာအုပ်မှာလဲ (နှာ ၅၇-နှင့် ၈၂)မှာ အကျဉ်းချုပ် ပြောပြခဲ့ပါပြီ။ ဒါကြောင့် ရှုမှတ်တိုင်း ရှုမှတ်တိုင်း နိဗ္ဗာန်နှင့် နီးကပ် နီးကပ်သွားတယ်ဆိုတာ အင်မတန် ထင်ရှားပါတယ်။ ဆောင်ပုဒ်က တော့ (ကြံတိုင်း ရှုမှတ်၊ ဆင်းရဲသတ်၊ နီးကပ် နိဗ္ဗာန်ပြည်) လို့ ဆိုကြရုံပါဘဲ။

၆။ ကြံတိုင်း ရှုမှတ်၊ ဆင်းရဲသတ်၊ နီးကပ်နိဗ္ဗာန်ပြည်။

ယခုရွတ်ဆိုပြီး ဟောပြခဲ့တဲ့ အမှတ် (၃၊ ၄) ဂါထာ ၂-ပုဒ်အရ အတိုချုပ် ဆိုလိုတာကတော့ (ကြံသိခိုက်၌ ရှုမှတ်သူ မှာ နိဗ္ဗာန်နီးသည်) လို့ ဆိုလိုတာပါဘဲ။ အဲဒါကို ဆိုကြရမယ်။

ကြံသိခိုက်၌ ရှုမှတ်သူမှာ နိဗ္ဗာန်နီးသည်။

ဒီမာလုကျပုတ္တသုတ် တသုတ်လုံးမှာ အတိုချုပ် ဆိုလိုတာကလဲ (မရှုမမှတ်သူမှာ နိဗ္ဗာန်ဝေးသည်၊ ရှုမှတ်သူမှာ နိဗ္ဗာန် နီးသည်) လို့ ဆိုလိုတာပါဘဲ။ အဲဒါကိုလဲ နိဂုံးချုပ် အနေဖြင့် ဆိုကြရမယ်။

နိဗ္ဗာန်နှင့် ဝေးပွဲ၊ နီးပွဲ နိဂုံးချုပ် ဆောင်ပုဒ်

- မရှုမမှတ်သူမှာ နိဗ္ဗာန်ဝေးသည်။
- ရှုမှတ်သူမှာ နိဗ္ဗာန်နီးသည်။

ယခု ရွတ်ဆိုပြခဲ့တဲ့ ဂါထာ (၂၄) ပုဒ်ကို မြတ်စွာဘုရားရှင်က ကိုယ်တော်တိုင် ထပ်မံရွတ်ဆို ဟောကြားတော်မူ ပြီးတော့ ဒီလို နိဂုံးချုပ် စကားတော်ကိုလဲ မိန့်ကြားတော်မူပါတယ်။

နိဂုံးချုပ်စကားတော်

ဣမဿ ခေါ မာလုကျပုတ္တ မယာ သံခိတ္တေန ဘာသိတဿ ဧဝံ ဝိတ္တာရေန အတ္ထော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။

မာလုကျပုတ္တ- မာလုကျာဇာသားဖြစ်သော ရဟန်း၊ မယာ-ငါဘုရားသည်၊ သံခိတ္တေန ဘာသိတဿ ဣမဿ သင့်အား အကျဉ်းအားဖြင့် ဟောခဲ့သော (ဧတ္ထ စ တေ မာလုကျပုတ္တ ဒိဋ္ဌ သုတ မုတ ဝိညာတေသု ဓမ္မေသု ဒိဋ္ဌေ ဒိဋ္ဌမတ္တံ ဘဝိဿတိမှစ၍ ဧသေဝန္တော ဒုက္ခဿ-တိုင်အောင်) ဤစကားရပ်၏၊ ဝိတ္တာရေန အတ္ထော-အကျယ်အားဖြင့် အနက်ကို၊ ဧဝံ- ဤဆိုခဲ့သော ၂၄-ဂါထာအတိုင်း၊ ဒဋ္ဌဗ္ဗော-ကိန်းသေမုချမှတ်ရမည် လို့လဲ နိဂုံးချုပ်အနေဖြင့် မှာကြားတော်မူခဲ့ပါတယ်။

မာလုကျပုတ္တသုတ် တရားတော် တရားသားကတော့ ပြည့်စုံပါပြီ၊ ယခု အဲဒီသုတ်က သံဂါယနာတင် မှတ်တမ်းကို ဖော်ပြ ဟောကြားရမယ်။ ပါဠိအနက်ပူးတွဲပြီး ဖော်ပြထားမယ်။

သံဂါယနာတင် မှတ်တမ်း

အထခေါ- ထိုအခါ၌၊ အာယသ္မာ မာလုကျပုတ္တော- အရှင်မာလုကျပုတ္တသည်၊ ဘဂဝတော ဘာသိတံ- မြတ်စွာ ဘုရားဟောကြားသော တရားတော်ကို၊ အဘိနန္ဒိတွာ- နှစ်သက်ကြည်ဖြူ သဘောတူ လက်ခံပြီး၍၊ အနမောဒိတွာ-ဝမ်းမြောက် သမှု သာဓုခေါ်ပြီး၍၊ ဥဋ္ဌာယာသနာ-ထိုင်နေရာမှထပြီးလျှင်၊ ဘဂဝန္တံ အဘိဝါဒေတွာ- မြတ်စွာဘုရားကို ရိုသေစွာ ရှိခိုးလျက်၊ ပဒက္ခိဏံ ကတွာ- အရိုအသေပြုပြီး၍၊ ပက္ကာမိ- ဖဲခွါသွားလေသည် တဲ့။

အထ ခေါ ထိုသို့ ဖဲခွါသွားပြီးသော အခါ၌၊ အာယသ္မာ မာလုကျပုတ္တော- အရှင် မာလုကျပုတ္တသည်၊ ဧကော- တပါးတည်း၊ ဂူပကဋ္ဌော ဆိတ်ငြိမ်ရာသို့ ကပ်ရောက်လျက်၊ အပ္ပမတ္တော မမေ့မလျော့ သည်ဖြစ်၍၊ အာတာပိ ကိလေသာကို ပူလောင်သွေ့ခြောက် ကင်းပျောက်စေနိုင်သော ပြင်းစွာအားထုတ်မှု သမ္ပပဓာန်လုံ့လဝီရိယနှင့် ပြည့်စုံသည်ဖြစ်၍၊ ပဟိတတ္ထော -တရားထူးကိုရရန် စေလွှတ်အပ်သောစိတ် -စွန့်လွှတ်အပ်သော ကိုယ်စိတ်ရှိသည် ဖြစ်၍၊ (ဧကော ဂူပကဋ္ဌော အပ္ပမတ္တော အာတာပိ ပဟိတတ္ထောဟူသော ဤစကားများဟာ ကမ္မဋ္ဌာန်းတောင်းစဉ်က လျှောက်ထားတဲ့စကားများနဲ့ ထပ်တူဖြစ်နေပါတယ်။ အဲဒီပုဒ်များဖြင့် မြင်ရုံမျှ စသည်၌တည်အောင် မမေ့မလျော့ မပြတ်ရှုမှတ်နေပုံကို ပြတာပါဘဲ။ အဲဒီပုဒ်များ၏ အနက် အဓိပ္ပါယ်ကိုလဲ ဒီစာအုပ်၌ (နာ ၄-မှ ၁၀-အထိ) ဖော်ပြခဲ့ပါပြီ။) ဝိဟရန္တော-နေသည်ဖြစ်၍၊ န စိရဿေဝ-မကြာမြင့်မီပင် လျှင်၊ (ယဿတ္ထာယ ကုလပုတ္တာ သမ္ပဒေဝ အဂါရသ္မာ အနဂါရိယံ ပဗ္ဗန္တိ-အမျိုးကောင်းသားတို့သည် လူ့ဘောင်မှ ရဟန်း ဘောင်သို့ နည်းလမ်းမှန်စွာ ဝင်ရောက်၍ ရဟန်းပြုကြလျှင် အကြင်အရဟတ္တဖိုလ်အကျိုးငှါ ပြုကြမြဲ ဖြစ်ပေသည်။) တဒနတ္တရံ ဗြဟ္မစရိယပရိယောသာနံ-သူ့ထက် အလွန်အကဲမရှိ အမြတ်ဆုံးဖြစ်သော၊ အကျင့်မြတ်၏ အဆုံးဖြစ်သော ထိုအရဟတ္တဖိုလ် အကျိုးကို၊ ဒိဋ္ဌေဝ ဓမ္မေ-မျက်မှောက် အတ္တဘော၊ မျက်မှောက်ကိုယ်၌ပင်လျှင်၊ သယံ အဘိညာ-ကိုယ်တိုင်ပင် ထူးသောဉာဏ် ဖြင့်သိပြီး၍၊ သစ္စိကတွာ-မျက်မှောက် ပြုလျက်၊ ဥပသမ္ပဇ္ဇ-ပြည့်စုံစေ၍၊ ဝါ-ဆိုက်ရောက်၍၊ ဝိဟာသိ-နေလေပြီ၊ ဒီဏာ ဇာတိ-ဘဝအသစ်ဖြစ်မှု ကုန်ပြီ၊ ဝုသိတံ ဗြဟ္မစရိယံ မဂ္ဂင်ရှစ်ရပ် အကျင့်မြတ်ကို ကျင့်သုံးခြင်း ကိစ္စပြီးပြီ၊ ကတံ ကရဏီယံ- ပြုဘွယ်ကိစ္စကို ပြုပြီးပြီ၊ နာပရံ ဣတ္ထတ္တယ-ဤကိစ္စ အလို့ငှါ တဖန်ပြုဘွယ် မရှိတော့ပြီ၊ ဣတိ-အဗ္ဘညာသိ-ဤသို့ သိသွား လေပြီ၊ ပန-ဆက်၍ ဖော်ပြရလျှင်၊ အာယသ္မာ မာလုကျပုတ္တော-အရှင်မာလုကျပုတ္တသည်၊ အရဟတံ-အရှင်ကောဏ္ဍည အစရှိစေယ ရဟန္တာအရှင်မြတ်တို့တွင်၊ အညတရော စ-အပါအဝင် ရဟန္တာအရှင်မြတ်တပါးသည်လည်း၊ အဟောသိ- ဖြစ်တော် မူလေသတည်း တဲ့။

အဲဒါဟာ ပဋ္ဌမသံဂါယနာတင်စဉ်က မှတ်တမ်းတင်ခဲ့တဲ့ စကားပါဘဲ၊ ဒိဋ္ဌေ ဒိဋ္ဌမတ္တံ ဘဝိဿတိ-စသည်ဖြင့် မြတ်စွာ ဘုရားရှင်က အကျဉ်းချုပ် ညွှန်ပြတဲ့ ဝိပဿနာ လုပ်ငန်းစဉ်အရ အရှင်မာလုကျပုတ္တဟာ မြင်တိုင်း ကြားတိုင်း နံတိုင်း စားသိ တိုင်း ထိသိတိုင်း ကြံသိတိုင်း ချက်ခြင်း ရှုမှတ်ပြီးတော့ အရဟတ္တမဂ် အရဟတ္တဖိုလ်သို့ နေ့ရက်အချိန် မကြာမီပင်ရောက်ပြီး ရဟန္တာ ဖြစ်တော်မူပုံပါဘဲ။

ယခုဒီရိပ်သာမှာ ဘုန်းကြီးတို့ညွှန်ပြသည့်အတိုင်း ထိသိမှုဆိုင်ရာ ဖောင်းတာပိန်တာမှစပြီး ပေါ်လာသမျှကို မပြတ် ရှုသိနေကြတဲ့ ယောဂီတွေလဲ မိမိတို့၏ ပါရမီအားလျော်စွာ ဉာဏ်ထူး တရားထူး ရကြမှာ သေချာပါတယ်။ ၁၃၀၀-ပြည့်နှစ်မှ စပြီး ဘုန်းကြီးတို့၏ ညွှန်ကြားချက်အရ ရှုမှတ်အားထုတ်ကြပြီးတော့ အရိယမဂ်ဉာဏ် ဖိုလ်ဉာဏ် ပစ္စဝေက္ခဏာဉာဏ်အထိ ဖြစ်ပြီး ဉာဏ်စဉ်တရားကို နာရတဲ့သူတွေ ထောင်သောင်းများစွာ ရှိနေပါပြီ။ အဲဒီအထဲမှာ အရိယမဂ်ဖိုလ်ဉာဏ်အထိ ပြည့်စုံတဲ့ သူတွေလဲ များစွာပါတယ်ဆိုတာ ယုံကြည်စိတ်ချရလောက်တဲ့ အခြေအနေ ရှိပါတယ်။

ဗာဟိယဝတ္ထု အကျဉ်းချုပ်

မြတ်စွာဘုရားလက်ထက်တော်က ဗာဟိယ ဒါရုစီရိယဆိုတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်ဟာ သာဝတ္ထိမြို့ထဲ ဆွမ်းခံကြွနေစဉ် မြတ်စွာ ဘုရားထံမှာ အကျဉ်းချုပ်တရား ဟောဘို့ လျှောက်တောင်းတဲ့ အတွက် မြတ်စွာဘုရားက ခေတ္တ ရပ်တန့်ပြီးတော့-

တသ္မာတိဟ တေ ဗာဟိယ ဧဝံ သိက္ခိတဗ္ဗံ (ဗာဟိယ-အကျဉ်းချုပ် ဟောရန် သင်က သုံးကြိမ်တိုင်တိုင် တောင်းပန်သောကြောင့်၊ သင်ဟာ ဤသို့ ကျင့်ရမည်၊) ဒိဋ္ဌေ ဒိဋ္ဌမတ္တံ ဘဝိဿတိ၊ သုတေ သုတမတ္တံ ဘဝိဿတိ၊ မုတေ မုတမတ္တံ ဘဝိဿတိ၊ ဝိညာတေ ဝိညာတမတ္တံ ဘဝိဿတိ-(မြင်ရသည်၌ မြင်ရုံမျှ ဖြစ်လတုံ၊ ကြားရသည်၌ ကြားရုံမျှ ဖြစ်လတုံ၊ ရောက်ရသည်၌ ရောက်ရုံမျှ ဖြစ်လတုံ၊ သိရသည်၌ သိရုံမျှ ဖြစ်လတုံ) စသည်ဖြင့်-

ဒီမာလုကျပုတ္တသုတ်မှာလို့ပဲ ဟောကြားတော် မူပါတယ်။ အဲဒီတရားကို နာယင်း ရှုမှတ်အားထုတ်၍ ဗာဟိယဆိုတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်ဟာ ရဟန္တာ ဖြစ်သွားတယ်။ အဲဒီအကြောင်းကို ဝဇ္ဇိကသုတ် တရားတော်စာအုပ် (နာ ၃၅-စသည်)မှာ ဖော်ပြထားပြီး ရှိပါတယ်။

ဒါကြောင့် မြင်တိုင်း ကြားတိုင်း နံတိုင်း စားသိတိုင်း ထိသိတိုင်း ကြိသိတိုင်း မြင်ရုံမျှ ကြားရုံမျှ စသည်တွင်တည် အောင် ရှုသိတဲ့နည်းဟာ တိုတိုကလေးနဲ့ အင်မတန်ခရီး ရောက်စေနိုင်တဲ့ နည်းဘဲ။ သွားလျှင်မူလည်း သွားသည်ဟု သိ၏- စသည်ဖြင့် ဟောပြထားတဲ့ သတိပဋ္ဌာနသုတ် တရားတော်နှင့်လဲ ထပ်တူပါတဲ့။ အဲဒီ အနက်အဓိပ္ပါယ်ကို သိနားလည်ကြပြီး မဂ်ရောက် ဖိုလ်ရောက် ရှုမှတ်အားထုတ်နိုင်ကြပါစေလို့ ရည်ရွယ်ပြီးတော့ ဒီမာလုကျပုတ္တသုတ်တရားတော်ကို ဖွင့်ပြဟောကြား ပါတယ်။ အဲဒါ ပြည့်စုံပါပြီ။ ယခု အမျှဝေပြီး တရားသိမ်းကြရမယ်။ လိုက်ဆိုကြ။

ယနေ့အဖို့၌ ကျွန်ုပ်တို့ပြုစုပွားများ အားထုတ်အပ်သော ဒါနကုသိုလ် သီလကုသိုလ် ဘာဝနာကုသိုလ် ဝေယျာဝစ္စ ကုသိုလ် တရားဟောရသောကုသိုလ် တရားနာရသောကုသိုလ် အစရှိသော ဤကောင်းမှုအပေါင်း၏ အဖို့ဘာဂကို အမိအဘ တို့အား အမျှပေးဝေပါကုန်၏။ ဆွေမျိုးတို့အား အမျှပေးဝေပါကုန်၏။ ဤအရပ်၌ ရောက်ရှိနေကြသော လူပရိသတ် နတ် ပရိသတ်အပေါင်းတို့အား အမျှပေးဝေပါကုန်၏။ အလုံးစုံသော သတ္တဝါအပေါင်းတို့အား အမျှပေးဝေပါကုန်၏။ အမိအဘတို့မှ စ၍ အလုံးစုံသော သတ္တဝါတို့သည် ဤကောင်းမှု အပေါင်း၏ အဖို့ဘာဂကို အမျှရကြ၍ ကိုယ်စိတ်နှစ်ဖြာ ချမ်းသာကြပါစေ။

အမျှ အမျှ အမျှ ယူတော်မူကြပါကုန်လော့၊

သာဓု သာဓု သာဓု

မာလုကျပုတ္တသုတ် တရားတော် ပြီး၏။

မာလုကျပုတ္တသုတ် တရားတော်

နောက်ဆက်တွဲ မှတ်ချက်များ

မာလုကျပုတ္တသုတ်တရားကို ဟောစဉ်က အချိန်မကြာစေရန်အတွက် အချို့သော အဋ္ဌကထာ အဖွင့်များကို မဖော်ပြပဲ အချိန်ထားခဲ့၏။ ထိုအဖွင့်များနှင့်လည်း တိုက်ဆိုင်၍နားလည်ပြီး မှတ်သားနိုင်ကြစေရန် ဤနောက်ဆက်တွဲများကို မှတ်ချက် အနေဖြင့် ဖြည့်စွက်ဖော်ပြလိုက်ပါသည်။

စာမျက်နှာ ၂၉-စသည်နှင့် ဆိုင်သော မှတ်ချက်များ

ဒိဋ္ဌေ ဒိဋ္ဌမတ္တန္တိ ရူပါယယနေ စက္ခုဝိညာဏေန ဒိဋ္ဌေ ဒိဋ္ဌမတ္တံ ဘဝိဿတိ၊ စက္ခုဝိညာဏံ ဟိ ရူပေ ရူပမတ္တ မေဝ ပဿတိ၊ န နိစ္စာဒိသဘာဝံ၊ ဣတိ သေသဝိညာဏေဟိပိ မေတ္ထေ ဒိဋ္ဌမတ္တမေဝ စိတ္တံ ဘဝိဿတိတိ အတ္ထော။ (သံ ဋ္ဌ တတိယအုပ် ၂၈)

ဒိဋ္ဌေ ဒိဋ္ဌမတ္တန္တိ-ဒိဋ္ဌမတ္တံဟူရာ၌ ဆိုလိုသော အနက်ကား၊ စက္ခုဝိညာဏေန၊ မြင်သိမှု စက္ခုဝိညာဏ်စိတ်ဖြင့်၊ ဒိဋ္ဌေ-မြင်အပ်သော မြင်ရသော၊ ရူပါတာယနေ-ရူပါယတနခေါ် ပရမတ် အဆင်းရုပ်၌၊ ဒိဋ္ဌမတ္တံ-မြင်အပ်ရုံမျှ-မြင်ရရုံမျှသည်၊ ဘဝိဿတိ-ဖြစ်လတံ။ ဟိ-ပေါ်လွင်အောင် ချဲ့ပြဦးအံ့၊ စက္ခုဝိညာဏံ-မြင်သိမှု စက္ခုဝိညာဏ်စိတ်သည်၊ ရူပေ-အဆင်း၌၊ ရူပမတ္တမေဝ-အဆင်းမျှကို သာလျှင်၊ ပဿတိ-မြင်သိ၏၊ နိစ္စာဒိသဘာဝံ-မြဲသည် စသော ပညတ်သဘောကို၊ ဝါ-မြဲသည့် အနေစသော အခြင်းအရာကို၊ န ပဿတိ-မမြင်မသိပေ၊ ဣတိ-ဤသို့ ဖြစ်သောကြောင့်၊ ဝါ-ဤအတူပင်လျှင်၊ သေသဝိညာဏေဟိပိ-စက္ခုဝိညာဏ်မှ ကြွင်းသော (မြင်သိစိတ်) စိတ်ဝိညာဏ်တို့ဖြင့်လည်း၊ (ဥဒါန-ဋ္ဌ-၌ သေသစက္ခုဒါရိကဝိညာဏေန-ဟု ရှိ၏။) မေ-ငါအား၊ မေတ္ထေ-ဤမြင်အပ်သော-မြင်ရသော အဆင်း၌၊ ဒိဋ္ဌမတ္တမေဝ စိတ္တံ-မြင်ရရုံမျှစိတ်သည်သာလျှင်၊ ဝါ-မြင်ရရုံမျှသာလျှင်၊ (စိတ္တံ-ပုဒ် မပါရှိသော ဥဒါန-ဋ္ဌနှင့် အညီ ယုတ္တတရ အနက် ဖြစ်သည်) ဘဝိဿတိ-ဖြစ်လတံ၊ ဣတိ-ဤသည်ကား၊ အတ္ထော-ဆိုလိုသော အနက်ပေတည်း။

ဤအဖွင့် အလိုအားဖြင့် စက္ခုဝိညာဏ်ခေါ် မြင်သိစိတ်ဖြင့် မြင်ရသော ပရမတ်အဆင်းရုပ်၌ သမ္ပုဋ္ဌိမျိုးစသော နောက်နောက် စိတ်များဖြင့်လည်း မြင်ရရုံမျှသာ ဖြစ်စေရမည်၊ မြင်သိစဉ်က ထိုအဆင်းရုပ်ကို မြင်ရရုံမျှသာရှိသည်၊ မြဲသည့် အနေ ချမ်းသာသည့်အနေ အတ္တကောင်အနေအားဖြင့် မထင်ပေါ်ခဲ့သေးပေ၊ ထိုအတိုင်းပင် နောက်နောင်စိတ်များဖြင့်လည်း မြဲသည့်အနေ စသည်ဖြင့် မကြံမသိပဲ မြင်ရုံမျှသာ တည်စေရ မည်ဟု ဆိုလို၏။ ထိုတွင် မြင်သိစိတ်၌ ပါဝင်သော စိတ်ဟူသမျှ သည်၎င်း၊ ပြန်လည်ဆင်ခြင်သော ကြံသိပဋ္ဌမဝီထိ၌ ပါဝင်သော စိတ်ဟူသမျှသည်၎င်း၊ ပကတိဖြစ်ရိုးဖြစ်စဉ် အားဖြင့်ပင် မြင်ရသည့် အဆင်းပရမတ်မျှကိုသာ အာရုံပြုမြဲဖြစ်သည်၊ မြဲသည့် အနေစသည်ဖြင့် အာရုံပြုခြင်း မရှိသေးပေ၊ ထို့ကြောင့် ထိုမြင်သိစိတ်နှင့် ပဋ္ဌမကြံသိစိတ်၌ ပါဝင်သော စိတ်များ အတွက်မူကား အထူးပြုပြင် အားထုတ်ဖွယ် မရှိပါ။

ဒုတိယ တတိယ ကြံသိစိတ် စသည်တို့၌ကား မြင်သိရသော အဆင်းနှင့်စပ်၍ မြဲသည့်အနေ လှပသည့် ချမ်းသာ သည့်အနေ အသက်ရှင်နေသည့် အတ္တကောင်အနေတို့ဖြင့် ပုံသဏ္ဍာန် ပညတ် အမည်ပညတ်များကို အာရုံပြုလျက် အာဝဇ္ဇန်း စိတ် ဇောစိတ်တဒါရုံစိတ်များ ဖြစ်ကြလေတော့သည်၊ ထိုသို့သော စိတ်များဖြင့် မြဲသည့်အနေ စသည် မထင်မြင်ပဲ (ထိုသို့ သော စိတ်များ လုံးဝမဖြစ်ပဲ) မြင်ရရုံမျှ အနေ၌သာ တည်နေအောင် နှလုံးသွင်းရှုရန် ဖွင့်ပြညွှန်ကြားချက် ဖြစ်ပေသည်။

သို့သော် မြင်သိစိတ်၏အခြားမဲ့၌ကား ထိုသို့သော နှလုံးသွင်းဆင်ခြင်မှု ရှုမှတ်မှုမဖြစ်နိုင်ပေ၊ သမ္ပုဋ္ဌိမျိုး၊ သန္တီရဏ၊ ဝုဋ္ဌော၊ ဇော၊ တဒါရုံစိတ်များသာလျှင် တဆက်တည်း ဖြစ်ရိုးရှိပေသည်၊ သို့ဖြစ်၍ မြင်သိစိတ်၏နောက်၌ ဘဝင်မှထ၍ဖြစ်စေ၊ ပဋ္ဌမကြံသိစိတ်၏နောက်၌ ဘဝင်မှထ၍ဖြစ်စေ၊ နှလုံးသွင်းရှုမှတ်နိုင်အောင် အားထုတ်ရန်သာလျှင် လိုရင်းဖြစ်ပေသည်။

အထဝါ ဒိဋ္ဌေ ဒိဋ္ဌ နာမ စက္ခုဝိညာဏံ၊ ရူပေ ရူပဝိဇာနနန္တိ အတ္ထော။ မတ္တာတိ ပမာဏံ၊ ဒိဋ္ဌ မတ္တာ အဿာတိ ဒိဋ္ဌမတ္တံ၊ စိတ္တံ၊ စက္ခုဝိညာဏမတ္တမေဝ မေစိတ္တံ ဘဝိဿတိတိ အတ္ထော။ ဣဒံ ဝုတ္တံ ဟောတိ-ယထာ အာပါထဂတရူပေ စက္ခုဝိညာဏံ န ရဇ္ဇတိ န ဒုဿတိ န မမုယုတိ၊ ဧဝံ ရာဂါဒိဝိရဟေန စက္ခုဝိညာဏ မတ္တမေဝ ဇေနံ ဘဝိဿ တိ၊ စက္ခုဝိညာဏပမာဏေ နေဝ ဇေနံ ဌပေသာမိတိ။ (၎င်း ဋ္ဌ-ပင်)။

အထဝါ-တနည်းကား၊ ဒိဋ္ဌေ ဒိဋ္ဌ နာမ-မြင်ရသော အဆင်း၌ ဒိဋ္ဌမည်သည်ကား၊ စက္ခုဝိညာဏံ-မြင်သိသော စက္ခု ဝိညာဏ်စိတ်ပေတည်း၊ ရူပေ-မြင်ရသောအဆင်း၌၊ ရူပဝိဇာနနံ-အဆင်းကို မြင်သိသော စိတ်ပေတည်း၊ ဣတိ အတ္ထော-

ဤကား ဒိဋ္ဌေ ဒိဋ္ဌ၏ အနက်ပေတည်း။ မတ္တာတိ-မတ္တာဟူသည်ကား၊ ပမာဏံအတိုင်း အရှည်ပေတည်း၊ အဿ-ထိုဇောစိတ် အား၊ ဒိဋ္ဌ မြင်သိစိတ်ဟူသော၊ မတ္တာ-အတိုင်းအရှည်သည်၊ အတ္တိ-ရှိ၏၊ ဣတိ-ထိုကြောင့်၊ ဒိဋ္ဌမတ္တံ- ဒိဋ္ဌမတ္တမည်၏၊ စိတ္တံ-ဇောစိတ်ပေတည်း၊ မေ- ငါ၏၊ စိတ္တံ- စိတ်သည်၊ စက္ခုဝိညာဏ မတ္တမေဝ- မြင်သိစိတ် အတိုင်း အရှည်ရှိသည်သာလျှင်၊ ဘဝိဿတိ-ဖြစ်လတ်၊ ဣတိ အတ္ထော ဤကား ဒိဋ္ဌမတ္တံ ဘဝိဿတိ-၏ အနက်ပေတည်း၊ ဣဒံ ဝုတ္တံ ဟောတိ-ဤသို့သော အနက်ကို ဆိုလိုပါသည်=အာပါထဂတရူပေ- မျက်စိထဲ ပေါ်လာသော အဆင်းရူပါရုံ၌၊ စက္ခုဝိညာဏံ- မြင်သိသောစိတ် သည်၊ န ရဇ္ဇတိ န ဒုဿတိန မုယုတိ ယထာ- မတပ်မက် မပြစ်မှား မတွေဝေ (မသိမှား) သကဲ့သို့၊ ဧဝံ-ဤအတူ၊ ရာဂါဒိဝိရ ဟေန- တပ်မက်မှုစသည် ကင်းသဖြင့်၊ စက္ခုဝိညာဏမတ္တမေဝ- မြင်သိစိတ် အတိုင်းအရှည် ရှိသည်သာလျှင် ဖြစ်သော၊ ဇေဝနံ- ဇောစိတ်သည်၊ ဘဝိဿတိ-ဖြစ်လတ်၊ စက္ခုဝိညာဏပမာဏေန- မြင်သိစိတ် အတိုင်းအရှည် ဖြင့်သာလျှင်၊ ဇော စိတ်ကို၊ ဌပေသာမိတိ-ထားမည် ဖြစ်စေမည်ဟု ဆိုလိုပါသည်။

ဒီဒုတိယအဖွင့် အလိုအားဖြင့် ဆိုလိုတာကတော့- (ဒိဋ္ဌေ ဒိဋ္ဌ မတ္တံ ဘဝိဿတိ) မြင်ရသည်၌ မြင်ရုံမျှ ဖြစ်လတ်- ဟူသောစကားဖြင့် မြင်ရသောအဆင်း၌ မြင်သိစိတ်မှာ ရာဂစသည်မပါဘဲ ကင်းရှင်းနေသလိုပင် အဲဒီအဆင်းကို အာရုံပြုပြီး ဖြစ်မည့် ဇောစိတ်မှာလဲ ရာဂစသည်မပါဘဲ ကင်းစေရမယ်၊ သိရုံမျှဇောစိတ်ကိုသာ ဖြစ်စေရမယ်လို့ ဆိုလိုတာပါဘဲ။

သို့သော်လဲ အဲဒီလို ကိလေသာကင်းသည့် ဇောစိတ် ဖြစ်အောင် မြင်သိစိတ်၏ အခြားမဲ့မှာတော့ နှလုံးသွင်းဆင်ခြင် လို့ရှုလို့ မဖြစ်ပါဘူး၊ မြင်သိဝိထိနောက်၌ ဘဝင်စိတ်များဖြစ်ပြီး အဲဒီဘဝင်မှ ထပြီးတော့သာလျှင် ရှုမှတ်မှုဟာ အမြန်ဆုံး ဖြစ်နိုင်ပါသည်။ ထို့ကြောင့် ဝိပဿနာဉာဏ်နဲ့စဉ်မှာဆိုလျှင် မြင်သိဝိထိထဲမှာလဲ ရာဂ ဒေါသ မောဟဇောစိတ်များလဲ ဖြစ်တတ်ကြသေးတာပါဘဲ။ ဒါပေမဲ့ အဲဒီလို မြင်သိဝိထိ၏ အခြားမဲ့၌ ဘဝင်မှထပြီး ရှုမှတ်နိုင်ယင်တော့ အဲဒီလို ရာဂ ဒေါသ မောဟ စိတ်တွေ တဖန်မဖြစ်ပဲ ကင်းငြိမ်းသွားနိုင်ပါတယ်။ အဲဒီလို ကိလေသာစိတ်တွေ တဖန်မဖြစ်ပဲ ကင်းငြိမ်းသွားအောင်လို့ လဲ မြင်လျှင် မြင်တယ်စသည်ဖြင့် ရှုမှတ်ရတာပါဘဲ။

ထို့ပြင် ဝိပဿနာရှုမှတ်နေကြသော ယောဂီများသည် ကိလေသာ ဖြစ်ဖွယ်အာရုံကိုလဲ အလိုမရှိကြ၊ ကိလေသာစိတ် ကိုလဲ မဖြစ်စေလိုကြ၊ ရုပ်နာမ်သဘောတရားမျှ အနိစ္စ ဒုက္ခ အနတ္တအခြင်းအရာမျှကိုသာ သိမြင်လိုကြပေသည်။ ထို့ကြောင့် မျက်စိထဲ၌ ချစ်ဖွယ် မုန်းဖွယ် အဆင်းအာရုံ ထင်ပေါ်လာခြားသော်လည်း ယောနိသောမနသိကာရခေါ် သင့်လျော်သော ဆင်ခြင်မှု အာဝဇ္ဇန်းကစ၍ ဖြစ်ပေါ်လာတတ်ပေသည်။ ထိုဆင်ခြင်မှု အာဝဇ္ဇန်း၏ အခြားမဲ့၌ စက္ခုဝိညာဏ်ဖြင့် မြင်ပြီးနောက် လက်ခံစိတ် စုံစမ်းစိတ်များ ဖြစ်ပြီးလျှင် ဝုဋ္ဌောစိတ်ကလဲ ထိုယောနိသောမနသိကာရ အားလျော်စွာ ကုသိုလ်ဖြစ်ရေး အနေဖြင့် သာဆုံးဖြတ်သည်။ ထိုဆုံးဖြတ်ချက် အားလျော်စွာ ကုသိုလ်ဇောစိတ်သာလျှင် အများအားဖြင့် ဖြစ်တတ်ပေသည်။ ဝိပဿနာ ဉာဏ် ရင့်သန်သောအခါ၌မူ ဝုဋ္ဌော-ဟု ခေါ်သော အာဝဇ္ဇန်းစိတ်သည်လည်း အာရုံကို မဆုံးဖြတ်နိုင်သောကြောင့် ၂-ကြိမ် ၃- ကြိမ်မျှ ဖြစ်ပြီးနောက် ဝိထိစိတ်အစဉ် ပြတ်စဲ၍ ဘဝင်ကျသွားသည်။ ထိုအခါ၌ မြင်သည်ဟု ရှုသိသော ဝိပဿနာစိတ် ဖြစ်ရ သည်။ ဤပုံ ဤနည်းဖြင့် ပဉ္စဒါရ၌ ဇောဆိတ်၍ မနောဒါရ၌သာ ဝိပဿနာဇော ဖြစ်စေနိုင်ပုံကိုလဲ (မ-ဋ္ဌ ဒု-၁၂၉ ၌) ဖော်ပြထားပါသည်။ ထိုသို့ မြင်ဝိထိ၌ ဇောဆိတ်အောင်၊ သို့မဟုတ် ကုသိုလ်ဇောမျှသာ ဖြစ်အောင် စောစောကပင် ယောနိ သော မနသိကာရရှိခဲ့၍ မြင်သိဝိထိ၏ အခြားမဲ့၌ ဘဝင်မှထ၍ ဤဒုတိယအဖွင့်ဖြင့် ညွှန်ပြတော်မူပါသည်။

မြင်ပြီးလျှင် ပြီးခြင်း ရှုမှတ်ရမယ်လို့ ဘုန်းကြီးတို့က ညွှန်ကြားသည်မှာလည်း ဒီနည်းအရပင် ဖြစ်ပါသည်။

ထိုအဋ္ဌကထာမှာ တတိယနည်းလဲ ဖွင့်ပြထားပါသေးတယ်။ ထိုအဖွင့်ကတော့ စက္ခုဝိညာဏ်ဖြင့် မြင်ရသည့် အဆင်း၌ (ဒိဋ္ဌမတ္တံ) မြင်သိရုံမျှ အနေဖြင့် လက်ခံတဲ့စိတ် စုံစမ်းတဲ့စိတ် ဆုံးဖြတ်တဲ့စိတ်ဆိုတဲ့ ဒီစိတ်သုံးခုမှာ ရာဂစသည် ကင်းသလို ပင် ဇောစိတ်မှာ ရာဂစသည် ကင်းစေရမည်တဲ့၊ အဲဒါကတော့ ဒုတိယအနက်နှင့်လဲ သဘောတူပင်ဖြစ်တယ်။ အနောဒ္ဒါရကျ တော့လဲ အဲဒီအနက်မျိုးမဖြစ်နိုင်ပါဘူး၊ ထို့ကြောင့် အဲဒီအဖွင့်ကိုတော့ ဒီနောက်ဆက်တွဲမှတ်ချက်ထဲမှာ မပြတော့ပါဘူး။

စာမျက်နှာ ၇၃-စသည်နှင့် ဆိုင်သောမှတ်ချက်

မြင်ပြီးလျှင် ချက်ခြင်းပင် အမှတ်ရသော သတိဖြင့် ရှုမှတ်ရမည်ဟူသော အနက်ကို ရူပံ ဒိသ္မာ ပဋိဿတော-ဟူသော ဤမာလုကျပုတ္တသုတ် ဂါထာစကားရပ်ဖြင့် အတိအကျ တိုက်ရိုက်ပြထားပေသည်။ ထိုသို့ ပြထားရာ၌ မည်သို့ မည်ပုံ ရှုမှတ်ရ မည် ဟူသောအနက်ကို ထေရဂါထာ အဋ္ဌကထာ ဒုတိယအုပ် (နာ ၃၀၃၊ ၃၀၄) ၌ အောက်ပါအတိုင်း ဖွင့်ပြထားပါသည်။

န သော ရဇ္ဇတိ ရူပေသု၊ ရူပံ ဒိသ္မာ ပဋိဿတောတိ ယော ပုဂ္ဂလော ရူပံ ဒိသ္မာ အာပါထဂတံ ရူပါရမ္မဏံ စက္ခုဒ္ဒါရိကေန ဝိညာဏသန္တာနေန ဂဟေတွာ စတု သမ္ပဉေ ဝသေန သမ္ပဇနကာရိတာယ ပဋိဿတော ဟောတိ၊ သော ရူပါရမ္မဏေသု န ရဇ္ဇတိ ရာဂံ န ဇနေတိ။

န သော။ပ။ ပဋိဿတောတိ-ဟူရာ၌ ဆိုလိုသော အနက်မှာ၊ ယော ပုဂ္ဂလော-အကြင် ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ ရူပံ-အဆင်းကို၊ ဒိသွာ-မြင်ပြီး၍၊ (ဤစကားဖြင့် ဖွင့်ရမည့်မူလရင်း ပုဒ်များကို ဖော်ပြသည်) အာပါထဂတံ-မျက်စိ၌ ထင်ပေါ်လာသော၊ ရူပါရမ္မဏံ ပရမတ်ရူပါရုံ အဆင်းရပ်ကို၊ (ရူပံ-ပုဒ်ကို ဖွင့်ပြသည်)၊ စက္ခု ဒွါရိကေန-စက္ခုဒွါရ၌ ဖြစ်သော၊ ဝိညာဏသန္တာ နေန-စိတ်ဝိညာဏ် အစဉ်ဖြင့်၊ ဂဟေတွာ-ယူပြီး၍၊ (ဤသုံးပုဒ်ဖြင့် ဒိသွာပုဒ်ကို ဖွင့်ပြသည်၊ စက္ခုဝိညာဏ်စိတ်ဖြင့် မြင်ပြီး၍ဟု ဆိုသော်လည်း ယင်းစိတ် တခုတည်းဖြင့် မြင်ပြီးလျှင်ပြီးချင်း ဟူ၍ကား ဆိုလိုသည်မဟုတ်၊ စက္ခုဒွါရ၌ ဖြစ်သော စက္ခုဝိညာဏ် သမ္ပဋိဗျူဟ် သန္တရဏ ဝုဋ္ဌော စော တဒါရုံဟူသော စိတ်အစဉ်ဖြင့် မြင်လျက် အာရုံပြုပြီးလျှင်ဟူ၍ ဆိုလိုကြောင်း ကို ဖွင့်ပြပါသည်။ ဤအဖွင့်ကို အထူးသတိပြုသင့်ပါသည်။ စက္ခုဝိညာဏ်၏အခြားမဲ့၌ နှလုံးသွင်း ရှုမှတ်ရန်ကား မဖြစ်နိုင်ပါ။ ဝုဋ္ဌောစော တဒါရုံ အထိမြင်သိဝိထိ ပြီးဆုံးသွားမှသာ နှလုံးသွင်းရှုမှတ်ရန် ဖြစ်နိုင်ပါသည်။ ထိုသို့ဖြစ်နိုင်ရာမှာလဲ ဘဝင်စိတ် များဖြစ်ပြီးနောက် အဲဒီ ဘဝင်စိတ်များမှထ၍ သာလျှင် ရှုမှတ်ရန် ဖြစ်နိုင်ပါသည်။ ထိုသို့ ရှုပုံ ရှုနည်းကိုလဲ ဤသို့ ဆက်လက် ဖွင့်ပြတော်မူပါသည်။) စတုသမ္ပဇေဝသေန-လေးပါးသော မှန်စွာသိမှု သမ္ပဇေ၏အစွမ်းအားဖြင့်၊ သမ္ပဇေနကာ ရိတာယ-မှန်စွာသိခြင်းကို ပြုလေ့ရှိသည်၏ အဖြစ်ဖြင့်၊ ဝါ-မှန်စွာသိလျက် ပြုသောအားဖြင့်၊ ပဋိဿတော တဖန် အမှတ်ရသည်။ ဟောတိ-ဖြစ်၏တဲ့။

ရူပံ ဒိသွာ ပဋိဿတော-အဆင်းကိုမြင်ပြီးလျှင် တဖန်အမှတ် ရသည်ဟု ဆိုရာ၌ ဆိုလိုသော အနက်မှာ-မျက်စိထဲ၌ ထင်ပေါ်လာသော အဆင်းရူပါရုံကို မြင်သိဝိထိစိတ်အစဉ်ဖြင့် မြင်သိပြီးလျှင် သမ္ပဇေလေးပါးအရ မှန်စွာသိလျက် ပြန်လည် အမှတ်ရသည်ဟူ၍ ဆိုလိုပါသည်။ ထိုစကားရပ်ထဲမှာ သမ္ပဇေ လေးပါးဆိုတာက (၁) သာတ္တကသမ္ပဇေ၊ (၂) သပ္ပာယသမ္ပဇေ၊ (၃) ဂေါစရသမ္ပဇေ၊ (၄) အသမ္မောဟသမ္ပဇေ ဆိုတဲ့ ဒီလေးပါးပင်ဖြစ်သည်။

ထိုလေးပါးတို့တွင် သာတ္တကသမ္ပဇေဆိုတာ ကြည့်လျှင် ပြောလျှင် ပြုလျှင် အကျိုး ရှိ-မရှိ ဆင်ခြင်ပြီးလျှင် အကျိုးရှိ မည်ဖြစ်ပါက ကြည့်ရ ပြောရ ပြုရသည်။ ဤသို့ အကျိုးရှိ-မရှိ ဆင်ခြင်ခြင်းကို သာတ္တကသမ္ပဇေဟု ဆိုသည်။

သပ္ပာယသမ္ပဇေဆိုတာ အကျိုးရှိမည် ဖြစ်သောလည်း သင့်မသင့်ဆင်ခြင်၍ သင့်လျော်ပါက ကြည့်ရပြောရ ပြုရသည်။ ဤသို့ သင့် မသင့် ဆင်ခြင်ခြင်းကို သပ္ပာယသမ္ပဇေဟု ဆိုသည်။

ဤသာတ္တကနှင့် သပ္ပာယသမ္ပဇေတို့မှာ ဘာဝနာအလုပ်ကို အားမထုတ်မီ ရှေးအဖို့၌သာ ပြုလုပ်ဖို့လိုပါသည်။ ရှုမှတ်မှု ဘာဝနာအလုပ်ကို မပြတ် တင်းတင်းရင်းရင်း အားထုတ်နေဆဲမှာမူ ယင်းတို့ကို ပြုလုပ်နေရန် မလိုလှတော့ပါ။ အကယ်၍ မြင်တိုင်း ကြားတိုင်းစသည်မှာ ရှုမှတ်၍ အကျိုး ရှိ-မရှိ သင့်-မသင့်ကို ဆင်ခြင်နေပါက သမာဓိဖြစ်မည် မဟုတ်ပါ။ သမာဓိ မဖြစ်လျှင် ပညာလဲ မဖြစ်နိုင်တော့ပါ။ ထို့ကြောင့် မပြတ်ရှုမှတ်နေသော အခါ၌မူ ဂေါစရသမ္ပဇေအရသာလျှင် ရှုသင့်သမျှကို မပြတ်ရှုမှတ်နေရန်သာ လိုပါသည်။

ထိုသို့ ဂေါစရသမ္ပဇေအရ မပြတ်ရှုမှတ်၍ သမာဓိအား ရှိလာသောအခါ ရုပ်နှင့်နာမ်ကို ပိုင်းခြားသိသော နာမရူပ ပရိစ္ဆေဒဉာဏ် ဖြစ်ပါသည်။ ဖြစ်ပုံကတော့-မြင်ပြီးလျှင် ပြီးချင်း မြင်သည်ဟု မှတ်ဆဲမှာပင် မြင်ရတာက တခြား+ မြင်သိတာ မှတ်သိတာက တခြား ပိုင်းခြား၍ သိသည်။ သွားဆဲ၌ သွားသည်ဟု မှတ်ဆဲမှာပင် သွားတာက တခြား+မှတ်သိတာက တခြား ပိုင်းခြား၍ သိသည်။ ထိုသို့ သိခြင်းသည် အာရုံကို မသိတတ်သော ရုပ်သဘောနှင့် အာရုံကို သိတတ်သော နာမ်သဘောကို ပိုင်းခြား၍ သိသော နာမရူပပရိစ္ဆေဒဉာဏ် ဖြစ်သည်။ ထို့ပြင် မြင်စရာရှိသောကြောင့် မြင်သိမှုဖြစ်ရသည်။ မြင်မှုရှိသောကြောင့် မြင်သည်ဟု ရှုသိမှုဖြစ်ရမည်။ သွားချင်မှုရှိသောကြောင့် သွားမှုဖြစ်ရသည်။ သွားမှုရှိသောကြောင့် သွားသည်ဟု ရှုသိမှု ဖြစ်ရသည် စသည်ဖြင့် အကြောင်းနှင့် အကျိုးမျှ ရှိကြောင်းကိုလည်း ပိုင်းခြား၍ သိသည်။ ယင်းသို့ သိခြင်းသည် ပစ္စယ ပရိဂ္ဂဟဉာဏ်ပေတည်း။ ယင်းသို့ နာမ်နှင့် ရုပ်မျှ၊ အကြောင်းနှင့်အကျိုးမျှသာရှိသည်။ အတ္တကောင်ဟူ၍ကားမရှိဟု သဘောကျ သိမြင်ခြင်းသည် ဝိပဿနာ၏ အခြေခံဖြစ်သော အသမ္မောဟ သမ္ပဇေ ဖြစ်ပေသည်။

ထိုမှနောက်၌ သမာဓိဉာဏ် တိုးတက်ရင့်သန်လာသောအခါ မြင်တယ် ကြားတယ်စသည်ဖြင့် ရှုမှတ်ဆဲမှာပင် မြင်တာ နဲ့မှတ်သိမှု၊ ကြားတာနဲ့ မှတ်သိမှုစသည်တို့၏ အသစ်အသစ်ဖြစ်ပေါ်လာပြီးလျှင် ချက်ခြင်းပင် ပျောက်ပျက်သွားတာကို အထင်အရှားတွေ့ရသောကြောင့် မမြဲဟူ၍၎င်း၊ ဆင်းရဲချည်းသာ ဟူ၍၎င်း၊ အတ္တမဟုတ် သူ့အလိုလိုဖြစ်ပျက်နေသော သဘောတရားမျှသာဟူ၍၎င်း တွေ့ဝေ (သိမှား) ခြင်းမရှိပဲ ရှင်းလင်းစွာ သိသိသွားသည်။ ယင်းသို့ မတွေ့မဝေသိခြင်းသည် အသမ္မောဟ သမ္ပဇေပေတည်း။

ထိုသို့ သမ္ပဇေလေးပါးအရ (ပဋိဿတော) တဖန်အမှတ်ရမည်ဟု ပြခြင်းသည် မဟာသတိပဋ္ဌာနသုတ် ဒေသနာ တော်နှင့်အညီ မြင်ဆဲစသည်၌ ရှုမှတ်ရန်ပြခြင်း ဖြစ်ပေသည်။ ထို့ကြောင့် (ဂစ္ဆန္တော ဝါ ဂစ္ဆမိတိ ပဇာနာတိ-စသည်ဖြင့်) ရှုမှတ်သိပုံကို “သွားသည်၊ ရပ်သည်၊ ထိုင်သည်၊ လျောင်းသည်” ဟု အရပ်သုံးစကားဖြင့်ပင် ရှုမှတ်သိရန် ပြထားသည့် အတိုင်း မြင်ဆဲ၌ မြင်သည် (မြင်တယ်) ဟု အရပ်သုံးစကားဖြင့် ရှုမှတ်ရန် ဘုန်းကြီးတို့က ညွှန်ကြားပြသနေရပေသည်။

ထိုသို့ ညွှန်ကြားပြသနေခြင်း၌ အပြစ်တင်ရှုတ်ချနေသူများလည်း အနည်းငယ်ရှိပါသည်။ သူတို့ ရှုတ်ချပုံကတော့ သွားတယ် ရပ်တယ် ထိုင်တယ် အိပ်တယ်ဆိုတာတွေ သိပြီးသားပဲ၊ ရှုနေဘို့ မလိုပါဘူး၊ မြင်တယ် ကြားတယ် စသည်တွေလဲ သိပြီးသားတွေပဲ၊ ရှုနေဘို့ မလိုပါဘူးတဲ့။

သူတို့ပြောတဲ့အတိုင်း အဲဒါတွေဟာ သိပြီးသားတွေ ဟုတ်ပါတယ်။ ဒါပေမဲ့ အဲဒီလိုမရှုပဲအလိုလို သိနေတာတွေ ကတော့ ရှုမှတ်ပြီးသိတာလို သတိပညာဖြင့် သိတာတွေမဟုတ်ပါဘူး။ သိရိုးသိစဉ် ဓမ္မတာအတိုင်း မြဲတဲ့အနေ ချမ်းသာတဲ့ အနေ အတ္တကောင်အနေဖြင့် သိနေကြတာ။ မြင်ဆဲစသည်၌ ပဌမမြင်သိ ကြားသိစသော ဝီထိ၊ ဒုတိယ ပြန်လည်ဆင်ခြင်တဲ့ ကြံသိဝီထိ ထို့နောက်မှာ တတိယပုံသဏ္ဍာန် ပညတ်သိဝီထိ၊ စတုတ္ထအမည် ပညတ်သိ ဝီထိတို့ဖြင့် ပညတ်တွေကို သိသိ နေကြတာ။ မြဲတည်နေသည့်အနေ ချမ်းသာသည့်ကောင်းသည့်အနေ၊ အသက်ရှင်နေသည့် ပုဂ္ဂိုလ်အနေအားဖြင့် သိသိနေကြ တာ။ အဲဒါတွေဟာ အဝိဇ္ဇာဦးဆောင်ပြီး သိနေသော အမှားသိတွေ။ အဲဒီအမှားသိတွေ ကင်းပျောက်အောင် အမှန်သိတွေ ဖြစ်ရအောင်လို့ မြင်သိစသော ပဌမဝီထိနောင်ဖြစ်စေ၊ အတိတ်အဆင်း စသည်ကို ပြန်လည်သိတဲ့ ဒုတိယဝီထိနောင်ဖြစ်စေ မြင်တယ် ကြားတယ် သွားတယ် စသည်ဖြင့် ချက်ခြင်း ရှုမှတ်နေကြတာပါ။ ဒီလို မြင်ပြီးလျှင် ပြီးခြင်းစသည်မှာရော၊ သွားနေဆဲ စသည်မှာရော ပညတ်သိဝီထိ မဖြစ်သေးမီ ချက်ခြင်း ရှုမှတ်ပြီး ပရမတ်သဘောတရားအမှန်ကို သိသိနေတာဟာ (ဂစ္ဆန္တော ဝါ ဂစ္ဆာမိတိ ပဇာနာတိ-စသည်ဖြင့်) အတိအကျ ညွှန်ပြတော်မူတဲ့ မြတ်စွာဘုရားရှင်၏ စကားတော်နှင့်အညီပင် ဖြစ်ပါသည်။ ဤအချက်ကို အလေးအနက် သတိပြုသင့်လှပါပေသည်။ ဤသို့ ချက်ခြင်းပင် ရှုမှတ်၍ အမှန်အတိုင်း သိသိ သွားလျှင် ထိုရှုမှတ်သိရသော အာရုံနှင့်စပ်၍ ရာဂစသော ကိလေသာများဖြစ်ခွင့် မရှိတော့ပြီ။ ထိုကြောင့် ယင်းအဋ္ဌကထာ၌ ဤသို့ ဆက်လက်ဖွင့်ပြထားပါသည်။

သော-မြင်ပြီးလျှင် တဖန်အမှတ်ရလျက် မမြဲစသည်ဖြင့် မှန်စွာသိသော ထိုပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ ရူပါရမ္မဏေသု-မြင်ရသော အဆင်းရူပါရုံတို့၌၊ န ရဇ္ဇတိ-မတပ်မက်၊ ရာဂံ န ဇနေတိ- တပ်မက်မှု- ရာဂကို မဖြစ်စေတော့ပေ တဲ့။

ဇာမျက်နာ ၄၃-နှင့် ဆိုင်သော မှတ်ချက်

တဿာ တိဟ တေ ဗာဟိယ ဧဝံ သိက္ခိတဗ္ဗံ။ ဒိဋ္ဌေ ဒိဋ္ဌမတ္တံ ဘဝိဿတိ၊ သုတေ သုတမတ္တံ ဘဝိဿတိ၊ မုတေ မုတမတ္တံ ဘဝိဿတိ၊ ဝိညာတေ ဝိညာတမတ္တံ ဘဝိဿတိ။ ဧဝံ ဧဝံ တေ ဗာဟိယ သိက္ခိတဗ္ဗံ-ဟူသော ဗာဟိယသုတ်၌မူ---

ဗာဟိယ-ဗာဟိယ၊ တဿာ-တရားဟောရန် သင်ကတောင်းပန်သော ထိုအကြောင်းကြောင့်၊ (တိဟ-ကား အနက် မရှိဟု ဌ-၌ဆို၏) တေ-သင်သည်။ ဧဝံ သိက္ခိတဗ္ဗံ-ဤသို့ ကျင့်ရမည်။ (ယထာ အကြင် အခြင်းအရာဖြင့် ကျင့်လျှင်၊ တေ- သင့်အား) ဒိဋ္ဌေ-မြင်ရသည်၌၊ ဒိဋ္ဌမတ္တံ-မြင်ရုံမျှသည်၊ ဘဝိဿတိ-ဖြစ်လတ်။ ပ။ ဝိညာတေ-ကြံသိရသည်၌၊ ဝိညာတ မတ္တံ-ကြံသိရုံမျှသည်၊ ဘဝိဿတိ-ဖြစ်လတ်။ ဗာဟိယ-ဗာဟိယ၊ ဧဝံ ဟိ-ဤသို့လျှင်၊ ဝါ-ဤသို့သော အခြင်းအရာဖြင့်သာ လျှင်၊ တေ-သင်သည်။ သိက္ခိတဗ္ဗံ-ကျင့်ရမည်ဟု (ဧဝံ တေ သိက္ခိတဗ္ဗံနှင့် ဆက်စပ်ရန် “ယထာ-အကြင် အခြင်းအရာဖြင့် ကျင့်လျှင်” ဟူသော ပုဒ်ကိုထည့်၍) အနက်ပြန်သင့်၏။

ထို့အတူပင် ဤမာလုကျပုတ္တသုတ်၌လည်း (အပ္ပမတ္တဿ ဝိဟရတော-ဟူသော) ရှေ့မှယူ၍ စပ်ပြသော ပုဒ်အစား (ယထာ အကြင် အခြင်းအရာဖြင့် ကျင့်လျှင်-ဟူသော) ပုဒ်ကိုလဲထည့်၍ (“ဝိညာတမတ္တံ ဘဝိဿတိ-ဖြစ်လတ်”၏ အခြားမဲ့ ၌) “ဧဝံ-ဤသို့သောအခြင်းအရာဖြင့် ကျင့်အပ်၏-ကျင့်ရမည်” ဟု အနက်ပြန်လျှင်လဲ သင့်လျော်ပါသည်။

နောက်ဆက်တွဲ မှတ်ချက်များ ဤတွင် ပြည့်စုံပါပြီ။